

รายงานผลการปฏิบัติงาน
ประจำปี ๒๕๔๘

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๘

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ISBN 978-974-7669-87-9

จำนวนพิมพ์ ๕,๐๐๐ เล่ม

ธันวาคม ๒๕๕๘

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๔๒๒ ถนนพญาไท (เชิงสะพานหัวช้าง)

เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๓๐

ตู้ ปณ. ๔๐๐ ปณจ. รongเมือง ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๓๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๑๕ ๒๕๗๒ โทรสาร ๐ ๒๒๑๕ ๒๕๗๒

สายด่วนร้องเรียน ๑๓๗๓

E-mail : Report@nhrc.or.th

Website : <http://www.nhrc.or.th>

สารจากประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ในรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีที่แล้ว คือ ปี ๒๕๕๗ ได้บอกเล่าให้ทราบถึงการปรับปรุงระบบและกระบวนการทำงานมาตั้งแต่ช่วงปี ๒๕๕๖ เพื่อเป็นการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของทั้งภาคประชาสังคมและวิชาการในรูปของคณะกรรมการด้านต่างๆ ครอบคลุมสภาพปัญหาและสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในสังคมไทยโดยรวม “รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๘” นี้ นับเป็นการสานต่อแนวทางและแบบแผนการดำเนินงานทำนองเดียวกัน หากแต่มีความก้าวหน้าขึ้นโดยลำดับ ซึ่งเป็นเรื่องน่ายินดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการทำหน้าที่ตรวจสอบกรณีการละเมิดสิทธิ เริ่มมีการขยายขอบข่ายการทำงานออกไปถึงการศึกษาวิจัยเชิงลึก อย่างเช่น กรณีชุมชนชาติพันธุ์แม่เมาะ กรณีการจัดการความขัดแย้งการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าต้นน้ำ กรณีประทุษร้ายน้ำและเขื่อน รวมทั้งยังได้ทำการศึกษาเพื่อผลักดันและพัฒนานโยบาย และปรับปรุงกฎหมายในหลายเรื่องหลักๆ ด้วยกัน ซึ่งครอบคลุมปัญหาสิทธิมนุษยชนอย่างค่อนข้างรอบด้าน

จากผลการปฏิบัติงานเหล่านี้ ยังต้องมีคำถามตามมาด้วยว่า จะเผยแพร่กว้างขวางออกไปให้เกิดคุณภาพต่อการเรียนรู้ต่อกันไปอย่างไร ไม่ใช่เพียงจากแง่มุมของการประสานงานเผยแพร่จากภายในองค์กร คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเท่านั้น หากหมายรวมไปถึงการพัฒนาสิ่งที่เรียกกันว่า “สิทธิมนุษยชนศึกษา” ให้กลมกลืนสอดคล้องต่อสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจริง และสภาพความเป็นจริงของสังคมไทย โดยแท้จริงแล้ว ภารกิจการตรวจสอบกรณีการละเมิดสิทธิ ก็คือ กระบวนการสิทธิมนุษยชนศึกษาอันแตกต่างหลากหลายอย่างเป็นรูปธรรมตามชีวิตจริงของมวลประชาชนคนสามัญนั่นเอง ข้อนี้เป็นเรื่องที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตระหนักกันดีอยู่ และได้พยายามถือปฏิบัติเท่าที่เวลาและโอกาสจะเอื้ออำนวย แต่อย่างน้อยก็ได้ปูพื้นฐานเอาไว้ระดับหนึ่งเป็นเบื้องต้น

อนึ่ง ในด้านของสถิติข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณจำนวนกรณีการร้องเรียน หรือที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหยิบยกขึ้นเองนั้น พึงเป็นที่เข้าใจด้วยว่า ไม่อาจถือเป็นการสะท้อนสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนได้ทั้งหมดทั่วประเทศ แต่กระนั้นแม้จะเป็นจำนวนไม่มากอะไรนัก แต่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติก็ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติเสมอมาว่า ทุกๆ กรณี แต่ละกรณีเป็นเรื่องสำคัญอยู่ในตัวเอง และทั้งในฐานะที่เป็นส่วนสะท้อนสถานการณ์ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ทำนองเดียวกันในอื่นๆ และกรณีอื่นๆ อีกมากมาย ในแง่ความพยายามแก้ไขปัญหามาของแต่ละกรณี จึงเป็นที่คาดหวังว่าจะส่งผลเป็นคุณภาพการต่อๆ ไปในวงกว้าง ทั้งนี้ทั้งนั้น ก็ด้วยการเสนอแนะให้ได้มีการแก้ไขนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น

และเช่นเคย ขอแสดงความขอบคุณบรรดามิตรผู้รักความเป็นธรรมทุกๆ ท่าน และทุกๆ ฝ่ายที่ต่าง
มีน้ำใจเข้ามาร่วมงานกันอย่างจริงจังและต่อเนื่อง นับเป็นส่วนสำคัญช่วยเพิ่มพูนการเรียนรู้อันมีค่ายิ่งต่อการ
วางบรรทัดฐานและแนวทางการปฏิบัติภารกิจตามรัฐธรรมนูญ ในส่วนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
เป็นที่หวังอย่างยิ่งว่าความร่วมมือร่วมใจจะได้เป็นไปอย่างกระชับแน่นแฟ้นเช่นนี้ต่อไป ในฐานะที่ร่วมกัน
พัฒนาความเป็นสถาบันสังคมแห่งสิทธิเสรีภาพ อันเป็นเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้แต่แรกเริ่ม

(ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ภาพตราสัญลักษณ์

คำอธิบายความหมายของเครื่องหมาย

รูปทรงดอกบัว คือ ความมีคุณธรรม ความเอื้ออาทรระหว่างเพื่อนมนุษย์ อันเป็นจริยวัตรอันดีงามของคนไทย

รูปคนล้อมเป็นวงกลม คือ การสร้างพลังความร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนให้เป็นส่วนสำคัญในกระบวนการพัฒนาประเทศ

รูปมือ คือ การร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคมทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ ในการโอบอุ้ม ค้ำครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ด้วยหลักแห่งความเสมอภาคและภราดรภาพ

สีน้ำเงิน คือ สีของความเชื่อมั่นของประชาชน และทุกภาคส่วนของสังคม

คือ ความมุ่งมั่น อดทนในการทำงานเพื่อประชาชน

คือ ความสามัคคี และการประสานพลังอย่างหนักแน่นจากทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย

เครื่องหมายราชการดังกล่าว นอกจากใช้เป็นตราประจำสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแล้ว ให้ใช้เป็นตราประจำตำแหน่งประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตราประจำคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และตราประจำตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คำนำ

พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๕ (๗) ได้กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทำการ “ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา” ซึ่งเป็นการเน้นย้ำถึงเจตนารมณ์ของการมีสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในประเทศไทย รายงานผลการปฏิบัติงานฉบับนี้ ได้ประมวลผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งได้ปฏิบัติงานในรอบปีงบประมาณ ๒๕๕๘ (ตุลาคม ๒๕๕๗ - กันยายน ๒๕๕๘)

รายงานฉบับนี้ ได้นำเสนอผลการปฏิบัติงานเด่นในรอบปีงบประมาณ ๒๕๕๘ ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ไว้หลายประการ เช่น การสร้างความชัดเจนในอำนาจการตรวจสอบและเสนอมาตรการการแก้ไขของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามมาตรา ๒๒ ของพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยเฉพาะต่อการเพิ่มความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย การจัดทำข้อเสนอต่อการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์กรณีแม่อาว และการจัดทำข้อเสนอให้ยกเลิกพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นต้น และในตอนท้ายของรายงานได้พยายามนำเสนออุปสรรคและข้อจำกัดในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่สืบเนื่องมาจากปีก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การไม่เคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ทั้งในสิทธิของบุคคลและสิทธิชุมชน

ทั้งนี้ ผลสำเร็จของการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มาจากความร่วมมือช่วยเหลือขององค์กรและหน่วยงานของรัฐต่างๆ ด้วยดี รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนมากที่ทำงานร่วมกัน ทั้งในฐานะอนุกรรมการชุดต่าง ๆ และในฐานะองค์กรเครือข่าย ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้พัฒนาการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนร่วมกันทั้งสังคมต่อไป จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สารบัญ

	หน้า
สารจากประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	(๓)
ภาพตราสัญลักษณ์	(๕)
คำนำ	(๗)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
บทที่ ๒ ผลการดำเนินงาน	๓
ส่วนที่ ๑ สถานการณ์เด่น	๓
ส่วนที่ ๒ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	
● สถิติเรื่องร้องเรียนการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน	๑๑
● ตัวอย่างรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน	๑๕
ส่วนที่ ๓ การติดตามมาตรการแก้ไขปัญหามาตรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน	๔๙
ส่วนที่ ๔ การส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและการประสานงานเครือข่าย	๕๕
ส่วนที่ ๕ การเสนอแนะนโยบายของรัฐและปรับปรุงกฎหมาย	๖๕
ส่วนที่ ๖ การศึกษา/วิจัยด้านสิทธิมนุษยชน	๘๑
ส่วนที่ ๗ งานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ	๘๗
ส่วนที่ ๘ การบริหารจัดการ	๙๕
รายงานการสอบบัญชีและงบการเงิน	๙๙
บทที่ ๓ อุปสรรคและข้อจำกัดการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๑๒๕
ภาคผนวก	
● คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๑๓๑
● คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๗-๒๕๕๘	๑๓๕
● แนะนำหนังสือเผยแพร่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๑๓๗

ในรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๔๘ นี้ มีความคลี่คลายและพัฒนาที่สำคัญในการจัดอุปสรรคบางประการ ในการปฏิบัติการกิจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากการตีความมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ว่า “ในกรณีที่มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน **และมิใช่เป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาล** หรือที่ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งเด็ดขาดแล้ว ให้คณะกรรมการมีอำนาจตรวจสอบและเสนอมาตรการการแก้ไขตามพระราชบัญญัตินี้” อันเป็นผลจากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘

กรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย - มาเลเซีย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๕ ที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หยิบยกขึ้นมาตรวจสอบและจากการร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนต่อต้านโครงการท่อก๊าซไทย - มาเลเซีย เป็นกรณีตัวอย่างที่สำคัญ เพราะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รวมถึงเจ้าหน้าที่บริหารและเจ้าหน้าที่ระดับสูง ๘ คน ปฏิเสธไม่ยอมมาชี้แจงข้อเท็จจริง โดยการอ้างว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ไม่มีอำนาจตรวจสอบตามมาตรา ๒๒ เพราะมีการจับกุมและฟ้องร้องคดีชาวบ้านแล้ว และสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ส่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตีความ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกามีคำวินิจฉัยว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไม่มีอำนาจตรวจสอบกรณีดังกล่าว ตามมาตรา ๒๒

ต่อมา เจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวนหนึ่ง ได้อ้างอิงคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกานี้ เพื่อหลีกเลี่ยงการมาชี้แจงข้อเท็จจริงในการตรวจสอบเรื่องอื่นๆ มา ในหลายกรณี โดยเฉพาะกรณีถูกร้องเรียนเรื่องการจับกุมมิชอบจากนโยบายปราบปรามยาเสพติด

เมื่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตีความว่า ถ้าประเด็นการตรวจสอบไม่ใช่ประเด็นเดียวกับเรื่องที่ศาลต้องวินิจฉัยในคดี คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติย่อมมีอำนาจตรวจสอบและจัดทำรายงานการตรวจสอบ พร้อมทั้งเสนอแนะมาตรการแก้ไขและข้อเสนอแนะทางนโยบายได้ จึงจัดทำรายงานการตรวจสอบกรณีความรุนแรงอันเนื่องจากโครงการท่อก๊าซไทย - มาเลเซีย ส่งต่อนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๖ เมื่อนายกรัฐมนตรีไม่ดำเนินการแก้ไข ตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ **จึงเสนอต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป ตามมาตรา ๓๑** เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๔๖

อย่างไรก็ตาม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายเรื่องรายงานผลการตรวจสอบกรณีดังกล่าว อย่างกว้างขวาง ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรสองครั้ง เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๖ และวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๔๖ โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เตรียมไปชี้แจงในการประชุมทั้งสองครั้ง แต่ไม่มีโอกาสได้ชี้แจงใดๆ ในที่สุดสภาผู้แทนราษฎรมิมติเห็นชอบ ๒๘๐ คน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ว่าด้วยปัญหาอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ

ในที่สุดศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๐ วรรคหนึ่ง (๑) ในการตรวจสอบและจัดทำรายงานกรณีความรุนแรงอันเนื่องจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย แล้วนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรได้ ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดพิมพ์คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ และคำชี้แจงต่าง ๆ อย่างละเอียด ในปีงบประมาณ ๒๕๔๘ นี้

แม้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภายังมิได้พิจารณารายงานผลการตรวจสอบ กรณีความรุนแรงฯ จนถึงสิ้นปี ๒๕๔๘ แล้วก็ตาม แต่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญครั้งนี้ก็มีผลให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับความร่วมมือดียิ่งขึ้นในการชี้แจงข้อเท็จจริงจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะกรณีถูกร้องเรียนเรื่องสิทธิในกระบวนการยุติธรรม

นอกจากนี้ยังมีผลชัดเจนให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีมติในรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนในอีกหลายกรณีต่อมา ที่ขัดแย้งกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา เพราะถือว่าคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นการให้คำแนะนำต่อหน่วยงานของรัฐ แต่ไม่มีผลผูกพันต่อองค์กรอิสระ เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๔๘ ได้รวบรวมสถิติและการจำแนกเรื่องร้องเรียนต่างๆ อย่างชัดเจน พร้อมทั้งตัวอย่างรายงานการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ทั้งที่เป็นกรณีรายบุคคลหรือกรณีที่เป็นเรื่องเล็กๆ และเรื่องที่มีผลกระทบต่อชุมชนหรือกลุ่มคน เพราะตระหนักดีว่ากรณีร้องเรียนแต่ละกรณีสามารถสะท้อนถึงปัญหาโครงสร้างสังคมและผลกระทบจากนโยบาย โครงการของรัฐ จนถึงปัญหา

จากกฎหมายและกฎ ระเบียบ ตลอดจนทัศนคติของสังคม อันนำไปสู่การประมวลและเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหารายอื่นๆ ต่อไป นอกจากนี้ได้นำเสนอการติดตามผลการดำเนินงานของรัฐ ตามมาตรการการแก้ไขและข้อเสนอแนะจากรายงานผลการตรวจสอบรายการร้องเรียนไว้ด้วย เพราะจะเป็นการสะท้อนความเป็นจริงทั้งสองด้าน ระหว่างประสิทธิภาพที่จะแก้ไขปัญหากับข้อจำกัดและอุปสรรคการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สถานการณ์เด่นในปี ๒๕๔๘ นี้ นำเสนอ ๒ กรณีกล่าวคือ การละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ : กรณีตัวอย่าง “แม่อาย” และข้อเสนอแนะด้านกฎหมายให้ยกเลิกพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งมีผลกระทบอย่างกว้างขวางทั้งสองกรณี และได้รับความสนใจจากสังคมและสื่อมวลชน มีมิติทั้งสิทธิทางการเมืองและสิทธิของพลเมือง รวมถึงสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และยังเป็นเรื่องของกลุ่มคนชายขอบที่ถูกกลืนเลือนมายาวนาน สะท้อนอคติที่แฝงอยู่ในสังคมไทย ทั้งกลุ่มชนเผ่าและสถานการณ์ความรุนแรงในภาคใต้

อุปสรรคและข้อจำกัดในการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ยังสืบเนื่องจากทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไม่เคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ทั้งสิทธิของบุคคลและสิทธิชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การไม่ตราพระราชบัญญัติให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ และการที่หน่วยงานของรัฐจนถึงรัฐบาลและรัฐสภาไม่ดำเนินการตามมาตรการแก้ไขและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทำให้การเยียวยาแก้ไขเฉพาะหน้าและการพิจารณาปรับปรุงกฎหมาย หรือนโยบายของรัฐไม่คืบหน้าเท่าที่ควร

บทที่ ๒ ผลการดำเนินงาน

ส่วนที่ ๑ สถานการณ์เด่น

๑.๑ การละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ : กรณีตัวอย่าง “แม่ฮ้อย”

เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๕ ผู้แทนชาวบ้านอำเภอแม่ฮ้อย จังหวัดเชียงใหม่ ได้ยื่นร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยสรุปว่า “นายอำเภอแม่ฮ้อยได้จำหน่ายรายชื่อของชาวบ้านอำเภอแม่ฮ้อย จำนวน ๑,๒๕๓ คน ออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ โดยมีได้แจ้งให้ชาวบ้านผู้ที่ได้รับผลกระทบคัดค้านสิทธิ หรือแสดงข้อเท็จจริงเพื่อพิสูจน์ตนแต่อย่างไร ทั้งนี้ ตัวแทนผู้ร้องเรียนให้ข้อมูลเบื้องต้นว่า นายอำเภอฯ ให้เหตุผลว่าได้รับการร้องเรียนจากกลุ่มบุคคลว่า มีการทุจริตในการดำเนินการเพิ่มรายการบุคคลเข้าทะเบียนราษฎร” ซึ่งชาวบ้านทราบเรื่องนี้เมื่อไปตรวจรายชื่อเพื่อใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน ในเดือนเมษายน ๒๕๕๕

ความเป็นมาของชุมชน

ชาวบ้านผู้เสียหายส่วนใหญ่อาศัยและทำมาหากินตามลุ่มแม่น้ำกกตอนบน ตั้งแต่บ้านท่าตอน (ปัจจุบัน) อำเภอแม่ฮ้อย จังหวัดเชียงใหม่ จนถึงที่ราบริมน้ำกก บริเวณสบยอน ซึ่งเป็นจุดที่แม่น้ำกกและแม่น้ำยอนมาบรรจบกัน (ปัจจุบันอยู่ในเขตอปีไตของประเทศพม่า) ซึ่งเป็นพื้นที่รอยต่อระหว่างชายแดนไทย-พม่า และมีข้อเท็จจริงที่เชื่อได้ว่ามีความทับซ้อนทางอปีไตระหว่างไทย-พม่าด้วย ด้วยวิถีชีวิตของเกษตรกรและการค้าชายแดน ทำให้ชาวบ้านเดินทางไปมาบริเวณดังกล่าวอยู่ตลอดเวลา ชาวบ้านผู้เสียหายเกือบทั้งหมดเป็นผู้มีจุดเชื่อมโยงกับประเทศไทย ทั้งโดยหลักดินแดนและหลักสืบสายโลหิตจากบรรพบุรุษที่มีสัญชาติไทย

การดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการเพื่อการศึกษากรณีปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งมีคุณหญิงอัมพร มีสุข กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นประธาน (ปัจจุบันชื่อ คณะอนุกรรมการด้านสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์) มีหน้าที่พิจารณา ศึกษาตรวจสอบและดำเนินการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน กรณีปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งกลุ่มชนเผ่า ผู้อพยพหนีภัยจากการสู้รบ ผู้พลัดถิ่น ผู้ไร้สัญชาติ และแรงงานข้ามชาติ

ในการประสานงานเพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถาบันชาติพันธุ์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสภาพนาความ นอกจากนั้นยังได้รับความร่วมมือจากกลุ่มทำงานเพื่อส่งเสริมสิทธิและความเข้าใจในวิถีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มศิลปวัฒนธรรมกระเจกเงา มูลนิธิพัฒนาชุมชนและเขตภูเขา สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทย และที่สำคัญคณะอนุกรรมการฯ ได้ประสานงาน ติดตาม และทำงานอย่างใกล้ชิด เพื่อร่วมมือแก้ไขปัญหา กับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในส่วนกลาง อาทิ กรมการปกครอง สภาพความมั่นคงแห่งชาติ และหน่วยราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ อำเภอแม่ฮ้อย

คณะกรรมการฯ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑. การสำรวจและพิสูจน์สถานะบุคคลของราษฎรในอำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่

คณะกรรมการฯ ได้จำแนกประชาชนที่ประสบปัญหาเป็น ๓ กลุ่ม ประกอบด้วย

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มประชาชนที่น่าจะมีสัญชาติไทย แต่ข้อมูลไม่สมบูรณ์

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มประชาชนที่การวิเคราะห์ผลตามกฎหมายสัญชาติไทยยังไม่สมบูรณ์

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มประชาชนที่ไม่น่าจะมีสัญชาติไทย

๒. การดำเนินการร่วมกับคณะทำงานเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาการจำหน่ายรายการบุคคลออกจากทะเบียนราษฎร (ท.ร.๑๔) กรณีอำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ โดยคำสั่งกรมการปกครอง ที่ ๙๒๐/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๕ ซึ่งมีรองอธิบดีกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (นายปริญญา อุดมทรัพย์) เป็นหัวหน้าคณะ

๓. การดำเนินการร่วมกับชุดปฏิบัติการเฉพาะกิจเพื่อตรวจสอบคำร้องการขอเพิ่มชื่อและแก้ไขรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) เพื่อแก้ไขปัญหาการจำหน่ายรายการบุคคลออกจากทะเบียนราษฎร (ท.ร.๑๔) กรณีอำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ โดยคำสั่งกรมการปกครอง ที่ ๑๐/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๔๖

จากรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะทำงานเฉพาะกิจฯ ดังกล่าว ได้ข้อสรุปว่า “กรมการปกครองได้แจ้งให้นายอำเภอแม่เอย เพิ่มรายชื่อบุคคลที่พิสูจน์ได้ชัดเจนว่ามีสัญชาติไทยกลับเข้าสู่ทะเบียนราษฎร (ท.ร.๑๔) เพื่อยุติการละเมิดสิทธิมนุษยชน อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักการสิทธิมนุษยชนที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ และส่งผลกระทบให้ชาวบ้านที่ถูกถอนชื่อ

จากทะเบียนราษฎรประสบความทุกข์ยากและความลำบากในการดำรงชีวิตนานาประการ เช่น ทารกที่เกิดไม่ได้รับสูติบัตร เด็กขาดโอกาสทางการศึกษา ประชาชนไม่สามารถรับบริการด้านสุขภาพและสาธารณสุขจากองค์การของรัฐ เป็นต้น”

๔. การศึกษาองค์ความรู้เชิงมานุษยวิทยาการเมืองและประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของพื้นที่ทับซ้อนระหว่างประเทศ : กรณีศึกษา “สบบอน” ภายใต้โครงการต้นแบบการพิสูจน์สถานะภาพบุคคลของประชาชนอำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่

คณะกรรมการฯ ได้ดำเนินการศึกษาร่วมกับสถาบันชาติพันธุ์ศึกษา สถาบันราชภัฏเชียงราย โดยใช้กระบวนการทำงานที่เน้นการจัดการองค์ความรู้โดยชุมชน โดยการเสริมฐานคิด/ความเชื่อมั่นของชาวบ้านแม่เอยและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในฐานะเป็น “เจ้าของสิทธิ์” กับการใช้วิธีการสืบค้นหลักฐาน หรือการสร้างคุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยตนเอง ซึ่งถือเป็นกระบวนการหนึ่งในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา ประกอบด้วย

๑. เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงที่เป็นหลักฐานทางวิชาการที่สามารถนำมาอ้างอิงให้บุคคลได้รับสิทธิในฐานะเป็นพลเมืองของรัฐชาติ

๒. เพื่อใช้เป็นแนวทางต้นแบบในการใช้องค์ความรู้เพื่อการพิสูจน์สถานะภาพบุคคล ในการแก้ไขปัญหาย่างครอบคลุมและยั่งยืน

๓. เพื่อเป็นการสร้างแนวทางการแก้ไขปัญหากลุ่มชนที่อาศัยในแนวเส้นแบ่งพรมแดนระหว่าง

ประเทศที่ไม่มีสถานะของพื้นที่ที่ชัดเจนในทุกกลุ่มพื้นที่ เพื่อนำเสนอต่อรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๕. ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

การจำหน่ายรายการบุคคลออกจากทะเบียนราษฎร (ท.ร.๑๔) มิได้มีความหมายเฉพาะการละเมิดสิทธิมนุษยชนของประชาชนโดยหน่วยงานของรัฐเท่านั้น แต่ยังหมายถึง การลดรอนสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนตามแนวขอบชายแดน ซึ่งตระหนักดีว่าเป็นพลเมืองรัฐ ให้เป็น “คนอื่น” (alienation) หรืออีกนัยหนึ่ง คือ การผลักไล่ส่งบุคคลซึ่ง “ยังไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นคนของรัฐหรือไม่” ให้ประสบกับชะตากรรมที่เข้าไม่ถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์โดยสิ้นเชิง โดยข้ออ้างว่า “เขาเหล่านั้นไม่ใช่คนไทย” จึงเสนอกระบวนการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนี้

๑. ระยะเร่งด่วน

๑.๑ ให้เพิ่มชื่อรายการบุคคลที่ถูกเพิกถอนออกจากทะเบียนราษฎร (ท.ร.๑๔) ทั้งหมด ๑,๒๔๓ คน กลับเข้าสู่ทะเบียนราษฎร (ท.ร.๑๔) และตรวจสอบและเพิกถอนรายการบุคคลเป็นรายกรณี สำหรับผู้ที่มีคุณสมบัติไม่ถูกต้องของการเป็นบุคคลสัญชาติไทย

๑.๒ เร่งดำเนินการพิสูจน์สถานะบุคคลของราษฎร ที่ถูกเพิกถอนรายการบุคคลออกจากทะเบียนราษฎร (ท.ร.๑๔) โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ และแนะนำช่องทางที่เหมาะสมให้กับบุคคลที่มีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามองค์ประกอบของบุคคลสัญชาติไทย เพื่อให้ได้รับสิทธิประโยชน์ตามที่เห็นสมควร

ทั้งนี้ ในการดำเนินการควรใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนและหน่วยงานต่างๆ ที่เป็นภาคีความร่วมมือในกรณีดังกล่าว

๒. ระยะยาว

๒.๑ รัฐบาลควรกำหนดนโยบายการบริหาร ควบคุมกำลังคนที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดนให้ชัดเจนและเป็นระบบ

๒.๒ ปรับระเบียบและกฎหมายบางฉบับให้ชัดเจน เอื้ออำนวยต่อการนำแผน นโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยคำนึงถึงลักษณะของพื้นที่ชายแดน ข้อกฎหมายที่บังคับใช้ และข้อมูลข้อเท็จจริงของพื้นที่

๒.๓ ปรับเปลี่ยนทัศนคติและกรอบคิดของผู้ปฏิบัติงานของรัฐ โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจต่อข้อเท็จจริงของชุมชนท้องถิ่น ลักษณะเฉพาะและความสลับซับซ้อนของพื้นที่ชายแดน

๒.๔ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาคม ในการรับรองสถานะของบุคคลของตนเอง เช่น การใช้ประชาคม (ลับ) ร่วมตรวจสอบ (cross check) ด้วย

๖. บทเรียนจากการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กร

นอกจากร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชาวบ้านแม่อาวเห็นว่า การถูกจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้านไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากเป็นคำสั่งทางการปกครองที่กระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐาน และไม่เปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้โต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริงก่อนการเพิกถอนสิทธิ จึงได้ยื่นเรื่องร้องเรียนไปยังศาลปกครองเชียงใหม่ ระหว่างนางผ่องศรี อินหลู่ กับพวกรวม ๘๖๖ คน ผู้ฟ้องคดีกับกรมการปกครองที่ ๑ จังหวัดเชียงใหม่ที่ ๒ นายอำเภอแม่อาวที่ ๓ ในฐานะผู้ถูกฟ้องคดีตามลำดับ โดยความร่วมมือของสหภาพความ และประสานข้อมูลกับทุกภาคส่วน รวมทั้งคณะกรรมการด้านสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ สื่อมวลชน นักวิชาการและองค์กรพัฒนาเอกชนจำนวนมาก จนเป็นกระแสที่สังคมให้ความสนใจและสนใจเป็นพิเศษ

ต่อมาศาลปกครองชั้นต้น จังหวัดเชียงใหม่ ได้พิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งทางปกครองของอำเภอ

แม่อาຍ ที่เพิกถอนรายการบุคคลออกจากทะเบียนราษฎร (ท.ร. ๑๔) ของประชาชนอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่วันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๓

คำพิพากษาดังกล่าว จะเป็นผลภายใน ๓๐ วัน หลังจากศาลมีคำสั่ง หากไม่มีการอุทธรณ์จากผู้ที่เกี่ยวข้อง แต่ในขณะนั้นกรมการปกครองได้แถลงว่า “ในเบื้องต้นเพื่อมิให้เกิดการดำเนินการเอาผิดกับข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับกรณีดังกล่าว ในฐานะกระทำการอันประมาทเลินเล่อ หรือการปฏิบัติราชการจนทำให้เกิดความเสียหายต่อรัฐ กรมการปกครองจึงขออุทธรณ์คำสั่งศาลดังกล่าว ต่อศาลปกครองสูงสุด”

เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๔ ตุลาการศาลปกครองสูงสุด ในฐานะผู้แถลงคดี ได้เสนอความเห็นต่อองค์คณะตุลาการว่า “ประกาศของอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ ที่ให้เพิกถอนชื่อชาวบ้าน ทั้ง ๑,๒๔๓ คน ออกจากทะเบียนราษฎร เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ เนื่องจากเป็นคนต่างด้าว เป็นประกาศที่ขัดด้วยกฎหมายแล้ว และเห็นว่าควรกลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น จังหวัดเชียงใหม่ และให้ยกฟ้อง อย่างไรก็ตาม คำแถลงคดีเป็นเพียงความเห็น มิใช่คำพิพากษา”

และในที่สุด เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๔๔ ศาลปกครองสูงสุดพิพากษาว่า

“การที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๓ (นายอำเภอแม่อาย) ได้ประกาศอำเภอแม่อาย ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ให้จำหน่ายชื่อและรายการบุคคล รวม ๑,๒๔๓ คน ออกจากทะเบียนบ้าน เป็นการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการออกคำสั่ง อันมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงสภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล เป็นการถาวร ทำให้บุคคลดังกล่าว ซึ่งเดิมเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เคยมีบัตรประจำตัวประชาชน

ถูกถอนชื่อออกจากทะเบียนบ้าน ไม่มีสัญชาติไทย และต้องคืนบัตรประจำตัวประชาชนให้กับทางราชการ

คำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มิได้แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทั้งหมดซึ่งจะเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากประกาศดังกล่าวได้ทราบว่า จะต้องถูกเพิกถอนชื่อออกจากทะเบียนบ้าน จะต้องเปลี่ยนสถานะจากสัญชาติไทยเป็นชนกลุ่มน้อย ทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่มีโอกาสได้โต้แย้งหรือแสดงพยานหลักฐานตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ดังกล่าว จึงเป็นคำสั่งทางปกครองที่ออกโดยมิชอบด้วยกฎหมาย พิพากษาแก้คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น เป็นให้เพิกถอนประกาศอำเภอแม่อาย ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ทั้งฉบับ และให้มีผลต่อผู้ถูกกระทบจากประกาศดังกล่าวทุกคน”

๗. สถานการณ์ปัจจุบัน

กรมการปกครองได้สั่งการให้อำเภอแม่อาย ปรับฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนให้มีรายการเดิมก่อนมีการประกาศอำเภอแม่อาย เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ และจะจัดชุดเจ้าหน้าที่เพื่อบริการเกี่ยวกับทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน เฉพาะชาวบ้าน ๑,๑๒๑ คน ที่เหลือ หลังจากเรื่องอยู่ในชั้นศาลให้สัญชาติแล้ว ๑๒๒ คน โดยจะแจ้งให้ชาวบ้านนำทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) มาตรวจสอบและแก้ไขรายการให้ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน

ทั้งนี้ กรมการปกครองจะตรวจพิจารณา พิสูจน์สิทธิชาวบ้านเป็นราย ๆ โดยนายอำเภอจะเรียกคนกลุ่มนี้ให้นำหลักฐานมายืนยันเป็นราย ๆ ไป บุคคลใดที่มีหลักฐานชัดเจนน่าเชื่อถือ นายอำเภอจะไม่เพิกถอนสิทธิ แต่ถ้าพยานหลักฐานไม่เพียงพอ

จะประสานว่ามีส่วนใดที่จะหาหลักฐานเพิ่มเติม ถ้าหาเพิ่มเติมแล้วยังไม่สามารถพิสูจน์ได้ นายอำเภอก็จะเพิกถอน ซึ่งชาวบ้านก็มีสิทธิที่จะฟ้องร้องต่อศาลปกครองได้

คณะอนุกรรมการ ฯ ได้ติดตามการดำเนินงานเรื่องนี้อย่างใกล้ชิด โดยประสานงานกับกรมการปกครอง นายอำเภอแม่เมาะ และชาวบ้านเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

๘. สรุป “แม่เมาะ” : การทำงานเชิงรุกและการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

๘.๑ แม่เมาะ กรณีตัวอย่างของการสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย

แม่เมาะ เป็นกรณีตัวอย่างการทำงานเชิงรุกของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่มุ่งเน้นให้ประชาชนได้พัฒนาศักยภาพที่มีอยู่อย่างเต็มที่ โดยใช้กระบวนการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนเพื่อสร้างความมั่นใจ ด้วยความรู้ความเข้าใจ ประชาชนสามารถพัฒนาศักยภาพของตน ช่วยเหลือตนเองร่วมมือร่วมใจกันต่อสู้ โดยมีพันธมิตรต่างๆ ได้แก่ องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคราชการ นักวิชาการ และสถาบันการศึกษาสนับสนุน

กรณีนี้เป็นบทเรียนที่สำคัญในการให้สังคมตระหนักถึงการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปฏิบัติที่เคารพต่อสิทธิมนุษยชนของประชาชน และยอมรับว่าสังคมมีความหลากหลาย เต็มไปด้วยความแตกต่างทางวัฒนธรรม ประเพณี ความคิด ความเชื่อ และวิถีชีวิต การแสวงหา “มาตรการถาวร” ในการปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะคนชายขอบในการมีสิทธิการใช้ชีวิตแบบที่เข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานในการใช้ชีวิต ทั้งการเมือง การปกครอง หรือการกำหนดชะตากรรมของตนเอง

๘.๒ เป็นกรณีตัวอย่างของการใช้กลยุทธ์การทำงานเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชน โดยมีการจัด

ทำข้อมูล ประวัติบุคคลที่ชัดเจน นำเชื่อถือ โดยผ่านการทำงานร่วมกันของคณะทำงาน ซึ่งเป็นผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ร่วมกับผู้แทนประชาชนในพื้นที่ ช่วยให้การพิจารณาเรื่องสิทธิหรือสถานะต่างๆ เป็นไปได้มากขึ้น มีการสร้างเวทีเรียนรู้/สื่อสารเรื่องสิทธิมนุษยชน ซึ่งถือเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบครบวงจร เช่น สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน นโยบาย กฎหมาย และระเบียบปฏิบัติ มีการสร้างเครื่องมือ ซึ่งเป็นชุดความรู้ในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ ได้แก่ คู่มือการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน และความรู้กฎหมายขั้นพื้นฐาน สำหรับคนไร้สัญชาติ การสร้างและพัฒนาเครือข่าย โดยทำงานประสานความร่วมมือของทุกภาคส่วนในสังคม

๘.๓ การจัดทำรายงานการศึกษาเชิงมนุษยวิทยาการเมืองและประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของพื้นที่ทับซ้อนระหว่างประเทศ กรณีศึกษา “สบยอน” พื้นที่ข้อพิพาทกรณีสิทธิมนุษยชนกับกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นกรณีตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน โดยใช้การทำงานที่เน้นการจัดการองค์ความรู้โดยชุมชน

๘.๔ เป็นกรณีตัวอย่างที่แสดงชัดเจนว่าภาคราชการได้ให้ความร่วมมือในการดำเนินการ แต่ปัญหาและอุปสรรคอยู่ที่กระบวนการ และการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นข้อจำกัด โดยบางกรณีทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ บางกรณีทำให้การดำเนินการล่าช้า

๘.๕ เป็นกรณีตัวอย่างที่ชาวบ้านลุกขึ้นมาต่อสู้อย่างเข้มแข็ง โดยมีบทบาททุกภาคส่วนเข้าร่วมสนับสนุน ตั้งแต่สื่อมวลชน นักวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชน สภานายความ วุฒิสภา ร่วมกับบทบาทการดำเนินการของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และการใช้บทบาทของศาลปกครอง ในการมีคำพิพากษาที่มีผลเชิงปฏิบัติ

แม้มีคำพิพากษาเช่นนี้แล้ว แต่กระบวนการเยียวยาแก้ไขปัญหายังต้องดำเนินไปด้วยบทบาทของทุกภาคส่วนกับชาวบ้าน

และที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติห่วงใยและต้องดำเนินการต่อเนื่องไป คือ นโยบาย กฎหมาย กฎ ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติ รวมถึงทัศนคติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งประชาชนทั่วไปจำนวนมาก ยังมีอคติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ และยังมีปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือมีการกระทำที่ไม่เป็นธรรมอีกจำนวนมาก ที่ต้องผลักดันการเคารพวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนให้มีผลเป็นจริงต่อไป

๑.๒ เสรีภาพทางการเมือง และสิทธิในกระบวนการยุติธรรม : กรณีการขอยกเลิกพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มีหนังสือถึงนายกรัฐมนตรีขอเสนอให้มีการพิจารณายกเลิกพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ หรือปรับปรุงให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการแก้ไขปัญหาต่อไป เนื่องจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความวิตกและห่วงใยในปัญหาการล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่จะเกิดขึ้นจากการบังคับใช้พระราชกำหนดดังกล่าวที่ไม่สอดคล้องต่อหลักสาระสำคัญพื้นฐานในสิทธิมนุษยชน จึงมีความเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอต่อนายกรัฐมนตรี

๑. หลักการพื้นฐานคุ้มครองสิทธิมนุษยชนจากการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารในสถานการณ์ฉุกเฉิน

เมื่อเกิดเหตุการณ์ภายใต้สถานการณ์สงครามหรือสถานการณ์ฉุกเฉินขึ้นภายในประเทศ ความจำเป็นในการรักษาความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย และการรักษาเอกราชของชาติ จึงเป็นสิ่งจำเป็น และในระบบกฎหมายของทุกประเทศจึงยอมรับการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารได้ตาม

ความจำเป็นให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และยอมรับการมีอำนาจเพิ่มขึ้นของฝ่ายบริหาร แต่ต้องพิจารณาการใช้อำนาจตามลักษณะของสถานการณ์ หากเป็นสถานการณ์สงคราม ฝ่ายบริหารจำเป็นต้องมีอำนาจพิเศษบางประการที่ในสถานการณ์ปกติไม่สามารถกระทำได้ และหากกระทำจะเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ในสถานการณ์อื่นที่ไม่ใช่สถานการณ์สงคราม เช่น ในสถานการณ์ฉุกเฉิน ก็เป็นที่ยอมรับเช่นเดียวกันว่าฝ่ายบริหารมีความจำเป็นต้องมีอำนาจมากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหา เพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ถึงกระนั้นก็ตาม หลักการให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหารเพิ่มขึ้นภายใต้สถานการณ์ฉุกเฉินนั้นหาได้ทำให้เกิดการยกเว้นหรือไม่ให้มีการตรวจสอบใดๆ ในการกระทำของฝ่ายบริหารอย่างใดไม่ เพราะในระบบกฎหมายนานาชาติการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารในสถานการณ์ฉุกเฉินนั้น ต้องอยู่ภายใต้ระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารโดยองค์กรตุลาการ เพื่อเป็นหลักประกันการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนภายใต้หลักการนิติธรรม

ตามหลักการพื้นฐานอันเป็นเงื่อนไขของใช้อำนาจพิเศษในสถานการณ์ฉุกเฉินทั้งสองประการอันเป็นหลักการที่ต้องได้รับการยึดถือโดยเคร่งครัดและเพื่อเป็นการรับรอง คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่จะถูกล่วงละเมิดจากการใช้อำนาจพิเศษดังกล่าว ซึ่งในขณะที่มีการตราพระราชกำหนดดังกล่าวเกิดขึ้น ประเทศไทยได้มีและใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์สงครามและสถานการณ์ฉุกเฉินบังคับใช้ในพื้นที่ปัญหาดังกล่าวอยู่ก่อนแล้ว คือ พระราชบัญญัติกฎหมายการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๕ รวมถึงกฎหมายอาญาด้วย ดังนั้นการอ้างเหตุในการตราพระราชกำหนดโดยอ้างเหตุผลในการบูรณาการกฎหมาย จึงไม่ต้องด้วยเหตุผลกรณี

ฉุกเฉินที่มีความจำเป็นเร่งด่วนโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ ยิ่งไปกว่านั้น ในพระราชกำหนดดังกล่าวได้ปฏิเสธหลักการตรวจสอบการกระทำในสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยองค์การตุลาการโดยสิ้นเชิง ดังการยกเลิกอำนาจของศาลปกครองอันเป็นการขัดต่อบทบัญญัติ มาตรา ๒๓๕ และมาตรา ๒๓๖ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ รวมทั้ง การกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ไม่ต้องรับผิดชอบทั้ง ทางแพ่งและทางอาญาหรือทางวินัย ก็เป็นการปฏิเสธ ในหลักการดังกล่าวด้วยเช่นเดียวกัน

๒. สารสำคัญของบทบัญญัติในพระราชกำหนด ที่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของพระราช กำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ รายมาตราตามลำดับแล้ว พบว่า บทบัญญัติในพระราชกำหนดมีความไม่สอดคล้องกับ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ หลายประการ อีกทั้งยังไม่ สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิ พลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่ประเทศไทยเข้าเป็น ภาคี เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๙ ในประเด็น ที่สำคัญ กล่าวคือ

๑. การห้ามมิให้ชุมนุมหรือมั่วสุมกัน ณ ที่ใด หรือกระทำการใด อันเป็นยุงให้เกิดความ ไม่สงบเรียบร้อย ในมาตรา ๙ (๒) ซึ่งไปจำกัดสาระ สำคัญในเสรีภาพในการชุมนุม ไม่สอดคล้องกับ เจตนารมณ์การจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๔ วรรคสอง ซึ่งการ จำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวได้ ต้องเป็นกรณี ที่ ประเทศอยู่ในสถานการณ์สงครามหรือในระหว่าง การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้ กฎอัยการศึก แต่มาตรา ๙(๒) เป็นอำนาจทั่วไปที่ นายกรัฐมนตรีที่สามารถกระทำได้โดยไม่ต้องมีการ

ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินแต่ประการใด นอกจากนี้ ยังเป็นการขัดต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ พลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๒๑

๒. การห้ามเสนอข่าว การจำหน่าย หรือ ทำให้แพร่หลาย ซึ่งหนังสือ สิ่งพิมพ์ หรือสื่ออื่นใด ที่มีข้อความอันอาจทำให้ประชาชนหวาดกลัว หรือ เจตนาบิดเบือนข้อมูลข่าวสาร ซึ่งไปจำกัดสาระสำคัญ ในเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน ภาพพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธี อื่น ตามมาตรา ๙ (๓) ซึ่งการจำกัดจะทำได้เฉพาะ ประเทศอยู่ในภาวะการสงครามหรือการรบเท่านั้น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๙ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและ สิทธิทางการเมือง ข้อ ๑๙

๓. การห้ามการใช้อาคาร หรือเข้าไป หรือ อยู่ในสถานที่ใดๆ ซึ่งไปจำกัดสาระสำคัญในเสรีภาพ เคลื่อนที่ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๕ และกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิ พลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๑๗

๔. ในการจับกุม และควบคุมตัวบุคคลที่ ต้องสงสัย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอต่อศาลที่มี เขตอำนาจหรือศาลอาญา เพื่อขออนุญาตดำเนินการ เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวได้ไม่เกิน ๗ วัน ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องควบคุมตัวต่อ เพื่อ ประโยชน์ในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ร้องขอต่อศาล เพื่อขยายระยะเวลาการ ควบคุมตัวต่อได้อีกคราวละ ๗ วัน แต่รวมระยะเวลา ควบคุมตัวทั้งหมดต้องไม่เกินกว่า ๓๐ วัน ซึ่งไปจำกัด สิทธิและเสรีภาพของบุคคล ตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๗ และกติการะหว่าง ประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๙ และ ข้อ ๑๔

๕. พนักงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนด ไม่ต้องรับผิดชอบทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในการระงับหรือป้องกันการกระทำผิดกฎหมาย หากเป็นการกระทำโดยสุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกินสมควรแก่เหตุ หรือไม่เกินกว่ากรณีจำเป็น ซึ่งถูกจำกัดในสาระสำคัญในสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๑ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๒ ข้อ ๖ และข้อ ๗ และเป็นการเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการโดยไม่เป็นธรรมแก่ผู้บริสุทธิ์ได้

๖. การปฏิบัติต่อบุคคล โดยไม่จำแนกเยวชนออกจากบุคคลทั่วไป ย่อมขัดกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๑๐ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๓๕

๓. ผลกระทบที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นจากการบังคับใช้พระราชกำหนด

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาถึงหลักการพื้นฐานในการคุ้มครองสิทธิ

มนุษยชนของประชาชน จากการใช้อำนาจพิเศษของฝ่ายบริหารและบทบัญญัติตามพระราชกำหนดดังกล่าวแล้ว เห็นว่าพระราชกำหนดดังกล่าว อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิหลายประการในระบบการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน กล่าวคือ

๓.๑ ทำให้หลักการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนภายใต้หลักการนิติธรรมสูญสลายไป เพราะการตราพระราชกำหนดที่ไม่เป็นไปตามหลักความจำเป็นในการตราพระราชกำหนด

๓.๒ ปราศจากการตรวจสอบการกระทำของฝ่ายบริหารและเจ้าหน้าที่ในการใช้อำนาจเนื่องจากการปฏิเสธหลักการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารในสถานการณ์ฉุกเฉินโดยองค์การตุลาการโดยสิ้นเชิง ดังการยกเลิกอำนาจของศาลปกครอง

๓.๓ สถานการณ์ความรุนแรงใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้จะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เพราะเป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากการใช้อำนาจหรือการใช้สิทธิพลของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกินขอบเขต การตราพระราชกำหนดขึ้นโดยการเพิ่มอำนาจให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐยิ่งจะทำให้สถานการณ์ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

ส่วนที่ ๒ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

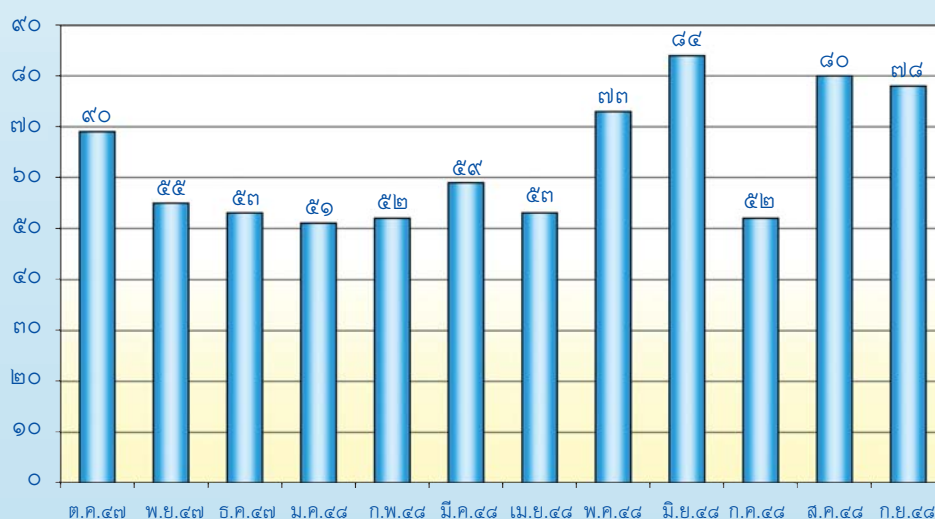
๑. สถิติเรื่องร้องเรียนการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้กำหนดการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ไว้ในหมวด ๓ มาตรา ๒๒ ว่าในกรณีที่มีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมีใช่เป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาล หรือที่ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งเด็ดขาดแล้ว ให้คณะกรรมการมีอำนาจตรวจสอบและเสนอมาตรการการแก้ไขตามพระราชบัญญัติ และได้กำหนดการยื่นคำร้องโดยทำเป็นหนังสือไว้ ตามมาตรา ๒๓ โดยต้องมีรายละเอียดดังนี้ ๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องหรือผู้ทำการแทน ๒) ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์อันเป็นเหตุแห่งการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ๓) ลายมือชื่อของผู้ร้องหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง สำหรับการร้องเรียนด้วยวาจา ให้กระทำได้ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด และยื่นคำร้องที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ หรือจะยื่นต่อกรรมการคนใดคนหนึ่ง หรือองค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อส่งต่อไปยังสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือด้วยวิธีการอื่นใดตามที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้ นอกจากนี้ กรณีที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นสมควรให้มีการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนในกรณีใดที่เห็นว่ามีมูลและอยู่ในอำนาจหน้าที่ ก็สามารถหยิบยกเรื่องดังกล่าวมาพิจารณาดำเนินการได้

อนึ่ง ในระหว่างการตรวจสอบ หากคู่กรณียินยอมประนีประนอมในการแก้ไขปัญหาซึ่งอยู่ในกรอบของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถดำเนินการไกล่เกลี่ย และจัดให้มีการทำหนังสือข้อตกลงระหว่างคู่กรณีและยุติเรื่องได้

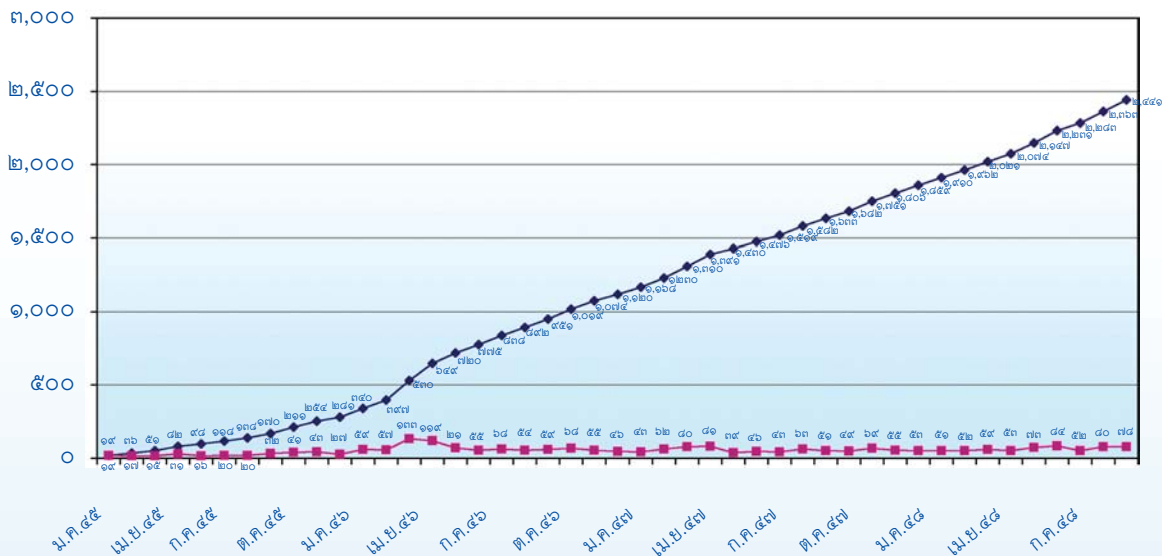
สถิติเรื่องร้องเรียนการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ปีงบประมาณ ๒๕๕๘

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้รับเรื่องร้องเรียนการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน สะสมรวม ๗๕๙ เรื่อง เฉลี่ยเดือนละ ๖๓ เรื่อง (หรือประมาณวันละ ๓ เรื่อง) เมื่อจำแนกเรื่องร้องเรียนเป็นรายเดือน พบว่า เดือนที่มีการร้องเรียนมากที่สุด คือ เดือนมิถุนายน ๒๕๕๘

สถานการณ์เรื่องร้องเรียนปัจจุบันของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ในภาพรวมของเรื่องร้องเรียนการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่ยื่นคำร้องเรียนมายังสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สะสมรวม ณ เดือนกันยายน ๒๕๔๘ จำนวน ๒,๔๔๑ เรื่อง และมีแนวโน้มว่าจำนวนเรื่องร้องเรียนเฉลี่ยรายเดือนสูงขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ ถึง ปี ๒๕๔๖ และคงที่ในปี ๒๕๔๗ และ ๒๕๔๘ โดยในปี ๒๕๔๔ เฉลี่ยเดือนละ ๑๓ เรื่อง ปี ๒๕๔๕ เฉลี่ยเดือนละ ๒๑ เรื่อง ปี ๒๕๔๖ เฉลี่ยเดือนละ ๖๗ เรื่อง ปี ๒๕๔๗ เฉลี่ยเดือนละ ๕๕ เรื่อง และในปี ๒๕๔๘ เฉลี่ยเดือนละ ๖๓ เรื่อง

สถานการณ์เรื่องร้องเรียนปี ๒๕๔๘ เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา

เมื่อเปรียบเทียบสถิติเรื่องร้องเรียนปี ๒๕๔๘ กับปีที่ผ่านมา (ปี ๒๕๔๗) เป็นรายเดือน พบว่า จำนวนเรื่องร้องเรียนรายเดือนปี ๒๕๔๘ ส่วนใหญ่มีจำนวนสูงกว่าจำนวนเรื่องร้องเรียนรายเดือนปี ๒๕๔๗ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (ปี ๒๕๔๗ เฉลี่ยเดือนละ ๕๕ เรื่อง และในปีงบประมาณ ๒๕๔๘ เฉลี่ยเดือนละ ๖๓ เรื่อง)

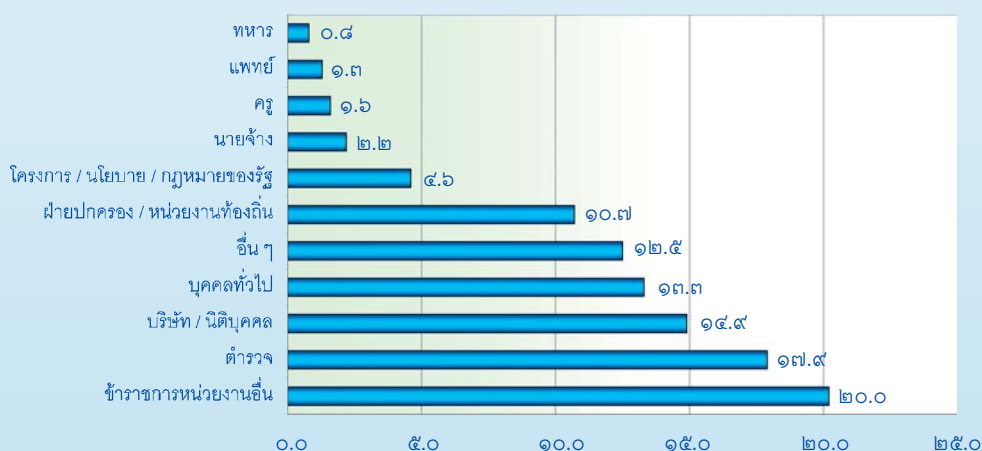
ประเภทสิทธิที่ถูกละเมิด จำแนกตามด้านต่างๆ (จากเรื่องร้องเรียน)

จากข้อมูลเรื่องร้องเรียนสะสมในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ จำนวน ๓๕๙ เรื่อง นั้น พบว่า ประเภทสิทธิที่ถูกละเมิด เมื่อจำแนกตามแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งแบ่งออกเป็นกลุ่มเป้าหมายต่างๆ นั้น มีการกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้เสียหายในด้านอื่นๆ สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๘ รองลงมาเป็นการกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรม คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕

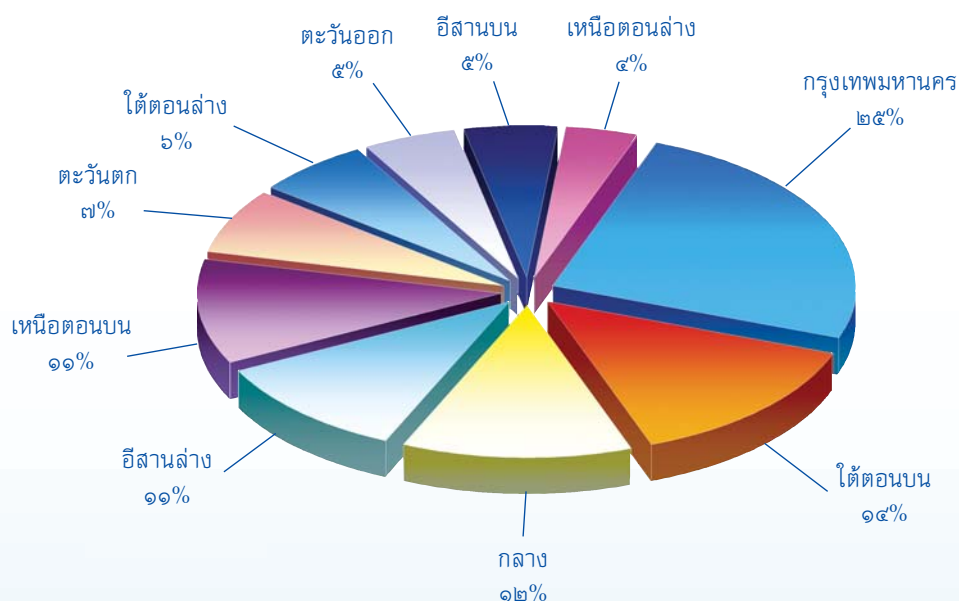
ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชน (จากเรื่องร้องเรียน)

จากข้อมูลเรื่องร้องเรียนสะสม ในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ จำนวน ๓๕๙ เรื่อง นั้น เมื่อจำแนกตามผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชน พบว่า ข้าราชการหน่วยงานอื่น เป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๒ รองลงมา คือ ตำรวจ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๙

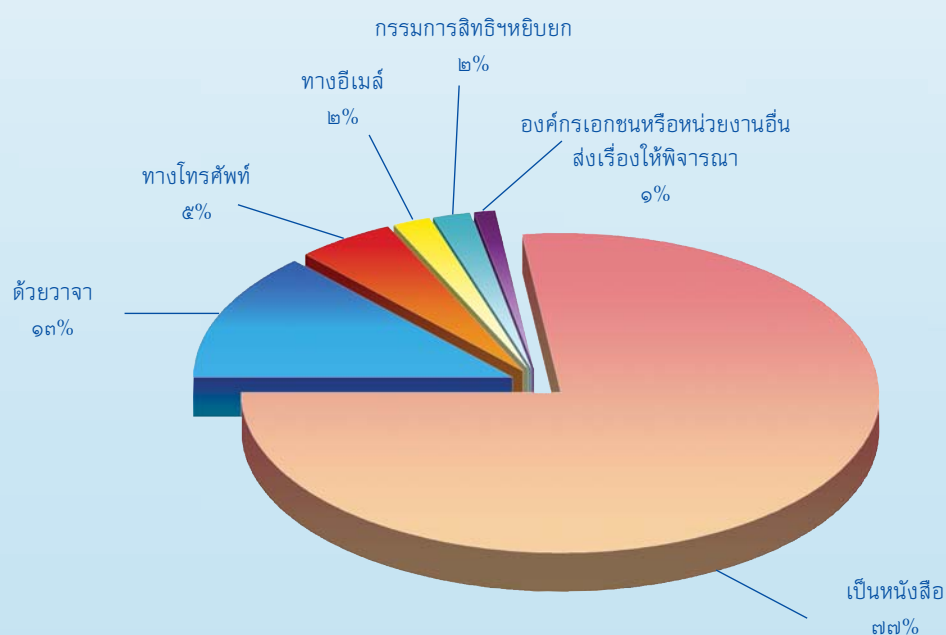
พื้นที่เกิดเหตุการณ์ละเมิดสิทธิมนุษยชน (จากเรื่องร้องเรียน)

เมื่อพิจารณาจากเรื่องร้องเรียนสะสมในปีงบประมาณ ๒๕๔๘ จำนวน ๓๕๙ เรื่อง เกี่ยวกับพื้นที่เกิดเหตุการณ์ละเมิดสิทธิมนุษยชน พบว่า กรุงเทพมหานครเกิดเหตุสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๕ รองลงมา คือ พื้นที่ภาคใต้ตอนบน คิดเป็นร้อยละ ๑๔ และน้อยที่สุดคือ พื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง คิดเป็นร้อยละ ๔ เท่านั้น

ช่องทางการร้องเรียน

จากข้อมูลการรับเรื่องร้องเรียนที่ประชาชนถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน แล้วยื่นคำร้องมายังสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในปีงบประมาณ ๒๕๔๘ จำนวน ๓๕๙ เรื่อง นั้น พบว่า ร้องเรียนเป็นหนังสือ คิดเป็นร้อยละ ๗๗ รองลงมา เป็นการร้องเรียนด้วยวาจา คิดเป็นร้อยละ ๑๓

๒. ตัวอย่างรายงานผลการตรวจสอบ

๒.๑ การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

กรณีการควบคุมตัวเพื่อบรรเทาการเนรเทศ

ประเด็น :

นาย ล.ร้องเรียนว่า ตนเป็นคนสัญชาติมาเลเซีย เข้ามาประกอบอาชีพค้าขายในประเทศไทย ตั้งแต่ ปี ๒๕๑๒ จนได้รับใบอนุญาตคนต่างด้าว ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ได้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุม โดยตั้งข้อหาตามมาตรา ๑๗ ว่าบ่อนทำลายเศรษฐกิจ หลบเลี่ยงภาษีศุลกากรและมียาเสพติดไว้ในครอบครอง ศาลฎีกามีคำพิพากษาให้จำคุก ๔๐ ปี ผู้ร้องได้ถูกจำคุกทั้งหมด ๑๔ ปี ๕ เดือน จึงได้รับการปล่อยตัว เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๓๐ แต่ถูกตำรวจท้องที่อายัดตัว นำส่งแผนกการเนรเทศ กองกำกับการ ๓ สำนักงานตำรวจสันติบาล และถูกควบคุมตัวอยู่ที่สถานควบคุมพิเศษ สำนักงานตำรวจสันติบาล เพื่อบรรเทาการเนรเทศตลอดมา โดยระหว่างถูกควบคุมตัว ผู้ร้องมีอาการเจ็บป่วยต้องเข้ารับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลทุกเดือน เมื่อปี ๒๕๓๕ และ๒๕๔๑ ผู้ร้องได้ทำเรื่องขอประกันตัวเพื่อไปอยู่ที่บ้านพักคนชราจังหวัดสมุทรปราการ โดยวางเงินประกัน ๑๐๐,๐๐๐ บาท และ ๒๐๐,๐๐๐ บาท ตามลำดับ แต่ไม่ได้รับอนุญาตโดยไม่แจ้งเหตุผลให้ทราบ และต่อมาในเดือนตุลาคม ๒๕๔๒ ผู้ร้องได้ทำเรื่องขอประกันตัวอีกครั้งหนึ่ง แต่สำนักงานตำรวจสันติบาลให้เพิ่มหลักทรัพย์มากกว่า ๒๐๐,๐๐๐ บาท ผู้ร้องติดขัดในเรื่องเงินจึงระงับเรื่องไว้

ผู้ร้องเห็นว่าการถูกควบคุมตัวเพื่อบรรเทาการเนรเทศเป็นเวลากว่า ๑๓ ปี เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ จึงขอความช่วยเหลือให้ผู้ร้องได้รับอิสรภาพ เพื่อจะได้รักษาสุขภาพและอยู่ในความดูแลของแพทย์ต่อไป

ผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งได้ไปตรวจเยี่ยมสถานควบคุม สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กรุงเทพมหานคร และสถานควบคุมพิเศษ สำนักงานตำรวจสันติบาล สรุปได้ว่า

การควบคุมตัวผู้ร้องหลังจากพ้นโทษเพื่อบรรเทาการเนรเทศนั้น เป็นการควบคุมตัวโดยที่ผู้ร้องไม่ได้กระทำความผิดขึ้นอีก เจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบควรหาวิธีประสานงานกับประเทศมาเลเซียให้พิจารณาคืนสัญชาติแก่ผู้ร้อง หากไม่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาอันรวดเร็วก็ควรผ่อนผันให้ผู้ร้องได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวระหว่างการประสานงานกับประเทศที่สาม

จากการตรวจเยี่ยมสถานควบคุมพิเศษสำนักงานตำรวจสันติบาล พบว่ามีผู้ถูกควบคุมตัวเพื่อการเนรเทศ ๓ ราย คือ ผู้ร้องถูกควบคุมตัวเป็นเวลา ๑๖ ปีเศษ นาย ฉ. อายุ ๗๘ ปี ถูกควบคุมตัว ๕ ปี และนาย อ. อายุ ๗๑ ปี ถูกควบคุมตัว ๑๓ ปี บุคคลทั้งสามเป็นผู้สูงอายุ ประกอบกับมีสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง ไม่สมควรที่จะถูกควบคุมตัวไว้ในสถานที่คุมขัง การควบคุมตัวบุคคลไว้เพื่อบรรเทาการเนรเทศควรจัดสถานที่ควบคุมให้เหมาะสมกับสภาพอายุหรือผ่อนผันให้อยู่ในความดูแลของมูลนิธิสำหรับสงเคราะห์คนชรา หรือองค์กรอื่นที่ยินดีรับอุปการะให้ความช่วยเหลือ

การควบคุมตัวผู้ร้องเพื่อบรรเทาการเนรเทศ เป็นเวลานานถึง ๑๖ ปี เป็นการไม่เหมาะสม เสมือนเป็นการลงโทษซ้ำต่อผู้ที่ได้รับโทษและพ้นโทษมาแล้ว และขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้อง

แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันสำนักงานตำรวจสันติบาลได้ส่งตัวผู้ร้องกลับไปยังประเทศมาเลเซียแล้ว และขณะนี้ไม่มีผู้ถูกควบคุมเพื่อรอการเนรเทศอยู่ในความควบคุมของสำนักงานตำรวจสันติบาล

มาตรการการแก้ไข :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีข้อเสนอแนะต่อกระทรวงมหาดไทย ดังนี้

๑. ขอให้กำหนดนโยบายในการพิจารณาผ่อนผันการควบคุมตัวคนต่างด้าว ระหว่างรอการเนรเทศ ซึ่งอาจกำหนดหลักเกณฑ์ในการทำสัญญาประกันตัว โดยไม่ต้องใช้เงินเป็นหลักประกัน หรือให้องค์กรหรือมูลนิธิที่ยินดีให้ความช่วยเหลือรับตัวผู้รอการเนรเทศไปพักอาศัยระหว่างรอการเนรเทศ โดยขอให้ดำเนินการภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ได้รับรายงานนี้

๒. กรณีการเนรเทศคนต่างด้าวที่พ้นโทษทางอาญาแล้ว ในระหว่างรอการเนรเทศไม่ควรควบคุมตัวผู้ที่รอการเนรเทศ แต่ควรกำหนดมาตรการอื่นๆ เช่น ให้มีการรายงานตัวเป็นระยะๆ หรือควรจัดหาที่พักชั่วคราวให้ในลักษณะที่มีใช่เป็นการควบคุมหรือคุมขัง เป็นต้น และควรแจ้งให้สถานทูตของประเทศที่บุคคลซึ่งจะถูกเนรเทศกลับไปยังประเทศนั้นๆ ทราบเพื่อขอให้ช่วยดำเนินการรับตัวผู้ถูกเนรเทศกลับประเทศต่อไป โดยขอให้ดำเนินการภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ได้รับรายงานนี้

๒.๒ สิทธิเด็ก

กรณีขอคืนเงินให้กับผู้เยาว์

ประเด็น :

สมาคมคุ้มครองผู้บริโภค ขอให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาตรวจสอบ กรณี

นายยินดี เรืององอาจ ร้องเรียนว่ากรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนไม่คืนเงินจำนวน ๖๔๐,๐๐๐ บาท ให้แก่นางสาวดารารัตน์ เฉลิมชัยชาญ ตามคำพิพากษาของศาลแพ่ง

ข้อเท็จจริง :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากฝ่ายผู้ร้อง และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สรุปได้ว่า

เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ มารดาของเด็กหญิงดารารัตน์ เฉลิมชัยชาญ ประสบอุบัติเหตุถูกรถบรรทุกสิบล้อชนถึงแก่ความตาย ขณะที่เด็กหญิงดารารัตน์ อายุ ๔ ขวบ นายยินดี เรืององอาจ ซึ่งภายหลังเป็นบิดาบุญธรรม ได้ขอให้ศาลตั้งตนเป็นผู้แทนเฉพาะคดี เพื่อยื่นฟ้องผู้ทำละเมิดแทนเด็กหญิงดารารัตน์ ต่อศาลแพ่ง เพื่อเรียกค่าเสียหาย ซึ่งศาลแพ่งได้มีคำพิพากษาให้เด็กหญิงดารารัตน์ ได้รับเงินชดเชยค่าเสียหายจำนวน ๕๗๕,๕๐๐ บาท โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๒๐ แต่งตั้งผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง เป็นผู้จัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๓๗ ซึ่งผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ได้มอบหมายให้ นาย น. พนักงานคุมประพฤติ ๖ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง เป็นตัวแทนมาขอรับเงินวางศาลไปกำกับดูแล โดยได้เปิดบัญชีเงินฝากประจำ ประเภท ๓ เดือน ชื่อบัญชี “เด็กหญิงดารารัตน์ เฉลิมชัยชาญ โดย นาย ป. ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง” จำนวนเงิน ๕๗๕,๕๐๐ บาท โดยมีเงื่อนไขว่าให้ผู้ลงลายมือชื่อในใบถอนเงิน คือ นาย ป. ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง หรือผู้อำนวยการกองคุมประพฤติ พร้อมทั้งประทับตราประทับตำแหน่ง ทุกครั้งจึงจะถอนเงินได้

ระหว่าง ปี พ.ศ.๒๕๓๙ - ๒๕๔๐ เด็กหญิง ดารารัตน์ฯ โดยนายยินดี เรืององอาจ ได้รับเงิน จากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ยอดแรก เป็นเงินค่าปลงศพ จำนวน ๔๐,๐๐๐ บาท ค่าทนายความ จำนวน ๖๐,๐๐๐ บาท และค่าใช้จ่าย เดือนละ ๒,๕๐๐ บาท เรื่อยมา

เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๑ สถานพินิจและ คุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ได้แจ้งให้ผู้ร้อง ทราบว่ามีผู้เบิกเงินในบัญชีของเด็กหญิงดาร์รัตน์ฯ ไปจนเกือบหมดแล้ว ซึ่งผู้ร้องได้ติดตามขอทราบ ข้อเท็จจริงหลายครั้งก็ไม่ได้รับความกระจ่าง จึงได้ ร้องเรียนต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

เรื่องนี้ปรากฏข้อเท็จจริงว่า นาย น. ซึ่งเป็น ข้าราชการในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชนได้ยักยอกเงินของนางสาวดาร์รัตน์ฯ รวมทั้ง เงินของผู้เยาว์ที่อยู่ในความดูแลของกรมพินิจและ คุ้มครองเด็กและเยาวชน ถึง ๖ ราย และได้หนี ราชการจนถูกสั่งพักราชการ โดยผลการสอบสวน ความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงอยู่ระหว่างการ พิจารณาของ อ.ก.พ. กรม

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้ตั้ง คณะกรรมการสอบสวนหาผู้รับผิดชอบละเมิด สรุป ได้ว่า กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนไม่ต้อง รับผิดทางละเมิดแต่อย่างใด เป็นผลให้กรมบัญชีกลาง ไม่อาจจ่ายเงินให้กับนางสาวดาร์รัตน์ฯ ได้

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ :

๑. กรณีดังกล่าวกรมพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชนต้องร่วมรับผิดชอบในความเสียหายที่ เกิดขึ้นด้วย ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทาง ละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจาก

๑.๑ การเสนอเรื่องเพื่อลงลายมือชื่อ ในการถอนเงิน (เพราะไม่มีการปลอมลายมือชื่อ) โดย ไม่ผ่านหัวหน้าฝ่าย แต่ผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจได้ลง ลายมือชื่อในการเบิกถอนตามเงื่อนไขให้ครบถ้วน

น่าจะเป็นความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจลงนาม

๑.๒. จำนวนเงินที่มีสิทธิเบิกในแต่ละคราว กำหนดไว้เดือนละ ๒,๕๐๐ บาท กับค่าใช้จ่ายอื่นตาม ความจำเป็น ดังนั้น แม้จะมีการมอบฉันทะไว้ก่อน การเบิกจ่ายแต่ละคราวที่เกินกว่า ๒,๕๐๐ บาท ก็ ต้องมีเอกสารอื่นประกอบ หากผู้มีอำนาจลงนาม เบิกถอนตรวจสอบรายละเอียดก็จะได้พบความ น่าสงสัยถึงเหตุทุจริตนี้ หากผู้บังคับบัญชามีได้ร่วม ทุจริต จึงน่าเชื่อได้ว่าเป็นการลงนามโดยไม่ได้ออก ข้อมูลตัวเลขให้ครบถ้วน อันเป็นการกระทำที่ประมาท เลินเล่ออย่างร้ายแรง

๒. การดำเนินการเพื่อแก้ไขความเสียหาย ให้แก่นางสาวดาร์รัตน์ฯ มีความล่าช้า โดยนับตั้งแต่ว่า วันที่ได้รับทราบว่ามีเงินในบัญชีเงินฝากธนาคารดังกล่าว ถูกเจ้าหน้าที่ยักยอกไป ถึงปัจจุบันเวลาล่วงเลยมานาน ๖ ปี จนกระทั่งผู้เสียหายอายุ ๑๓ ปี อยู่ในระหว่างการ ศึกษา มีความจำเป็นต้องใช้เงินในการยังชีพ การศึกษาและการรักษาพยาบาล ทำให้เป็นภาระของ บิดามารดาบุญธรรมซึ่งยังมีบุตรบุญธรรมที่ต้อง ดูแล อีก ๑ คน

๓. ความล่าช้าในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การ ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชนและกรมบัญชีกลาง เป็นการละเมิดสิทธิ มนุษยชนและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมแก่นางสาว ดาร์รัตน์ฯ เป็นอย่างยิ่ง จึงเห็นควรแจ้งให้ทั้งสอง หน่วยงานหารือและแก้ไขเยียวยาความเสียหายให้แก่ นางสาวดาร์รัตน์ฯ เป็นการด่วน

นอกจากนี้ ผลการสอบสวนข้อเท็จจริงความ รับผิดทางละเมิดมุ่งปกป้องข้าราชการและหน่วยงาน มากกว่าที่จะคำนึงถึงการคุ้มครองประโยชน์และ ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เยาว์ ทั้งนี้ ความเสียหายที่ นางสาวดาร์รัตน์ฯ ได้รับเกิดจากการกระทำด้วย

ความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของข้าราชการในสังกัดของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ความรับผิดชอบในการใช้ความเสียหายและกระบวนการพิจารณาที่ล่าช้าเกินสมควร จึงอยู่ในความรับผิดชอบของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย :

ขอให้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนพิจารณาจัดตั้งกองทุนสำหรับเบิกจ่ายเงินให้กับผู้เยาว์ที่อยู่ในความดูแล ในกรณีที่ไม่มีโอกาสเบิกจ่ายเงินได้ตามปกติอันเนื่องมาจากปัญหาในลักษณะนี้ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนแก่ผู้เยาว์จนกว่าจะได้รับเงินคืน

มาตรการการแก้ไข :

ขอให้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนคืนเงินจำนวน ๒๐๔,๗๘๕ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละสิบห้าต่อปี ให้แก่นางสาวดารารัตน์ฯ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่รับแจ้งมาตรการ ทั้งนี้ อาจแบ่งชำระเป็นงวดๆ ตามค่าใช้จ่ายที่จำเป็นและสมควรแก่กรณี โดยคำนึงถึงความยินยอมของนางสาวดารารัตน์ ฯ ด้วย

ข้อเสนอแนะต่อผู้ร้อง :

ขอให้นางสาวดารารัตน์ฯ ยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งเพื่อรายงานสภาพปัญหาที่เกิดจากคำสั่งของศาลที่ให้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นผู้ดูแลผลประโยชน์ของผู้เยาว์

๒.๓ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

กรณีที่ ๑

เจ้าหน้าที่กองบังคับการตำรวจ
ปราบปรามละเมิดสิทธิมนุษยชน

ประเด็น :

ด้วยปรากฏเป็นข่าวทางสื่อมวลชนว่า เมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๗ เวลาประมาณ ๐๑.๐๐ น. เจ้าหน้าที่กองบังคับการตำรวจปราบปรามจำนวนหนึ่งได้เข้าตรวจค้นบ้านเลขที่ ๒๕/๒ หมู่ที่ ๔ ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และระดมยิงปืนเข้าไปในบ้านดังกล่าว ซึ่งมีผู้พักอาศัย ๔ คน คือ นายนิสสัย ศตะกูระ อายุ ๓๖ ปี นางอุดม ศตะกูระ อายุ ๖๕ ปี บุตรสะใภ้และหลานชาย อายุ ๑ ขวบ จนเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บ ทรัพย์สินเสียหาย ผลการตรวจค้นไม่พบสิ่งผิดกฎหมายแต่อย่างใด

ผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่าการดังกล่าวอาจมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน จึงได้ไปตรวจสอบข้อเท็จจริงจากผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งสถานที่เกิดเหตุ สรุปได้ว่า

มีผู้ให้ข้อมูลและประสานไปยังกองบังคับการตำรวจปราบปรามว่า บ้านดังกล่าวเป็นแหล่งผลิตยาเสพติด เจ้าหน้าที่กองบังคับการตำรวจปราบปรามได้ตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นและยื่นเรื่องต่อศาลอาญาขอให้ออกหมายค้นเป็นกรณีเร่งด่วน เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๘ โดยระบุพฤติการณ์ที่เป็นเหตุแห่งการออกหมายค้นว่าบ้านดังกล่าวผลิตยาเสพติดจำหน่ายยาเสพติดและมีอาวุธสงคราม และขอเข้าตรวจค้น ในวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ตั้งแต่เวลา ๐๐.๐๐ น. ติดต่อกันไปจนกว่าจะเสร็จสิ้นการตรวจค้น ซึ่งศาลได้ออกหมายค้นให้ตามคำขอ

ในวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เวลาประมาณ ๐๑.๐๐ น. เจ้าหน้าที่กองบังคับการตำรวจปราบปรามจำนวน ๒๕ นาย พร้อมอาวุธปืนได้เข้าตรวจค้นบ้านหลังดังกล่าว โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจอ้างว่าได้ตะโกนเรียกคนในบ้านและกดกริ่งหน้าบ้านแล้วแต่ไม่ได้รับคำตอบจากคนในบ้านและคนในบ้านได้ยิงปืนออกมาทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องยิงปืนเข้าไปในบ้านเพื่อ

กดดันให้ยอมจำนน โดยยิ่งในลักษณะที่เฉยช้านิ่ง

ข้อเท็จจริงดังกล่าวขัดแย้งกับคำให้การของผู้เสียหายว่า ในช่วงเวลาดังกล่าวนายนิสสัยฯ ได้ลุกขึ้นมาปัสสาวะแล้วมองออกไปนอกบ้านเห็นเงาตะคุ่มๆ จึงได้เปิดหน้าต่างและตะโกนถามออกไปแต่ไม่มีคำตอบ กลับมีเสียงป็นดังขึ้น แรงกระสุนทำให้กระจกแตกและกระเด็นถูกหน้าผากและแขนของนายนิสสัยฯ ได้รับบาดเจ็บ นายนิสสัยฯ เข้าใจว่าเป็นคนร้าย จึงได้ยิงปืนโต้ตอบกลับไป ๑ นัด และมีปืนยิงรัวเข้าใส่ตัวบ้านตลอดเวลา ประมาณ ๕๐ นัด หลังจากนั้นได้มีการตะโกนโต้ตอบกันทำให้ทราบว่าบุคคลที่อยู่นอกบ้านเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงได้เปิดประตูบ้านและเจ้าหน้าที่ตำรวจได้เข้าตรวจค้นทุกจุดในบ้าน แต่ไม่พบยาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมาย

หลังการตรวจค้น เจ้าหน้าที่ตำรวจได้นำหมายค้นและบันทึกการตรวจค้นให้นางอุดมฯ ลงนาม โดยบันทึกการตรวจค้นดังกล่าวระบุว่า การยิงปืนเข้าไปในบ้านเกิดจากความเข้าใจผิดของนายนิสสัยฯ และเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้เข้าทำการตรวจค้น เป็นเหตุให้ทรัพย์สินได้รับความเสียหาย ได้แก่ ตู้เย็น ๑ หลัง กระจกหน้าต่าง ๓ บาน ประตูหน้าบ้าน ๑ บาน นาฬิกาแขวน ๑ เรือน ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจจะได้ซ่อมแซมและหาของใหม่มาทดแทนให้

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ :

การเข้าตรวจค้นดังกล่าว แม้จะมีหมายค้นของศาลโดยถูกต้อง แต่ข้อมูลของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่นำไปสู่การขอออกหมายค้น ขาดการตรวจสอบโดย

ละเอียดและรอบคอบ วิธีการเข้าตรวจค้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย และไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ หลักปณิธานสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ดังนี้

๑. ก่อนเข้าตรวจค้น

๑.๑ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ข้อมูลมาจากผู้ที่เคยต้องโทษซึ่งมีความน่าเชื่อถือในระดับต่ำ ไม่ตรวจสอบข้อมูลให้เกิดความชัดเจน แล้วเร่งรัดดำเนินการขอออกหมายค้นจากศาลอาญา โดยขอเข้าตรวจค้นในเวลากลางคืน ซึ่งตามหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๖ การค้นในเวลากลางคืนจะต้องกระทำในกรณีที่ฉุกเฉินอย่างยิ่ง หรือเป็นการค้นเพื่อจับกุมผู้ร้ายหรือผู้ร้ายสำคัญ ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถปิดล้อมเพื่อรอเข้าตรวจค้นในเวลากลางวันได้ แต่มิได้กระทำ

๑.๒. ก่อนเข้าตรวจค้นเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ได้แสดงความบริสุทธิ์ โดยการแจ้งและแสดงหมายค้นให้ผู้ครอบครองสถานที่หรือบุคคลในครอบครัวทราบ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๔ และมาตรา ๑๐๒ แต่ได้ตัดและทำลายกุญแจบ้านโดยไม่แจ้งหรือได้รับอนุญาตจากเจ้าของบ้านเพื่อเข้าไปทำการตรวจค้น เมื่อตรวจค้นเสร็จแล้วจึงแสดงหมายค้นให้เจ้าของบ้านทราบ

๒. ขณะเข้าตรวจค้น

มีการใช้อาวุธปืนร้ายแรง ยิงเข้าไปในบ้านจำนวนมาก ทั้งที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีการยิงปืนออกมาจากภายในบ้านด้วยอาวุธปืนขนาด .๒๒ เพียงกระบอกเดียว แม้จะไม่ปรากฏชัดว่าฝ่ายใดเป็นผู้ยิงก่อน แต่ในสถานการณ์เช่นนั้น บุคคลที่อยู่ในบ้านย่อมมีสิทธิที่จะป้องกันตนเองได้ วัตถุประสงค์ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะดมยิงเข้าไปภายในบ้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่สามารถทำให้คนที่เดินหรือยืนอยู่ภายในบ้านได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตได้ แต่เนื่องจากนายนิสสัยฯ และนางอุดมฯ ยืนหลบอยู่บริเวณหลังตู้เย็น ซึ่งกระสุนปืนส่วนใหญ่ไม่ทะลุตู้เย็น หรือบางส่วนทะลุตู้เย็นแต่ไม่อยู่ในแนวเดียวกับที่บุคคลทั้งสองยืนอยู่ ทำให้ไม่ได้รับอันตรายจากกระสุนปืน

๓. หลังปฏิบัติการตรวจค้น

๓.๑. ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ภายหลังการตรวจค้นมีความพยายามที่จะทำลายหลักฐาน เช่น การแคะหัวกระสุนปืนที่ติดอยู่ในผนังตู้เย็น และนำตู้เย็นใหม่มาทดแทน แต่เมื่อสื่อมวลชนได้วิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการกระทำดังกล่าว และเจ้าของบ้านมีความประสงค์จะได้ตู้เย็นคืน เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้นำตู้เย็นที่ได้รับความเสียหายมาคืนให้

๓.๒ ผลการเข้าปฏิบัติการตรวจค้นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ไม่ปรากฏว่าพบยาเสพติดหรือสิ่งผิดกฎหมายอื่น แต่ปรากฏว่ามีทรัพย์สินได้รับความเสียหาย มีผู้ได้รับบาดเจ็บ ผู้เสียหายและครอบครัวเกิดความหวาดกลัว และได้รับผลกระทบด้านชื่อเสียงและอาชีพ

มาตรการการแก้ไข :

๑. ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติพิจารณา กำหนดมาตรการและกวดขันการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบอย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

สิทธิเสรีภาพของประชาชน เพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ลักษณะกรณีนี้ขึ้นอีก ดังนี้

๑.๑ ก่อนเข้าตรวจค้น

๑) เจ้าหน้าที่ตำรวจควรมีข้อมูลที่ชัดเจน และควรตรวจสอบแหล่งข่าวให้แน่ชัดในรายละเอียด เช่น ข้อมูลในพื้นที่ ข้อมูลของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นต้น

๒) เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องแสดงความบริสุทธิ์ โดยการแจ้งและแสดงหมายค้นให้ผู้ครอบครองสถานที่หรือบุคคลในครอบครัวทราบ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๔ และมาตรา ๑๐๒

๑.๒ เนื่องจากในการเข้าตรวจค้นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ปรากฏว่าทรัพย์สินได้รับความเสียหาย มีผู้ได้รับบาดเจ็บจากการตรวจค้น ผู้เสียหายและครอบครัวเกิดความหวาดกลัว และได้รับผลกระทบด้านชื่อเสียงและอาชีพ สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะต้องดำเนินการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในครั้งนี้ ให้กับผู้ได้รับความเสียหายอย่างเหมาะสม ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่ได้รับรายงานนี้

๑.๓ สอบสวนหาตัวผู้เกี่ยวข้องที่รับผิดชอบ ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกรณีนี้ แล้วพิจารณาดำเนินการทางวินัยและคดีอาญากับผู้กระทำผิด ภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานนี้

๑.๔ เนื่องจากการเข้าตรวจค้นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นเหตุให้ผู้เสียหายและครอบครัวได้รับผลกระทบด้านชื่อเสียงและอาชีพ สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรแจ้งผลการดำเนินการตาม ข้อ ๑.๑ - ๑.๓ ข้างต้น ให้ประชาชนและสังคมได้รับทราบ เพื่อแสดงความรับผิดชอบ ให้ปรากฏต่อสาธารณชนภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่รับรายงานนี้

๒. เสนอให้รัฐบาลทบทวนพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๑๐๐/๒ ที่บัญญัติว่า “ ถ้าศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดผู้ใดได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวน ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้”

บทบัญญัติดังกล่าวอาจเป็นแรงจูงใจให้ผู้ถูกดำเนินคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดใช้เป็นเครื่องมือในการทำร้ายผู้อื่นด้วยการชดช้อดเพื่อให้ตนเองได้รับประโยชน์ ซึ่งอาจทำให้ผู้บริสุทธิ์ได้รับความเดือดร้อนเสียหาย

กรณีที่ ๒

เจ้าหน้าที่ตำรวจจับผู้ต้องหาผิดตัว

ประเด็น :

เมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ นายอาเคอ (ขอสงวนนามสกุล) ได้รับทราบข้อมูลจากญาติว่าตนเองมีรายชื่อเป็นผู้เกี่ยวข้องในคดีค้ายาบ้าตามบัญชีบุคคลของสถานีตำรวจภูธรอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย จึงได้เดินทางไปพบพนักงานสอบสวนเพื่อแสดงความบริสุทธิ์ แต่พนักงานสอบสวนไม่ได้แจ้งข้อกล่าวหาหรือดำเนินการใดๆ

ต่อมา นายอาเคอ ได้เข้าพบพนักงานสอบสวนที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอแม่สรวย อีกครั้งหนึ่ง แต่ครั้งนี้พนักงานสอบสวนได้แจ้งข้อกล่าวหาว่า

นายอาเคอ เคยถูกหมายจับในข้อหาร่วมกันค้ายาเสพติด เมื่อปี ๒๕๕๑ จากนั้นได้ควบคุมตัวนายอาเคอ เป็นผู้ต้องหาและบันทึกคำให้การ ซึ่งนายอาเคอ ได้ให้การปฏิเสธ ผลจากการแสดงความบริสุทธิ์ เป็นเหตุให้นายอาเคอ ตกเป็นจำเลยในคดีอาญาและถูกจับกุมคุมขังตลอดมาที่เรือนจำกลางเชียงราย

ข้อเท็จจริง :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า

เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ เจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๓๒ จังหวัดพะเยา ได้ทำการล่อซื้อยาบ้าจากนาย ล. และพวก แต่สามารถจับกุมได้เฉพาะ นาย ล. พร้อมของกลางเป็นยาบ้า ๒๐,๐๐๐ เม็ด ส่วนผู้ต้องหารายอื่นหลบหนีการจับกุมไปได้ ซึ่งต่อมาพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรอำเภอแม่สรวย ได้ขออนุมัติออกหมายจับผู้ต้องหาที่หลบหนีการจับกุม จำนวน ๓ คน ซึ่งมี “นายอาเคอ” ไม่ทราบนามสกุล รวมอยู่ด้วย โดยการแสวงหาพยานหลักฐาน ดำเนินรูปพรรณได้อาศัยข้อมูลจากสำนักงานทะเบียนราษฎรอำเภอแม่สรวย และให้เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดล่อซื้อจับกุมตัวนาย ล. เป็นผู้มาชี้ตัวผู้ร่วมกระทำความผิดจากสำเนาภาพถ่ายทะเบียนราษฎร แล้วลงลายมือชื่อรับรองไว้เป็นหลักฐานในสำนวนการสอบสวน

ต่อมา เมื่อปี ๒๕๕๖ รัฐบาลมีนโยบายทำสงครามกับผู้ค้ายาเสพติด โดยกำหนดยุทธศาสตร์ในการปราบปรามผู้ค้ายาเสพติดทั่วประเทศ พนักงานสอบสวนได้นำข้อมูลทะเบียนราษฎรและหลักฐานในสำนวนการสอบสวนเดิมมายื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดเชียงราย และนำสำเนาหมายจับที่ค้างจับเดิม ซึ่งอนุมัติโดยนายอำเภอแม่สรวย คือ ฉบับลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๒ ไปขออำนาจศาลในการออกหมายจับตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ อีกครั้งหนึ่ง ซึ่ง

พนักงานสอบสวนได้นำไปเป็นหมายจับกุมนายอาเคอฯ ในเวลาต่อมา

จากข้อเท็จจริงดังกล่าว ชื่อ “นายอาเคอฯ” จึงปรากฏอยู่ในบัญชีรายชื่อผู้ต้องหา ตามหมายจับของพนักงานสอบสวน ตั้งแต่ปี ๒๕๔๒ เป็นเหตุให้นายอาเคอฯ ถูกจับกุมเมื่อไปรายงานตัวต่อพนักงานสอบสวน ตามหมายจับของศาลที่ออกโดยอาศัยข้อมูลทะเบียนราษฎรในสำนวนสอบสวนเดิม แม้ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดล่อซื้อจับกุม เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๑ จะยืนยันว่านายอาเคอฯ ไม่ใช่ผู้กระทำความผิดในวันเกิดเหตุก็ตาม แต่พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรอำเภอแม่สรวย ยังคงเพิกเฉยไม่ยอมปล่อยตัวผู้ต้องหา หรือเสนอความเห็นไม่ฟ้องผู้ต้องหาแต่ประการใด ทั้งที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายเพื่อให้ความเป็นธรรมได้ เป็นเหตุให้นายอาเคอฯ ถูกควบคุมตัวในฐานะผู้ต้องหา และพนักงานสอบสวนได้ส่งสำนวนคดีมีความเห็นควรสั่งฟ้องต่อพนักงานอัยการ และพนักงานอัยการได้มีคำสั่งฟ้องนายอาเคอฯ เป็นจำเลยต่อศาลจังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๖

จากการตรวจสอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการร้องเรียนของผู้ร้อง เป็นเหตุให้นายอำเภอแม่สรวยมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง และสรุปความเห็น “นายอาเคอฯ” ไม่ใช่ผู้กระทำความผิดตามหมายจับหรือมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด จึงเสนอรายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย ซึ่งต่อมาได้ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง สรุปได้ว่า “นายอาเคอ” ไม่ใช่ผู้ร่วมกระทำความผิด ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงรายได้ขอความเป็นธรรมไปยังสำนักงานอัยการจังหวัดเชียงราย และพนักงานอัยการจังหวัดเชียงราย ได้ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องนายอาเคอฯ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๔๖ และศาลจังหวัดเชียงรายได้ออกหมายปล่อยตัวจำเลย เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๔๖ รวมเวลาที่นายอาเคอฯ ถูกคุมขังเป็นเวลา ๒๒๖ วัน

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ :

๑. จากคำให้การของพยานบุคคลจำนวนมาก ยืนยันว่าเป็นการจับผิดตัว เพราะมีชาวเขาเผ่าอาข่า ที่ชื่อ “อาเค่อ” หรือ “หย่าเคอ” อีกคนหนึ่งที่มีชื่อคล้ายคลึงกัน โดยนาย ล. ผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมในวันเกิดเหตุ และนาย ต. ผู้ถูกจับตามหมายจับของพนักงานสอบสวน ยืนยันว่าไม่เคยรู้จักกับนายอาเคอฯ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ชุดล่อซื้อได้ให้การยืนยันเพิ่มเติมในวันชี้ตัวผู้ต้องหาว่านายอาเคอฯ ไม่ใช่ผู้ร่วมกระทำความผิด นอกจากนี้บันทึกคำให้การของประชาชนในพื้นที่กว่า ๓๕ คน ได้ยืนยันในทำนองเดียวกันว่านายอาเคอฯ ไม่ได้เป็นบุคคลคนเดียวกันกับผู้ต้องหา ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและการค้ายาบ้าแต่ประการใด

๒. การออกหมายจับของพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรอำเภอแม่สรวย เป็นการออกหมายจับก่อนที่ได้รับอนุมัติจากนายอำเภอในฐานะเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองผู้มีอำนาจตามกฎหมายในขณะนั้น และในหนังสือขอความเห็นชอบในการขออนุมัติออกหมายจับไม่ปรากฏชื่อ “นายอาเคอฯ” แต่เป็น “นายอาเค่อ ไม่ทราบนามสกุล”

๓. การให้เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดล่อซื้อจับกุม ยืนยันภาพถ่ายทะเบียนราษฎร โดยไม่ได้ดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมก่อนการออกหมายจับ เพื่อยืนยันความถูกต้องของบุคคล เป็นการยืนยันชี้ตัวผู้ร่วมกระทำความผิดที่ไม่เป็นธรรม เพราะอาจคลาดเคลื่อนและเป็นการชี้หน้าโดยพนักงานสอบสวนได้

ดังนั้น การจับกุมนายอาเคอฯ ของพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรอำเภอแม่สรวย จึงเป็นการจับผิดตัวและการออกหมายจับเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้การจับกุม การควบคุมและคุมขังเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ

มาตรการการแก้ไข :

๑. ขอให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการออกหมายจับและจับกุมนายอาเคอะ

๒. ขอให้แจ้งผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรมทราบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาจ่ายค่าชดเชย ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔

ทั้งนี้ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับรายงานผลการตรวจสอบฉบับนี้

กรณีที่ ๓

ผู้ต้องหาถูกทำร้ายร่างกาย

ประเด็น :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับแจ้งจากเรือนจำกลางกำแพงเพชรว่า เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๗ ขณะที่เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์รับตัว นาย ร. ผู้ต้องหาในคดีลักทรัพย์ ได้ตรวจพบบาดเจ็บบริเวณหัวไหล่ด้านขวาและด้านหลังใบหูขวามีร่องรอยการเย็บบาดแผล ซึ่งนาย ร. ได้แจ้งว่าบาดเจ็บดังกล่าวเกิดจากการถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจทำร้ายระหว่างการถูกควบคุมตัวที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร

ข้อเท็จจริง :

เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๗ นาย ร. ได้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมในข้อหาลักทรัพย์และนำตัวส่งไปยังสถานีตำรวจภูธรอำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร ระหว่างถูกคุมขังได้ถูกนำตัวไปยังห้องสืบสวนเพื่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำผิดและ

ผู้ร่วมกระทำผิดหลายครั้ง และทุกครั้งจะถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจทำร้ายร่างกาย โดยการสอบสวนครั้งแรกและครั้งที่สอง เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ใส่กุญแจมือไขว้หลัง เอาผ้าปิดตาและเอาถุงคลุมศีรษะแล้วเอาเทปรัดคอให้หายใจไม่ออก เพื่อให้บอกที่อยู่ของผู้ร่วมกระทำผิดอีกคนหนึ่ง และในครั้งที่สาม ได้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจคนหนึ่งถีบไปถูกกระจกบานเกล็ดประตูบานเป็นแผลที่หัวไหล่ขวา ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจชี้แจงว่า ระหว่างการสอบสวน นาย ร. พยายามหลบหนี ซึ่งอาจเกิดจากความกลัวที่จะได้รับโทษ จึงเสียหลักไปชนกระจกที่แตกอยู่ก่อน และถูกกระจกบาดที่ไหล่ขวาบาดเจ็บเป็นแผลลึก เจ้าหน้าที่ตำรวจนำส่งโรงพยาบาลคลองขลุงเพื่อรักษาบาดแผล ซึ่งโรงพยาบาลคลองขลุง ชี้แจงว่า นาย ร. ได้รับบาดเจ็บจากการถูกกระจกบาดที่ไหล่ขวาเป็นแผลลึกยาวประมาณ ๑.๕ เซนติเมตร ลึกประมาณ ๓ เซนติเมตร จำนวน ๑ แผล และแผลอื่นในลักษณะรอยครูดอีกจำนวน ๓ - ๔ แผล ใบหูมีแผลฉีกขาดยาว ๑.๕ เซนติเมตร ลึกถึงกระดูก มีรอยขีดบริเวณหน้าท้อง กัดเจ็บทั่วท้องหลายรอย และใบหูยังมีรอยบวมซ้ำและแดงซ้ำหลายรอย โดยที่ข้อมียังถูกสวมกุญแจมืออยู่

ต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ส่งฟ้องนาย ร. ในข้อหา ร่วมกันลักทรัพย์เครื่องสูบน้ำในเวลากลางคืน ซึ่งศาลพิพากษาให้จำคุก นาย ร. เป็นเวลา ๒ ปี ๓ เดือน

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ :

การกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดสืบสวน สถานีตำรวจภูธรอำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร ที่ปฏิบัติต่อ นาย ร. ระหว่างการควบคุมตัว เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน กล่าวคือ

๑. บาดแผลที่ปรากฏตามร่างกาย นาย ร. ขัดแย้งกับคำให้การเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่อ้างว่า นาย ร. พยายามหลบหนีจนวิ่งไปชนกระจกประตู ซึ่งน่าจะเกิดบาดแผลบริเวณด้านหน้าของร่างกาย แต่จากหลักฐานเวชระเบียนของโรงพยาบาลคลองขลุงกลับ

ปรากฏว่าบาดแผลของ นาย ร. เกิดที่ด้านหลังใบหู และเกิดบาดแผลลึกยาวบริเวณไหล่ขวาด้านหลัง บริเวณท้องมีรอยช้ำบวมกดเจ็บทั่วท้อง

นอกจากนั้น ระหว่างการสอบสวนในห้องปฏิบัติการสืบสวนของสถานีตำรวจภูธรอำเภอคลองขลุง ได้มีการปิดประตูลงกลอนแน่นหนาและมีเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เข้าเวรปฏิบัติงานอยู่ประมาณ ๑๐ นาย และขณะสอบสวนมีเจ้าหน้าที่ตำรวจนั่งควบคุมอยู่ข้างๆ อีกทั้งมีการใส่กุญแจมือผู้ร้อง จึงไม่น่าเชื่อว่าผู้ร้องจะหลบหนี

๒. นาย ร. ได้รับสารภาพในข้อหาที่ตนกระทำความผิดในการลักทรัพย์อยู่ก่อนแล้ว โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจมิได้แจ้งข้อหาอื่นๆ กับนาย ร. ดังนั้น การที่อ้างว่า นาย ร. กลัวความผิดที่จะได้รับ จึงไม่มีเหตุผลที่จะรับฟังได้

มาตรการการแก้ไข :

สถานีตำรวจภูธรอำเภอคลองขลุง

๑. ควรตั้งคณะกรรมการสอบสวนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดสืบสวนดังกล่าว เพราะ นาย ร. ได้รับบาดเจ็บสาหัส ขณะที่อยู่ในความควบคุมของพนักงานเจ้าหน้าที่

๒. ควรจัดอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีอาญาของสถานีตำรวจภูธรอำเภอคลองขลุง โดยเน้นการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญฯ อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะแนวทางการปฏิบัติงานในเรื่องของการสืบสวนขยายผล ทั้งนี้ ให้สถานีตำรวจภูธรอำเภอคลองขลุง ดำเนินการตามข้อ ๑ และ ๒ ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่ได้รับทราบรายงานผลการตรวจสอบฉบับนี้

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ควรมีมาตรการที่กำหนดเป็นระเบียบเพื่อป้องกันมิให้เกิดการทำร้ายร่างกายผู้ต้องหาเกิดขึ้นอีก เช่น ขณะดำเนินการสืบสวนเพื่อขยายผล จะต้อง มีพยานซึ่งเป็นบุคคลที่สามอยู่ด้วย เป็นต้น

กรณีที่ ๔

เจ้าหน้าที่เทศกิจและเจ้าหน้าที่ตำรวจ กลั่นแกล้งจับกุมและทำร้ายร่างกายในห้องควบคุม

ประเด็น :

สำนักงานเลขาธิการรับคำถวายฎีกาของนาย น. และส่งเรื่องให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พิจารณาตามอำนาจหน้าที่ กรณี นาย น. ขอให้ตรวจสอบการกระทำของเจ้าหน้าที่เทศกิจ สำนักงานเขตตลาดพร้าวที่ปฏิบัติไม่เป็นธรรมกับผู้ร้อง และเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลโชคชัย ที่ปฏิบัติไม่เป็นธรรมกับผู้ร้อง โดยกลั่นแกล้งระหว่างการควบคุมตัว ทำร้ายร่างกายในห้องควบคุม และไม่ดำเนินการสอบสวนให้เป็นไปตามกระบวนการที่กฎหมายบัญญัติไว้ รวมทั้งขอให้ตรวจสอบการดำเนินการของ กองบัญชาการตำรวจนครบาลต่อกรณีดังกล่าวด้วย

ผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากผู้เกี่ยวข้องและได้ไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ รวมทั้งสอบถามผู้เห็นเหตุการณ์สรุปได้ว่า

เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๖ ขณะที่ นาย น. จอดรถสามล้อขายไอศกรีมที่บริเวณสี่แยกวงหิน ได้ถูกนาย ร. เจ้าหน้าที่เทศกิจ สำนักงานเขตตลาดพร้าว แจ้งข้อหาว่าทิ้งขยะ (ก้นบุหรี่) ในเขตห้าม พร้อมทั้งขอบัตรประจำตัวประชาชนเพื่อนำมากรอกรายการประกอบการลงโทษปรับ แต่นาย น. ขอไปเสียค่าปรับที่สำนักงานเขตตลาดพร้าว เพราะเจ้าหน้าที่แจ้งว่า

ต้องเสียค่าปรับ ๒,๐๐๐ บาท นาย ร. จึงนำตัวผู้ร้อง และบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ร้องมอบให้เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำป้อมรักษาการณ์สี่แยกวงหิน

วันรุ่งขึ้น ผู้ร้องได้พบกับนาย ร. ที่สี่แยกวงหิน และมีการทำร้ายร่างกายกัน เจ้าหน้าที่เทศกิจและเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ควบคุมตัวผู้ร้อง โดยสวมกุญแจมือผู้ร้องไขว้หลังไว้ และนำตัวนั่งรถยนต์สายตรวจเทศกิจไปส่งให้พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลโชคชัย ระหว่างทางผู้ร้องอ้างว่าถูกเจ้าหน้าที่เทศกิจที่นั่งมาด้วยกลั่นแกล้งไม่ให้นั่งบนเบาะในรถยนต์และยังใช้มือชกที่ท้อง

หลังจากเดินทางถึงสถานีตำรวจนครบาลโชคชัย ผู้ร้องก็ยังไม่ได้รับการไขกุญแจมือออก และถูกนำตัวไปเข้าห้องควบคุมผู้ต้องหา ระหว่างนั้นผู้ร้องได้ขอเข้าห้องสุขาเพื่อปัสสาวะ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ให้ไปเข้าห้องสุขาที่ห้องกักขังผู้ต้องหาหญิงที่ไม่มีผู้ใดอยู่ แต่ผู้ร้องไม่ยินยอม และยืนยันที่จะเข้าห้องสุขาที่ห้องควบคุมเยาวชนชาย จึงเกิดการโต้เถียงและยื้อยุดกัน เป็นเหตุให้หน้าผากของผู้ร้องไปกระแทกสายคล้องกุญแจประตูห้องควบคุมจนเกิดบาดแผล แต่ผู้ร้องอ้างว่าถูกเจ้าหน้าที่ผู้หนึ่งจับหน้าผากของผู้ร้องโยกกับสายคล้องกุญแจ เกิดบาดแผลที่บริเวณหน้าผาก มีเลือดไหลออกมา จากนั้นได้ถอดกุญแจมือออกและส่งผู้ร้องไปรักษาบาดแผลที่โรงพยาบาลแพทย์ได้เย็บบาดแผลที่หน้าผากจำนวน ๘ เข็ม

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ :

๑. การกระทำของเจ้าหน้าที่เทศกิจดังกล่าวเป็นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๒ ยังไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ร้อง แต่อย่างไรก็ดี ความผิดที่นาย น. กระทำ ไม่ใช่ความผิดที่รุนแรงถึงขั้นอุกฉกรรจ์ หากเจ้าหน้าที่เทศกิจใช้ดุลยพินิจ

ว่ากล่าวตักเตือน นาย น. ตามสมควร ความขัดแย้งอาจจะไม่บานปลาย

๒. ไม่พบพยานหลักฐานที่ยืนยันว่าผู้ร้องถูกทำร้ายร่างกาย ระหว่างที่นั่งรถของสายตรวจเทศกิจไปยังสถานีตำรวจนครบาลโชคชัย แต่การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจให้เจ้าหน้าที่เทศกิจเป็นผู้ควบคุมตัวผู้ร้องไปส่งที่สถานีตำรวจนครบาลโชคชัย เป็นการกระทำที่ขัดกับระเบียบการตำรวจว่าด้วยวิธีการจับข้อ ๒๗

สำหรับกรณีผู้ร้องอ้างว่าถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจทำร้ายร่างกาย ที่สถานีตำรวจนครบาลโชคชัยนั้น คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่า บาดแผลที่ข้อมือเกิดจากการควบคุมตัวที่มีการใส่กุญแจมือไขว้หลังเป็นระยะเวลานาน ซึ่งเป็นการกระทำที่เกินสมควรแก่พฤติกรรมและข้อหา โดยเมื่อควบคุมตัวผู้ต้องหามาถึงสถานีตำรวจแล้วสมควรถอดกุญแจมือออก หรืออย่างน้อยหากผู้ต้องหาขัดขืนก็สามารถนำเข้าห้องควบคุมของสถานีตำรวจได้ ไม่จำเป็นต้องใส่กุญแจมือให้เป็นที่ทรมาน ส่วนบาดแผลที่เกิดขึ้นที่หน้าผากของผู้ร้อง เชื่อว่ามีได้เกิดจากอุบัติเหตุหรือการกระทำของผู้ร้อง เนื่องจากสถานที่ควบคุมตัวซึ่งเป็นที่เกิดเหตุมีบริเวณคับแคบ อีกทั้งเมื่อพิจารณาถึงลักษณะทางกายภาพของผู้ร้องที่ตัวเล็กกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจมาก และยังถูกสวมกุญแจมือไขว้หลังไว้อีก จึงเชื่อได้ว่าบาดแผลดังกล่าวเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ควบคุมตัว กระบวนการควบคุมตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครบาลโชคชัย จึงเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนและขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

๓. สำหรับประเด็นที่ผู้ร้องได้แจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลโชคชัย หลังถูกทำร้ายร่างกาย แต่พนักงานสอบสวนไม่รับแจ้งความ จึงได้ร้องขอความเป็นธรรมต่อกองบัญชาการตำรวจนครบาล ภายหลังพนักงาน

สอบสวนจึงรับแจ้งความร้องทุกข์ในคดีดังกล่าว จึงเห็นว่ากองบัญชาการตำรวจนครบาลได้ให้ความเป็นธรรมตามควรแก่กรณีแล้ว

ทั้งนี้ ในระหว่างการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้อง ผู้ร้องได้แจ้งความร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีกับ นาย ร. และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้องในข้อหาทำร้ายร่างกาย แต่พนักงานสอบสวนสั่งไม่ฟ้อง เมื่อมีการเสนอสำนวนไปยังพนักงานอัยการ พนักงานอัยการสั่งให้แยกสำนวนการสอบสวน เนื่องจากการกระทำของผู้ถูกแจ้งความทั้งสอง เป็นการกระทำต่างกรรมต่างวาระกัน นอกจากนี้ ผู้ร้องยังเป็นโจทก์ฟ้อง นาย ร. กับพวก เป็นจำเลยในคดีแพ่ง ซึ่งคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลแพ่ง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การทำร้ายร่างกายระหว่างเจ้าหน้าที่เทศกิจ และเจ้าหน้าที่ตำรวจกับผู้ร้อง เป็นเรื่องที่ทั้งสองฝ่ายต่างดำเนินคดีต่อกันอยู่ในศาลทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงไม่มีอำนาจตรวจสอบ ตามนัยมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงมีมติให้ยุติเรื่องในประเด็นนี้

มาตรการการแก้ไข :

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๑. สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมีหนังสือสั่งการกำชับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ให้มีความระมัดระวังในการดำเนินการกับผู้ต้องหาที่ไม่ได้กระทำความผิดออกจากรั้ว โดยละมุนละม่อมตามสมควรแก่กรณี เพื่อมิให้เกิดความขัดแย้งบานปลาย และทำการสรุปกรณีนี้เป็นเอกสารส่งไปยังสถานีตำรวจต่างๆ เพื่อเป็นกรณีศึกษา ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๒. ปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่

ตำรวจให้เคร่งครัดในการปฏิบัติต่อประชาชนที่อาจตกเป็นผู้ต้องหา ในระหว่างการจับกุม การควบคุมตัว และการสอบสวน ตามหลักการในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๑ เพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปโดยถูกต้อง รวดเร็วและเป็นธรรม

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย :

กรุงเทพมหานคร

๑. ควรประชาสัมพันธ์และรณรงค์อย่างกว้างขวางให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการรักษาความสะอาด และรับรู้กันอย่างทั่วถึงว่า ห้ามทิ้งขยะในที่สาธารณะ โดยอาจจะร่วมมือกับภาคเอกชน หรือองค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่ง กทม. เคยรณรงค์เรื่องการทิ้งขยะให้ถูกที่และประสบความสำเร็จมาแล้วในอดีต

๒. ควรมีมาตรการกำกับ ดูแล และกวดขันเจ้าหน้าที่เทศกิจ ให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรม จริยธรรม และยึดหยุ่นตามสมควรแก่กรณี

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๑. ควรปรับปรุงระบบการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่หรือการกระทำที่ผิดวินัยของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ถูกประชาชนร้องเรียน โดยให้มีบุคคลภายนอกเข้าร่วมในคณะกรรมการที่ทำการตรวจสอบด้วย เพื่อให้ผลการตรวจสอบมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ

๒. สร้างกลไกในการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อให้เคร่งครัดในการปฏิบัติต่อประชาชนที่อาจตกเป็นผู้ต้องหา และเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๓ มาตรา ๒๓๗ มาตรา ๒๓๘ มาตรา ๒๓๙ มาตรา ๒๔๐ มาตรา ๒๔๑ มาตรา ๒๔๒ และมาตรา ๒๔๓ เพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปโดยถูกต้อง รวดเร็วและเป็นธรรม

๒.๔ สิทธิชุมชน

การใช้เบี้ยเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยน สิ่งของที่ผลิตในชุมชน

ประเด็น :

นางบัวทอง บุญศรี ตัวแทนกลุ่มพัฒนาชุมชน พึ่งตนเองเบี้ยกุดชุม อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ขอให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณา ตรวจสอบและให้ความเป็นธรรม ในกรณีที่ผู้ร้อง และกลุ่มของผู้ร้อง ซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาชุมชน เพื่อการพึ่งตนเอง บ้านสันติสุข ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ได้ใช้ “เบี้ย” เป็นสื่อกลาง แลกเปลี่ยนสิ่งของที่ผลิตในชุมชน ต่อมาธนาคาร แห่งประเทศไทยได้ตรวจสอบการใช้ “เบี้ย” ใน ชุมชนของผู้ร้องและกลุ่มผู้ร้อง และวินิจฉัยว่าการใช้ “เบี้ย” ดังกล่าวเข้าข่ายผิดกฎหมาย พร้อมทั้งแจ้ง ให้ระงับการใช้ ซึ่งผู้ร้องเห็นว่าคำวินิจฉัยและการ กระทำของธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวง การคลังเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนในการวางแผน การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน โดย ชุมชนไม่มีเจตนาจะละเมิดกฎหมายแต่อย่างใด

ผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ พิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ว สรุปได้ว่า ชาวบ้าน ในตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ได้รวม กลุ่มกันจัดทำโครงการระบบเงินตราชุมชน โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน สินค้าหรือสิ่งของที่ผลิตในชุมชน ลดการไหลออก ของเงินบาทไปนอกชุมชน และเพื่อให้สมาชิกมีเงิน เก็บออม การดำเนินโครงการแบ่งเป็น ๔ ระยะ คือ

ระยะที่ ๑ ศึกษาระบบเงินตราชุมชน ใน ต่างประเทศและระบบเศรษฐกิจทางเลือกในประเทศ

ระยะที่ ๒ เผยแพร่แนวคิดเรื่องระบบเงินตรา ชุมชนและคัดเลือกชุมชนเพื่อจัดตั้งเงินตราชุมชน โดยการเชิญกลุ่มนักวิชาการ นักพัฒนาและผู้นำชุมชน ทุกภาคของประเทศไทยเข้าร่วมเสวนา

ระยะที่ ๓ จัดตั้งระบบเงินตราชุมชนขึ้น โดย มีชุมชน ๕ หมู่บ้าน ในเขตตำบลนาสา ตำบลกำแมด อำเภอกุดชุม และตำบลไผ่ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัด ยโสธร ตกลงร่วมกันจัดทำโครงการเงินตราชุมชน มีการออกแบบบัตรที่เรียกว่า “เบี้ยกุดชุม” เริ่ม ดำเนินการ ตั้งแต่วันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๓ โดยมี เงื่อนไขการใช้ คือ ใช้เฉพาะชุมชนที่กำหนดขึ้นเท่านั้น ปลอดภัยเบี้ยและใช้ควบคู่กับเงินบาท

ระยะที่ ๔ ติดตามและประเมินผล

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เข้ามาตรวจสอบ การดำเนินการโครงการดังกล่าว และวินิจฉัยว่าการ ใช้เบี้ยกุดชุมเข้าข่ายละเมิดพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. ๒๕๐๑ ซึ่งบัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดทำจำหน่าย ใช้ หรือนำออกใช้ซึ่งวัตถุแทนเงินตรา เว้นแต่จะ ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง” และละเมิดพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลใดนอกจากธนาคาร พาณิชย์ จะใช้ชื่อ หรือคำแสดงชื่อในธุรกิจ ว่า

“ธนาคาร” มิได้” ซึ่งกระทรวงการคลังเห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของธนาคารแห่งประเทศไทย คณะโครงการเงินตราชุมชนจึงระงับใช้เบี้ยกุดชุมชั่วคราว และเปลี่ยนชื่อ “ธนาคารเบี้ยกุดชุม” เป็น “กลุ่มพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง”

ต่อมา สภานายความได้ขอให้กระทรวงการคลังทบทวนการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง โดยขอใช้เบี้ยกุดชุมเป็นเอกสารสิทธิที่เปลี่ยนมือได้ในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ ในลักษณะคล้ายกับคูปองที่เอกชนใช้ในธุรกิจการซื้อขายอาหาร ซึ่งกระทรวงการคลังได้หารือกับธนาคารแห่งประเทศไทยแล้ว แจ้งว่าลักษณะของเบี้ยกุดชุมมีลักษณะแตกต่างจากคูปองซื้ออาหาร ซึ่งมีช่วงเวลาที่หมุนเวียนและสถานที่ใช้งานจำกัดและมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการทุจริตของพนักงานในร้าน คูปองจึงมิใช่วัตถุที่ใช้แทนเงินตราเหมือนเบี้ยกุดชุม และเห็นว่าการนำเบี้ยกุดชุมมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชน ซึ่งในหลักการรัฐควรให้การสนับสนุน แต่อย่างไรก็ดีเพื่อให้ระบบเงินตราของประเทศมีความเป็นเอกภาพและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ป้องกันมิให้เกิดความเสี่ยงในระบบเศรษฐกิจ จึงเห็นสมควรให้ใช้วิธีการอื่นเพื่อการพัฒนาชุมชน

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ :

การประชุมเสวนารับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้แทนสภานายความ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย นักวิชาการจากคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตัวแทนชาวบ้านและสื่อมวลชน และจากข้อเท็จจริงที่ได้รับ เห็นว่าการที่ผู้ร้องและกลุ่มพัฒนาเพื่อการพึ่งตนเอง ตำบลนาโเส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ดำเนินโครงการใช้เบี้ยกุดชุมเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสิ่งของที่ผลิตในชุมชน เพื่อให้เกิดการพึ่งตนเองในชุมชน ลดการพึ่งพาจากภายนอก

เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน ลดการไหลเวียนของเงินบาทที่ออกนอกชุมชน ทำให้สมาชิกมีเงินออมและเป็นการแก้ไขปัญหาหนี้สินของประชาชนในชุมชนนั้น ชุมชนมิได้มีกิจกรรมการใช้ “เบี้ย” เป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนสิ่งของเพียงอย่างเดียว ยังมีกิจกรรมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งและการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง เช่น การก่อตั้งกองทุนร้านค้าชุมชน กองทุนยาประจำหมู่บ้าน ชมรมหมอยาพื้นบ้าน ศูนย์สุขภาพแผนไทย กลุ่มธุรกิจชุมชนขนาดเล็ก กลุ่มเอ็ดดูเอตดิกัน เป็นต้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาเพื่อการพึ่งตนเองที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

นอกจากนั้น การนำ “เบี้ย” มาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสิ่งของในชุมชนเป็นความพยายามที่จะฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการนำสิ่งของที่ผลิตในชุมชนมาแลกเปลี่ยนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่งเสริมความเอื้ออาทรและความสามัคคีในชุมชน เป็นการสนับสนุนแนวทางเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง ซึ่งชุมชนท้องถิ่นสามารถทำได้ภายใต้ข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๗๘ ชาวบ้านไม่ได้มีเจตนาสร้างเบี้ยกุดชุมมาใช้แทนค่าเงินบาท การใช้เบี้ยกุดชุมเป็นโครงการทดลองพึ่งตนเอง เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าในหมู่บ้าน ไม่น่าจะกระทบกับระบบเงินตราของประเทศ และเมื่อพิจารณาประกอบกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เห็นว่ารัฐหรือองค์กรของรัฐควรที่จะเข้ามาส่งเสริมให้คำแนะนำทั้งในด้านเทคนิค วิธีการบริหารจัดการ รวมถึงการปรับปรุงรูปแบบของเบี้ยกุดชุมให้เหมาะสม เพื่อให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการโครงการดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ของรัฐธรรมนูญ และสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนตามพันธกรณีที่ประเทศไทยเป็นภาคี

ดังนั้น การที่ธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลังตีความกฎหมายว่า การนำเบี้ยกุดชุมมาใช้เข้าขายเป็นลักษณะการทำ จำหน่าย ใช้และนำออกใช้ซึ่งวัตถุอื่นแทนเงินตรา อันเป็นการ

ต้องห้าม ตามความในมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติ
เงินตรา พ.ศ. ๒๕๐๑ นั้น เป็นการตีความกฎหมาย
ที่เป็นการจำกัดสิทธิที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ การสั่งห้าม
ใช้เบี้ยกดชুমดังกล่าวเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน
ตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ และขัดต่อหลักสิทธิ
มนุษยชนตามกติการะหว่างประเทศดังกล่าว ซึ่งเป็น
พันธกรณีที่ประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตาม

มาตรการการแก้ไข :

๑. ขอให้กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทย พิจารณาปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติ
เงินตรา พ.ศ. ๒๕๐๑ และแก้ไขพระราชบัญญัติ
ธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้สอดคล้องกับ
รัฐธรรมนูญ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วย
เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทั้งนี้ ขอให้
ดำเนินการภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๒. ขอให้กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยจัดทำโครงการศึกษาวิจัย หรือสนับสนุน
ให้มีการทดลองดำเนินโครงการพึ่งตนเองของชุมชน
โดยให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนด
โครงการดังกล่าว แล้วนำผลการศึกษาวิจัยเสนอ
รัฐบาลเพื่อพิจารณาจัดทำนโยบายตามที่เห็นสมควร
ต่อไป ทั้งนี้ ขอให้ดำเนินการภายใน ๑ ปี นับแต่วัน
ได้รับรายงานฉบับนี้

๒.๕ สิทธิในฐานะทรัพยากร

กรณีที่ ๑

ปัญหาที่ดินภายหลังจากเกิด ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

(กรณีชุมชนแหลมป้อม ตำบลบางม่วง
อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา)

ประเด็น :

ผู้ร้องกับพวกได้ร้องเรียนว่า ชาวบ้านบริเวณ
หาดแหลมป้อม หมู่ที่ ๒ บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง

อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ซึ่งอาศัยอยู่ในบริเวณ
ดังกล่าวมาเป็นเวลาหลายสิบปี แต่หลังจากเกิดธรณี
พิบัติภัยสึนามิ เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๗ ทำให้
ผู้ร้องต้องสูญเสียสมาชิกในครอบครัว บ้านเรือน
และทรัพย์สินได้รับความเสียหาย แต่ไม่สามารถค้นหา
ศพญาติที่เสียชีวิต และเข้าไปในที่ดินเดิมของตนได้
เพราะมีผู้มาล้อมรั้วรอบบริเวณดังกล่าวทั้งหมดและ
มีการข่มขู่อีกด้วย

ข้อเท็จจริง :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้
ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากประชาชนในชุมชนบ้าน
แหลมป้อม เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดพังงา สาขา
ตะกั่วป่า เจ้าหน้าที่กรมอุตุนิยมวิทยาพื้นฐานและ
การเหมืองแร่ เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดพังงา สาขา
ตะกั่วป่า และตัวแทนบริษัท ฟาร์อีสท์ เทรดิง
แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด สรุปได้ว่า

๑. คำชี้แจงของประชาชน ชุมชนบ้าน แหลมป้อม

บ้านแหลมป้อมเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนบ้าน
น้ำเค็ม ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ๒ ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า
จังหวัดพังงา ชาวบ้านเริ่มมาอยู่อาศัย ตั้งแต่ปี
พ.ศ. ๒๕๑๔ โดยเป็นคนงานเหมืองแร่ และบางส่วน
หาแร่ตามชายหาด ต่อมาในช่วงปี ๒๕๑๔ - ๒๕๒๐
มีชาวบ้านมาอาศัยอยู่มากขึ้น แต่เมื่อมีการเหมืองแร่
ได้ยุติลง ชาวบ้านได้เปลี่ยนไปทำอาชีพอื่นๆ เช่น
ออกเรือหาปลา ค้าขาย รับจ้าง ทำปลาเค็ม เลี้ยงหมู
ฯลฯ และสภาพบ้านก็เปลี่ยนจากบ้านหลังเล็กเป็น
บ้านที่อยู่อาศัยถาวร

ต่อมาในปี ๒๕๓๓ ทางราชการได้ออกทะเบียนบ้านและเลขที่บ้านให้กับชาวบ้านบางส่วน ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้ปักเสาพาดสายไฟฟ้าเข้ามาในบริเวณดังกล่าว ทุกครัวเรือนในบริเวณบ้านแหลมป้อมจึงมีไฟฟ้าใช้โดยทั่วกัน ในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ บริษัท ฟาร์อีส เทรดิง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด ได้เข้ามาอ้างสิทธิในที่ดินบริเวณนั้น และฟ้องร้องชาวบ้านบางส่วนเป็นคดีต่อศาลจังหวัดพังงา

เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๗ ได้เกิดกรณีพิพาทสัญญาสัมปทานกลุ่มชุมชนบ้านแหลมป้อม ชาวบ้านเสียชีวิตที่พบศพแล้ว ๒๑ คน และผู้สูญหาย ๒๑ คน มีผู้รอดชีวิต ๔๘ คน ส่วนบ้านเรือนและทรัพย์สินเสียหายทั้งหมด หลังจากเกิดเหตุชาวบ้านที่รอดชีวิตได้พยายามเข้าไปค้นหาศพของสมาชิกในครอบครัว แต่ผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของบริษัท ได้ข่มขู่ชาวบ้านไม่ให้เข้าไปในที่ดินแปลงดังกล่าว และต่อมาบริษัท ฟาร์อีสฯ ได้ปักเสาวิ่งรอบบริเวณและป้ายมีข้อความว่า “ที่ดินแปลงนี้ มีเอกสารสิทธิ์เป็นสิทธิครอบครอง น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๙๒๐ ๙๒๑ และ ๙๒๒ โฉนดที่ดิน เลขที่ ๒๖๗๙, ๓๓๗๓ ตามคำพิพากษาศาลฎีกา คดีแดงเลขที่ ๑๒๑๑, ๑๒๑๒/๒๕๓๗ ของบริษัท ฟาร์อีสฯ ห้ามบุกรุก หรือปลูกสิ่งปลูกสร้างสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น”

ถึงแม้จะมีป้ายดังกล่าว ชาวบ้านแหลมป้อมก็เข้าไปปลูกสร้างบ้านบริเวณที่เคยอาศัยอยู่ หากแต่เมื่อก่อสร้างเสร็จแล้วการไฟฟ้าภูมิภาคมิได้ดำเนินการปักเสาพาดสายไฟฟ้าในพื้นที่ รวมทั้งมีปัญหาเรื่องการใช้น้ำประปาในลักษณะเดียวกันด้วย

๒. คำชี้แจงของบริษัท ฟาร์อีส เทรดิง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด

สำนักกฎหมายนิติประชาธิปไตย ในฐานะทนายความของบริษัท ฟาร์อีสฯ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๘ ถึงประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แจ้งว่าที่ดินหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) เลขที่ ๙๒๐, ๙๒๑ และ ๙๒๒ ที่ดินที่ถือครองตาม

คำพิพากษาของศาลฎีกาเลขที่ ๑๒๑๑, ๑๒๑๒/๒๕๓๗ เนื้อที่ดินประมาณ ๑๑๕ ไร่เศษ และที่ดินโฉนดเลขที่ ๒๖๗๓, ๓๓๗๓ ที่ตั้งอยู่หมู่ที่ ๒ บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา นั้น เป็นที่ดินกรรมสิทธิ์ถือครองและครอบครองอยู่ก่อนเกิดเหตุการณ์พิพาท “สัญญา” ของบริษัท ฟาร์อีส เทรดิง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด และขอใช้สิทธิในการห้ามและโต้แย้งสิทธิ ในอันที่ผู้ใดหรือหน่วยงานใดๆ จะทำการปลูกสร้างสิ่งก่อสร้าง และหรือสิ่งอันเป็นสาธารณูปโภคประเภทใดๆ ลงในที่ดินแปลงใดแปลงหนึ่ง แม้เป็นส่วนใดของที่ดินก็ตาม จะต้องได้รับอนุญาตหรือได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้มีอำนาจของบริษัทฯ ก่อนเท่านั้น จึงจะดำเนินการปลูกสร้างได้ อนึ่ง หากมีการกระทำใดๆ ลงไป โดยที่บริษัทฯ ไม่ได้อนุญาต หรือให้ความยินยอม บริษัทฯ ก็ขอสงวนสิทธิตามกฎหมาย เพื่อโต้แย้งสิทธิ นั้นทางศาลจนถึงที่สุด

ต่อมา เมื่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ให้กรรมการผู้จัดการและทนายความของบริษัท ฟาร์อีสฯ มาชี้แจงข้อเท็จจริง ทนายความของบริษัทฯ อ้างว่าติดภารกิจว่าความที่ศาลจังหวัดตะกั่วป่าในคดีที่เกี่ยวข้องกับกรณีดังกล่าว และแจ้งว่าการชี้แจงข้อเท็จจริงใดๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคดีความ ก็ยังดำเนินการกระบวนการพิจารณาในศาล และบางอย่างยังเป็นความลับของตัวความที่ไม่อาจเปิดเผยได้ และต้องได้รับอนุญาตจากบริษัทฯ ก่อน จึงจะชี้แจงรายละเอียดได้

๓. คำชี้แจงของเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดพังงา สาขาตะกั่วป่า

๑. น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๙๒๐, ๙๒๑ และ ๙๒๒ ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา มีชื่อ บริษัท ฟาร์อีส เทรดิง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด เป็นผู้ถือสิทธิครอบครอง โดยซื้อจาก นายสงวน กุลวานิช และนางโสพิศ กุลวานิช ผู้จัดการมรดกนายเกียรติ กุลวานิช

๒. โฉนดที่ดินเลขที่ ๒๖๗๙ ตำบลบางม่วง อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดพังงา มีชื่อบริษัท พาร์อิส เทรดิง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ โดยซื้อมาจากนายสงวน กุลวานิช และนางโสพิศ กุลวานิช เป็นผู้จัดการมรดกนายเกียรติ กุลวานิช

๓. โฉนดที่ดินเลขที่ ๓๓๗๓ ตำบลบางม่วง อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดพังงา มีชื่อ นายสงวน กุลวานิช เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ โดยนายสงวน กุลวานิช ได้ออกโฉนดที่ดิน เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๓๑ ตามหลักฐาน น.ส.๓ ก. เลขที่ ๑๐๒๘ ตำบลบางม่วง อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดพังงา เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๒๙ ของนายสงวน กุลวานิช

๔. คำชี้แจงของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

สิทธิของผู้ถือประทานบัตรที่มีในเขตเหมืองแร่ ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ มีสิทธิตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๗๓ เท่านั้น สิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดินยังคงเป็นของผู้มีกรรมสิทธิ์อยู่ หากพื้นที่ที่เป็นที่ดินของรัฐ หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบยังคงมีสิทธิและหน้าที่เหนือที่ดินดังกล่าวด้วย แม้ว่าที่ดินเหล่านั้นจะได้รับอนุญาตประทานบัตรแล้วก็ตาม ดังนั้น เมื่อประทานบัตรสิ้นอายุแล้ว ผู้ถือประทานบัตรจึงไม่ได้มาซึ่งสิทธิครอบครองตามสิทธิในประทานบัตรที่เคยได้รับครั้งประทานบัตร ยังมีอายุอยู่ (มาตรา ๗๓(๓)) การสั่งการเพื่อจะใช้ประโยชน์ต่างๆในพื้นที่ประทานบัตรที่สิ้นอายุแล้ว โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.๒๕๑๐ จึงไม่สามารถกระทำได้ คงเป็นสิทธิเฉพาะของผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือหน่วยงานของรัฐที่มีสิทธิและหน้าที่ในที่ดินเหล่านั้นเท่านั้น และต่อมากรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ได้ขอความอนุเคราะห์ไปยังสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดพังงา ให้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเอกสารแสดงการใช้ที่ดิน พร้อมทั้งส่งแผนที่และเอกสารประกอบซึ่งเอกสารดังกล่าวระบุไว้ ดังนี้

๑. ประทานบัตรที่ ๙๘๕๔ / ๙๗๗๗ ของบริษัท ฮกจงเส็ง จำกัด ตั้งอยู่ตำบลบางม่วง อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดพังงา ภูมิประเทศเป็นที่ราบริมทะเล หาดป่าไม้ชายฝั่งทะเลและทะเลมหาสมุทรอินเดียบางส่วน

๒. ประทานบัตรที่ ๙๘๔๘ / ๙๘๒๕ ของบริษัท ฮกจงเส็ง จำกัด ตั้งอยู่ที่ตำบลบางม่วง อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดพังงา ประทานบัตรทับที่ดินกรรมสิทธิ์ที่ดินของราษฎร

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พิจารณาตรวจสอบโดยอาศัยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๔, ๔๖, ๕๖, ๗๙ และ ๘๔ ซึ่งจากคำชี้แจงของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ และเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดพังงา สาขาตะกั่วป่า น่าเชื่อว่า ที่ดิน น.ส.๓ ก. เลขที่ ๙๒๐, ๙๒๑ และ ๙๒๒ ตำบลบางม่วง อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดพังงา นั้น เป็นบริเวณพื้นที่ประทานบัตรเหมืองแร่ของบริษัท ฮกจงเส็ง จำกัด เลขที่ ๙๘๔๘/๙๘๒๕ และในเอกสารประกอบของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ระบุอย่างชัดเจนว่า เป็นประทานบัตรในที่ดินของราษฎร ประกอบกับรูปที่ดินใน น.ส.๓ ก. เลขที่ ๙๒๐, ๙๒๑ และ ๙๒๒ ระบุว่าด้านทิศตะวันตกจดที่ประทานบัตร บริษัท ฮกจงเส็ง จำกัด ส่วนด้านทิศตะวันออกจดประทาน

บัตรของ นายเกรียงศักดิ์ สุวรรณพฤษ์ ทั้ง ๓ แปลง เช่นเดียวกัน ซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับประทานบัตร ของ บริษัท ฮกจงเส็ง จำกัด เลขที่ ๔๘๕๔ / ๙๗๗๗ ซึ่งลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบริมฝั่งทะเล ทับป่าไม้ ชายฝั่งทะเล และมหาสมุทรอินเดียบางส่วน ซึ่ง ตามหลักการของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่แล้ว ที่ดินในการทำเหมืองแร่ที่เป็นที่ดิน ของรัฐ เมื่อประทานบัตรหมดอายุแล้วย่อมตกกลับมา เป็นของรัฐตามเดิม ดังนั้น การที่บริษัท ฟาร์อีสฯ อ้างว่า น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๙๒๐, ๙๒๑ และ ๙๒๒ ตำบล บางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา และที่ดิน ทั้ง ๓ แปลง อยู่ติดทะเลด้านมหาสมุทรอินเดียจึงขัด กับความเป็นจริง ที่ดินที่ชาวบ้านแหลมป้อมอาศัยอยู่ มาเป็นเวลาช้านาน ก็คือ ที่ดินที่บริษัท ฮกจงเส็ง จำกัด ได้ประทานบัตรทำเหมืองแร่ริมทะเล และเมื่อประทาน บัตรสิ้นอายุลงย่อมตกกลับมาเป็นของรัฐ รัฐจึง มีหน้าที่จัดระบบการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดิน อย่างเหมาะสม จึงควรจัดสรรที่ดินให้กับราษฎร ที่อาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าวมาเป็นเวลานาน และ ชุมชนแหลมป้อมย่อมมีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดิน ดังกล่าว เพื่อการดำรงชีพของตนอย่างยั่งยืนตลอดไป

อนึ่ง ชุมชนแหลมป้อมมีไฟฟ้าและน้ำประปา ใช้อย่างถาวรมาแล้ว แต่หลังประสบเหตุการณ์พิบัติภัย สึนามิ กลับถูกปฏิเสธโดยอ้างว่าเป็นที่ดินพิพาทระหว่าง เอกชนด้วยกัน ซึ่งการใช้ไฟฟ้าและประปาเป็นพื้นฐาน แห่งการดำรงชีวิตของมนุษย์หรือศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ขั้นพื้นฐาน ดังนั้น แม้จะมีข้อพิพาทระหว่าง เอกชนในบริเวณดังกล่าวก็ตาม รัฐย่อมมีภาระหน้าที่ ดำเนินการให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการให้ชุมชน แหลมป้อมมีไฟฟ้าและประปาใช้โดยปกติ เช่นเดียวกับ ประชาชนคนไทยทั่วไป

มาตรการการแก้ไข :

๑. ขอให้รัฐบาลห้ามมิให้ บริษัท ฟาร์อีส เทรดดิ้ง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด ผนวกการครอบครอง และใช้ประโยชน์ของชาวบ้านชุมชนแหลมป้อม

โดยทันที นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๒. ขอให้รัฐบาลเร่งรัดการรับรองสิทธิในที่ดิน ให้แก่ชาวบ้านชุมชนแหลมป้อมที่ครอบครองอยู่แต่ เดิมก่อนเกิดธรณีพิบัติภัยสึนามิ ภายในเวลา ๓ เดือน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๓. ขอให้รัฐบาลเร่งรัดให้หน่วยงานของรัฐ ที่เกี่ยวข้องจัดการให้ชาวบ้านชุมชนแหลมป้อม มีไฟฟ้าและประปาใช้ ภายในเวลา ๑ เดือน นับแต่ วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

กรณี ที่ ๒

สิทธิในที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน (บ้านในไร่ตะวันตก)

ประเด็น :

ผู้ร้องกับพวกร้องเรียนว่า ประชาชนหมู่ที่ ๗ บ้านในไร่ (บ้านในไร่ตะวันตก) ตำบลนาเตย อำเภอ ท่ายเหมือง จังหวัดพังงา ได้รับความเดือดร้อนจาก กลุ่มนายทุนและส่วนราชการ ที่ออกเอกสารสิทธิที่ดิน ครอบคลุมพื้นที่แหล่งน้ำทะเลท่วมถึง ซึ่งเป็นที่ เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชนอย่างยาวนาน ๒๐-๓๐ ปี ประชาชนได้ทำการคัดค้านหลายครั้ง เช่น ส่ง คำคัดค้านไปยังฝ่ายปกครอง ทั้งระดับจังหวัดและ อำเภอ เจ้าหน้าที่ที่ดินจังหวัด และผู้ไปรษณีย์ของ นายกรัฐมนตรี แต่ก็ไม่ได้รับคำตอบ

ข้อเท็จจริง :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ พิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริงจากประชาชนชุมชน บ้านในไร่ (บ้านในไร่ตะวันตก) เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด พังงา สาขาศะกั่วป่า เจ้าหน้าที่กรมอุตสาหกรรม พื้นฐานและการเหมืองแร่ และผู้เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า

๑. คำชี้แจงของประชาชนชุมชนบ้านในไร่ (ในไร่ตะวันตก)

ชุมชนในไร่ตะวันตกเป็นหมู่บ้านของ บ้านในไร่ หมู่ ๗ ตำบลนาเตย อำเภอท่ายเหมือง

จังหวัดพังงา เป็นชาวบ้านดั้งเดิม ได้ขยายครอบครัว ออกมาอยู่ในบริเวณชุมชนในไร่วันตกในปัจจุบัน โดยการปลูกกระต๊อบหรือบ้านหลังเล็กๆ ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๐๐ - ๒๕๑๗ ได้มีการเข้ามาทำสัมปทานเหมืองแร่ ซึ่งชาวบ้านก็อาศัยอยู่ในเขตบริเวณเหมืองดังกล่าว เมื่อกิจการเหมืองแร่ได้ยุติลง ชาวบ้านก็ย้ายอยู่ในที่ดินบริเวณดังกล่าว แต่ได้ใช้ประโยชน์จากชุมชนซึ่งเป็นชุมชนน้ำ โดยใช้เลี้ยงปลาในกระชัง และได้ใช้ประโยชน์ด้วยการใช้เป็นทางสัญจรออกทะเลเพื่อทำประมง และปรับปรุงสภาพบ้านเป็นที่อยู่อาศัยถาวรขึ้น และเป็นชุมชนขนาดใหญ่ขึ้น ชาวบ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม จึงมี กุโบร์และสุเหร่าอยู่ในพื้นที่ รวมทั้งโรงเรียนในบริเวณที่ดินดังกล่าวด้วย โดยไม่มีบุคคลใดเข้ามาอ้างสิทธิในที่ดินดังกล่าว หรือโต้แย้งการอยู่อาศัยและทำกินของชาวบ้านแต่อย่างใด

เมื่อประมาณกลางปี ๒๕๔๗ นาย ส. ได้นำเจ้าพนักงานรังวัดที่ดินเข้ามารังวัดที่ดินบริเวณบ้านในไร่วันตกเพื่อออกโฉนดที่ดิน แต่ชาวบ้านได้รวมตัวกันคัดค้าน เจ้าพนักงานที่ดินจึงได้งดการรังวัดไว้ เพื่อให้เจ้าของที่ดินที่อ้างสิทธิตกลงกับชาวบ้าน จึงยังไม่มีกรรังวัดที่ดินเพื่อออกโฉนดและมีได้มีการฟ้องร้องดำเนินคดีเพื่อพิสูจน์สิทธิใดๆทั้งสิ้น

เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๗ ได้เกิดกรณีกรณีพิพัตภัยสินามิเข้าถล่มชุมชนบ้านในไร่ ทำให้บ้านเรือนพังเสียหายทั้งหมด หลังจากนั้นชาวบ้านได้กลับเข้าไปปลูกสร้างบ้านเรือนเพื่ออยู่อาศัยในที่ดินพื้นที่เดิมบางส่วน และที่ดินพื้นที่ใหม่บางส่วน โดยเมื่อตรวจสอบทางทะเบียนพบว่า บ้านของกลุ่มผู้ร้องตั้ง อยู่บนที่ดินหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) เลขที่ ๑๔๖๒ หมู่ที่ ๗ ตำบลนาเตย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา ต่อมา เมื่อประมาณเดือนมิถุนายน ๒๕๔๘ นาย ส. ได้นำหนังสือบอกกล่าว ว่า ตนและบุตรเป็นเจ้าของที่ดินตามหลักฐานหนังสือรับรองการทำประโยชน์ น.ส ๓ ก. ทั้งหมด ๒๓ แปลง

ที่ดินตั้งอยู่หมู่ที่ ๗ ตำบลนาเตย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา ประกาศให้ชาวบ้านรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างและย้ายออกจากที่ดินดังกล่าว

๒. คำชี้แจงของนาย ส.

นาย ส.และบุตร ๒ คน ได้ประมูลที่ดินจำนวน ๒๓ แปลง จากบริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ในราคา ๑๑๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท มีจุดประสงค์เพื่อทำรีสอร์ทเพื่อการท่องเที่ยว โดยได้ใช้รถไถปรับพื้นที่ไปบ้างแล้ว จนเกิดเหตุการณ์พิบัติภัยสินามิ จึงต้องระงับโครงการชั่วคราว และในเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘ จะเริ่มทำโครงการต่อไป คาดว่าจะแล้วเสร็จภายใน ๒ ปี

จากการสอบถามชาวบ้านทราบว่า ก่อนปี ๒๕๓๔ ที่ดินเป็นของเจ้าของแต่ละบุคคล มีการแจ้ง ส.ค.๑ เพื่อทำเป็น น.ส. ๓ ก. และมี ๒ ครอบครัวทำเหมือง โดยใช้เครื่องมือเล็กๆ แต่ไม่ประสบความสำเร็จ จึงได้ขายที่ดินให้กับบริษัท สำเนาเพชร จำกัด เมื่อ ปี ๒๕๓๔ จนถึงปี ๒๕๔๓ เป็นเวลา ๑๐ ปี จึงได้โอนที่ดินให้บริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน จนถึง ปี ๒๕๔๕ เป็นเวลา ๒ ปี จึงได้โอนขายที่ดินให้นาย ส. และบุตร

๓. คำชี้แจงของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ได้ชี้แจงว่า สิทธิของผู้ถือประทานบัตรที่มีในเขตเหมืองแร่ ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ มีสิทธิตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๗๓ เท่านั้น สิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดินยังคงเป็นของผู้มีกรรมสิทธิ์อยู่ หากพื้นที่เป็นที่ดินของรัฐ หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบนั้น ยังคงมีสิทธิและหน้าที่เหนือที่ดินดังกล่าวด้วย แม้ว่าที่ดินเหล่านั้นจะได้รับอนุญาตประทานบัตรแล้วก็ตาม ดังนั้น เมื่อประทานบัตรสิ้นอายุแล้ว ผู้ถือประทานบัตรจึงไม่ได้มาซึ่งสิทธิครอบครองตามสิทธิในประทานบัตรที่เคยได้รับเมื่อประทานบัตรยังมีอายุอยู่ (มาตรา ๗๓ (๓)) การสั่งการเพื่อจะใช้ประโยชน์ต่างๆ ในพื้นที่ประทานบัตรที่สิ้นอายุแล้ว โดยอาศัย

อำนาจตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ จึงไม่สามารถกระทำได้ คงเป็นสิทธิเฉพาะของผู้มีกรรมสิทธิในที่ดินหรือหน่วยงานของรัฐที่มีสิทธิและหน้าที่ในที่ดินเหล่านั้นเท่านั้น

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ตรวจสอบโดยอาศัยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๔ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ข้อ ๑๑ ข้อ ๑ ย่อย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๗๔ และพระราชบัญญัติแร่ มาตรา ๗๓ (๓) ซึ่งจากที่ดินทั้งหมดรวม ๒๓ แปลงดังกล่าว ในที่สุดได้ขายให้แก่ บริษัท สำเภาเพชร จำกัด และ บริษัท สำเภาเพชร จำกัด ได้จำนองที่ดินทั้ง ๒๓ แปลงเพื่อค้ำประกันการชำระหนี้ของ บริษัท ธนาถ จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๓๘ โดยจดทะเบียนจำนองกับบริษัท เงินทุนหลักทรัพย์ ศรีธนา

จำกัด (มหาชน) ต่อมา บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์ ศรีธนา จำกัด (มหาชน) ได้โอนที่ดินทั้ง ๒๓ แปลงเพื่อชำระหนี้ให้แก่บริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๓ ส่วนนาย ส. และบุตรได้ซื้อที่ดินทั้ง ๒๓ แปลงดังกล่าวจากบริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ในราคา ๑๑๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้ว เห็นว่าการขออนุญาตหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) จำนวน ๑๘ แปลง เป็นการออกเอกสารสิทธิโดยมิชอบ เนื่องจากที่ดินดังกล่าวเป็นบริเวณชุมชนเมืองเก่า ซึ่งตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ มาตรา ๗๓ เมื่อผู้ขอประทานบัตร มิได้มีหลักฐานแสดงว่าตนเป็นเจ้าของสิทธิในที่ดินดังกล่าว ย่อมแสดงว่าที่ดินดังกล่าวนับเป็นที่ดินของรัฐ เมื่อประทานบัตรสิ้นอายุแล้ว ที่ดินดังกล่าวย่อมกลับมาเป็นของรัฐเช่นเดิม ประกอบกับบริเวณรอบชุมชนเมืองเก่าที่มีน้ำขังอยู่นั้น ได้มีราษฎรเข้ามาทำประโยชน์โดยการเลี้ยงปลาในกระชังจำนวนมาก มาเป็นเวลานานหลายสิบปี นับตั้งแต่เลิกกิจการทำเหมืองแร่มา โดยไม่มีผู้ใดโต้แย้งสิทธิดังกล่าว อนึ่ง การขออนุญาตหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓ ก.) ก็เช่นเดียวกัน ผู้ขออนุญาตหนังสือรับรองการทำประโยชน์มิได้ใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว ทั้งก่อนและหลังการขออนุญาตหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ดังนั้น เอกสารสิทธิที่ได้มาย่อมเป็นการไม่ชอบทั้งสิ้น

ส่วนที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) เลขที่ ๑๔๖๒ หมู่ที่ ๗ ตำบลนาเตย อำเภอยายเมือง จังหวัดพังงา บางส่วน ได้มีราษฎรปลูกบ้านเรือนอยู่บางส่วนประมาณ ๔ - ๕ หลังคาเรือน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ต่อมาเมื่อเกิดเหตุธรณีพิบัติภัยสึนามิ ราษฎรได้เข้าไปปลูกบ้านเรือนขยายเป็น ๒๐ หลังคาเรือน แต่ยังคงอยู่ในบริเวณเดิมที่เคยอยู่มาก่อน ดังนั้น เมื่อที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์มีสิทธิเพียงสิทธิครอบครองเท่านั้น ราษฎร

ที่อาศัยอยู่ที่ดินดังกล่าว ที่ครอบครองโดยยึดถือเพื่อ
ตนนานเกินกว่า ๑ ปีแล้ว เมื่อรัฐมีภาระในการจัด
ระเบียบการถือครองและการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม
จึงควรรับรองสิทธิของราษฎรที่อยู่ในที่ดินดังกล่าว

มาตรการการแก้ไข :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงขอ
เสนอมาตรการการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนี้

๑. ให้รัฐบาลเพิกถอนหนังสือรับรองการทำ
ประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) เลขที่ ๑๖๒๒ , เลขที่ ๑๖๒๓ ,
เลขที่ ๑๖๒๒, เลขที่ ๑๖๓๓, เลขที่ ๑๗๕๔, เลขที่ ๑๗๕๖,
เลขที่ ๑๗๕๗, เลขที่ ๑๗๕๘, เลขที่ ๑๗๕๙, เลขที่
๑๗๖๐, เลขที่ ๑๗๖๑, เลขที่ ๑๗๖๒, เลขที่ ๑๗๖๓,
เลขที่ ๑๗๖๗, เลขที่ ๑๗๖๘, เลขที่ ๑๗๖๙, เลขที่
๑๗๗๐ และเลขที่ ๑๘๒๑ หมู่ที่ ๗ ตำบลนาเตย
อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา ภายในเวลา ๓ เดือน
นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๒. ให้รัฐบาลรับรองสิทธิของราษฎรที่อาศัย
ในที่ดินบางส่วนของที่ดิน ตามหนังสือรับรองการทำ
ประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) เลขที่ ๑๔๖๒ หมู่ ๗ ตำบล
นาเตย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา ภายในเวลา
๓ เดือน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๓. ให้รัฐบาลรับรองสิทธิในการใช้ประโยชน์
ของราษฎรบริเวณรอบและในชุมชนเหมืองเก่า ในการอยู่
อาศัยและเลี้ยงปลาในกระชัง ภายในเวลา ๓ เดือน
นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๔. ให้รัฐบาลเยียวยาในความเสียหายทั้งต่อ
บ้านเรือนและราษฎรในบริเวณดังกล่าว อันเกิดจาก
ธรณีพิบัติภัยสึนามิ (หากยังไม่จ่าย) ภายในเวลา
๑ เดือน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๕. ให้รัฐบาลดูแลมิให้ราษฎรในบริเวณดังกล่าว
ถูกข่มขู่คุกคามหรือถูกรบกวนการครอบครองจาก
บุคคลกลุ่มต่างๆ ในทันที นับแต่วันที่ได้รับรายงาน
ฉบับนี้

กรณีที่ ๓

สิทธิในที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน (บ้านทับตะวัน)

ประเด็น :

ผู้ร้องกับพวกเป็นชาวเล เผ่ามอแกน ประมาณ
๗๐ ครอบครัว ได้อาศัยอยู่ที่บ้านทับตะวันมาเป็นเวลา
นาน มีอาชีพหลักได้แก่ ประมงพื้นบ้าน ด้วยความที่
ชาวบ้านทับตะวันไม่สนใจหรือขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการ
ถือครองที่ดินตามกฎหมาย ทำให้ที่ดินที่
ชาวบ้านสร้างบ้านปักหลักอยู่เป็นที่ดินที่มีการออก
เอกสารสิทธิโดยชาวบ้านไม่ทราบ แต่หลังจากเกิดเหตุ
ธรณีพิบัติภัยสึนามิ มีผู้อ้างตัวเป็นเจ้าของที่ดินเข้ามา
ทำการรังวัดหลายครั้ง แต่ถูกคัดค้านจากชาวบ้าน
เจ้าของที่ดินดังกล่าวจึงไม่สามารถรังวัดที่ดิน เพื่อ
ออกโฉนดที่ดินได้

ข้อเท็จจริง :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบข้อเท็จจริงจากกรมอุตุนิยมวิทยาพื้นฐานและ
การเหมืองแร่ เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดพังงา สาขา
ตะกั่วป่าและนางรมภา กุลวานิช สรุปได้ว่า

๑. คำชี้แจงของเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด พังงา สาขาตะกั่วป่า

สำนักงานที่ดินจังหวัดพังงา สาขาตะกั่วป่า
ชี้แจงว่า ที่ดินแปลงดังกล่าวมีหลักฐานเป็น น.ส. ๓ ก.
เลขที่ ๘๙ หมู่ที่ ๗ ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า
จังหวัดพังงา เนื้อที่ ๒๔-๓-๑๓ ไร่ ออกให้เมื่อวันที่

๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ ในนามนางเจลิยว แ้วชมพู ซึ่งนางเจลิยว แ้วชมพู ขายให้กับ นายประสิทธิ์ กุลวานิช เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ และได้มีการจดทะเบียนผู้จัดการมรดก ตามคำสั่งศาลจังหวัด ตะกั่วป่า มีชื่อนางรัมภา กุลวานิช เป็นผู้จัดการมรดก ของนายประสิทธิ์ กุลวานิช เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๓๕

ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๔๘ นางรัมภา กุลวานิช ในฐานะผู้จัดการมรดก ได้ยื่นคำขอ ออกโฉนดที่ดิน โดยกำหนดทำการรังวัด ในวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ แต่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถ ดำเนินการได้ เนื่องจากที่ดินดังกล่าวอยู่ในความสนใจ ของสื่อมวลชน ซึ่งรายงานว่าหลังเหตุคลื่นยักษ์พัด ทำลายบ้านของชาวไทยใหม่ (มอร์แกน) เสียหาย ทั้งหมด ชาวไทยใหม่ (มอร์แกน) ซึ่งเคยอยู่ในที่ดิน มาแต่เดิมไม่สามารถเข้าอยู่อาศัยได้ เนื่องจาก เจ้าของที่ดินห้ามเข้าพื้นที่ ทำให้ไม่สามารถก่อสร้าง บ้านได้ ในวันทำการรังวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด พังงา สาขาตะกั่วป่า ได้ออกไปพบปะและทำความเข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ ทั้งของเจ้าของที่ดินและ ผู้อยู่อาศัยในที่ดินโดยละเอียด ซึ่งเจ้าของที่ดินยินยอม งดการรังวัดไว้ชั่วคราว และยินยอมที่จะแบ่งแยกที่ดิน ให้ทั้ง ๑๔ รายได้อยู่อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

๒. คำชี้แจงของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐาน และการเหมืองแร่

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐาน และการเหมืองแร่ ได้ตรวจสอบข้อมูลการใช้ที่ดินบริเวณบ้าน ทับตะวัน ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา

แล้ว ปรากฏว่าปัจจุบันไม่มีประทานบัตร หรือคำขอ ประทานบัตรในพื้นที่ดังกล่าว แต่บางส่วนของพื้นที่ เคยเป็นพื้นที่คำขอประทานบัตรและขออนุญาตคำขอ ไปแล้ว ทั้งนี้ แผนที่แนบท้าย ระบุบ้านไทยใหม่ (บริเวณหาดทับตะวัน) มีคำขอประทานบัตร ที่ ๓๔/๒๕๑๒ (๑๖๖๘๑) และเอกสารรายละเอียดแนบท้าย ระบุว่า คำขอประทานบัตรที่ ๓๔/๒๕๑๒(๑๖๖๘๑) เป็นของนางสาวสุกัญญา แซ่เจียว เนื้อที่ ๖๔-๒-๐๑ ไร่ แต่ผู้ขอไม่ดำเนินการตามคำขอและขออนุญาตคำขอ เมื่อ วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๒๓ และด้านล่างของแปลง ดังกล่าวเป็นประทานบัตรที่ ๒๐๓๐๖/๑๒๕๕๑ ของ นางละมัย โพธิ์สัตย์ เนื้อที่ ๕๒-๓-๘๐ ไร่ อายุ

ประทานบัตรตั้งแต่ ๒๐ เมษายน ๒๕๒๒ แต่เว้นคืน ประทานบัตรให้สิ้นอายุวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ ซึ่งคำขอประทานบัตรและประทานบัตรทั้ง ๒ แปลงดังกล่าว นั้น สภาพที่ดินเดิมในเอกสารดังกล่าว ระบุว่า ค้นหาหลักฐานสภาพที่ดินเดิมไม่พบ

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ :

ชาวบ้านไทยใหม่ บ้านทับตะวัน (มอร์แกน) เข้า มาอยู่ในพื้นที่ของ สค.๑ และ น.ส. ๓ เลขที่ ๘๙ หมู่ที่ ๗ ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา เป็น เวลาหลายสิบปีแล้ว อีกทั้งการที่ นางเจลิยว แ้วชมพู และนางรัมภา กุลวานิช ผู้ถือสิทธิครอบครองเดิม และปัจจุบันอยู่ก็ตาม แม้จะเห็นได้ว่าชาวบ้านไทยใหม่ บ้านทับตะวันได้ครอบครองยึดถือที่ดินดังกล่าว เพื่อตน จากการตรวจสอบหลักฐานทะเบียนบ้าน

พบว่า ชุมชนดังกล่าวเพิ่งได้รับทะเบียนบ้านเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓ และที่มากที่สุดในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังนั้น เมื่อนางรณิกา กุลวานิช ซึ่งมีชื่อเป็นผู้ครอบครองที่ดิน แต่ขาดการยึดถือที่ดินดังกล่าวเป็นเวลาเกินกว่าปี หนึ่งแล้ว ย่อมเสียการครอบครองดังกล่าวไป อีกทั้ง รัฐมีหน้าที่ต้องจัดระบบการถือครองที่ดิน และการใช้ ที่ดินอย่างเหมาะสม รัฐจึงชอบที่จะเพิกถอนสิทธิ ในที่ดิน นส.๓ เลขที่ ๘๙ หมู่ ๗ ตำบลบางม่วง อำเภอ ตะกั่วป่า จังหวัดพังงา

มาตรการการแก้ไข :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงเสนอ มาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อ รัฐบาล ดังต่อไปนี้

๑. ขอให้รัฐบาลเพิกถอน นส.๓ เลขที่ ๘๙ หมู่ ๗ ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ภายในเวลา ๓ เดือน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๒. ขอให้รัฐบาลเร่งรัดการรับรองสิทธิในที่ดิน ให้แก่ชาวบ้านไทยใหม่บ้านทับตะวัน ที่ครอบครองอยู่ แต่เดิมก่อนธรณีพิบัติภัยสึนามิ ภายในเวลา ๓ เดือน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๓. ขอให้รัฐบาลเยียวยาในความเสียหาย ทั้งต่อบ้านเรือนและทรัพย์สินอันเกิดจากธรณีพิบัติภัย สึนามิ (หากยังไม่จ่าย) ภายในเวลา ๑ เดือนนับแต่ วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

กรณีที่ ๔

สิทธิในการมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสรีภาพในการชุมนุม

ประเด็น :

จากการตรวจสอบของผู้ร้องและพวก ซึ่งเป็น สมาชิกเครือข่ายปฏิรูปที่ดินเพื่อคนจน พบว่า จังหวัด กระบี่มีพื้นที่ของรัฐที่เอกชนขอทำประโยชน์ในพื้นที่

ป่าสงวนแห่งชาติ ๑๔ ราย โดยมีบริษัทรายใหญ่ ๔ บริษัทที่ทำกิจการสวนปาล์มในพื้นที่นิคมสหกรณ์ อ่าวลึก โดยมีได้เป็นคู่สัญญาเช่าพื้นที่นิคมสหกรณ์ และพื้นที่ที่เอกชนเช่าหลายแปลงหมดอายุสัญญาเช่าแล้ว หลายแปลงอยู่ระหว่างการขอต่อสัญญาเช่า แต่เอกชนยังคงครอบครองและทำประโยชน์ในพื้นที่ เหล่านั้น นอกจากนี้มีพื้นที่อีกนับแสนไร่ที่เอกชนเช่า ครอบครองและทำประโยชน์เกินพื้นที่ที่ขออนุญาต และหลายพื้นที่ถูกเอกชนบุกรุก เข้าครอบครอง และทำประโยชน์โดยไม่ขออนุญาตจากหน่วยงานใด บางพื้นที่ถูกประกาศเป็นเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อ เกษตรกรรม แต่เอกชนยังครอบครองและใช้ ประโยชน์อยู่ จึงได้เรียกร้องให้รัฐบาลนำที่ดินของรัฐ ที่ให้เอกชนเช่าและหมดอายุสัญญาเช่าแล้ว หรือ ที่ดินที่ผู้เช่าทำผิดเงื่อนไขสัญญาหรือหนังสือ อนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ รวมทั้งพื้นที่ที่เอกชน บุกรุก หรือที่เข้าครอบครองทำประโยชน์โดยมิชอบ ด้วยกฎหมาย มาปฏิรูปให้คนจนหรือเกษตรกร ที่ขาดแคลนที่ดินทำกิน ซึ่งเป็นสมาชิกของเครือข่าย ปฏิรูปที่ดินเพื่อคนจน เป็นกรณีนำร่อง

ต่อมา ได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างฝ่าย ผู้ร้องและตัวแทนภาครัฐหลายครั้ง โดยมีข้อตกลง ว่าคณะกรรมการแก้ไขปัญหาดินที่จัดตั้งขึ้น จะ ดำเนินการตรวจสอบแปลงที่ดินดังกล่าวให้แล้วเสร็จ ภายใน ๑๕ วัน โดยผู้ร้องกับพวกยินยอมออกจาก พื้นที่ แต่เนื่องจากคณะกรรมการดังกล่าวไม่ปฏิบัติ ตามข้อตกลง ทำให้ผู้ร้องกับพวกเข้าไปชุมนุมในพื้นที่

ปัญหาอีกครั้งหนึ่ง ในวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๖ ได้มีการระดมเจ้าหน้าที่ตำรวจพร้อมอาวุธครบมือจากหลายหน่วยงานเข้าสลายการชุมนุม ทำให้ผู้ร้องกับพวกได้รับความเสียหายทั้งร่างกายและทรัพย์สิน

ข้อเท็จจริง :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากฝ่ายผู้ร้อง เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจังหวัดกระบี่ เจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรจังหวัดกระบี่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองอำเภอปลายพระยา และเจ้าหน้าที่นครสทธรณ์อ่าวลึก สรุปได้ว่า

เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๖ กลุ่มเครือข่ายปฏิรูปที่ดินเพื่อคนจน (คป.พจ.) ได้ชุมนุมประท้วงเรียกร้องสิทธิประโยชน์ในที่ดินทำกิน โดยกลุ่มชุมนุมเป็นคนในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และกระบี่ ได้ชุมนุมอยู่บริเวณบนเกาะกลางถนนทางหลวงหมายเลข ๔๔ สายกระบี่ - ชนอม (ถนนเขาเทิร์นชิบอร์ต) หมู่ที่ ๘ ตำบลปลายพระยา จังหวัดกระบี่ และกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงในเขตพื้นที่อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประมาณ ๓,๐๐๐ คน ได้รวมตัวกันเดินทางเข้ายึดสวนปาล์มของบริษัท ท. หมู่ที่ ๔ ตำบลเขาเขน อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ เนื้อที่ประมาณ ๔,๐๐๐ ไร่ กลุ่มผู้ชุมนุมได้ปิดกั้นเส้นทางสัญจรของชาวบ้านที่เคยใช้สัญจรเส้นทางสวนปาล์มดังกล่าว ได้ทำลายทรัพย์สิน ต้นปาล์ม และลักทรัพย์ผลปาล์มภายในสวนดังกล่าวเพื่อนำไปขายจากการตรวจสอบของฝ่ายปกครอง และเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรอำเภอปลายพระยา ทราบว่ามีผู้ชุมนุมไม่ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ คน มียานพาหนะประมาณ ๑๘๐ คัน แกนนำ ๙ คน ได้สร้างความเดือดร้อนแก่ชาวบ้านบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง เนื่องจากไม่พอใจผลการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบการเข้าที่ดินของรัฐ แต่กลุ่มผู้ประท้วงไม่รับฟังและไม่ยอมเจรจากับเจ้าหน้าที่แต่อย่างใด ผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่ พร้อมด้วยนายทองหล่อ พลโคตร นายจตุพร

พรหมพันธ์ และกำลังเจ้าหน้าที่ได้ทำการสลายฝูงชนดังกล่าว สามารถจับกุมผู้ต้องหาได้ ๑๖ คน

๑. ข้อหาร่วมกันลักทรัพย์ของผู้มีอาชีพกสิกรรม โดยใช้ยานพาหนะในการกระทำความผิดและบุกรุกเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นและข่มขืนใจให้กระทำการใด ไม่กระทำการใดหรือยอมจำนนต่อสิ่งใด ตามหมายจับของศาลจังหวัดกระบี่ จำนวน ๑๒ ราย

๒. ข้อหาหรือร่วมกันมีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนโดยผิดกฎหมาย หรือโดยไม่ได้รับอนุญาต จำนวน ๔ ราย

ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายได้พยายามใช้ความระมัดระวัง ใช้หลักเหตุผล เมตตาธรรม และความนุ่มนวลในการดำเนินการเจรจาและการสลายฝูงชนอย่างสันติวิธี โดยมีการออกแถลงการณ์ประชาสัมพันธ์ของทางจังหวัด และการเจรจาทอรองกับผู้ชุมนุมประท้วงให้ออกจากพื้นที่โดยสงบเพื่อมิให้เกิดความรุนแรงและขัดแย้งกับประชาชน และไม่ต้องใช้อำนาจรัฐในการดำเนินการแต่แกนนำกลับไม่ให้ความสนใจ และไม่ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น รวมถึงการดำเนินการของรัฐบาลและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้กับกลุ่มผู้ชุมนุมได้ทราบ จากการสืบสวนของฝ่ายปกครองและเจ้าหน้าที่ตำรวจ กลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงบางคนพกพาอาวุธปืน ติดตัว และผู้ชุมนุมประท้วงทุกคนมีอาวุธ ได้แก่ มีด ขวาน มีดพรางจอบและไม้ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อเจ้าหน้าที่ เนื่องจากการกระทำความผิดของกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงเป็นการกระทำที่ผิดต่อกฎหมาย ขัดมติดีที่ประชุม และสร้างความเดือดร้อนสะเทือนขวัญต่อประชาชน และนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในจังหวัดกระบี่ อีกทั้งกลุ่มผู้ชุมนุมพยายามข่มขู่ที่จะใช้กำลังและทำลายทรัพย์สินของชาวบ้านในพื้นที่ใกล้เคียงที่เกิดเหตุ จนเป็นเหตุให้เกิดความหวาดกลัวไม่กล้าออกไปประกอบสัมมาชีพตามปกติสุข แต่อย่างไรก็ดี การสลายฝูงชนครั้งนี้ไม่มีการเสียเลือดเนื้อแต่อย่างใด การที่ต้องถอดเสื้อ

ผู้ชุมนุมขณะจับกุม เนื่องจากเป็นการจับกุมคนจำนวนมากและทราบว่าการชุมนุมมีอาวุธปืน หลังจับกุมมีการยึดมีดพร้าและไม้ไฟ โดยไม่ได้ยึดทรัพย์สินส่วนตัว

เจ้าหน้าที่ป่าไม้ชี้แจงว่า ในท้องที่จังหวัดกระบี่ กรมป่าไม้ได้อนุญาตให้เอกชนเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติจำนวน ๑๔ ราย ซึ่งในจำนวนนี้มี ๑๐ รายที่อายุการอนุญาตสิ้นสุดแล้ว (อยู่ระหว่างการขอต่ออายุหนังสืออนุญาต ๘ ราย และยังไม่ได้รับขต่ออายุ ๒ ราย) และผู้รับอนุญาตที่หนังสืออนุญาตยังไม่หมดอายุ จำนวน ๓ ราย ๔ แปลง ซึ่งไม่พบการกระทำผิดเงื่อนไขในการอนุญาต

เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองอำเภอปลายพระยา ชี้แจงว่า ตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล) เลขที่ ๘๔๓๓ ซึ่งตั้งอยู่ที่หมู่ ๘ ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ มีเนื้อที่ประมาณ ๒,๑๕๔ ไร่ ๓ งาน ๕๑ ๗/๑๐ ตารางวา อยู่ในความดูแลของอำเภอปลายพระยานั้น มีผู้บุกรุกที่สาธารณะโดยปลูกปาล์มในบริเวณดังกล่าวเป็นเนื้อที่ ๗๐๐ ไร่ ซึ่งขณะนี้อำเภอปลายพระยาได้ออกประกาศแจ้งให้ผู้บุกรุกออกไปจากที่ดินดังกล่าวแล้ว

ส่วนเจ้าหน้าที่นิคมสหกรณ์อ่าวลึก ชี้แจงว่า เกษตรกรทั่วไปเช่าที่ดินจากนิคมสหกรณ์อ่าวลึกได้ครบครันจะไม่เกิน ๕๐ ไร่ อยู่ระหว่างการตรวจสอบว่ารายใดเข้ามาใช้ประโยชน์ในที่ดินของนิคมสหกรณ์อ่าวลึกโดยมิชอบ เพื่อจะได้ดำเนินคดีต่อไป

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พิจารณาเห็นว่า ที่ดินที่ผู้ร้องกับพวกร้องเรียน แยกประเภทของที่ดินได้ดังนี้

๑. ที่ดินที่ได้รับหนังสืออนุญาตเข้าทำประโยชน์จากกรมป่าไม้และยังไม่หมดอายุ ๓ ราย

๑.๑ บริษัท จ. เนื้อที่ ๒,๐๐๐ ไร่ ใบอนุญาตถึงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๖

๑.๒ บริษัท ย. ใบอนุญาตรวม ๒ ฉบับ

เนื้อที่รวมทั้งสิ้น ๘,๒๐๖ - ๐ - ๓๐ ไร่ ใบอนุญาตถึงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๘ และ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๘

๑.๓ นาย ว. เนื้อที่ ๑,๕๐๐ ไร่ ใบอนุญาตถึงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๐

๒. ที่ดินที่ได้รับหนังสืออนุญาตเข้าทำประโยชน์จากกรมป่าไม้ แต่ใบอนุญาตหมดอายุแล้ว รวม ๑๐ ราย

๒.๑ บริษัท จ. เนื้อที่ ๑๓,๙๕๐ ไร่ ใบอนุญาตถึงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๓

๒.๒ นาย ป. เนื้อที่ ๒,๒๐๐ ไร่ ใบอนุญาตถึงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๕

๒.๓ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. เนื้อที่ ๑,๐๐๐ ไร่ ใบอนุญาตถึงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๕

๒.๔ บริษัท ฟ. เนื้อที่ ๙,๕๐๐ ไร่ ใบอนุญาตถึงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕

๒.๕ นาย ส. เนื้อที่ ๑,๘๔๔ ไร่ ใบอนุญาตถึงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๔๖

๒.๖ บริษัท ก. เนื้อที่ ๙,๗๕๐ ไร่ ใบอนุญาตถึงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

๒.๗ นาย พ. เนื้อที่ ๑,๐๐๐ ไร่ ใบอนุญาตถึงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

๒.๘ นาย ส. เนื้อที่ ๕๐๐ ไร่ ใบอนุญาตถึงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

๒.๙ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศ. เนื้อที่ ๕๘๐ ไร่ ใบอนุญาตถึงวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๔๖

๒.๑๐ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศ เนื้อที่ ๓,๐๐๐ ไร่ ใบอนุญาตถึงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕

๓. ที่ดินที่มีเอกสารสิทธิบางส่วน และเข้าไปทำประโยชน์โดยประกอบกิจการสวนปาล์ม ในพื้นที่ของนิคมสหกรณ์อ่าวลึกโดยไม่มีการเช่า

๓.๑ บริษัท ข. เนื้อที่ประมาณ ๓๐๔ ไร่ (โดยมีเพียง น.ส. ๓ ก จำนวน ๒ ฉบับรวมเนื้อที่ประมาณ ๑๒ ไร่)

๓.๒ บริษัท ส. อ้างว่าซื้อจากผู้มีชื่อจำนวน ๓ ราย เนื้อที่รวมประมาณ ๑,๔๒๐ ไร่

๓.๓ บริษัท พ. เนื้อที่ประมาณ ๒,๐๐๐ ไร่

มีเอกสารสิทธิ น.ส. ๓ ก. ๗ ฉบับ ที่ดินโฉนด ๑๖ ฉบับ รวมเนื้อที่ประมาณ ๘๙๑ ไร่

๓.๔ บริษัท ท. เนื้อที่ประมาณ ๓,๖๐๐ ไร่ จากเอกสารชี้แจงของนิคมสหกรณ์อ่าวลึก ปรากฏว่า อยู่ในเขตนิคมสหกรณ์อ่าวลึก จำนวน ๑,๙๒๐ - ๒ - ๘๗ ไร่ อยู่นอกเขตนิคมสหกรณ์อ่าวลึก และได้รับการรับรองการทำประโยชน์ สปก. ๔ - ๙๘ จำนวน ๑๓ ราย เนื้อที่ ๙๔๒ - ๓ - ๔๑ ไร่

๓.๕ ที่ดินสาธารณประโยชน์ตามหนังสือ สำคัญสำหรับที่หลวง มีผู้บุกรุกรายใหญ่ เนื้อที่ ประมาณ ๑,๐๐๐ ไร่ และรายอื่นๆ

ดังนั้น สำหรับที่ดินรายที่เข้าที่ดินจากกรมป่าไม้ และใบอนุญาตได้สิ้นสุดลงแล้ว เมื่อพบปัญญัตติของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้เป็นแนวนโยบายของรัฐต้องจัดระบบการถือครองและใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างเหมาะสม ในขณะที่ราษฎรอีกจำนวนมากยังไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง รัฐขอที่จะเลิกสัญญาดังกล่าวแล้วนำมาจัดสรรให้แก่ราษฎรผู้ไร้ที่ทำกินต่อไป นอกจากนี้สำหรับรายที่บุกรุกที่ดินตามข้อ ๓.๓ - ๓.๔ นั้น รัฐขอที่จะดำเนินการให้ผู้ถือครองที่ดินโดยมิชอบกลับมาเป็นที่ดินของรัฐคืนโดยด่วน พร้อมทั้งจัดสรรให้แก่ราษฎรผู้ไร้ที่ทำกินต่อไปเช่นเดียวกัน เพื่อให้ราษฎรดังกล่าวสามารถดำรงชีพได้อย่างเพียงพอสำหรับตนเองและครอบครัว

อนึ่ง การที่ผู้ร้องและพวกตลอดจนสมาชิก เครือข่ายปฏิรูปที่ดินเพื่อคนจนเข้าไปร่วมชุมนุมในบริเวณ

ที่ดินที่ปลูกสวนปาล์มของ บริษัท ท. หมู่ ๔ ตำบลเขาเขน อำเภอบลายนพรัตน์ จังหวัดกระบี่ ทั้งนี้ เพื่อเรียกร้องให้รัฐเร่งรีบดำเนินการให้ผู้ที่อยู่ในที่ดินของรัฐ โดยมิชอบ รวมทั้งรายที่สัญญาเช่าหมดอายุ เพื่อจัดสรรให้แก่ราษฎรที่เป็นสมาชิกของเครือข่ายปฏิรูปที่ดินเพื่อคนจน อันเป็นสิทธิของประชาชนและชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งการชุมนุมดังกล่าวก็เป็นเสรีภาพตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ ที่ดินที่ผู้ร้องกับพวกตลอดจนสมาชิกของเครือข่ายปฏิรูปที่ดินเพื่อคนจนไปร่วมชุมนุมกันนั้น ก็เป็นที่ดินของรัฐในรายที่ผู้ครอบครองที่ดินโดยมิชอบอีกด้วย ทั้งนี้ การชุมนุมเป็นไปเพื่อให้รัฐนำที่ดินดังกล่าวมาปฏิรูปให้แก่ผู้ยากไร้ ตลอดจนการชุมนุมตั้งแต่วันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๖ จนกระทั่งถึงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๖ ก็เป็นการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ เพราะตลอดช่วงเวลาดังกล่าว ไม่ปรากฏเหตุการณ์ผู้ร่วมชุมนุมได้ใช้อาวุธไปทำร้ายบุคคลอื่นแต่อย่างใด การที่กำลังจากหน่วยราชการต่างๆ เข้าสลายการชุมนุมดังกล่าว จึงเป็นการกระทำที่เกินกว่าเหตุ และละเมิดเสรีภาพในการชุมนุมอย่างชัดแจ้ง ถึงแม้ว่าจะมีการจับอาวุธปืนจากผู้ต้องหาจำนวนหลายรายการก็ตาม แต่อาวุธดังกล่าวมิได้นำมาใช้ในขณะชุมนุมแต่อย่างใด

ส่วนกรณีกับผู้ชุมนุมถูกถอดเสื้อขณะเข้าจับกุมนั้น เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองและเจ้าหน้าที่ตำรวจ ชี้แจงว่า สืบทราบว่ามีอาวุธปืน และเกรงว่าเป็นอันตรายในการเข้าจับกุมผู้กระทำความผิด แต่ผู้ต้องหาตามหมายจับของศาลจังหวัดกระบี่ รวม ๘ ฉบับ ไม่มีข้อหาเกี่ยวกับอาวุธปืนแต่อย่างใด ดังนั้น การจับกุมผู้ต้องหาและผู้เข้าร่วมชุมนุมโดยการให้ถอดเสื้อ ตลอดจนใช้เท้าเหยียบที่บริเวณหน้าอกบางรายนั้น จึงเป็นการกระทำที่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

มาตรการการแก้ไขปัญหา :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีข้อเสนอต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมป่าไม้ สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมส่งเสริมสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจังหวัดกระบี่ ดังนี้

๑. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ขอให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ออกระเบียบเพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการจับกุมผู้ชุมนุม ซึ่งชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ ภายในเวลา ๖ เดือน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๒. กรมป่าไม้

ขอให้กรมป่าไม้ไม่ต่อสัญญาหรือเลิกสัญญา กับเอกชนรายที่สัญญาเช่าหมดอายุแล้ว และโดยนำที่ดินดังกล่าวมาจัดสรรให้แก่ราษฎรที่ยากไร้ไม่มีที่ดินทำกินต่อไป ทั้งนี้ ภายในเวลา ๒ เดือน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๓. กรมส่งเสริมสหกรณ์

ขอให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ดำเนินการตามกฎหมายต่อผู้ที่เข้าครอบครองและใช้ประโยชน์ในที่ดินของกรมส่งเสริมสหกรณ์โดยมิชอบ ทั้งนี้ ภายในเวลา ๒ เดือน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๔. สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ขอให้สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมดำเนินการตามกฎหมายต่อผู้ที่เข้าครอบครอง และใช้ประโยชน์ในที่ดินที่มีใช้เกษตรกรรมรายย่อย ทั้งนี้ ภายในเวลา ๒ เดือน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๕. เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจังหวัดกระบี่

ขอให้จังหวัดกระบี่ดำเนินการตามกฎหมายต่อผู้ที่เข้าครอบครองและใช้ประโยชน์ในที่ดินในบริเวณที่สาธารณประโยชน์ตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และให้นำที่ดินดังกล่าวมาจัดสรรให้แก่ราษฎรที่ยากไร้ไม่มีที่ดิน

ทำกินต่อไป ทั้งนี้ ภายในเวลา ๒ เดือน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

กรณีที่ ๕

การละเมิดสิทธิในที่ดินของราษฎร

บ้านหนองปลิง หมู่ ๔ ตำบลดอนเมย

อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ

ประเด็น :

ผู้ร้องเป็นหลานของนางสุดชา พรหมเหล่า ซึ่งมีที่ดินอยู่จำนวน ๑๔ ไร่ โดยได้รับมรดกมาจากนายบุญมา นีระพันธ์ และได้ทำกินมาโดยตลอด แต่ต่อมา กำนันและผู้ปกครองท้องถิ่นร่วมกันใช้อำนาจหน้าที่ บังคับเอาที่ดินของยายผู้ร้องไปสร้างเป็นโรงเรียน นาจิวิทยาคม และที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลดอนเมย โดยอ้างว่าเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ ในการนี้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้กำหนดประเด็นในการตรวจสอบ ไว้ ๓ ประเด็น คือ

๑. ที่ดินแปลงที่ร้องเรียนเป็นที่ดินแปลงที่นายบุญมา นีระพันธ์ ทวดของผู้ร้องได้เคยครอบครองทำประโยชน์ จริงหรือไม่

๒. ที่ดินแปลงที่ร้องเรียนอยู่ในเขตที่ดินสาธารณประโยชน์หรือไม่

๓. ผู้ร้องไม่ได้รับความเป็นธรรมตามที่ร้องเรียนหรือไม่ อย่างไร

๑. คำชี้แจงของผู้ร้อง

ผู้ร้องอ้างว่านายบุญมา นีระพันธ์ ทวดของผู้ร้องเป็นผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินแปลงที่ร้องเรียนอย่างต่อเนื่องโดยพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นสวนผลไม้ที่ปลูกคละกันไว้ และมีบางส่วนเป็นแปลงตกกล้า มีการแจ้ง ส.ค.๑ ไว้เป็นหลักฐานและเสียภาษีบำรุงท้องที่มาโดยตลอด แต่ไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดินนั้น ต่อมานายบุญมา นีระพันธ์ ถึงแก่กรรม นางสุดชา พรหมเหล่า บุตรสาวซึ่งเป็นยายของผู้ร้อง

เป็นผู้ได้รับมรดก ได้ครอบครองและทำประโยชน์
ในที่ดินต่อเนื่องมาโดยตลอด

๒. คำชี้แจงของผู้ถูกร้อง

๒.๑ นายอำภา วงสกุล กำนันตำบลดอนเมย ชี้แจงว่า เป็นผู้นำชี้แนวเขตที่ดิน เพื่อนำไปดำเนินการก่อสร้างโรงเรียนนาจิกพิทยาคม และที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลดอนเมยจริงตามที่ผู้ร้องกล่าวหา เนื่องจากทราบว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ดอนน้ำคร่ำ ตามหลักฐานหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ ๙๒๓๔ ที่ออกไว้เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๒๓ และไม่ได้มีเจตนาไปกลั่นแกล้งผู้ใด ซึ่งที่ดินของบิดาตน (นายพา วงสกุล) ก็อยู่ในเขตที่ดินสาธารณประโยชน์ ด้วยเช่นกัน เคยทราบว่านายบุญมา นิระพันธ์ ได้เคยทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทอยู่ แต่ไม่ทราบว่ามิหลักฐานหรือไม่อย่างไร

๒.๒ นายเทียนชา สุภาพรณ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๒ ตำบลดอนเมย ชี้แจงว่าขณะนั้นเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านโดยมีนายสงกา สุรสิทธิ์ เป็นผู้ใหญ่บ้านในช่วงที่มีการรังวัด เพื่อออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงซึ่งได้ไปช่วยปักหลักเขตอยู่ด้วย ต่อมาหลังจากที่นายสงกา สุรสิทธิ์ เกษียณอายุราชการ ซึ่งได้เป็นผู้ใหญ่บ้านแทนและได้ร่วมพิจารณาเห็นชอบให้พื้นที่ดินสาธารณประโยชน์ดอนน้ำคร่ำมาสร้างโรงเรียนด้วย

๓. คำชี้แจงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๑ เจ้าหน้าที่จากสำนักงานที่ดินจังหวัดอำนาจเจริญ ชี้แจงว่าสำนักงานที่ดินไม่ได้รังวัดพินดหลักที่สาธารณประโยชน์ก็ยังอยู่ เนื่องจากไม่ได้ขาดหายไป เพียงแต่เจ้าหน้าที่เขียนรูปแผนที่ผิวด้านเท่านั้น และเมื่อทำรูปแผนที่ใหม่ให้ถูกต้อง พบว่าที่ดินพิพาทอยู่นอกแนวเขตที่สาธารณประโยชน์ดอนน้ำคร่ำ แต่ปัญหาที่ก่อให้เกิดข้อพิพาท คือ การที่สภาตำบลดอนเมยไม่ดำเนินการขออนุญาตใช้พื้นที่ต่อสำนักงานที่ดินจังหวัด เพราะว่าถ้ามีการขออนุญาตใช้พื้นที่อย่างถูกต้องตามขั้นตอน เจ้าหน้าที่ที่ดินจะต้องออกมารังวัดสอบเขตอีกครั้งก่อนอนุญาต ซึ่งจะทำให้ทราบก่อนว่ารูปแผนที่ที่เขียนไว้หลังใบหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ ๙๒๓๔ กลับด้าน ซึ่งเมื่อตรวจสอบก็ต้องขอเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัด แก่ไขรูปแผนที่อันจะไม่ก่อปัญหาพิพาทตามที่เกิดขึ้น

๓.๒ นายอุทัย อริยสังจากุล ปลัดอำเภอเมืองอำนาจเจริญ ชี้แจงว่า บุคคลที่ทำประโยชน์อยู่ในพื้นที่นอกเหนือจากครอบครัวของผู้ร้อง คือ นายกำ ขาตาสุข นางแก่น ขำนาญกิจ นางชาตรี เพ็งพา นายสุบรรณ วงษาภา นางชม สุวโกร นายสาร วงจันทา และนายพา วงสกุล ซึ่งได้ดำเนินการสอบปากคำของผู้ร้องและญาติของบุคคลอื่นๆ ที่ได้เคยทำประโยชน์ในพื้นที่ ทราบว่าผู้ที่ครอบครองทำประโยชน์ในพื้นที่ดังกล่าวไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดิน แต่ได้ครอบครอง และทำประโยชน์ในพื้นที่มาก่อนจริงและส่วนใหญ่ไม่ได้ติดใจเอาความเนื่องจากเห็นว่าไม่มีผู้ใดคัดค้านจึงไม่ได้คัดค้านด้วยและเกือบทุกรายให้การว่า เคยเห็นนายบุญมา นิระพันธ์ เข้าไปทำประโยชน์ในพื้นที่ รวมทั้งทราบว่าเมื่อนายบุญมา นิระพันธ์ เสียชีวิตก็ได้นำศพไปเผาในพื้นที่พิพาทดังกล่าว

๓.๓ นางสุมาลัย สุขกุล ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนนาจิกพิทยาคม ว่าได้ก่อสร้างโรงเรียนถูกต้องตามกฎหมายทุกประการ โดยโรงเรียนได้ประสานงานกับสภาตำบลนาจิก เพื่อสร้าง

โรงเรียน ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๙ ก.ค. ๒๕๓๔ นายวิราช บุญเกตุ กำนันตำบลนาจิกในฐานะประธานสภาตำบลนาจิก ได้ประชุมคณะกรรมการสภาตำบล ที่ประชุมมีมติให้จัดตั้งโรงเรียนมัธยมขึ้น ในที่ดินสาธารณประโยชน์ ตามหลักฐานสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ ๙๒๓๔ ซึ่งอยู่ในความดูแลของกระทรวงมหาดไทย (ดอนน้ำคร่ำสาธารณประโยชน์ ออกให้ ณ วันที่ ๔ ก.ย. ๒๕๒๓) ต่อมาได้รับอนุมัติให้จัดตั้งสาขาโรงเรียนจากสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี และต่อมาสภาตำบลนาจิกได้ร่วมกันก่อสร้างอาคารเรียนชั่วคราวขึ้น เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๓๕

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้พิจารณาจากข้อเท็จจริงดังกล่าวตามประเด็นการตรวจสอบที่ตั้งไว้และมีความเห็นดังนี้ คือ

ประเด็นที่ ๑ ที่ดินแปลงที่โรงเรียนเป็นที่ดินแปลงที่นายบุญมา นิระพันธ์ ทวดของผู้ร้อง ได้เคยครอบครองทำประโยชน์จริงหรือไม่

จากข้อเท็จจริงที่สำนักงานที่ดินจังหวัดอำนาจเจริญชี้แจงนั้น พบว่านายบุญมา นิระพันธ์ ได้แจ้งการครอบครองที่ดินแปลงดังกล่าวไว้เป็น ส.ค. ๑ มีปรากฏในสมุดทะเบียนแจ้งการครอบครองที่ดินของสำนักงานที่ดินจังหวัดอำนาจเจริญ อีกทั้งจากการ

ดูแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ พบว่ามีพื้นที่โล่งเตียนที่ได้ทำประโยชน์แล้วไม่เกิน ๔ ไร่ และส่วนที่ทึบนั้นอาจทำประโยชน์เป็นสวนก็ได้ ยังไม่แน่นอน แต่ยังไม่ยืนยันว่าเป็นป่า และนายอำเภาวงสกุลง กำนันตำบลดอนเมย ก็ได้ยอมรับว่าเคยเห็นนายบุญมา นิระพันธ์ เข้าไปทำประโยชน์ในพื้นที่จริง รวมทั้งพยานบุคคลหลายรายที่ทางอำเภอไปสอบถามเพิ่มเติม ในขณะที่ครอบครัวของผู้ร้องให้การว่า ในพื้นที่ดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นสวนผลไม้ที่ปลูกคละกันไว้ และมีบางส่วนเป็นแปลงตกกล้า ซึ่งสอดคล้องกับคำชี้แจงของเจ้าหน้าที่จากสำนักงานที่ดินจังหวัดอำนาจเจริญ ดังนั้น ในประเด็นนี้จึงเชื่อได้ว่านายบุญมา นิระพันธ์ ได้เคยครอบครองทำประโยชน์ในพื้นที่ดังกล่าวมาจริง

ประเด็นที่ ๒ ที่ดินแปลงที่โรงเรียนอยู่ในเขตที่ดินสาธารณประโยชน์หรือไม่

ทุกฝ่ายได้ยอมรับข้อเท็จจริงตรงกันว่าที่ดินสาธารณประโยชน์ดอนน้ำคร่ำอยู่ แต่จากการรังวัดที่ดินของพวกตนไม่ได้อยู่ในแนวเขตที่ดินสาธารณประโยชน์ และไม่ทราบมาก่อนเลยว่าเมื่อมีการจัดทำรูปแผนที่แล้วที่ดินของพวกตนกลับไปอยู่ในเขตที่ดินสาธารณประโยชน์ด้วย จึงไม่ได้คัดค้านในขณะที่ทางสำนักงานที่ดินจังหวัดอำนาจเจริญได้ชี้แจงว่า จากการตรวจสอบในพื้นที่จริงพบว่า หลักเขตที่ดินสาธารณประโยชน์ยังคงมีอยู่ชัดเจน มีเนื้อที่ไม่แตกต่างไปจากเดิม เพียงแต่การจัดทำรูปแผนที่นั้นทำผิดพลาดกลับด้านกัน ซึ่งเมื่อเจ้าหน้าที่ที่ดินจังหวัดอำนาจเจริญได้จัดทำรูปแผนที่ใหม่มาชี้แจงในการประชุมหารือร่วมกัน ก็เป็นที่ยืนยันและยอมรับร่วมกันว่าที่ดินแปลงดังกล่าวไม่ได้อยู่ในเขตที่ดินสาธารณประโยชน์ดอนน้ำคร่ำ ดังนั้น ในประเด็นนี้จึงเชื่อได้ว่า ที่ดินแปลงที่โรงเรียนไม่ได้อยู่ในเขตที่ดินสาธารณประโยชน์ดอนน้ำคร่ำ

ประเด็นที่ ๓ ผู้ร้องไม่ได้รับความเป็นธรรมตามที่ร้องเรียนหรือไม่ อย่างไร

ที่ดินที่ร้องเรียนปัจจุบัน มีบางส่วนเป็นพื้นที่โรงเรียนนาจิกวิทยาคม บางส่วนเป็นพื้นที่ตั้งที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลดอนเมย และยังคงเหลือบางส่วนที่ครอบครัวผู้ร้องได้ทำรั้วกันไว้เพื่อป้องกันการบุกรุก ประกอบกับการตรวจสอบในประเด็นที่ ๑ และการตรวจสอบในประเด็นที่ ๒ จึงเชื่อได้ว่า ผู้ร้องไม่ได้รับความเป็นธรรมตามที่ร้องเรียนจริงตามที่กล่าวอ้างแล้วข้างต้น

คณะอนุกรรมการสิทธิในการจัดการที่ดินและป่าได้ประชุมหารือ เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ที่ศาลากลางจังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งมีหลายฝ่ายได้ร่วมประชุม ยอมรับร่วมกันว่ามีความผิดพลาดเกิดขึ้นจริงในการทำรูปแบบที่แนบท้ายหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ซึ่งสร้างความเสียหายแก่ผู้ร้อง แต่ไม่สามารถจะนำที่ดินกลับมาคืนให้ผู้ร้องได้

ในส่วนผู้ร้องเองยืนยันว่า มิได้ประสงค์จะขอที่ดินคืน เนื่องจากมีการก่อสร้างสาธารณสมบัติในที่ดินไปแล้ว แต่ขอให้ชดเชยค่าเสียหายให้ด้วยอย่างเป็นธรรม

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ร้องไม่ได้รับความเป็นธรรมอันเนื่องมาจากความบกพร่องในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานรัฐ ทำให้ครอบครัวของผู้ร้องต้องสูญเสียสิทธิในที่ดิน อันเป็นทรัพย์สินของตน อันถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน คือสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา ๔๘ ผู้ร้องและครอบครัวควรจะได้รับเงินทดแทนและเงินค่าเสียหายโอกาสในการทำประโยชน์ในที่ดินอย่างเป็นธรรม

มาตรการการแก้ไข :

๑. กระทรวงมหาดไทยต้องดำเนินการจ่ายเงินทดแทนที่ดินและทรัพย์สินอื่นในที่ดินของผู้ร้องที่ถูกละเมิดในอัตราที่เป็นธรรมโดยคำนึงถึงราคา

ซื้อขายที่ดินตามอัตราท้องถิ่นปัจจุบันที่ไม่น้อยกว่าราคาประเมินเป็นหลัก ภายใน ๔๕ วันนับตั้งแต่ได้รับรายงานนี้

๒. กระทรวงมหาดไทยต้องดำเนินการจ่ายค่าเสียหายโอกาสในการทำประโยชน์ในที่ดินของผู้ร้องในอัตราที่เป็นธรรม โดยคำนึงถึงความเสียหายผู้ร้องภายใน ๔๕ วันนับตั้งแต่ได้รับรายงานฉบับนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล :

๑. ต้องจัดตั้งกองทุนเพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิในทรัพย์สินโดยความบกพร่องของเจ้าหน้าที่และหรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้ประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิได้รับการเยียวยาอย่างรวดเร็วทันการณ์ โดยไม่ต้องรอผลพิจารณาหาผู้กระทำความผิด หรือผู้ซึ่งควรจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายนั้น หรือการผลกระทบให้ผู้บริสุทธิ์ต้องไปฟ้องเรียกค่าเสียหายทางศาล

๒. ต้องเร่งดำเนินการตรวจสอบการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงทั่วประเทศให้ถูกต้องและสอดคล้องกับความเป็นจริง โดยต้องให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการตรวจสอบด้วย

๓. เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาลูกหลานบานปลายและเกิดความเสียหายจนเกินกว่าเหตุ ในกรณีที่มีการร้องเรียนของประชาชน รัฐต้องสร้างกลไกหรือกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงในระดับท้องถิ่นอย่างรวดเร็วและทันการณ์

๒.๖ สิทธิในที่อยู่อาศัย

โรงงานตัดกระจกและอลูมิเนียม ส่งเสียงดังรบกวน

ประเด็น :

ชาวชุมชนหมู่บ้านแห่งหนึ่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและติดตามการแก้ไขปัญหา กรณีห้างหุ้นส่วนจำกัด พ. ใช้เครื่องจักรในการประกอบกิจการตัดกระจกและอลูมิเนียมส่งเสียงดังสร้างความรำคาญให้กับชาวชุมชนทั้งกลางวันและกลางคืน โดยชาวชุมชนเคยร้องเรียนต่อคณะกรรมการหมู่บ้านหลายครั้ง และได้ทำข้อตกลงกับห้างหุ้นส่วนจำกัด พ. เพื่อขอให้กันกระจกปิดเสียงในบริเวณที่ตัดกระจกและอลูมิเนียม และขอให้ทำกิจกรรมที่ส่งเสียงดังได้เฉพาะเวลากลางวันเท่านั้น แต่ผู้ประกอบการไม่ได้ดำเนินการตามข้อตกลงแต่อย่างใด ชาวชุมชนจึงร้องเรียนผ่านหนังสือพิมพ์ไปยังสำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลนครนนทบุรี เพื่อขอให้ดำเนินการตรวจสอบกรณีดังกล่าว สำนักงานสาธารณสุข ได้ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบและประสานงานไปยังผู้ประกอบการขอความร่วมมือให้สร้างห้องที่ปิดมิดชิดเพื่อเก็บเสียงซึ่งผู้ประกอบการยินยอมปฏิบัติตามข้อเสนอโดยขอเวลาระยะหนึ่ง

ข้อเท็จจริง :

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม และสำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลนครนนทบุรี สรุปได้ว่า

๑. การประกอบกิจการดังกล่าวไม่เข้าข่ายเป็นโรงงานควบคุมตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ เนื่องจากใช้เครื่องจักรไม่ถึง ๕ แรงม้า และใช้คนงานไม่ถึง ๗ คน

๒. ห้างหุ้นส่วนจำกัด พ. ไม่มีใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ จากเทศบาลนครนนทบุรี เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นการออกไปทำงานภายนอกสถานที่ โดยในช่วงเช้าจะขนวัสดุอุปกรณ์

ขึ้นรถแล้วนำออกไปติดตั้งนอกสถานที่ ส่วนในเวลากลางวันส่วนใหญ่จะไม่มีประกอบกิจการในสถานที่ดังกล่าว จึงไม่มีระบบป้องกันมลภาวะ และทางเทศบาลได้ให้คำแนะนำในการระงับเหตุรำคาญ ซึ่งผู้ประกอบการได้ยินยอมที่จะหยุดใช้เครื่องตัดกระจก/อลูมิเนียมที่ก่อให้เกิดเสียงดังในสถานที่ดังกล่าว และเทศบาลนครนนทบุรีได้ให้เจ้าหน้าที่ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

มาตรการการแก้ไข :

๑. ขอให้เทศบาลนครนนทบุรีสั่งการให้สำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลนครนนทบุรี ดำเนินการตรวจสอบการส่งเสียงดังและการควบคุมมลภาวะจากกลุ่มผู้ประกอบการในลักษณะเดียวกันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อป้องกันมิให้เป็นเหตุก่อความรำคาญแก่ประชาชน

๒. ขอให้สำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลนครนนทบุรี ดำเนินการตรวจสอบการประกอบกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัด พ. โดยมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง เพื่อมิให้ผู้ประกอบการรายอื่นไม่กระทำการในลักษณะเดียวกันนี้ และไม่ก่อความรำคาญแก่ประชาชนอีก

๒.๗ สิทธิแรงงาน

การละเมิดสิทธิในการรวมตัวและ เจรจาต่อรอง และถูกเลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรม

ประเด็น :

ประธานสหภาพแรงงานไทยอินดัสเทรียลแก๊สร้องเรียนว่าบริษัท ไทยอินดัสเทรียลแก๊ส จำกัด กลั่นแกล้งและคุกคามสหภาพแรงงานโดยไม่เป็นธรรม โดยเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๗ ลูกจ้างบริษัท ไทยอินดัสเทรียลแก๊ส จำกัด ได้ยื่นข้อเรียกร้องต่อบริษัทฯ เพื่อให้แก้ไขปรับปรุงสภาพการจ้างที่ไม่เป็นธรรม จำนวน ๑๖ ข้อ เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเดินทางในการทำงานล่วงเวลา และใน

วันหยุด ค่ากะ ค่าชดเชยการใช้พาหนะส่วนตัวในงานของนายจ้าง การปรับค่าจ้างประจำปี โบนัสและชุดทำงาน โดยมีผู้แทนเจรจาข้อเรียกร้องจำนวน ๗ คน แต่บริษัทฯ เพิกเฉย เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๗ ลูกจ้างได้ยื่นขอจดทะเบียนสหภาพแรงงาน และได้รับการจดทะเบียน เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ต่อมาบริษัทฯ ได้ออกประกาศห้ามลูกจ้างจำนวน ๔ คน ไม่ให้เข้าบริษัท ในขณะที่อยู่ระหว่างประณอมข้อพิพาทแรงงาน ในระหว่างการเจรจา ได้มีประกาศห้ามลูกจ้าง ๔ คน ซึ่งเป็นกรรมการสหภาพแรงงานไปในบริษัทฯ โดยยังคงจ่ายค่าตอบแทน ซึ่งสหภาพแรงงานเห็นว่าการกระทำดังกล่าวทำให้กระบวนการเจรจาข้อเรียกร้องไม่สามารถดำเนินต่อไปได้และยังเป็นการละเมิดสิทธิในการทำงานของลูกจ้าง

ข้อเท็จจริง :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้พิจารณาข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่าผู้ถูกร้องละเมิดสิทธิของลูกจ้างหรือสหภาพแรงงานในกระบวนการเจรจาต่อรองและเลิกจ้างกรรมการสหภาพแรงงาน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๔๕ และพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๑๒๑ โดยที่ลูกจ้างมิได้กระทำความผิด ถือเป็นการเลิกจ้างอันเป็นการกระทำอันไม่เป็นธรรม กล่าวคือ

๑. สัมผัสงานและไม่ให้ลูกจ้างหรือกรรมการสหภาพแรงงานที่ถูกเลิกจ้าง ด้วยข้อหาหลักทรัพย์ เข้าไปในบริเวณโรงงาน
๒. เลิกจ้างพนักงานจำนวน ๓ คน ที่เป็น

กรรมการสหภาพแรงงาน หรือเนื่องมาจากการที่พนักงานดังกล่าวได้ยื่นข้อเรียกร้องเป็นตัวแทนลูกจ้างในการเจรจาข้อเรียกร้อง หรือเป็นกรรมการสหภาพแรงงานอันเป็นการกระทำที่ไม่เป็นธรรม ตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ และละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพในการรวมกลุ่ม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๓. ระหว่างการเจรจาข้อเรียกร้องมีเหตุการณ์ที่กระทบต่อสิทธิแรงงานในการเจรจาต่อรอง ดังนี้

๓.๑ ประกาศห้ามลูกจ้าง ๔ คน ซึ่งเป็นตัวแทนเจรจาข้อเรียกร้องและเริ่มก่อการตั้งสหภาพแรงงานฯ เข้าไปในบริษัทฯ โดยติดรูปถ่ายไว้ที่บริษัทฯ ทุกแห่ง และให้ลูกจ้างลงเวลาทำงาน เข้า - ออก ทุกวัน

๓.๒ นายจ้างมีประกาศห้ามลูกจ้าง ๔ คน ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การเรียกร้อง และการจัดตั้งสหภาพแรงงานฯ เข้าไปในบริเวณบริษัทฯ มีผลตั้งแต่วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ โดยอ้างว่า ลูกจ้างบางคนไม่พอใจการเจรจาต่อรอง จึงใช้ความรู้สึกส่วนตัวยื่นข้อพิพาทแรงงานต่อเจ้าพนักงาน ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อลูกจ้างส่วนใหญ่ โดยให้ลูกจ้างดังกล่าวมาลงเวลาการทำงานตามปกติ ได้รับค่าจ้าง และสิทธิพักในบ้านพักของบริษัทฯ เช่นเดิม

๓.๓ ต่อมา เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จังหวัดสระบุรี มีหนังสือขอให้นายจ้างทบทวนคำสั่งที่ห้ามลูกจ้าง ๔ คน เข้ามาในบริเวณบริษัทฯ โดยลูกจ้างได้ใช้สิทธิ ตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.๒๕๑๘ และเพื่อเป็นการส่งเสริมระบบแรงงานสัมพันธ์ในสถานประกอบการและสร้างขวัญกำลังใจแก่ลูกจ้าง

๓.๔ นายจ้างได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๔๗ เลิกจ้างพนักงานที่มีบทบาทในการยื่นข้อเรียกร้อง จำนวน ๓ คน คือ ประธานสหภาพแรงงาน เจริญญิก และผู้ก่อการจัดตั้งสหภาพแรงงาน โดยอ้างว่าลูกจ้างทั้งสามร่วมกันลักทรัพย์นายจ้าง ซึ่งจากการตรวจสอบข้อเท็จจริงเป็นการถ่ายเอกสารเกี่ยวกับข้อบังคับและทะเบียนของสหภาพแรงงานฯ กฎหมาย

เกี่ยวกับแรงงานที่น่ารู้ รวม ๒๘๐ หน้า โดยใช้กระดาษของนายจ้าง ซึ่งลูกจ้างอ้างว่าการถ่ายเอกสารดังกล่าว นายจ้างได้อนุญาตในลักษณะที่เป็นสวัสดิการแก่ลูกจ้าง ซึ่งได้ปฏิบัติเช่นนั้นมาตั้งแต่เปิดโรงงานนับสิบปีมาแล้ว

๔. นายจ้างได้กระทำการอันเป็นการคุกคามต่อสหภาพแรงงาน และการเจรจาต่อรองของสหภาพแรงงาน กล่าวคือ ได้ออกคำสั่งห้ามลูกจ้างที่เป็นแกนนำในการจัดตั้งสหภาพแรงงาน และการยื่นข้อเรียกร้องเข้าไปในบริเวณบริษัทฯ ทุกสาขา และมีการติดรูปถ่ายของลูกจ้างที่สำนักงานสาขาต่าง ๆ ทุกแห่ง ทั้ง ๆ ที่ลูกจ้างเหล่านี้มิได้มีการกระทำใด ๆ ที่ทำให้บริษัทได้รับความเสียหาย หรือมีพฤติการณ์ส่อไปในทางจะทำให้บริษัทเสียหาย และเลิกจ้างลูกจ้างที่เป็นแกนนำในการจัดตั้งสหภาพแรงงานและการเจรจาต่อรอง โดยอ้างเหตุผลที่ทรัพย์สินนายจ้าง แต่ไม่มีการดำเนินคดีอาญาหรือแจ้งความต่อเจ้าพนักงานตำรวจ

มาตรการการแก้ไข :

กรมสวัสดิการคุ้มครองแรงงาน

๑. ดำเนินการแก้ไขปัญหาเพื่อให้ผู้ถูกร้องรับลูกจ้างที่ถูกเลิกจ้าง ๓ คน ในข้อหาหลักทรัพย์นายจ้างกลับเข้าทำงานตามสภาพการจ้างเดิม ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงาน

๒. ปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการป้องกันหรือแก้ไขข้อขัดแย้งอันเนื่องมาจากการจัดตั้งองค์กร และการเจรจาต่อรองของนายจ้าง และลูกจ้างอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นหลักประกันเสรีภาพในการจัดตั้งองค์กรและการเจรจาต่อรองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศ เช่น ในกรณีที่มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแล้วโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ หากนายจ้างหรือลูกจ้างไม่ยอมมาพบเจ้าหน้าที่ ไม่ยอมชี้แจงข้อมูล หรือไม่ส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องให้กับ

เจ้าหน้าที่ ให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจบังคับตามกฎหมายอย่างเต็มที่ ภายใน ๖ เดือน นับแต่วันที่ได้รับรายงาน

๓. ประสานงานกับสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดทุกจังหวัดเพื่อความเข้าใจร่วมกัน ตลอดจนเพื่อประสิทธิภาพในการบังคับใช้พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ และในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ เพื่อป้องกันมิให้นายจ้างใช้มาตรการห้ามลูกจ้างที่มีบทบาทสำคัญในการจัดตั้งองค์กรหรือการเจรจาต่อรองเข้ามาในบริษัท ดังตัวอย่างการแก้ไขปัญหาคากรณีนี้ ของสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดสระบุรี หรือในกรณีที่ลูกจ้างหรือสหภาพแรงงานถูกกีดกันแก่งัดหรือถูกกระทำโดยไม่เป็นธรรม ภายใน ๖ เดือน นับแต่วันที่ได้รับรายงาน

๔. เร่งจัดทำระเบียบหรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สิทธิและเสรีภาพของลูกจ้างและนายจ้าง ในเรื่องการรวมตัวและการเจรจาต่อรองร่วม โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับสิทธิของลูกจ้าง ในการดำเนินการใด ๆ ภายในสถานประกอบการของนายจ้าง เพื่อให้เกิดการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของลูกจ้างตามกฎหมาย ในขณะที่เดียวกันก็ป้องกันมิให้มีการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล และเพื่อป้องกันมิให้มีความขัดแย้งหรือมีความขัดแย้งเพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็น

ส่วนที่ ๓ การติดตามมาตรการแก้ไขปัญหาดำเนินการตามรายงาน ผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

เมื่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้ดำเนินการตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคล หรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าว เพื่อดำเนินการ หากบุคคลหรือหน่วยงานดังกล่าวมิได้มีการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือดำเนินการแล้ว แต่ยังไม่แล้วเสร็จโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรายงานต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อสั่งการให้มีการดำเนินการภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงาน และหากนายกรัฐมนตรีไม่ดำเนินการ หรือเป็นกรณีที่ไม่ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหานั้น ไม่อยู่ในอำนาจที่นายกรัฐมนตรีจะสั่งการได้ ให้**คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป** ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๐ และ ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ติดตามความคืบหน้าในการดำเนินการตามมาตรการแก้ไขปัญหาดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาดำเนินการไม่แก้ไขตามมาตรการและข้อเสนอแนะจำนวนมาก แต่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รายงานต่อนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา ๓๐ กรณีหน่วยงานไม่แก้ไขตามมาตรการที่เสนอแนะ เพียง ๑ เรื่อง และการรายงานต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป ตามมาตรา ๓๑ จำนวน ๑ เรื่อง ดังนี้

รายงานต่อนายกรัฐมนตรี

กรณีขอให้พิจารณาสั่งการให้กรมทางหลวงปฏิบัติตามมาตรการแก้ไขปัญหาดำเนินการ (รายงานเมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๖ และมีการแจ้งความคืบหน้าในการดำเนินการในปี ๒๕๕๘)

นอกจากนี้ มีความคืบหน้าต่อเนื่องจากการรายงานต่อนายกรัฐมนตรีและต่อรัฐสภาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในกรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย - มาเลเซีย ที่นายกรัฐมนตรีไม่แก้ไขตามมาตรการและข้อเสนอแนะในรายงานผลการตรวจสอบ กรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนดังกล่าว ซึ่งเสนอต่อรัฐบาลเมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๖ และ กสม. ได้รายงานต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖ แต่สภาผู้แทนราษฎรส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า กสม. มีอำนาจตรวจสอบกรณีดังกล่าวหรือไม่ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัย เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ว่า รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน “กรณีความรุนแรง อันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย - มาเลเซีย” เป็นผลมาจากเหตุการณ์การสลายการชุมนุมของกลุ่มผู้ชุมนุมคัดค้านโครงการ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำให้มีผู้บาดเจ็บ และเจ้าหน้าที่ตำรวจได้จับกุมผู้ชุมนุม เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๕

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการตรวจสอบและจัดทำรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนดังกล่าว และเสนอมาตรการการแก้ไขแล้วปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการหรือสั่งการให้ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไข ภายหลังจากที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรายงานต่อนายกรัฐมนตรี

แล้ว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงได้
รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

แม้จะปรากฏว่าได้มีการฟ้องคดีต่อศาล ภายหลัง
การเข้าดำเนินการตรวจสอบของคณะกรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติก็ตาม แต่การตรวจสอบของ
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๐ วรรคหนึ่ง (๑) และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มาตรา ๒๒ ในส่วนที่บัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการตรวจสอบและเสนอมาตรการการแก้ไขอันสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒ วรรคหนึ่ง (๑)

“อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๐ วรรคหนึ่ง (๑) ในการตรวจสอบและทำรายงานกรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย - มาเลเซีย แล้วนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรได้ แต่สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาก็ยังมิได้นำรายงานของ กสม. กรณีดังกล่าวมาพิจารณา”

อย่างไรก็ตาม เมื่อติดตามความคืบหน้าของการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะที่ กสม. ได้เสนอต่อนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๓๐ ตั้งแต่ ปี ๒๕๕๖ จนถึงปัจจุบัน พบว่ายังไม่คืบหน้า กล่าวคือ กรณีโครงการโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนจากถ่านหิน หินกรูด-ป้อนอก และโครงการท่อส่งก๊าซและโรงแยกก๊าซธรรมชาติ ไทย - มาเลเซีย กรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อส่งก๊าซไทย - มาเลเซีย กรณีการอนุญาตให้เอกชนเช่าที่ดินเพื่อจัดสร้างค่ายลูกเสือบริเวณต้นน้ำไทรโยคน้อย และกรณีตำรวจชุดปราบปรามยาเสพติด จังหวัดสุราษฎร์ธานีทำร้ายร่างกายผู้ต้องหา ที่ยังไม่ได้มีการพิจารณาจากทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาจนกระทั่งปัจจุบัน

รายงานต่อรัฐสภา

รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีนางสาวรัตนา สัจจเทพ (รายงานเมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๘)

กรณีที่ ๑ เรื่องขอให้พิจารณาสั่งการให้กรมทางหลวง ปฏิบัติตามมาตรการแก้ไขปัญหา (รายงานนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๖ และมีการแจ้งความคืบหน้าในการดำเนินการในปี ๒๕๕๘)

ข้อเท็จจริง :

๑. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบข้อร้องเรียนจากสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนาว่ากรมทางหลวง กระทรวงคมนาคมได้ดำเนินการโครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำมูล และถนนสี่ช่องจราจรที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ โดยขาดการยอมรับในสิทธิของประชาชน ทำให้ประชาชนในท้องที่ได้รับความเดือดร้อน ได้พบว่ากระบวนการในการก่อสร้างสะพานและถนนดังกล่าว มิได้เป็นตามบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๕๖, ๕๖, ๕๙ และ ๒๙๐ ที่เปิดโอกาสให้ชุมชน ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมกับรัฐ

ในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน อันถือได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และสิทธิชุมชน

๒. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เสนอมาตรการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิ ดังกล่าวต่อกรมทางหลวง เมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ดังนี้

๒.๑ ให้ลดระดับความสูงของสะพานลงมา ในระดับที่ทุกฝ่ายสามารถสัญจรไปมาได้สะดวก หากสามารถกระทำได้

๒.๒ หากไม่สามารถดำเนินการตามข้อ ๑ ได้ ให้ก่อสร้างสะพานชั่วคราวคู่ขนานสะพานใหม่ ในระดับความสูงเท่าสะพานเดิม และเชื่อมต่อผิวจราจรใหม่ ภายในกำหนด ๓ เดือนนับแต่วันที่ได้รับ รายงานและสะพานถาวรให้เสร็จสิ้นพร้อมสะพานใหม่

๒.๓ ให้กรมทางหลวงจัดให้มีการประชุม เพื่อแก้ไขปัญหาการจราจรบริเวณเชิงสะพานทั้งสอง ด้าน โดยประชาชน ชุมชนทั้งสองฟากและองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงาน

๒.๔ ในการก่อสร้างทางหลวงในอนาคต กรมทางหลวงต้องเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชนและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ตั้งแต่ก่อนเริ่มโครงการจนกระทั่งโครงการเสร็จสิ้น

หลังจากครบกำหนดระยะเวลาตามมาตรการ แก้ไขปัญหา กรมทางหลวงได้มีหนังสือชี้แจงต่อ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ดังนี้

๑) การลดระดับความสูงของสะพานใหม่ ไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากการก่อสร้างได้ ดำเนินการไปมากแล้ว

๒) ในการก่อสร้างสะพานและถนนของ กรมทางหลวงนั้น จะใช้มาตรฐานการออกแบบที่เป็น สาธารณและเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ โดยคำนึง ถึงประโยชน์การใช้สอยของรถสวนรวม ซึ่งเป็น ประเภทที่ได้มาตรฐานและเป็นรถส่วนใหญ่ของประเทศมาตลอด แต่อย่างไรก็ตามรถที่ดัดแปลงเพื่อ การเกษตรยังคงสามารถใช้สะพานสร้างใหม่นี้ได้ สำหรับการก่อสร้างสะพานชั่วคราวขนานไปกับสะพาน ใหม่ในระดับความสูงเท่าสะพานเดิม เนื่องจากมี ข้อจำกัดในเรื่องของเวลา และงบประมาณในการ ก่อสร้าง ประกอบกับจะต้องมีการเตรียมการในเรื่อง การสำรวจออกแบบ รวมทั้งเขตทางที่มีอยู่ค่อนข้าง จำกัดในปัจจุบัน ทำให้อาจต้องมีการเวนคืนที่ดิน เพิ่มเติมอีก ดังนั้น จึงไม่สามารถดำเนินการตามข้อ เสนอแนะได้

๓. ดังนั้น เพื่อให้มาตรการแก้ไขปัญหาการ ละเมิดสิทธิมนุษยชนบังเกิดผลที่เป็นจริง ประกอบกับ คำชี้แจงของกรมทางหลวงดังกล่าวไม่มีเหตุผล อันสมควร คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงได้รายงานนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๖ เพื่อสั่งการให้กรมทางหลวงดำเนินการ ตาม มาตรการแก้ไขปัญหาคำชี้แจงข้อ ๒ คือ การก่อสร้างสะพาน ใหม่อีกสะพานคู่ขนานกับสะพานที่กำลังก่อสร้างใน ระดับความสูงเท่าสะพานเดิมและเชื่อมต่อผิวจราจร ใหม่ด้วย ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงาน

ความก้าวหน้าในการดำเนินการและ ข้อเสนอแนะ

๑. เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๗ สำนักนายกรัฐมนตรีแจ้งว่า รองนายกรัฐมนตรีสั่งการให้ ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ดำเนินการ ดังนี้

๑.๑ สำรวจเส้นทางเพื่อสร้างสะพานตาม รูปแบบเดิม (แบบแบนราบ) เพื่อรองรับการสัญจร

ของรถอีแต่นและรถจักรยาน โดยเลือกจุดก่อสร้าง
ที่ใกล้เคียงกับสะพานเดิม

๑.๒ สะพานและทางหลวงสาย ๒๑๙
บุรีรัมย์-สตึก มีความโค้งและลาดชันสูงทำให้รถยนต์
ที่สัญจรต้องใช้ความเร็วสูง และอยู่ในย่านชุมชน
จึงต้องปรับปรุงด้านวิศวกรรมจราจร การจัดระบบ
เส้นทางกัลบรถ และรณรงค์ให้ประชาชนตระหนัก
ในความปลอดภัยเพื่อลดปัญหาอุบัติเหตุ

๑.๓ การดำเนินการพัฒนาของภาครัฐ
ในอนาคต ควรต้องรับฟังความคิดเห็นจากภาค
ประชาชน โดยเฉพาะผู้ได้รับผลกระทบทุกขั้นตอน

๒. ต่อมา เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๗ สำนัก
นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่ง ที่ ๑๓๘/๒๕๕๗ แต่งตั้งคณะ
ทำงานจัดหาพื้นที่ก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำมูลที่
อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด
บุรีรัมย์เป็นประธาน และคณะทำงานดังกล่าวได้มีการ
ประชุมรวม ๒ ครั้ง โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติได้เสนอความเห็น ว่า เมื่อพิจารณาจากข้อมูล
และความเห็นของผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดแล้ว แนวทาง
การแก้ไขปัญหาโดยการลดระดับความสูงของสะพาน
ลงเป็นแนวทางที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ด้วย
เป็นการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด ยั่งยืน รอบด้าน เป็นที่
พอใจของประชาชนและชุมชน และเป็นแนวทาง
ที่สามารถปฏิบัติได้ แม้ว่าอาจจะต้องใช้งบประมาณ
เพิ่มขึ้นอีกจำนวนหนึ่ง

๓. เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๗ สำนักงาน
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ติดตามผล
การดำเนินการ ซึ่งสำนักนายกรัฐมนตรีแจ้งเมื่อวันที่
๒ มีนาคม ๒๕๕๘ ว่ารองนายกรัฐมนตรีได้สั่งการให้
ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ในฐานะประธานคณะทำงาน
เชิญคณะทำงานหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประชุม
หาข้อยุติปัญหาดังกล่าวบนพื้นฐานของความเป็นไปได้
และมาตรฐานสากลในการก่อสร้างสะพานและ
ทางหลวง แล้วรายงานผลให้รองนายกรัฐมนตรี

ที่กำลังติดตามการปฏิบัติราชการในพื้นที่จังหวัด
บุรีรัมย์ทราบต่อไป

กรณีที่ ๒ รายงานผลการตรวจสอบการ ละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อรัฐสภา กรณี นางสาวรัตนา สัจจเทพ (รายงานเมื่อ วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๘)

ข้อเท็จจริง :

๑. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ได้ดำเนินการตรวจสอบ กรณีนางสาวรัตนา สัจจเทพ
ร้องเรียนว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากคำสั่งกรุงเทพ
มหานครที่ให้อำนาจบ้านพักอาศัย ที่เขตบึงกุ่ม
กรุงเทพมหานคร ซึ่งตนเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ และ
ได้แจ้งผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๖
โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครและสำนักงานคณะ
กรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) ซึ่งเป็นหน่วยงาน
ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง เพื่อดำเนินการแก้ไข
ปัญหาในกรณีทำนองนี้ ทั้งในเชิงนโยบายและการ
แก้ไขเยียวยาปัญหาเฉพาะราย

๒. กรุงเทพมหานคร และ สคบ. ได้มีหนังสือ
ชี้แจง ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้
พิจารณาเห็นว่าคำชี้แจงของกรุงเทพมหานครและ
สคบ. มิได้แก้ไขปัญหาของประชาชนที่ประสบความ
เดือดร้อน ตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติได้เสนอแนะ จึงได้รายงานต่อนายกรัฐมนตรี
ตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เมื่อวันที่ ๖
พฤศจิกายน ๒๕๕๖ เพื่อสั่งการให้มีการดำเนินการ
ตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน
ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่ได้รับรายงาน

๓. แม้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
จะมีการติดตามผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จนมี

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ แต่ไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหา และไม่มี ความคืบหน้าใดๆ

ข้อเสนอแนะ :

เนื่องจากนายกรัฐมนตรีไม่ได้สั่งการให้มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามมาตรการการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามระยะเวลา ที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกำหนด คณะ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงต้องรายงานต่อ รัฐสภา ตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อ รัฐสภาจะได้พิจารณาดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ เมื่อ วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๔๘ และมีข้อเสนอแนะต่อ กรณีนางสาวรัตนา สัจเทพ และการคุ้มครองสิทธิ ผู้บริโภคทั้งหมด ดังนี้

ประการแรก เมื่อกลไกของรัฐผิดพลาด บกพร่อง ต้องแก้ไขเยียวยาผู้เสียหายอย่างรวดเร็ว และจริงจัง เมื่อนางสาวรัตนาฯ ซื้อบ้านจัดสรร โดยถูกต้องและสุจริต แต่เจ้าของโครงการมีเจตนา นอจล ปลุกทวนแฮ้งหลังที่นางสาวรัตนาฯ เป็นผู้ซื้อ บนที่ดินที่ต้องเวนไว้เป็นที่ว่างอย่างน้อย ๔ เมตร เพื่อประโยชน์สาธารณะ ตามพระราชบัญญัติควบคุม อาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ และเป็นความบกพร่องอย่าง ร้ายแรงของเจ้าหน้าที่ของรัฐคือกรุงเทพมหานคร ที่มีหน้าที่ตามกฎหมายเป็นผู้อนุมัติผังก่อสร้าง หมู่บ้านจัดสรร และมีหน้าที่ติดตามควบคุมดูแล ทุก ๑๕ วันในช่วงก่อสร้าง แต่กรุงเทพมหานครกลับ มีคำสั่งให้รื้อบ้านนางสาวรัตนาฯ โดยให้นางสาวรัตนาฯ ไปฟ้องเรียกค่าเสียหายจากผู้ประกอบการเอง ดังนั้น **เมื่อความผิดพลาดบกพร่องสำคัญมาจากการปฏิบัติ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ** หน่วยงานของรัฐจึงต้องมี มาตรการเยียวยาแก้ไขความเสียหายที่นางสาวรัตนาฯ และครอบครัวได้รับผลกระทบทั้งร่างกายและจิตใจ

เป็นเวลายาวนานในการต่อสู้เรียกร้องความเป็นธรรม มาหลายปี และขอให้ถือกรณีนี้เป็นบทเรียนเพื่อหา มาตรการป้องกันและคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคต่อไป

ประการที่สอง ต้องมีมาตรการรับฟังเสียง ร้องเรียนของประชาชนอย่างรวดเร็วและแก้ไขอย่าง มีประสิทธิภาพ ตามมาตรา ๖๑ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย นางสาวรัตนฯ ได้ร้องเรียน ต่อหน่วยงานต่างๆ มาอย่างยาวนาน แต่กระบวนการ แก้ไขปัญหายังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ และยิ่งซ้ำเติม ความทุกข์ยากเดือดร้อนของผู้ร้องเรียนนานปีการ ในช่วงเวลาหลายปีมานี้

ประการที่สาม กลไกของรัฐต้องมีมาตรการ ป้องกันและปราบปรามการกระทำที่ไม่สุจริตอย่าง จริงจัง ดังนั้นควรต้องมีการตรวจสอบและลงโทษ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีการกระทำที่บกพร่องต่อหน้าที่ และไม่สุจริต ในทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกรณีนี้

ประการที่สี่ ต้องเร่งรัดการออกพระราช บัญญัติจัดตั้งองค์การอิสระคุ้มครองผู้บริโภค ตามมาตรา ๕๗ ของรัฐธรรมนูญ เพราะรัฐธรรมนูญ มีผลบังคับใช้มา ๘ ปีแล้ว และผู้บริโภคถูกละเมิด สิทธิจำนวนมาก

หลังจากนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ ได้พยายามผลักดันให้มีการเยียวยา ควบคุม ไปด้วยการประชุมหารือกับรัฐมนตรีประจำสำนัก นายกรัฐมนตรี (นายพินิจ จารุสมบัติ) และผู้ว่าราชการ

กรุงเทพมหานคร (นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน) อีก หลายครั้ง

ในระหว่างการประชุมหารือดังกล่าว คณะ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ชี้แจงต่อ สภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๔๘ เพื่อ พิจารณารายงานการตรวจสอบ ตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ (ส่วนวุฒิสภาได้เลื่อนวาระออก ไปจากที่กำหนดไว้ ในวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๔๘)

และในที่สุด เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๘ นางสาวรัตนฯ ได้รับเงินจำนวน ๑๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท เป็นค่าเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการแก้ไข ร่วมกันโดยรัฐบาลและผู้ว่ากรุงเทพมหานคร โดยได้มา จากเงินบริจาคของสมาคมอสังหาริมทรัพย์ และผู้ที่ ช่วยเหลือนางสาวรัตนฯ โดยไม่ประสงค์จะออกนาม รวมเป็นเงิน ๖,๕๐๐,๐๐๐ บาท กับอีก ๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท จากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

ส่วนที่ ๔ การส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและ การประสานงานเครือข่าย

๔ ปีที่ผ่านมาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ทำหน้าที่ตามบทบาทและภารกิจขององค์กรอิสระ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนด และตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่บัญญัติอำนาจหน้าที่ไว้ ซึ่งภารกิจหลักที่สำคัญในหลาย ๆ ด้านก็คือ การส่งเสริมการเคารพและการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับประเทศ และระหว่างประเทศ การส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน อีกทั้งการส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรอื่น ๆ ที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อให้สังคมไทยได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในเรื่องสิทธิมนุษยชน ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันก็ได้ตระหนักในเรื่องนี้ จึงได้บัญญัติถึงแนวคิดหลักที่เป็นพื้นฐานสำคัญในเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนไว้ในมาตรา ๔ นั่นก็คือ **ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง**

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นกับบุคคล และองค์กรที่ทำงานด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน อีกทั้งประชาชนทั่วไป เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิของตนเองและเคารพสิทธิของผู้อื่น ในขณะเดียวกันเพื่อเป็นการลดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดสัมมนา การจัดเวทีวิชาการ เวทีสาธารณะ การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ การจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ นอกจากจะทำให้

ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนได้เผยแพร่ไปสู่สาธารณชนกว้างขวางขึ้นแล้ว ยังได้สร้างเครือข่ายใหม่ และเสริมสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายเดิมให้เข้มแข็ง เพื่อเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนงานส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินงานตามแผนงานโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๓.๑ การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

งานด้านการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ถือได้ว่าเป็นการทำงานเชิงรุก เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้เข้าใจตระหนัก และเห็นคุณค่าในเรื่องสิทธิมนุษยชน จนเกิดเป็นมโนทัศน์และวิถีการดำเนินชีวิตและวัฒนธรรมด้านสิทธิมนุษยชน ในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างพึงพากัน โดยคำนึงถึง **“ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์”**

แนวคิดหลักในการทำงาน เพื่อส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ดำเนินการภายใต้หลักการและแนวคิดที่ว่า **“สิทธิมนุษยชนไม่ใช่เรื่องที่รัฐจัดให้อย่างเดียว ประชาชนต้องเปลี่ยนจาก “ผู้ขอ” มาเป็น “ผู้ทรงสิทธิ”** โดยกลยุทธ์ในการทำงานของ กสม. เน้นความเข้มแข็งของภาคประชาสังคม ภาคประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชนและองค์กรพัฒนาเอกชน โดยได้ดำเนินการดังนี้

- การเปิดพื้นที่สาธารณะ เปิดโอกาส และเสริมสร้างศักยภาพให้แก่ประชาชน ผู้ไร้อำนาจ กลุ่มชายขอบ ผู้ด้อยโอกาส กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้ได้มีส่วนร่วมในการสร้างสังคมที่มีจิตสำนึกด้านสิทธิมนุษยชน

- การนำกรณีศึกษาที่ได้จากเรื่องราวเรียนมาสร้างองค์ความรู้และจิตสำนึกต่อสังคม โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ผสมผสานกับองค์ความรู้เดิมของชาวบ้าน โดยองค์ความรู้ไม่ได้จำกัดเฉพาะเพียงการสร้างข้อมูลทางวิชาการเท่านั้น แต่ได้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสังคมและชุมชนไปด้วย เพื่อให้ความรู้ได้หยั่งรากลึกอยู่กับสังคม และสอดคล้องกับความเป็นชุมชน เคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตและคุณค่าความเป็นมนุษย์

- การใช้องค์ความรู้ ฐานข้อมูล และกระบวนการทำงานเชิงเผื่อระวังและป้องกันการละเมิด ปัญหาเชิงนโยบายหรือโครงสร้างของรัฐบาล ที่มีแนวโน้มจะละเมิดสิทธิของคนส่วนใหญ่ เช่น การทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี (FTA)

- การผลักดันให้มีการเปิดประเด็นที่เป็นมุมมองใหม่ๆ ที่เสริมด้วยฐานทางวิชาการ เช่น ประเด็นป่าชุมชน ประเด็นเรื่องสิทธิในการเข้าถึงฐานทรัพยากรของชาวบ้านด้วยความร่วมมือกับรัฐ

- การสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้วัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนได้เข้าไปในหัวใจของผู้ปฏิบัติงาน

- การสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชนทั่วไป

สิทธิมนุษยชนศึกษาในระบบ

นอกจากสิทธิมนุษยชนศึกษาที่ได้กล่าวมาแล้ว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยังได้เชื่อมโยงเครือข่ายด้านสิทธิมนุษยชนศึกษาในระบบด้วยการจัดสัมมนา ร่วมกับองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กองบัญชาการศึกษาและโรงเรียนนายร้อยตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมทั้งสถาบันการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษาหลายครั้ง จนนำไปสู่การจัดทำโครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนาสิทธิมนุษยชนศึกษา ร่วมกัน ดังนี้

๑. จัดตั้งคณะกรรมการร่วมพัฒนาหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งมีการประชุมสัมมนาเพิ่มองค์ความรู้ให้ผู้บริหารสถาบันการศึกษา และครู พร้อมทั้งมีหลักสูตรนาร่อง เพื่อช่วยครูผู้สอนนำไปประยุกต์ใช้ในการบูรณาการสาระสำคัญด้านสิทธิมนุษยชน

๒. จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ในการพัฒนาหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาระดับอุดมศึกษา ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อเร่งรัดการพัฒนาหลักสูตรสิทธิมนุษยชนในระดับอุดมศึกษาทั่วประเทศ

๓. จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ในการสนับสนุนและพัฒนาทางด้านวิชาการ ระหว่างมหาวิทยาลัยขอนแก่นและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๔. จัดทำโครงการพัฒนาหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรด้านสิทธิมนุษยชนของโรงเรียนนายร้อยตำรวจ และการพัฒนาข้าราชการตำรวจระดับต่างๆ ร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

นอกจากนี้ ยังได้จัดการสัมมนาเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนแก่บุคลากรทางการศึกษา ดังนี้

๑. การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาสิทธิมนุษยชนศึกษาและการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชนสำหรับสถาบันการศึกษาระดับพื้นฐาน” ใน ๕ ภูมิภาค ดังนี้

- เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครและปริมณฑล” ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ณ โรงแรมรอยัลซิติ้ กรุงเทพฯ

- เขตพื้นที่ศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วันที่ ๓๐ มิถุนายน และ ๑ - ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ณ โรงแรมโกลเด้นซิตี จังหวัดระยอง

- เขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อจัดทำแผนบูรณาการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ระหว่างวันที่ ๒๓ - ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๘ ณ โรงแรมโฆษะ จังหวัดขอนแก่น

- เขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือ เพื่อจัดทำแผนบูรณาการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ระหว่างวันที่ ๖ - ๘ กันยายน ๒๕๔๘ ณ โรงแรมเซ็นทรัลดาวน์ทาวน์ จังหวัดเชียงใหม่

- เขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้ และการจัดทำแผนบูรณาการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ระหว่างวันที่ ๑๔ - ๑๖ กันยายน ๒๕๔๘ ณ โรงแรมโดมอนด์พลาซ่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๒. การสัมมนาเชิงปฏิบัติการร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “การพัฒนาสิทธิมนุษยชนศึกษาและการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชนสำหรับสถาบันระดับอุดมศึกษา” ระหว่างวันที่ ๒๔ - ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพฯ ฯ

๓. การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “ความร่วมมือในการพัฒนาสิทธิมนุษยชนศึกษาและการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” ระหว่างวันที่ ๗ - ๙ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ณ โรงแรมเดอะทวิน ทาวเวอร์ กรุงเทพฯ ฯ

๔. การสัมมนาเชิงปฏิบัติการร่วมกับมหาวิทยาลัย

สงขลานครินทร์ เรื่อง “สิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กับวิถีชีวิตของชาวไทยในภาคใต้” ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๘ ณ ห้องประชุมมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๓.๒ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

๓.๒.๑. การเผยแพร่ความรู้ข่าวสารข้อมูลและสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนทางรายการวิทยุกระจายเสียง

๑) จัดรายการวิทยุกระจายเสียง รายการ “หมุนตามวัน” ช่วงเพื่อสิทธิมนุษยชน ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงกรมประชาสัมพันธ์ คลื่น AM ๘๙๑ MHz ออกอากาศทุกวันเสาร์ของสัปดาห์ เวลา ๑๗.๓๐ - ๑๘.๐๐ น.

๒) จัดรายการวิทยุกระจายเสียง รายการ “อรุณสวัสดิ์รัฐสภา” ช่วงองค์กรคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา คลื่น FM ๘๗.๕๐ MHz และเครือข่ายออกอากาศทุกวันของสัปดาห์ เวลา ๐๖.๐๐ - ๖.๓๐ น.

๓) จัดรายการวิทยุกระจายเสียง รายการ “เสียงสิทธิมนุษยชน” ทางสถานีวิทยุศึกษา คลื่น FM ๙๒ MHz และ AM ๑๑๖๑ KHz ออกอากาศทุกวันจันทร์ สัปดาห์แรกของเดือน เวลา ๑๐.๑๕ - ๑๑.๐๐ น. ความยาว ๔๕ นาที

๔) จัดรายการวิทยุกระจายเสียง (เฉพาะกิจ) รายการ “ข่าวยามเช้า” ของกรมประชาสัมพันธ์ ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง กรมประชาสัมพันธ์ทุกสถานี และเครือข่ายทุกภูมิภาค ออกอากาศในวาระโอกาสพิเศษ และงานสำคัญด้านสิทธิมนุษยชน เวลา ๐๗.๓๐ - ๐๗.๔๕ น. ความยาว ๑๕ นาที

๓.๒.๒ การเผยแพร่ความรู้ข่าวสารข้อมูลและสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนทางรายการโทรทัศน์

๑) จัดรายการ “ทันข่าวเช้านี้ - เพื่อสิทธิมนุษยชน” ทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง ๑๑ กรมประชาสัมพันธ์ ออกอากาศทุกวันจันทร์-วันศุกร์

เวลา ๐๗.๑๕ - ๐๗.๓๐ น. ความยาว ประมาณ ๓ - ๔ นาที ออกอากาศ ตั้งแต่เดือนมีนาคม - เดือนกันยายน ๒๕๔๘

๒) จัดรายการโทรทัศน์ “เฉพาะกิจ” ช่อง ๙ อ.ส.ม.ท. เพื่อนำเสนอเหตุการณ์สำคัญด้านสิทธิมนุษยชนในรายการ “บ่ายนี้มีคำตอบ” เวลา ๑๔.๑๕ - ๑๕.๐๐ น.

๓.๒.๓ ผลิตภัณฑ์ประเภทเอกสารและสิ่งพิมพ์

๑) จดหมายข่าวมุมมองสิทธิ ราย ๓ เดือน
๒) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

๓) พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี จำนวน ๕ เล่ม ดังนี้

๓.๑) หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

๓.๒) หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

๓.๓) หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

๓.๔) หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนและสาระสำคัญของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ

๓.๕) หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนและอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ

๔) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๔๖ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๕) รายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ปี ๒๕๔๕ - ๒๕๔๖

๖) รายงานเสียงสะท้อนจากเวทีสาธารณะต่อรายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

๗) รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซ ไทย - มาเลเซีย

๘) ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อรัฐบาล กรณีโครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อนจากถ่านหิน หินกรุด - บ่อนอก

๙) สิทธิมนุษยชนเส้นทางสู่สันติประชาธรรม

๑๐) พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

๑๑) คู่มือสิทธิมนุษยชนฉบับพลเมือง

๑๒) สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย

๑๓) รายงานการศึกษาองค์ความรู้เพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของกลุ่มชาติพันธุ์ กรณีศึกษา “สบบอน”

๑๔) กรณีศึกษาโครงการเขื่อนและประตูละบายน้ำ

๑๕) ระเบิดแก๊งแม่น้ำโขง

๑๖) รายงานการวิจัย เรื่อง ปัญหาการล่อซื้อในคดีละเมิดลิขสิทธิ์

๑๗) รายงานการศึกษา กรณีสวนส้มฝาง แม่สาย ไชยปราการ

๑๘) สิทธิชุมชนในทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑๙) การละเมิดสิทธิแรงงานด้านการรวมตัวและต่อรองร่วม

๒๐) มวลประสบการณ์สิทธิมนุษยชน
ขั้นพื้นฐาน

๒๑) สองกล้องสิทธิมนุษยชนด้าน
เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

๒๒) สารจากการสัมมนา “สิทธิมนุษยชน
สังคมไทย : มาตรฐานสู่การปฏิบัติ”

๒๓) เอกสารประชาสัมพันธ์ความรู้ด้าน
สิทธิมนุษยชนรูปแบบสมุดปกอ่อน

๓.๒.๔ ผลิตภัณฑ์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์

๑) โปสเตอร์ความรู้สิทธิมนุษยชน
พื้นฐาน

๒) ผลิตภัณฑ์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์
ประเภทเสื้อยืดคอกลมและเสื้อยืดคอปก

๓) ผลิตภัณฑ์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์
ประเภทกระเป๋าผ้า

๓.๒.๕ ผลิตภัณฑ์การเผยแพร่ความรู้ด้าน
สิทธิมนุษยชน

๓.๒.๖ จัดนิทรรศการให้ความรู้เรื่องสิทธิ
มนุษยชนและประชาสัมพันธ์กิจกรรมขององค์กร
กับเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

๑) จัดนิทรรศการ ร่วมกับศาล
รัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระอื่นๆ ณ โรงแรมทวิน
โลดส์ จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างวันที่ ๔ - ๘
มีนาคม ๒๕๔๘

๒) จัดนิทรรศการร่วมกับสำนักงาน
ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาและองค์กรอิสระอื่น ๆ
ณ โรงแรมเนวาด้า แกรนด์ จังหวัดอุบลราชธานี

ระหว่างวันที่ ๑๗ - ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๗

๓) จัดนิทรรศการร่วมกับศาล
รัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระอื่นๆ ณ โรงแรม
เกรทเวย์ พะเยา จังหวัดพะเยา ระหว่างวันที่ ๑๗ -
๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๗

๔) จัดนิทรรศการร่วมกับสำนักงาน
ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาและองค์กรอิสระอื่น ๆ
ณ โรงแรมเจริญศรี แกรนด์ รอยัล จังหวัดอุดรธานี
ระหว่างวันที่ ๑๒ - ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๘

๕) จัดนิทรรศการร่วมกับสำนักงาน
ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และองค์กรอิสระอื่น ๆ
ณ โรงแรมพลอยพาลาเซอ จังหวัดมุกดาหาร ระหว่าง
วันที่ ๓๑ สิงหาคม - ๑ กันยายน ๒๕๔๘

๖) จัดนิทรรศการร่วมกับกระทรวง
ยุติธรรม ณ โรงแรมเซ็นทรัลพลาซ่า กรุงเทพมหานคร
เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๘

๗) จัดนิทรรศการเนื่องในวันสถาปนา
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ณ สำนักงาน
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เมื่อวันที่
๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๘

๘) จัดนิทรรศการเนื่องในวันสตรีสากล
ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๘

๙) จัดนิทรรศการเนื่องในวันสิทธิ
มนุษยชนสากล ๑๐ ธันวาคม ณ สำนักงาน
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ระหว่างวันที่
๑๐ - ๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๗

๑๐) จัดนิทรรศการร่วมกับคณะกรรมการ
สิทธิมนุษยชนศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครและ
ส่วนภูมิภาค

๓.๒.๗ จัดอบรมการเขียนข่าวเบื้องต้น ณ
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ในวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๘ ณ สำนักงานคณะ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓.๒.๘ การบริการสื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

๓.๒.๙ การจัดการแถลงข่าวในประเด็นต่างๆ

๓.๓ การประชุม / สัมมนา / เวทีสาธารณะ

ในรอบปีที่ผ่านมาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะอนุกรรมการชุดต่างๆ และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้จัดประชุมสัมมนา และจัดเวทีสาธารณะในประเด็นต่างๆ เพื่อขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งประเด็นในสถานการณ์เร่งด่วน และในประเด็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในระยะยาว โดยระดมความคิดเห็นจากบุคคล หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ เพื่อหาทางออกและข้อเสนอแนะร่วมกันในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งปัจเจกบุคคล กลุ่มคน และชุมชน ดังนี้

- การสัมมนาเรื่อง เข้าถึง... เข้าใจ... พัฒนา : มุ่งเยียวยาสังคมไทย
- การสัมมนาเรื่อง “สิทธิหนูอยู่ไหน ใครช่วยบอก”

- การเสวนาเรื่อง สังคมไทยกับสถานการณ์ภาคใต้
- การจัดงานวันสิทธิมนุษยชนสากลและการมอบรางวัลบุคคลและองค์กรที่มีผลงานด้านสิทธิมนุษยชนดีเด่น
- การจัดงานวันสตรีสากลและการมอบรางวัลดีเด่น “ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน”
- การสัมมนาแบบมีส่วนร่วมและติดตามสถานการณ์ด้านสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
- การเสวนาวิชาการเรื่อง กลไกคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

● การสัมมนาเรื่อง บทบาทสื่อมวลชนท้องถิ่นในการคลี่คลายสถานการณ์ภาคใต้

● การสัมมนาเรื่อง สิทธิชุมชนกับการพัฒนาทรัพยากรชายฝั่ง (เขื่อนริมทะเล)

● การสัมมนาโครงการเหมืองแร่โพแทช จังหวัดอุดรธานี

● การเสวนาเรื่อง เส้นทางลัดสู่ภาคใต้ ลัดกฎหมายด้วยหรือเปล่า

● การสัมมนาเรื่อง การจัดการทรัพยากรน้ำ : ปัญหาแสงทางออก

● การสัมมนาเรื่อง สิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรม

● การสัมมนาเรื่อง โครงการก่อสร้างประตูระบายน้ำคลองบางหลวง เชียงราก

● การสัมมนาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการแก้ไขปัญหาอันเป็นผลสืบเนื่องจากกรณีพิพัตถ์ที่จังหวัดพังงา

● การจัดเวทีสาธารณะรับฟังปัญหาของราษฎรเชื้อสายกะเหรี่ยง ชาวบ้านป่าผาก กรณีไม่มีที่ทำกิน

● การสัมมนา รายงานสถานการณ์การละเมิดสิทธิในการจัดการที่ดินและป่า ๒๕๕๕-๒๕๕๘

● การสัมมนาเรื่อง “อนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี”

● การเสวนาเรื่อง ปัญหาการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลที่มีความแตกต่างทางเพศ

● การจัดเวทีประชาชนเกี่ยวกับปัญหาการจัดการน้ำภาคตะวันออก

● การสัมมนาเรื่อง พระราชบัญญัติแร่ มีผลกระทบอย่างไร

● การสัมมนาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและติดตามสถานการณ์สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ใน ๕ ภูมิภาค

● การสัมมนาเรื่อง ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านแรงงานของคนทำงานภาครัฐ

- การสัมมนาเรื่อง ประสานความร่วมมือเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการสืบสวนปราบปรามการกระทำผิดกับสตรี

- การสัมมนาเรื่อง จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่ายสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ฯลฯ

๓.๔ การสร้างเครือข่าย/การประสานความร่วมมือกับเครือข่าย

๓.๔.๑ งานเสริมสร้างเครือข่าย

การทำงานในรูปแบบที่เรียกว่า “กลไกสามประสาน” เป็นแนวทางที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ถือปฏิบัติมาตั้งแต่มีการจัดตั้งองค์กร โดยใช้กลไกในการดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ บุคคลภายนอกองค์กร ได้แก่ นักวิชาการ หน่วยงานทุกภาคส่วน องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชนทั่วไป รวมทั้งเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยเฉพาะงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนจากประชาชนและการจัดเวทีสัมมนา เวทีสาธารณะต่างๆ อีกทั้งเป็นการขยายผลและสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายต่างๆ ในการทำงานส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนร่วมกัน ซึ่งก็คือวิธีหนึ่งในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายที่มีอยู่เดิม และการสร้างเครือข่ายใหม่ไปในขณะเดียวกัน

ในปีงบประมาณ ๒๕๔๘ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ดำเนินการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. การพัฒนาฐานข้อมูลองค์กรเครือข่าย

ได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาข้อมูลองค์กรที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ให้มีความทันสมัยมากขึ้น

๒. การพัฒนาศักยภาพบุคลากร

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ส่งเสริมบุคลากรให้เข้าร่วมงานด้านต่างๆ

ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อเรียนรู้มิติสิทธิมนุษยชนจากข้อเท็จจริง และจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพแก่บุคลากรสำนักงาน ฯ และบุคคลภายนอก อาทิ

๒.๑ การฝึกอบรมวิธีการตรวจสอบข้อเท็จจริง การละเมิดสิทธิมนุษยชน ร่วมกับ The Asia Pacific Forum (APF) ระหว่างวันที่ ๒๒ – ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๗ ณ โรงแรมโนโวเทล กรุงเทพฯ ฯ

๒.๒ การสัมมนาทางวิชาการเรื่อง การตรวจสอบการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๓. การเฝ้าระวังและตรวจเยี่ยมสถานที่เสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิของเด็กและเยาวชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะอนุกรรมการด้านเด็ก เยาวชน และครอบครัว และคณะอนุกรรมการด้านราชทัณฑ์และสถานพินิจ ได้ตรวจเยี่ยมสถานที่ที่เสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิของเด็กและเยาวชน ในพื้นที่ ๖ จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ขอนแก่น อุบลราชธานี ชลบุรี และระนอง และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง กรอบและแนวทางดำเนินงานเพื่อส่งเสริมและป้องกันการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยนำรูปแบบบ้านกาญจนาภิเษกไปประยุกต์ใช้ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ระหว่างวันที่ ๔ - ๖ กันยายน ๒๕๔๘ ณ สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ และบ้านกาญจนาภิเษก ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

๔. การติดตาม เยี่ยมเยือน และการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในสถานตำรวจ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดย คณะอนุกรรมการด้านเด็ก เยาวชน และครอบครัว ร่วมกับคณะอนุกรรมการด้านราชทัณฑ์และสถานพินิจ คณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนศึกษา และ คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาพร้อมกิจกรรมด้านสิทธิมนุษยชนศึกษาที่เหมาะสมสำหรับสถาบันการศึกษา ของตำรวจและโรงเรียนเตรียมทหาร เพื่อสร้างระบบ การติดตาม เยี่ยมเยือน และการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความตระหนักในการะ หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติงานด้วยความเคารพในความ เป็นมนุษย์ของผู้ต้องหาและผู้ต้องขัง โดยเฉพาะ

เด็กและเยาวชน ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ ๒๕๔๘ คณะอนุกรรมการดังกล่าว ได้เข้าติดตามเยี่ยมเยือน และส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในสถานตำรวจ จำนวน ๖ แห่ง คือ สน.โชคชัย สน.เทียนทะเล สน.นิมิตรใหม่ สน.บางมด สน.ประชาชื่น และสน.สามเสน

๓.๔.๒ การประสานความร่วมมือระดับนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน

ในปีงบประมาณ ๒๕๔๘ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เข้าพบหารือเพื่อประสานความร่วมมือระดับนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน กับผู้บริหาร หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ดังนี้

๑. การประชุมหารือเพื่อประสานความร่วมมือระดับนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนกับผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร (นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน) เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๘ ณ ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ว่าราชการ กทม. ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑ การประสานความร่วมมือในการส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และกรุงเทพมหานครได้ประชุมหารือร่วมกันเกี่ยวกับ

ความร่วมมือด้านการอบรมความรู้ หลักการ แนวคิด ด้านสิทธิมนุษยชน บูรณาการเข้าไปในหลักสูตร สิทธิมนุษยชนศึกษา เพื่อเป็นจุดที่นำไปสู่ความรู้คู่ คุณธรรมอันจะเป็นภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชนไทย ซึ่งกรุงเทพมหานครมีสถานศึกษาประมาณ ๔๐๐ กว่า โรงเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะให้เยาวชน มีความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชน และเรื่องศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ ทั้งนี้ ที่ประชุมเห็นควรแต่งตั้ง คณะทำงานร่วมกันระหว่างกรุงเทพมหานคร และ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อกำหนด กรอบการทำงานร่วมกัน

๑.๒ การหาแนวทางการส่งเสริมคุ้มครอง สิทธิมนุษยชนผ่านการศึกษาโดยเน้นกระบวนการ มีส่วนร่วมของประชาชน และการร่วมมือแก้ไข ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และกรุงเทพมหานครได้หารือในเรื่องกระบวนการ มีส่วนร่วมของประชาชนที่ชัดเจน และสอดคล้องกับ เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ กรุงเทพมหานคร ได้ตั้งคณะทำงาน ซึ่งทำหน้าที่ประสานงานกับคณะ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรณีมีการร้องเรียน ต่อกรุงเทพมหานคร

๑.๓ ปัญหาด้านสิทธิในที่อยู่อาศัยของคนจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนกว่า ๑,๔๐๐ ชุมชน

๒. การประชุมหารือเพื่อประสานความร่วมมือ ระดับนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนกับรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงยุติธรรม (นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ) เมื่อ วันพุธที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๘ ณ กระทรวงยุติธรรม

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการยุติธรรมได้แลกเปลี่ยน ข้อคิดเห็นเรื่องสิทธิมนุษยชน ซึ่งที่ผ่านมายังไม่ได้ ดำเนินการขับเคลื่อนอย่างเต็มที่ แม้จะมีแผนปฏิบัติ การด้านสิทธิมนุษยชนของรัฐ มาตั้งแต่ ปี ๒๕๔๓ เนื่องจากหน่วยงานของรัฐยังไม่ได้กำหนดนโยบายการ ทำงานเรื่องนี้อย่างจริงจัง

กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพ ได้มอบให้สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย จัดทำยุทธศาสตร์ด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อให้การปฏิบัติตามแผนแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยกำหนดเสร็จสมบูรณ์ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี ให้ความเห็นชอบภายใน เดือนมิถุนายน และจะแจ้งให้หน่วยงานทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามแผนต่อไป แต่เนื่องจาก แผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน ระยะเวลา ดำเนินการจะสิ้นสุด ในปี ๒๕๔๙ กรมคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพ จึงได้ตั้งงบประมาณในปี ๒๕๔๙ เพื่อ จัดเตรียมการทำแผนแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน ฉบับที่ ๒ โดยจะจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ทั่วประเทศ และการประเมินอย่างโปร่งใส

ส่วนที่ ๕ การเสนอแนะนโยบายของรัฐ และปรับปรุงกฎหมาย

ตามมาตรา ๑๕(๓) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ประการหนึ่งในเรื่องการเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ในปีงบประมาณ ๒๕๔๘ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีข้อเสนอแนะ เรื่องกฎหมายและนโยบายผ่านรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนในรายการและการพบหารือรัฐมนตรีบางกระทรวงจำนวนมาก และมีข้อเสนอแนะต่อนายกรัฐมนตรี (คณะรัฐมนตรี) รวมทั้งสิ้น ๑๔ เรื่อง

ข้อเสนอแนะนโยบายต่อนายกรัฐมนตรี

๑. ขอให้พิจารณาตรวจสอบที่ดินสาธารณะประโยชน์โคกชายทะเลกับที่ดินของ บริษัท ทรานส์ ไทย-มาเลเซีย (ประเทศไทย) จำกัด ที่ใช้สำหรับเป็นแนววางท่อก๊าซขึ้นจากทะเล (เสนอเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๗)

๒. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

๒.๑. ขอให้ตรวจสอบกรณีสถานการณ์ความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (เสนอเมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๗)

๒.๒. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีเหตุการณ์ความรุนแรงที่หน้าสถานีตำรวจอรุณอำเภอดงรัก จังหวัดนราธิวาส (เสนอเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๗)

๒.๓. รายงานการรวบรวมข้อมูลกรณีเหตุการณ์รุนแรงที่หน้าสถานีตำรวจอรุณอำเภอดงรัก (เสนอเมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๘)

๓. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการอ่างเก็บน้ำท่าชะ จังหวัดชุมพร (เสนอเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗)

๔. ข้อเสนอแนะกรณีผลกระทบจากกรณีพิบัติภัย (คลื่นสึนามิ)

๔.๑. ข้อเสนอแนะนโยบายกรณีผลกระทบจากคลื่นสึนามิ (เสนอเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘)

๔.๒. ข้อเสนอเร่งด่วนเพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนผู้ประสบภัยจากกรณีพิบัติภัย (เสนอเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๘)

๕. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อกรณีการละเมิดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ (เสนอเมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘)

๖. ข้อเสนอแนะนโยบายกรณีซากหอยขมติดดำบรรพ์ในบริเวณโครงการเหมืองแร่ลิโตนีแม่เมาะ (เสนอเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๘)

๗. ข้อเสนอตอนนโยบายของประเทศไทยเรื่องสิ่งมีชีวิตดัดแต่งพันธุกรรม (เสนอเมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๘)

๘. ขอความช่วยเหลือเพื่อแก้ไขปัญหาการ
ขอมิสิทธิอาศัยอยู่ในประเทศไทยชั่วคราวของชาว
กะเหรี่ยงในหมู่บ้านห้วยแห้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัด
ราชบุรี (เสนอเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๘)

๙. ข้อเสนอต่อการเจรจาข้อตกลงเขตการค้า
เสรีระหว่างประเทศไทยและสหรัฐอเมริกา ประเด็น
ผลกระทบต่อข้าวหอมมะลิ และทรัพยากรชีวภาพ
(เสนอเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๘)

๑๐. นโยบายเรื่องกลไกการพัฒนาที่สะอาด
ภายใต้พิธีสารเกียวโต (เสนอเมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม
๒๕๔๘)

๑๑. ข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหาการ
ขาดแคลนน้ำในภาคตะวันออก (เสนอเมื่อวันที่ ๑๔
สิงหาคม ๒๕๔๘)

๑๒. การตรวจสอบกรณีสิทธิของบุคคลในกรณี
มีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชน (เสนอเมื่อวันที่ ๒๓
สิงหาคม ๒๕๔๘)

๑๓. ข้อเสนอแนะต่อโครงการแปลงสินทรัพย์
เป็นทุน (Sea Food Bank) (เสนอเมื่อวันที่ ๒ กันยายน
๒๕๔๘)

๑๔. ปัญหาการแพร่กระจายมะละกอดัดแปลง
พันธุกรรมในสิ่งแวดล้อม (เสนอเมื่อวันที่ ๗ กันยายน
๒๕๔๘)

ข้อเสนอแนะการปรับปรุงกฎหมาย

การขอให้ยกเลิกพระราชกำหนดการบริหาร
ราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ (ดูส่วน
ที่ ๑ ข้อ ๑.๒)

กรณีตัวอย่างของข้อเสนอแนะในการ ผลักดันและพัฒนานโยบาย

**กรณีที่ ๑ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเหตุการณ์
ความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้
กรณีเหตุการณ์ความรุนแรงที่หน้าสถานี
ตำรวจภูธรอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส**

**๑.๑ ข้อเสนอแนะกรณีเหตุการณ์ความรุนแรง
ที่หน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอตากใบ ครั้งที่ ๑
(เสนอเมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๗)**

ข้อเท็จจริง :

๑. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ได้มีข้อเสนอแนะพร้อมแนวทางปฏิบัติบางประการไป
ยังรัฐบาลเพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการ
คลี่คลายสถานการณ์ความไม่สงบใน ๓ จังหวัด
ชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นมาก่อนหน้านี้ ทั้งนี้ เพื่อ
ประโยชน์สุขของประชาชนและประเทศชาติโดย
ส่วนรวม

๒. ต่อมาได้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงขึ้น
อีกในพื้นที่ดังกล่าวที่อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส
เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๗ ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต
ในเวลาต่อมาถึงกว่า ๘๐ คน ทำให้ประชาชนเกิดความ
ตื่นตระหนก เศร้า เสียใจ และไม่มั่นใจในความปลอดภัย
ของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนใน ๓ จังหวัด
ชายแดนภาคใต้และในบริเวณใกล้เคียง ก่อผลกระทบ
ต่อเสถียรภาพของระบบสังคม วัฒนธรรม การเมือง
เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศอย่าง
กว้างขวาง

ข้อเสนอแนะ :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีความกังวลและห่วงใยอย่างยิ่งต่อกรณีดังกล่าว ตลอดจนสถานการณ์ที่จะเป็นไปในอนาคต จึงได้เสนอข้อคิดเห็นและแนวทางปฏิบัติเพิ่มเติม ดังนี้

๑. รัฐบาลควรอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระ เพื่อตรวจสอบการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ดังกล่าวมาข้างต้น ว่ามีการใช้ความรุนแรงที่น่าจะเกินกว่าที่ควรจะทำหรือไม่ และหากผลการตรวจสอบพบว่าเป็นความประมาทเลินเล่อหรือความผิดของผู้ใด จะต้องดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

๒. การควบคุมตัวและการดำเนินการเกี่ยวกับผู้กระทำผิดกฎหมาย หรือผู้ต้องสงสัยว่าจะกระทำความผิดกฎหมาย จะต้องดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนที่กฎหมายบัญญัติไว้ กรณีที่มีผู้กระทำความผิดกฎหมาย จะต้องคำนึงถึงและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในเรื่องสิทธิของผู้ต้องหาโดยเคร่งครัด

๓. รัฐบาลควรอย่างยิ่งที่จะดำเนินการให้มีการจำแนกผู้ที่ได้กระทำความผิดกฎหมาย หรือผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ดังกล่าว แล้วปล่อยตัวให้เป็นอิสระจากการถูกควบคุมตัวโดยพลัน

๔. รัฐบาลจะต้องเข้ามารับผิดชอบในการแก้ไขเยียวยาความเสียหายและความบอบช้ำของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าวโดยเร่งด่วน และเพียงพออย่างเป็นรูปธรรม

๕. รัฐบาลควรประกาศยกเลิกเคอร์ฟิวส์ในพื้นที่ดังกล่าว เนื่องจากส่งผลกระทบต่อการกีดขวางซึ่งเป็นอาชีพหลักของประชาชนเกือบทั้งหมดในพื้นที่

๖. รัฐบาลควรพิจารณาทบทวนและปรับเปลี่ยนนโยบายในเรื่องนี้ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ และความเป็นจริงโดยพลัน

๑.๒ ข้อเสนอแนะกรณีเหตุการณ์ความรุนแรงที่หน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ครั้งที่ ๒ (เสนอเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗)

ข้อเท็จจริง :

จากการติดตามสถานการณ์มาโดยตลอด พบว่าการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อกลุ่มผู้ชุมนุมที่หน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอตากใบมีการกระทำที่ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ตลอดจนขัดต่อปฏิญญาสากลและกติการะหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี หลายประการ ดังนี้

๑. การสลายการชุมนุมกระทำโดยการใช้กำลังและอาวุธปืนพร้อมกระสุนจริงเพื่อควบคุมกลุ่มผู้ชุมนุม ทำให้มีผู้เสียชีวิตจากการสลายการชุมนุมจำนวน ๗ ราย ได้รับบาดเจ็บและทรัพย์สินสูญหายเป็นจำนวนมาก ทั้งยังมีบุคคลสูญหายไปหลายราย

๒. การควบคุมตัวกลุ่มผู้ชุมนุม ตลอดจนการใช้กำลังทำร้ายร่างกายผู้ถูกควบคุมตัวซึ่งอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถตอบโต้การกระทำของผู้ใด เป็นการกระทำที่ขาดความระมัดระวัง ไม่เคารพศักดิ์ศรีศรีความเป็นมนุษย์ และละเมิดสิทธิมนุษยชน

๓. การเคลื่อนย้ายกลุ่มผู้ชุมนุม จำนวน ๑,๒๙๘ ราย ไปควบคุมไว้ ณ ค่ายอิงคยุทธบริหาร โดยให้นอนทับซ้อนกันประมาณ ๔ -๕ ชั้น บนรถยนต์

ขนส่งเป็นเวลานาน ทำให้มีผู้เสียชีวิตจำนวน ๓๘ ราย เป็นการกระทำฆาตกรรมที่ลึกลับ สิวและเสรีภาพของบุคคล

ข้อเสนอแนะ :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอข้อคิดเห็นและแนวทางในการแก้ไขเยียวยาปัญหาที่กล่าวมาต่อรัฐบาล เพื่อนำไปสู่การคลี่คลายปัญหาความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ได้ผลยิ่งขึ้น ดังนี้

๑. รัฐบาลควรเร่งพิจารณาดำเนินคดีหรือลงโทษผู้กระทำความผิดในกรณีนี้ ตลอดจนการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าวอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

๒. รัฐบาลควรเร่งคืนทรัพย์สินหรือชดเชยความเสียหายแก่ผู้ถูกควบคุมตัวที่ทรัพย์สินสูญหายหรือเสียหายจากเหตุการณ์ครั้งนี้

๓. รัฐบาลควรเร่งตรวจสอบหาความจริงในเรื่องผู้สูญหายในเหตุการณ์นี้ และแจ้งให้ประชาชนทราบ

๔. รัฐบาลควรมีมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาย่อยที่มีประสิทธิภาพโดยมีการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวอย่างเคร่งครัดจริงจัง

๕. รัฐบาลควรทบทวนนโยบายและมาตรการในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยอมรับในความหลากหลายทางความคิด ความรู้สึก วัฒนธรรมของประชาชนและการนับถือศาสนา ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

อนึ่ง วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๘ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้นำเสนอรายงานการรวบรวมข้อมูลกรณีเหตุการณ์รุนแรงที่หน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอตากใบต่อคณะรัฐมนตรีเพิ่มเติม

กรณีที่ ๒ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการอ่างเก็บน้ำท่าชะ จังหวัดชุมพร (เสนอเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗)

ข้อเท็จจริง :

ตามที่คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๖ อนุมัติโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำท่าชะ จังหวัดชุมพร โดยมีเงื่อนไขให้กรมชลประทานปฏิบัติตามมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่สำคัญหลายประการให้เสร็จสิ้นก่อน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงได้จัดการประชุมหารือร่วมกับกรมชลประทาน จังหวัดชุมพร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้แทนคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ได้ข้อสรุปว่า กรมชลประทานยังมิได้ปฏิบัติตามเงื่อนไข จึงให้ชะลอการเข้าไปดำเนินการใดๆ ไว้ก่อน จนกว่าจะดำเนินการตามเงื่อนไขดังกล่าวให้ได้ข้อยุติ แต่กรมชลประทานได้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ด้วยการเปิดคัดเลือกผู้รับเหมาก่อสร้างที่มีคุณสมบัติ ในเดือนตุลาคม ๒๕๕๗ เพื่อเตรียมการประกวดราคาก่อสร้าง ทำให้ราษฎรตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าชะ ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เนื่องจากกรมชลประทานยังมิได้ดำเนินการตามเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น

ข้อเสนอแนะ :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จังหวัดชุมพร และราษฎรที่คัดค้านโครงการหลายร้อยคน จัดประชุมหารืออีกครั้งเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๗ มีข้อสรุป ดังนี้

๑. ในกรณีมีขอบเขตพื้นที่น้ำท่วมถึงในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ ตามระเบียบต้องได้รับความยินยอมจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชก่อน แต่ขณะนี้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ยังไม่ยินยอมให้ใช้พื้นที่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดังกล่าว ประกอบกับพื้นที่น้ำท่วมในเขตป่าเพิ่มจากรายงานเดิม ที่ระบุเพียง ๑๐๐ กว่าไร่ เป็น ๒,๔๐๐ ไร่

๒. กรมชลประทานยังมีได้มีข้อขัดแย้งกับราษฎร ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ เป็นเหตุให้ราษฎร ดังกล่าวยังคงคัดค้านโครงการอยู่

๓. กรมชลประทานทำสัญญาจ้าง บริษัท ปัญญา คอนซัลแตนท์ จำกัด เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๔๗ เพื่อศึกษาการเคลื่อนตัวของน้ำ และค่าความเร็วสูงสุด ที่เป็นไปได้ของรอยเลื่อนระนองควบคู่ไปกับการสร้าง เขื่อน ทั้งๆ ที่มติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กำหนดให้กรมชลประทาน นำผลการศึกษาดังกล่าว มาใช้ประกอบการออกแบบเขื่อน

โดยประเด็นสำคัญคือ การดำเนินการของ กรมชลประทานโดยเข้าใจว่าคณะรัฐมนตรีอนุมัติ ให้ก่อสร้างโครงการได้แล้ว ทำให้เกิดการขัดแย้ง รุนแรงในพื้นที่

เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี มติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ รวมทั้งหลักการ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนใน การแก้ไขปัญหา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ จึงมีข้อเสนอแนะให้ชะลอการดำเนินการ ทั้งหมดของกรมชลประทานไว้ชั่วคราว จนกว่า จะได้ปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม แห่งชาติในทุกประเด็นให้ครบถ้วนเสียก่อน

**กรณี ที่ ๓ ข้อเสนอแนะนโยบายกรณีผล
กระทบจากกรณีพิพาทภัย (คลื่นสึนามิ)
(เสนอเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘ และ
วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๘)**

**๓.๑ ข้อเสนอแนะต่อกระบวนการแก้ไขปัญหา
เฉพาะหน้า (๖ มกราคม ๒๕๔๘)**

ข้อเท็จจริง :

เนื่องจากการเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยจาก คลื่นยักษ์สึนามิ ใน ๖ จังหวัดภาคใต้ เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๗ มีความรุนแรงและก่อให้เกิด

ความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ ทั้งต่อชีวิต ทรัพย์สิน ทรัพยากรชายฝั่ง และวิถีชีวิตของชุมชนชายฝั่ง ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ร่วม ตรวจสอบในพื้นที่ตั้งแต่ต้น

ข้อเสนอแนะ :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีความเศร้าสลดใจ และตระหนักในความรุนแรงของ สถานการณ์ความสูญเสียครั้งนี้ จึงได้เสนอแนะ บางประเด็นเพื่อให้กระบวนการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนี้

๑. การค้นหาศพผู้เสียชีวิต และผู้สูญหาย

๑.๑ เนื่องจากผู้สูญหายมีจำนวนหลาย พันคน การค้นหาโดยเครื่องมืออุปกรณ์ และ ผู้เชี่ยวชาญจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น และควรดำเนินการ โดยไม่มีเงื่อนไขเวลาเป็นข้อกำหนด และการดำเนินงาน ฝักใฝ่พื้นที่ต่างๆ ยังไม่ควรกระทำจนกว่าจะมั่นใจว่า ไม่มีศพผู้เสียชีวิตแน่นอน เพื่อเยียวยาจิตใจและ เป็นผลให้ครอบครัวผู้สูญหายได้รับการช่วยเหลือ จากรัฐอย่างรวดเร็วและถูกต้องยิ่งขึ้น

๑.๒ เนื่องจากผู้สูญหายมีภูมิลำเนาจาก ทุกภาคทั่วประเทศ เพื่อความสะดวกในการติดตาม ผู้สูญหายและการพิสูจน์ศพผู้เสียชีวิต ควรจะมี ศูนย์รวมข้อมูลศพผู้เสียชีวิตและผู้สูญหายที่ประชาชน สามารถเข้าถึงได้สะดวกและมีประสิทธิภาพ

๒. การช่วยเหลือแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหาย

รัฐควรเน้นความร่วมมือกับองค์กรภาค ประชาสังคมทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดกระบวนการ มีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการแก้ไข

ปัญหาต่างๆ โดยเน้นการช่วยเหลือเพื่อฟื้นฟูความเข้มแข็งของชุมชนให้พึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว

๒.๑ ความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน

การช่วยเหลือกรณีนี้ควรเป็นไปตามภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันอย่างทั่วถึงและเสมอภาคโดยไม่จำแนกเชื้อชาติ ศาสนา เพศ อันรวมถึงแรงงานต่างด้าวและคนไร้สัญชาติด้วย

๒.๒ ความเสียหายด้านที่อยู่อาศัย

ในส่วนที่อยู่อาศัยถาวรควรเป็นไปตามวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมของชุมชน โดยประชาชนและชุมชนมีสิทธิในการตัดสินใจและมีทางเลือก

๒.๓ ความเสียหายต่อการประกอบอาชีพ

ควรจัดกองทุนช่วยเหลือให้เป็นระบบและทั่วถึงโดยเร่งด่วน และสอดคล้องกับความต้องการ และความเสียหายที่เป็นจริงอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักเพื่อการพึ่งพาตนเองและรักษาวิถีชีวิตของชุมชนได้มากที่สุด

๓. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในการฟื้นฟูควรมีการกำหนดทิศทางการฟื้นฟู/พัฒนาและวางแผนจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ทั้งในทะเลและชายฝั่ง เพื่อรักษาระบบนิเวศอย่างสมดุลและยั่งยืน

๓.๒ ข้อเสนอแนะกรณีสึนามิ ครั้งที่ ๒ (๔ มีนาคม ๒๕๔๘)

ต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ร่วมกับเครือข่ายความร่วมมือฟื้นฟูชุมชนชายฝั่งอันดามัน จัดเวทีสัมมนาเพื่อรับฟังปัญหาจากตัวแทนผู้ประสบภัยพิบัติใน ๖ จังหวัดภาคใต้ กว่า ๒๐๐ คน เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ โดยมี ร้อยตรี ประภาส ลิ้มประพันธ์ ผู้ช่วยรัฐมนตรี เป็นผู้แทนรองนายกรัฐมนตรี (นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ) ที่รับผิดชอบกรณีนี้เข้าร่วมการสัมมนาด้วย และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ประมวลปัญหา และ

ข้อเสนอแนะเพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมเป็นการเร่งด่วน ดังนี้

๑. ปัญหาเรื่องความขัดแย้งในเอกสารสิทธิของชุมชนที่ประสบภัย ซึ่งรัฐต้องเร่งกระบวนการพิสูจน์สิทธิ โดยระงับการจับกุมเพื่อลดการเผชิญหน้า

๒. ทบทวนแผนการสร้างบ้านถาวรอย่างเร่งรัดในภาพรวม โดยให้ประชาชนผู้ประสบภัยมีส่วนร่วม โดยยึดหลักให้อยู่ในวิถีชุมชนเดิมมากที่สุด

๓. แรงงานในระบบ ควรจะได้รับหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิแรงงานตามกฎหมาย

๔. แรงงานนอกระบบ และอาชีพอิสระต่างๆ ควรประสานงานกับองค์กรพัฒนาภาคเอกชน เพื่อให้เกิดกระบวนการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมทั้งจากรัฐและสังคม

๕. แรงงานข้ามชาติ ห้ามผลักดันผู้ที่ประสบภัยออกนอกประเทศอย่างไม่สมัครใจ เพื่อให้ได้รับความคุ้มครองและการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมสำหรับนายจ้างที่จดทะเบียนแรงงานข้ามชาติไว้ ควรได้รับการช่วยเหลือให้มีแรงงานข้ามชาติโดยได้รับยกเว้นการจ่ายค่าจดทะเบียนใหม่

๖. ขอให้กำหนดมาตรการช่วยเหลืออาชีพประมง ซึ่งรวมถึงประมงพื้นบ้าน ไม่ว่าจะจดทะเบียนหรือไม่ โดยมีบรรทัดฐานความเสมอภาคที่เป็นธรรมโดยให้ประชาชน ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสม

๗. ต้องส่งเสริมและพัฒนาการบริหาร การให้ความช่วยเหลือ โดยกระบวนการที่ชุมชน มีส่วนร่วม

๘. รัฐจะต้องสร้างหลักประกันว่าคนชายขอบ และครอบครัวทุกกลุ่มเด็กกำพร้า หรือเด็กในครอบครัว ที่แม่หรือพ่อเสียชีวิตจะได้รับความช่วยเหลือครบ กระบวนการ ทั้งระยะสั้นและระยะยาวอย่างเสมอภาค และเป็นธรรม

**กรณีที่ ๔ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อ
กรณีการละเมิดรัฐธรรมนูญแห่งราช
อาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (เสนอ
เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘)**

ข้อเท็จจริง :

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธ- ศักราช ๒๕๕๐ ได้ใช้บังคับมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลา กว่า ๗ ปีแล้ว แต่รัฐบาลยังมิได้ดำเนินการเสนอให้ รัฐสภาบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องออกมา เพื่อใช้บังคับในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ปฏิญญาสากลว่าด้วย สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ รวมทั้งสนธิสัญญา ต่างๆ ที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม การละเลยเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญเช่นนี้ เป็นเหตุ ให้การประพฤติปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐไม่เป็นไป ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และก่อให้เกิดความ ขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับประชาชนมาโดยตลอด และในปัจจุบันมีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เคยเสนอแนะแนวทาง ที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและหลักการสิทธิ มนุษยชนหลายครั้ง เช่น โครงการทอส่งก๊าซและ โรงแยกก๊าซธรรมชาติ ไทย-มาเลเซีย จังหวัดสงขลา กรณีเหตุการณ์ความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดน ภาคใต้ เป็นต้น

บัดนี้ เมื่อนายกรัฐมนตรีได้เสนอการแบ่งโซน หมู่บ้านในพื้นที่ เป็นสีแดง สีเหลือง และสีเขียว

และระบุว่า จะจัดสรรงบประมาณแก่พื้นที่ดังกล่าว แตกต่างกัน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเสนอดังกล่าวมีลักษณะ เข้าข่ายขัดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในประเด็นการเลือกปฏิบัติ และ ละเมิดต่อปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่ง สหประชาชาติ และสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมี พันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามหลายฉบับ

ข้อเสนอแนะ :

ด้วยความห่วงใยในปัญหาการละเมิดรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จากกรณี ต่าง ๆ ที่เป็นมา รวมถึงกรณีการแบ่งโซนหมู่บ้าน ในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ดังกล่าว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงขอให้ นายกรัฐมนตรีพิจารณาทบทวน และกำชับให้มีการ สอดส่องดูแลการเคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยโดยเคร่งครัด และคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะได้ทำการศึกษาคำตรวจสอบ เกี่ยวกับตัวบทกฎหมายและกรณีต่างๆ ที่เป็นมา ตลอดจนแนวโน้มที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อนำ เสนอนายกรัฐมนตรีต่อไป

**กรณีที่ ๕ ข้อเสนอแนะนโยบาย กรณีซาก
หอยขมติดำบรรพ์ในบริเวณโครงการ
เหมืองแร่ ลิกไนต์แม่เมาะ (เสนอเมื่อวันที่
๔ มีนาคม ๒๕๕๘)**

ข้อเท็จจริง :

ตามที่ได้มีการค้นพบซากหอยขมติดำบรรพ์ ในบริเวณประทานบัตรเหมืองแร่ถ่านหินลิกไนต์ แม่เมาะ จังหวัดลำปาง และต่อมากระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรธรณี ได้เข้าสำรวจร่วมกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำนวน ๔ ครั้ง พบว่าเป็นซากหอยขมสกุล Bellamya สะสมตัวเป็นชั้นเมื่อประมาณ ๑๓ ล้านปีมาแล้ว

มีลักษณะเป็นชั้นรูปเลนส์ หนาที่สุด ๑๒ เมตร และแผ่ออกไปครอบคลุมพื้นที่ประมาณกว่า ๕๐ ไร่ ซึ่งมีความหนาที่สุดในประเทศไทย และเป็นชั้นซากหอยน้ำจืดที่หนาที่สุดในโลก ซึ่งถือได้ว่าเป็นแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่มีคุณค่าที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางธรณีวิทยา และกระทรวงอุตสาหกรรมได้กันพื้นที่จำนวน ๔๓ ไร่ ออกจากแปลงประทานบัตรของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เพื่อประกาศเป็นเขตอนุรักษ์ซากดึกดำบรรพ์ต่อไป ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

หลังจากนั้น การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้ทำหนังสือเรียนปลัดกระทรวงพลังงาน ขอให้คณะรัฐมนตรีทบทวนมติในการอนุรักษ์ฟอสซิลหอยที่เหมืองแม่เมาะ จาก ๔๓ ไร่ เป็น ๑๘ ไร่ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๗ เห็นชอบตามข้อเสนอดังกล่าว การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจึงดำเนินการไถบริเวณซากหอยขมที่เกินกว่า ๑๘ ไร่ ไปจำนวนมาก

ข้อเสนอแนะ :

เนื่องจากรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเดิมในแปลงประทานบัตรที่ ๒๔๓๔๙/๑๕๓๔๑ นั้น ไม่พบซากหอยขมดึกดำบรรพ์แต่อย่างใด ดังนั้น เมื่อมีการพบซากหอยขมดึกดำบรรพ์ดังกล่าว ขอบที่จะให้มีการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติม เฉพาะบริเวณซากหอยขมดึกดำบรรพ์และบริเวณ

ข้างเคียงก่อนที่จะมีการดำเนินการประกอบกิจการเหมืองแร่ในบริเวณดังกล่าวต่อไป แต่กรณีนี้หาได้มีการดำเนินการเช่นนั้นไม่ โดยมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๗ ได้ละเมิดต่อพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ และพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ อีกทั้งยังเป็นผลให้มีการประกอบกิจการเหมืองแร่ต่อไป ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อซากหอยขมดึกดำบรรพ์ได้ จึงเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ อย่างชัดเจน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงเสนอให้นายกรัฐมนตรีได้พิจารณาให้มีการทบทวนมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว พร้อมทั้งให้หยุดการดำเนินการใด ๆ ในกิจการเหมืองแร่บริเวณนั้น จนกว่าจะได้มีการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติมให้เสร็จเสียก่อนเพื่อเป็นการเยียวยาให้ความเสียหายเกิดขึ้นมากกว่านี้

กรณีที่ ๖ ขอความช่วยเหลือเพื่อแก้ไขปัญหาการขอมีสหิทธิอาศัยอยู่ในประเทศไทยชั่วคราว ของชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านห้วยแห้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี (เสนอเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๘)

ข้อเท็จจริง :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนเพื่อขอความช่วยเหลือจากชาวบ้านกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ในบริเวณกลุ่มบ้านทุ่งเศรษฐี หมู่บ้านห้วยแห้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี กรณีที่มีทหารกลุ่มหนึ่งเข้าไปในหมู่บ้าน และแจ้งให้ชาวบ้านไปจ่ายเงินเพื่อต่ออายุการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวที่กำลังจะสิ้นสุดในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ หากไม่ไปดำเนินการจะมีการกวาดล้าง และส่งตัวออกนอกประเทศ ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๘ เป็นต้นไป

ข้อเสนอแนะ :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า ชาวบ้านกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ดังกล่าวเป็นกลุ่มบุคคลที่ตกสำรวจจากการดำเนินโครงการจัดทำทะเบียนประวัติและบัตรสำรวจชุมชนบนพื้นที่สูงตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อปี ๒๕๔๒ ทำให้ประสบปัญหาเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆ โดยที่ผ่านมามีคณะกรรมการหลายฝ่ายได้เคยตรวจสอบ ติดตามข้อเท็จจริง พร้อมทั้งเสนอแนะการแก้ไขปัญหาต่างๆ เป็นระยะๆ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ จนถึงปัจจุบัน รายละเอียดตามสรุปการศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพปัญหาสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของบุคคลบนพื้นที่สูงพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๕

นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ติดตามตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ดังกล่าวตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ โดยดำเนินการควบคู่กับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของกลุ่มชาติพันธุ์ในลักษณะต่างๆ และทราบว่าเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๗ ชาวบ้านกลุ่มนี้ทั้งหมด ได้รับคำแนะนำให้ไปยื่นคำร้องขอจดทะเบียนคนต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว กัมพูชา เพื่อบรรเทาปัญหาการถูกละเมิดสิทธิในพื้นที่ รวมทั้งเพื่อให้มีรายชื่อและเลขประจำตัว ๑๓ หลัก ในฐานะทะเบียนราษฎรไว้เบื้องต้นก่อน ทำให้เกิดความสับสนและเข้าใจผิดในสถานะบุคคลตามกฎหมายของคนกลุ่มนี้ ในการนี้เพื่อมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อกลุ่มบุคคลดังกล่าว โดยการถือปฏิบัติตามนโยบาย

อย่างขาดการใช้วิจารณ์ญาณที่เหมาะสมเพียงพอของเจ้าหน้าที่ จึงเสนอแนะต่อนายกรัฐมนตรี ดังนี้

๑. ขอให้สั่งการไปยังหน่วยทหารและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อชะลอการดำเนินการกวาดล้างกลุ่มชาวบ้านกลุ่มนี้ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้มิใช่แรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ตามที่ได้ไปขึ้นทะเบียนไว้ก่อนหน้านี้

๒. ขอความช่วยเหลือติดตาม ประสานงาน และเร่งรัดให้ชาวบ้านกลุ่มนี้ ได้รับการสำรวจและจัดทำเอกสารประจำตัวอย่างถูกต้องและชอบธรรมภายใต้ยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการสำรวจและจัดทำทะเบียนสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน พ.ศ. ๒๕๔๘

กรณีที่ ๗ ข้อเสนอต่อการเจรจาข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยและสหรัฐอเมริกาประเด็นผลกระทบต่อข้าวหอมมะลิและทรัพยากรชีวภาพ (เสนอเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๘)

ข้อเท็จจริง :

ตามที่รัฐบาลกำลังดำเนินการเจรจาข้อตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Area) กับประเทศสหรัฐอเมริกา โดยรวมเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาเป็นประเด็นหนึ่งของการเจรจา และจากการวิเคราะห์คาดว่าสหรัฐอเมริกาจะเรียกร้องให้ประเทศไทยยอมรับการจดสิทธิบัตรในสิ่งมีชีวิตทุกประเภท โดยให้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาอุพูฟ (UPOV 1991) ซึ่งหากรัฐบาลไทยยอมรับข้อตกลงตามแนวทางดังกล่าว จะทำให้เกิดผลกระทบต่ออนาคตของข้าวหอมมะลิและฐานทรัพยากรชีวภาพของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจเป็นการลดทอนสิทธิของเกษตรกรในทรัพยากรชีวภาพ และลดทอนอำนาจอธิปไตยของประเทศ

นอกจากนี้ จะมีผลทำให้ประเทศไทยต้องแก้ไขกฎหมายภายในหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นต้น อันจะเป็นการตัดสิทธิและการคุ้มครองผลประโยชน์ของเกษตรกรและชุมชนท้องถิ่น แต่ตอบสนองประโยชน์ต่อบริษัทขนาดใหญ่ของประเทศสหรัฐอเมริกา

ข้อเสนอแนะ :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เสนอแนะจุดยืนของประเทศไทยในการเจรจาข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศสหรัฐอเมริกา ครั้งที่ ๔ ในเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๘ ณ เมืองมอนทานา ประเทศสหรัฐอเมริกา ดังนี้

๑. ประเทศไทยต้องมีจุดยืนอย่างมั่นคงที่จะไม่ยอมรับระบบกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาของฝ่ายสหรัฐโดยเด็ดขาด ไม่ว่าจะเป็นการยอมรับระบบกฎหมายสิทธิบัตรในสิ่งมีชีวิต การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาบูปอฟ และการนำเอากฎหมายเครื่องหมายการค้ามาแทนการคุ้มครองชื่อเสียงทางภูมิศาสตร์ เพราะจะทำให้เกิดความเสียหายต่อตลาดและพันธุ์กรรมข้าวหอมมะลิและส่งผลกระทบต่อดูแลจัดการทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นในชนบทหรือประเภทอื่นๆทั้งหมด รวมทั้งจุดยืนเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาของไทยต้องไม่เป็นการเพิ่มการ

คุ้มครองที่มากกว่าความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้าภายใต้การการค้าโลก

๒. รัฐบาลไทยต้องแสดงบทบาทการเจรจาในเชิงรุกในการคุ้มครองข้าวหอมมะลิ ทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนี้

๒.๑ เรียกร้องให้ฝ่ายสหรัฐฯ แก้ไขปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของไทยกรณีข้าวหอมมะลิ โดยห้ามมิให้บริษัทค้าข้าวในประเทศสหรัฐอเมริกาแอบอ้างนำข้าวพันธุ์อื่นมาขายในนาม “จัสมินโรซ์” ให้แล้วเสร็จก่อนได้ข้อสรุปในการเจรจา โดยบรรทัดฐานเดียวกับที่ได้กดดันให้รัฐบาลไทยกวดขันการละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์ เพลง และซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ ซึ่งสหรัฐฯ ใช้เป็นเงื่อนไขบังคับฝ่ายไทยก่อนเปิดการเจรจา FTA

๒.๒ เรียกร้องให้ฝ่ายสหรัฐฯ ยอมรับสิทธิอธิปไตยของประเทศไทยเหนือทรัพยากรชีวภาพ หลักการขออนุญาตล่วงหน้า ก่อนการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น และต้องทำสัญญาส่วนแบ่งประโยชน์ตามกฎหมายของไทย โดยการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาใดๆ ของทั้งสองฝ่ายจะต้องแสดงที่มาของทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเป็นข้อกำหนดเพิ่มเติมไปจากเงื่อนไขการขอรับความคุ้มครองที่กำหนดไว้ในกฎหมายสิทธิบัตร

๓. ในกรณีสินค้าดัดแปลงพันธุกรรม (GMOs) นั้น รัฐบาลต้องยืนยันรักษาสหสิทธิของประเทศไทยที่มีอยู่ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ในการใช้หลักการป้องกันไว้ก่อน (Precautionary Approach) ที่จะห้ามมิให้การนำเข้าจีเอ็มโอเข้ามาภายในประเทศหากไม่มั่นใจถึงผลกระทบที่มีต่อสุขภาพและสภาพแวดล้อม และการทดลองเกี่ยวกับจีเอ็มโอในประเทศนั้นต้องอยู่ภายใต้กฎหมายความปลอดภัยทางชีวภาพ ซึ่งมีหลักการคุ้มครองสิทธิของเกษตรกร และการชดเชยความเสียหายกำหนดไว้อย่างชัดเจน

กรณีที่ ๘ นโยบายเรื่องกลไกการพัฒนาที่สะอาดภายใต้พิธีสารเกียวโต (เสนอเมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๔๘)

ข้อเท็จจริง :

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ประกาศนโยบายต่อสาธารณะที่จะดำเนินโครงการปลูกป่าภายใต้กลไกการพัฒนาที่สะอาด (Clean Development Mechanism) ที่กำหนดไว้ในพิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol) โดยจะเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณากำหนดเป็นนโยบายโดยเร็ว

ข้อเสนอแนะ :

การนำเอาทรัพยากรป่าของไทยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของฐานทรัพยากรเขตร้อน ที่มีนัยสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตของชุมชนท้องถิ่น การก่อเกิดจารีตประเพณีของชุมชน และเกี่ยวโยงถึงอำนาจอธิปไตยของรัฐไปผูกพันภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบในทุกมิติ เพราะอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงได้เสนอความเห็นต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลต่อเรื่องกลไกการพัฒนาที่สะอาด ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์หลักของการดำเนินโครงการดังกล่าว ควรเป็นไปเพื่อการสร้างแรงกระตุ้นหรือจูงใจ ให้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตและการใช้ทรัพยากร ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะช่วยสนับสนุนแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยได้ หรือการจัดการมลพิษให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อลดการปล่อยของเสียที่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๒. การดำเนินโครงการปลูกป่าภายใต้กลไกการพัฒนาที่สะอาด ซึ่งจะต้องมีการเก็บรักษาพื้นที่

ที่ปลูกป่าไว้ช่วงระยะเวลาหนึ่งตามเงื่อนไขของพิธีสารเกียวโต อาจส่งผลให้ปัญหาความขัดแย้งด้านป่าไม้ - ที่ดิน มีความซับซ้อนและรุนแรงเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินโครงการเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งมีกรณีข้อพิพาทเรื่องที่ดินอยู่เป็นจำนวนมากในปัจจุบัน

๓. จากการศึกษาวิจัยพบว่า การลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกโดยการปลูกปามีต้นทุนค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับแนวทางอื่นๆ ดังนั้น หากเร่งรัดดำเนินโครงการปลูกป่าในขณะนี้ ประเทศไทยอาจประสบปัญหาความยุ่งยากในการปฏิบัติตามพันธกรณีในพิธีสารเกียวโต ในอนาคตหากมีข้อกำหนดให้ประเทศไทยและกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาต้องมีข้อผูกพันในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเนื่องจากจะเหลือกิจกรรมการดำเนินงานที่มีต้นทุนการดำเนินงานสูงกว่าการปลูกป่า

กรณีที่ ๙ ข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำในภาคตะวันออก (เสนอเมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๘)

ข้อเท็จจริง :

เนื่องจากได้เกิดปัญหการขาดแคลนน้ำในภาคตะวันออก โดยเฉพาะในจังหวัดระยองซึ่งเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดและจังหวัดใกล้เคียง

ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม และอาชีพอื่นๆ นั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะกรรมการสิทธิในทรัพยากรน้ำ และเร่งดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่จากรายการที่อาจได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว และจัดประชุมเพื่อรับฟังข้อเท็จจริงขึ้น โดยเชิญผู้แทนจากกรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และบริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน) และตัวแทนราษฎรกลุ่มต่างๆ ที่อาจได้รับผลกระทบเข้าร่วมประชุม พบข้อเท็จจริงที่สรุปเป็นเบื้องต้น ดังนี้

๑. จากคำชี้แจงจากผู้แทนของกรมทรัพยากรน้ำ ยืนยันว่าข้อมูล ณ วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๘ แหล่งน้ำในภาคตะวันออก ตลอดจนการขุดบ่อบาดาลในพื้นที่ต่างๆ สามารถส่งน้ำเข้าสู่ระบบของผู้ใช้น้ำทั้ง ๔ บริเวณสำคัญคือ ๑) mapดาพุด - บ้านฉาง - สัตหีบ ๒) ชลบุรี - แหลมฉบัง ๓) พัทยา และ ๔) บ่อวิน ได้อย่างพอเพียงตามความต้องการของผู้ใช้น้ำทุกกลุ่มได้ถึงสิ้นปีนี้ โดยไม่ต้องผันน้ำจากบริเวณอื่นมาแต่อย่างใด

๒. ในการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร ณ จังหวัดจันทบุรี เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๘ คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติกรอบและงบประมาณในการแก้ไขปัญหาปัญหาดังกล่าว ๑๓ โครงการเป็นการเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการสร้างทำนบกั้นน้ำที่แม่น้ำระยอง โครงการผันน้ำจากคลองทับมา และโครงการผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำประแสร์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การป้องกันน้ำเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ โดยไม่มีการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการดำรงชีวิตของชุมชนแต่อย่างใด

ข้อเสนอแนะ :

จากข้อเท็จจริงข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงได้เสนอแนะการแก้ไขปัญหา ดังกล่าว คือ

๑. ให้ชะลอการดำเนินการผันน้ำจากแหล่งน้ำต่างๆ ในกรณีฉุกเฉิน ไว้ชั่วคราวก่อน ตามที่กรมทรัพยากรน้ำได้ยืนยันข้อมูลว่า ปริมาณน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบันสามารถใช้ได้ถึงสิ้นปี

๒. การผันน้ำจากแหล่งน้ำต่างๆ สำหรับปีหน้าและปีต่อไปนั้น ต้องมีการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต และการดำรงชีพของชุมชนให้เสร็จสิ้นเสียก่อน แล้วจึงนำผลการศึกษาดังกล่าวมาใช้ดำเนินการต่อไป

๓. การบริหารจัดการน้ำในปัจจุบันและในอนาคต ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อาจได้รับผลกระทบเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

๔. ในการดำเนินกระบวนการแก้ไขปัญหา ดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลควรคำนึงถึงประชาชนส่วนใหญ่ที่เป็นเกษตรกรและประชาชนทั่วไปเป็นสำคัญ เพื่อให้เป็นการแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืน และสร้างความมั่นคงให้แก่ชุมชนกับประชาชนส่วนใหญ่ต่อไป

กรณีที่ ๑๐ ข้อเสนอแนะต่อโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน (Sea Food Bank) (เสนอเมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๘)

ข้อเท็จจริง :

๑. คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเห็นชอบให้มีการดำเนินโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน โดยมีหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบหลายหน่วยงาน ซึ่งในส่วนของกรมประมงมีโครงการ Sea Food Bank วัตถุประสงค์เพื่อจัดที่ทำกินให้แก่ประชาชนในการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยมีเป้าหมายเพื่อจัดทำเอกสารสิทธิการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้แก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายจำนวน ๒๔๘,๔๙๒ ไร่ เพื่อนำไปสู่การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินในการส่งออก นอกจากนี้ ยังได้มีการจัดระบบเกษตรภายใต้สัญญาจ้าง (Contract Farming) เพื่อสนับสนุนการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้แก่กลุ่มเป้าหมายอีกด้วย

๒. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะอนุกรรมการสิทธิในทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้เชิญกรมประมงมาให้อข้อมูลของโครงการ และชี้แจงรายละเอียดประกอบ และจัดการสัมมนาขึ้น ๒ ครั้ง โดยให้กรมประมงร่วมชี้แจงวัตถุประสงค์ และรายละเอียดของโครงการร่วมกับบรรดากลุ่มเป้าหมายใน ๑๓ จังหวัดภาคใต้ ในภาคตะวันออก และภาคกลาง ตั้งแต่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ขึ้นมา ที่มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล ได้ข้อสรุปจากกลุ่มเป้าหมาย โดยรวม กล่าวคือ

๒.๑ การแปลงสิทธิทำประโยชน์ในทะเล สาธารณะ มาเป็นสิทธิของบุคคลแทน สร้างผลกระทบ ต่อสิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญในการใช้ประโยชน์ ร่วมกันในทะเลสาธารณะ ที่เป็นไปโดยสงบสันติ มาแต่เดิม ให้กลายเป็นความขัดแย้งและสร้างความ แตกแยกกระหว่างบุคคลที่ได้รับสิทธิใหม่กับชุมชน ผู้ใช้ประโยชน์เดิม

๒.๒ การทำระบบเกษตรภายใต้สัญญา จ้าง (Contract Farming) ทำให้เปลี่ยนฐานะจาก เกษตรที่ประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง มา เป็นการเกษตรแบบอยู่ภายใต้การบริหารจัดการของ บริษัททุนการเกษตร จึงมีแนวโน้มของการล่มสลายใน อาชีพ เฉกเช่น การเลี้ยงกุ้งกุลาดำ เป็นต้น อีกทั้ง สิทธิในทะเลสาธารณะย่อมตกอยู่ในมือของทุน ต่อไปในอนาคต ซึ่งขัดแย้งต่อหลักการใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ตามเจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญ

๒.๓ แม้จะมีการจัดฝึกอบรมตามหลักสูตร ที่กำหนดให้แก่บุคคลที่ได้รับสิทธิใหม่ซึ่งไม่เคย ประกอบอาชีพมาก่อนย่อมมีความเสี่ยงสูงแตกต่าง กับประมงพื้นบ้านที่มีภูมิปัญญาในการจัดการอย่าง ยั่งยืนเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว

ข้อเสนอแนะ :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงได้ เสนอแนะนโยบายต่อนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับโครงการ

ดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาคความยากจน อย่างยั่งยืน ดังนี้

๑. รัฐบาลควรมีนโยบายในการจัดการอย่าง ยั่งยืน มิให้มีการใช้เครื่องมือประมง ซึ่งแย่งชิง ทรัพยากรอย่างรุนแรงของเรืออวนรุน เรืออวนลาก ตลอดจนเรือปั่นไฟปลากะตัก เพื่อให้ประมงพื้นบ้าน กลับมาประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง ในแนวทาง เศรษฐกิจพอเพียง

๒. ให้รัฐบาลจัดการกับผู้บุกรุกและทำลาย ป่าชายเลน และดำเนินการฟื้นฟูป่าชายเลน อันเป็น แหล่งผลิต และอนุบาลสัตว์น้ำโดยด่วน เพื่อเป็นการ อนุรักษ์ฐานทรัพยากรอันมีค่า รวมทั้งเป็นการเพิ่ม รายได้ให้แก่ประมงพื้นบ้านอีกทางหนึ่งด้วย

กรณีที่ ๑๑ ปัญหาการแพร่กระจาย มะละกอดัดแปลงพันธุกรรมในสิ่งแวดล้อม (เสนอเมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๘)

ข้อเท็จจริง :

๑. กรมวิชาการเกษตรได้ดำเนินโครงการ ทดลองมะละกอดัดแปลงพันธุกรรมทนทานโรค จุลควมหวนระดับแปลงในภาคสนาม ณ สำนักวิจัยและ

พัฒนาการเกษตรเขตที่ ๓ ส่วนแยกพืชสวน จังหวัดขอนแก่น และได้มีการตรวจสอบยืนยันว่า มะละกอพันธุ์แยกคำท่าพระที่จำหน่ายออกไปจากสำนักวิจัยฯ ดังกล่าว และมะละกอที่ปลูกในแปลงของเกษตรกรในพื้นที่หลายจังหวัด เป็นเมล็ดพันธุ์มะละกอที่มีการปนเปื้อนมะละกอดัดแปลงพันธุกรรม (GMOs)

๒. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาเห็นว่าปัญหาดังกล่าวอาจเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงในหลายมิติ ทั้งในด้านสิทธิเกษตรกร สิทธิผู้บริโภค สิทธิในสิ่งแวดล้อม สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และสิทธิในการพัฒนา จึงได้มีการตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้น และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาคณะรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มาเป็นลำดับ แต่ยังได้รับการร้องเรียนจากเกษตรกรและองค์กรพัฒนาเอกชนว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบยังมิได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาให้เกิดผลสำเร็จเนื่องจากพบการปลูกมะละกอดัดแปลงพันธุกรรมในหลายพื้นที่ เช่น จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดระยอง เป็นต้น จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อตรวจสอบกรณีการหลุดรอดและแพร่กระจายของมะละกอดัดแปลงพันธุกรรม (GMOs) ในสิ่งแวดล้อมขึ้น ซึ่งผลการตรวจสอบมีดังนี้

๒.๑ ผลการตรวจสอบเรื่องการแพร่กระจายมะละกอดัดแปลงพันธุกรรมในสิ่งแวดล้อม

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้เก็บตัวอย่างใบและเมล็ดมะละกอจากแปลงเพาะปลูกของเกษตรกร ๖ ราย จาก ๔ จังหวัด คือ ระยอง มหาสารคาม ชัยภูมิ และ กาฬสินธุ์ รวมทั้งสิ้น ๓๑ ตัวอย่าง เมื่อวันที่ ๑๔ และ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘ และส่งตรวจที่ห้องปฏิบัติการสถาบันอณูชีววิทยาและพันธุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และห้องปฏิบัติการดีเอ็นเอเทคโนโลยี ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ ผลการตรวจพบว่ามีมะละกอดัดแปลงพันธุกรรมจำนวน ๑๑ ตัวอย่าง จึงสรุปได้ว่า ในขณะนี้ยังมีการเพาะปลูกมะละกอดัดแปลงพันธุกรรมอยู่ใน

แปลงเกษตรกรหลายจังหวัด ซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ตามมาตรา ๘ ของพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ.๒๕๐๗ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติกักพืช (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๒

๒.๒ ผลการตรวจสอบเกี่ยวกับการดำเนินงานแก้ไขปัญหของกรมวิชาการเกษตร

กรมวิชาการเกษตรเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการทดลองมะละกอดัดแปลงพันธุกรรมทนทานโรคจุดวงแหวนระดับแปลงในภาคสนาม และมีหน้าที่รับผิดชอบตามพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งได้มีประกาศให้พืชดัดแปลงพันธุกรรม เป็นสิ่งต้องห้ามตามพระราชบัญญัติกักพืช

ในช่วงปลายปี ๒๕๕๗ กรมวิชาการเกษตรประกาศยอมรับว่ามีการหลุดรอดแพร่กระจายของมะละกอดัดแปลงพันธุกรรม จึงได้มีการทำลายต้นมะละกอในแปลงเพาะปลูกของเกษตรกร ๘๓ ราย ที่ตรวจพบการปนเปื้อน และได้ทดลองจ่ายค่าชดเชยให้อัตราต้นละ ๔๐ บาท ต่อมากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น ๒ คณะ ได้แก่ คณะกรรมการตรวจสอบการหลุดรอดของมะละกอดัดแปลงพันธุกรรม และคณะกรรมการศึกษาคำขอสิทธิบัตรสหรัฐอเมริกา ผลจากการตรวจสอบพบว่า

๒.๒.๑ คณะกรรมการทั้ง ๒ คณะมีการประชุมเพียง ๑ ครั้ง ในช่วงปลายปี ๒๕๕๗ และมิได้มีการเรียกประชุมอีกเลยจนถึงบัดนี้ จึงยังไม่มีผลการตรวจสอบหรือข้อสรุปใดๆ จากคณะกรรมการทั้งสองคณะดังกล่าว

๒.๒.๒ จากบัญชีรายชื่อเกษตรกรของกรมวิชาการเกษตร แสดงให้เห็นว่ามีเกษตรกรกว่า ๒,๖๐๐ ราย ที่ได้รับเมล็ดพันธุ์และต้นกล้ามะละกอแยกคำท่าพระไปจากส่วนแยกพืชสวนขอนแก่น ซึ่งอยู่ในข่ายเสี่ยงที่จะได้รับเมล็ดพันธุ์ที่ปนเปื้อนมะละกอ GMOs แต่จากการสุ่มเก็บตัวอย่างมะละกอจากเกษตรกรที่อยู่ในบัญชีรายชื่อ พบว่าเกษตรกรทั้ง ๖ รายที่สุ่มเก็บตัวอย่างไม่เคยได้รับ

การติดต่อหรือดำเนินการจากเจ้าหน้าที่ แสดงให้เห็นว่า กรมวิชาการเกษตรไม่ได้มีความตระหนักและดำเนินการ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง

๒.๒.๓ ผู้ที่ซื้อเมล็ดพันธุ์มะละกอ แยกดำท่าพระจากสวนแยกพืชสวนขอนแก่นบางราย มีการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์โดยการโฆษณาทาง หนังสือพิมพ์ ทำให้มีการแพร่กระจายเมล็ดพันธุ์ที่ เสี่ยงต่อการปนเปื้อน GMOs ออกไปทั่วประเทศ และในกิจกรรมการฝึกอบรมเกษตรกรหรืองาน นิทรรศการเกี่ยวกับการเกษตร หน่วยงานของ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้นำเมล็ดพันธุ์หรือ ต้นกล้ามะละกอ แยกดำท่าพระ แจกให้กับประชาชน ทั่วไปเป็นจำนวนมาก โดยมีได้มีการบันทึกปริมาณและ พื้นที่ที่ได้แจกจ่ายไป

๒.๒.๔ ปัญหาการหลุดรอดแพร่ กระจายของมะละกอดัดแปลงพันธุกรรม เกิดขึ้น จากความบกพร่องของกรมวิชาการเกษตร แต่การ เยียวยา มีเพียงการจ่ายเงินค่าชดเชยให้เกษตรกร ในอัตราตันละ ๔๐ บาท นับว่าเป็นมาตรการดูแล เยียวยาที่ไม่เหมาะสมและเป็นธรรม

๒.๒.๕ คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้มีหนังสือขอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวไป ยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๔๘ และหนังสือทวงถาม อีก ๒ ครั้ง แต่จนถึงบัดนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ยังมิได้จัดส่งข้อมูลใดๆ ให้กับ คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ อันเป็นการกระทำที่ขัด ต่อมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

๒.๒.๖ การที่กรมวิชาการเกษตร ขาดความตระหนัก ขาดความเอาใจใส่อย่างเพียงพอ ต่อการแก้ไขจัดการปัญหา ทำให้ขณะนี้ปัญหา ขยายวงกว้างและยากต่อการเยียวยาแก้ไข ซึ่งอาจ นำไปสู่ปัญหาการฟ้องร้องจากผู้เสียหายได้ว่า กรมวิชาการเกษตรละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ กฎหมายกำหนด

ข้อเสนอแนะ :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มี ข้อเสนอต่อการจัดการปัญหาและการเยียวยาความ เสียหายโดยขอให้รัฐบาลเร่งรัดจัดการแก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้น ดังนี้

๑. การจัดการกับมะละกอ GMOs ที่อยู่ใน แปลงเพาะปลูกของเกษตรกร

๑.๑ ให้มีการทำลายมะละกอดัดแปลง พันธุกรรม (GMOs) ที่ปลูกอยู่ในแปลงเพาะปลูก ของเกษตรกรและที่อยู่ในบริเวณที่เสี่ยงต่อการ ปนเปื้อนทั้งหมด เพื่อไม่ให้เกิดการแพร่กระจายออกไป กว้างขวางขึ้นกว่าเดิม โดยต้องดำเนินการตามวิธีการ ที่ถูกต้อง เหมาะสม ตามหลักวิชาการ

๑.๒ รัฐบาลต้องมีการชดเชยความเสียหาย ให้แก่เกษตรกรอย่างเป็นธรรมและเหมาะสม

๒. การสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

กรณีมะละกอดัดแปลงพันธุกรรมนี้ มี แนวโน้มว่าจะมีสภาพการณ์เดียวกันกับกรณีฝ้ายบีที จนถึงบัดนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ยังไม่สามารถ

อธิบายและสรุปผลการสอบสวนของปัญหาดังกล่าวได้ ดังนั้น จึงต้องเร่งรัดผลักดันการแก้ไขจัดการปัญหาโดยเร็ว มีการสอบสวนลงโทษผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาเรื่องนี้ รวมถึงผู้ที่ละเลยการปฏิบัติหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาด้วย

๓. ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ควรเร่งพัฒนาระบบกฎหมายของไทยให้เท่าทันกับการพัฒนาและใช้ประโยชน์จาก GMOs ได้แก่ กฎหมายด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค โดยยึดหลักความรับผิดชอบอย่างเคร่งครัด (Strict Liability) และกฎหมายป้องกันการผูกขาดที่มีประสิทธิผล เนื่องจากสินค้า GMOs เป็นสินค้ากึ่งผูกขาด มีผู้แข่งขันน้อยราย มีสิทธิบัตรคุ้มครอง

๔. ความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

ประเทศไทยควรเข้าเป็นภาคีสมาชิกของพิธีสารว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosafety Protocol) ซึ่งเป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยในด้านการบริหารจัดการเรื่องสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม โดยเฉพาะในประเด็นการค้าระหว่างประเทศ การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ อันเป็นปัญหาที่จะมีความยุ่งยากซับซ้อนและมีปัญหาข้อพิพาทระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้นในอนาคต

๕. การจดสิทธิบัตรมะละกอดัดแปลงพันธุกรรมในประเทศสหรัฐอเมริกา

เนื่องจาก ในขณะนี้มีการยื่นขอจดสิทธิบัตรสิ่งประดิษฐ์ที่เกี่ยวข้องกับมะละกอของไทยหลายรายการในประเทศสหรัฐอเมริกาและอีกหลายประเทศ โดยนักวิจัยของสหรัฐอเมริกาและนักวิจัยต่างประเทศ หากมีการอนุมัติสิทธิบัตรดังกล่าว โดยเฉพาะสิทธิบัตรคุ้มครองยีนไวรัสจุดวงแหวนมะละกอ (หมายเลข ๒๐๐๓๐๑๗๒๓๙๗) จะก่อให้เกิดผลกระทบอย่างมากต่อการวิจัย และการใช้ประโยชน์จากมะละกอดัดแปลงพันธุกรรมของไทยในอนาคต

ดังนั้น จึงต้องเร่งรัดการดำเนินงานของคณะกรรมการศึกษาคำขอสิทธิบัตรสหรัฐอเมริกาที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้แต่งตั้งขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ เพื่อพิจารณาทบทวนเนื้อหา ข้อสัญญาความตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ (MOU) ระหว่างกรมวิชาการเกษตร กับมูลนิธิวิจัยแห่งมหาวิทยาลัยคอร์เนล และในกรณีที่เนื้อหาสัญญาไม่ได้ให้การคุ้มครองผลประโยชน์ของประเทศไทยอย่างเป็นธรรม ควรมีการยื่นคัดค้านการขอรับสิทธิบัตรที่เกี่ยวข้องกับมะละกอของไทยในสหรัฐอเมริกาและประเทศต่างๆ ที่เป็นตลาดส่งออกมะละกอของไทยโดยเร่งด่วนต่อไป

ส่วนที่ ๖ การศึกษา/วิจัยด้านสิทธิมนุษยชน

ในปีงบประมาณ ๒๕๔๘ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีผลงานการศึกษา/วิจัย ด้านสิทธิมนุษยชน รวม ๙ เรื่อง ดังนี้

๑ ด้านสังคม จำนวน ๒ เรื่อง ซึ่งยังไม่ได้พิมพ์เผยแพร่ คือ

๑.๑ การศึกษาการพัฒนามหานครย่านพระราม ๓ กับสิทธิในที่อยู่อาศัยของคนจนเมือง (พื้นที่ศึกษาเขตบางคอแหลม)

๑.๒ การได้รับสิทธิในการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ

๒ ด้านฐานทรัพยากร จำนวน ๗ เรื่อง คือ

๒.๑ ส่วนที่มีการจัดพิมพ์เผยแพร่แล้ว คือ

๑) สิทธิชุมชนในทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒) สถานการณ์ด้านสิทธิชุมชนกับฐานทรัพยากรในสถานการณ์สากล ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๔๘

๓) รายงานสถานการณ์การละเมิดสิทธิในการจัดการที่ดินและป่า ปี ๒๕๔๕-๒๕๔๘

๒.๒ ส่วนที่ยังไม่ได้จัดพิมพ์เผยแพร่

๑) รายงานโครงการศึกษาเชิงวิชาการ กรณีปัญหาเหมืองแร่ประเภทต่าง ๆ

๒) รายงานการศึกษาข้อมูลเชิงวิชาการ กรณีปัญหาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

๓) การศึกษาบทบาทภาคประชาชนในการต่อสู้เพื่อการรักษาสิทธิในการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

๔) รายงานการศึกษาโครงการศึกษาข้อมูลประวัติศาสตร์ กรณีที่ดินบริเวณชุมชนโรงกลอง จังหวัดระนอง

สรุปประเด็นโดยย่อ

๑. การศึกษาการพัฒนามหานครย่านพระราม ๓ กับสิทธิในที่อยู่อาศัยของคนจนเมือง (พื้นที่ศึกษาเขตบางคอแหลม)

ผู้ศึกษา

๑. นางสาวศิริพรรณ ปฏิมานุกษेम

๒. นางประจวบ ทิทอง

๓. นางสุพรรณิ เทียมสีหา

สาระสำคัญของการศึกษา

การเติบโตด้านธุรกิจและความแออัดของพื้นที่กรุงเทพมหานคร ทำให้เกิดการขยายและการปรับเปลี่ยนพื้นที่อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะบริเวณถนนสายเศรษฐกิจย่านพระราม ๓ ทำให้ชุมชนที่อยู่อาศัยบริเวณดังกล่าวได้รับผลกระทบโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นการใช้พื้นที่ทำการก่อสร้างอาคารธุรกิจหรือการก่อสร้างถนนทางด่วน ทางยกระดับ ประชากรในชุมชนต้องตกเป็นผู้ยากไร้ ก่อปัญหาทางสังคมให้กรุงเทพมหานคร โดยผู้ศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อเติมศักยภาพของชุมชน เน้นการมีส่วนร่วม การดำเนินงานที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็ง การเข้าถึงข่าวสารหรือการคุ้มครองสิทธิที่ชุมชนพึงได้รับ และศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมสิทธิการ

อยู่อาศัย โดยมุ่งเน้นว่า “เมืองจะเจริญไม่ได้ถ้าปราศจากคนจน”

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมฯ สามารถจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมสิทธิการอยู่อาศัย เสริมสร้างให้เกิดเครือข่ายเชื่อมระหว่างชุมชน และกลุ่มต่าง ๆ ภายในเครือข่ายได้มีการพัฒนาศักยภาพในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสิทธิในที่อยู่อาศัยร่วมกัน เช่น การเจรจาต่อรอง การช่วยเหลือด้านทรัพยากรต่างๆ ระหว่างเครือข่าย ตลอดจนเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานระหว่างเครือข่ายขึ้น

๒. การได้รับสิทธิในการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ

ผู้ศึกษา

๑. นางสาวจิรพรรณ ปุณเกษม
๒. นายขรรค์ชัย คงเสน่ห์
๓. รศ.ดร.ยงยุทธ ตันกุลเวสส์
๔. พ.ต.ท.หญิง ดร.ศิริวรรณ อนันต์โท
๕. นายปรีชา อรุณสวัสดิ์
๖. นายสมบุญ บวรศิริรักษ์
๗. นางนภัทร รัชตะวรรณ
๘. นายเอกชัย ปิ่นแก้ว
๙. นางสาวสุภรณ์ ปรีชาอนันต์
๑๐. นางสาวจิราพร อาจเจริญ

สาระสำคัญของการศึกษา

เป็นการศึกษาการได้รับสิทธิด้านบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๓ ในช่วงปีการศึกษา ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗ ในประเด็นความทั่วถึงของการจัดการศึกษา ความเหมาะสมของคุณภาพการจัดการศึกษากับการพัฒนาความรู้ของประชาชนตามความจำเป็นขั้นพื้นฐาน การเก็บค่าใช้จ่ายในการศึกษาและการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การจัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐจัดได้อย่างทั่วถึงโดยมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนค่าใช้จ่ายนั้นกลุ่มตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 70 ตอบว่ายังต้องเสียค่าใช้จ่ายส่วนการมีส่วนร่วมนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

๓. สิทธิชุมชนในทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผู้ศึกษา/วิจัย

๑. นายวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ
๒. นายธเนศ เปเรร่า
๓. นายจิรวิทย์ เสนาคำ
๔. นางสาวอาภา หวังเกียรติ
๕. นายวรลักษณ์ ไชยทัพ
๖. นายสุพัฒน์ กุมพิทักษ์

สาระสำคัญของการศึกษา

ความหลากหลายทางชีวภาพเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความอยู่รอดของประเทศ และของชุมชนต่างๆ เป็นพื้นฐานสายใยแห่งชีวิต (web of life) เป็นฐานรากของระบบการผลิตอาหาร ยา และเศรษฐกิจของท้องถิ่น รวมทั้งเป็นวัตถุดิบสำคัญของการพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่

ผู้ศึกษาวิจัยได้กำหนดพื้นที่การวิจัยใน ๓ ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้

ภาคละ ๓ หมู่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปฏิบัติงานขององค์กรพัฒนาเอกชนและเป็นพื้นที่ซึ่งชุมชนได้เรียกร้องสิทธิของตนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และได้นำกรณีศึกษาเกี่ยวกับข้าวหอมมะลิซึ่งบริษัท ไรซ์เทค ในสหรัฐอเมริกา ได้ใช้กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาเข้ามาละเมิดสิทธิในมรดกภูมิปัญญาของชาวนาไทย กรณีการผลักดันฝ่ายปีที่ซึ่งบริษัทข้ามชาติพยายามใช้เป็นพืชนำร่องเพื่อผลักดันพืชจีเอ็มโอ เข้ามาปลูกในเชิงพาณิชย์ในประเทศ กรณีนายมงคล รักยิ่งประเสริฐ ชาวบ้านทุ่งหลวง อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ถูกจับกุมเพราะยึดหลักเรื่องป่าชุมชนยิ่งกว่าเรื่องกฎหมายป่าไม้ของรัฐ และกรณีการผลิตสุราพื้นบ้านซึ่งเครือข่ายชาวบ้านในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือต้องการให้มีการแก้ไขกฎหมายต่าง ๆ ที่ไม่ละเมิดสิทธิของชุมชน

งานวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงบทบาทของเกษตรกรและชุมชนท้องถิ่นในประเทศไทยที่ได้อนุรักษ์ พัฒนาและใช้ประโยชน์ จนก่อให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพ จึงมีความจำเป็นที่สังคมไทยต้องสนับสนุนให้เกษตรกรและชุมชนสามารถดำเนินการและขยายบทบาทเพื่อประโยชน์ต่อสังคม โดยมีข้อเสนอในการแปรหลักการสิทธิชุมชน/เกษตรกรไปสู่การปฏิบัติ สรุปได้ว่า

๑. ควรส่งเสริมบทบาทของเกษตรกรและชุมชนในการอนุรักษ์พัฒนา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ

๒. ควรสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ กำลังพัฒนาเพื่อปกป้องสิทธิเกษตรกรและชุมชน

๓. ควรปรับปรุงกฎหมายภายในเพื่อให้รองรับสิทธิเกษตรกรและชุมชน เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน ร่างพระราชบัญญัติยา พระราชบัญญัติสุรา ๒๕๔๓ ฯลฯ

๔. สถานการณ์ด้านสิทธิชุมชนกับฐานทรัพยากรในสถานการณ์สากล ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๔๘

ผู้ศึกษาวิจัย

๑. ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง
๒. นายกฤษฎา บุญชัย
๓. นางสาววรินทรา ไกยวงศ์

สาระสำคัญของการศึกษา

ประเทศไทยได้ชื่อว่าอยู่ในภูมิภาคเขตร้อนชื้นที่อุดมด้วยความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่สูงที่สุดแห่งหนึ่งของโลก แต่ปัจจุบันความหลากหลายทางชีวภาพที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นกำลังเสื่อมโทรมลงทุกขณะ ฐานทรัพยากรไม่ว่าจะเป็นป่า ดิน น้ำ ทะเลและชายฝั่ง ความหลากหลายทางชีวภาพกำลังถูกทำลายด้วยทิศทางการพัฒนาประเทศในระบบเศรษฐกิจทุนนิยมเสรี โดยแปรเปลี่ยนทรัพยากรของสาธารณะให้กลายเป็นทุนหรือสินค้าของกลุ่มทุน ทั้งในระดับประเทศและทุนข้ามชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนที่ต้องพึ่งพาฐานทรัพยากรในการดำรงชีพอย่างรุนแรง นำมาสู่ปัญหาความยากจน ความอ่อนแอของชุมชน ความขัดแย้งในสังคมอย่างรุนแรง ทั้งโดยการกระทำของรัฐ กลุ่มทุน หรือแม้แต่ประชาชนต่อประชาชนเอง

รัฐได้กลายเป็นตัวปัญหาของการละเมิดสิทธิด้านฐานทรัพยากรเสียเอง โดยยังอ้างรักษา

โครงสร้างการผูกขาดทรัพยากรธรรมชาติต่อไป เช่น การเพิกเฉยที่จะปรับแก้ไขกฎหมาย ฐานทรัพยากรทุกชนิดให้กระจายอำนาจหรือรองรับสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนปิดกั้นข้อมูลข่าวสาร ทำให้ชุมชนไม่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางนโยบาย แต่กลับอนุญาตให้เอกชนเข้ามาแสวงหาประโยชน์ต่อทรัพยากรดังกล่าว โดยไม่เลือกใช้กลไกในการตรวจสอบปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเกิดผลน้อยมาก ทำให้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนขยายตัวรุนแรงยิ่งขึ้น ปัญหาระดับโครงสร้างแก้ไขได้ยาก หากไม่มีเจตจำนงแน่วแน่จากรัฐและไม่มีแรงหนุนเสริมจากสังคมอย่างเพียงพอ

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สิทธิชุมชนกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ควรเป็นไปเพื่อการพัฒนาประเทศ และเพื่อการสร้างและธำรงรักษาบูรณภาพของฐานทรัพยากรป่าเขตร้อน บนรากฐานของความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางวัฒนธรรม

การพัฒนาประเทศต้องอยู่บนฐานระบบเศรษฐกิจพอเพียงตั้งแต่ระดับชุมชนจนถึงระดับประเทศ โดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการเติบโตของสิทธิชุมชนต่อฐานทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อเป็นต้นทุนชีวิตชุมชนและคนทั้งประเทศ

ทั้งนี้ การดำเนินนโยบายต้องอยู่บนหลักการสร้างความเป็นประชาธิปไตยที่เคารพสิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายทุกระดับ ตามเจตจำนงของรัฐธรรมนูญ

จากเป้าหมายดังกล่าว การพัฒนาโครงสร้างทางนโยบายเพื่อให้สิทธิชุมชนต่อฐานทรัพยากรเป็นสถาบันหลักของสังคม จำเป็นต้องดำเนินการปฏิรูปทั้งในเชิงปฏิรูปกฎหมาย องค์กร และระบบการจัดการ ให้กระจายอำนาจและรองรับสิทธิชุมชนต่อฐานทรัพยากรและวัฒนธรรมที่หลากหลาย ขณะเดียวกันก็ต้องมุ่งส่งเสริมความเข้มแข็งแก่ชุมชนท้องถิ่นและขบวนการประชาชนให้มีขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากร จัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง

๕. รายงานสถานการณ์การละเมิดสิทธิในการจัดการที่ดินและป่า ปี ๒๕๕๕-๒๕๕๘

ผู้ศึกษาวิจัย

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

สาระสำคัญของการศึกษา

เพื่อให้สาธารณชนและรัฐบาลได้ตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาการละเมิดสิทธิในที่ดินและป่า ซึ่งส่งสมายาวนานนับศตวรรษ อันเนื่องมาจากสาเหตุของปัญหาทางโครงสร้างการถือครองที่ดิน คือ การควบคุมการถือครองที่ดินและการวางแผนใช้ที่ดินที่เหมาะสม ที่ดินของรัฐอยู่ในความดูแลของหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงานและมีการกำหนดแนวเขตที่ดินซ้ำซ้อน และกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดที่ดินให้กับประชาชนมีหลายฉบับ ทำให้ประชาชนมีความสับสนในการถือครองเอกสารสิทธิ์และมีขั้นตอนที่ซ้ำซ้อน

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการจัดการที่ดินและป่าเกิดจาก

๑. ขาดมาตรการควบคุมการถือครองที่ดินและการวางแผนการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับระบบนิเวศ
๒. ที่ดินอยู่ในความดูแลของหน่วยราชการหลายหน่วย มีการทับซ้อน
๓. กฎหมายที่เกี่ยวกับที่ดินมีหลายฉบับ และมีการกำหนดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อน

๖. รายงานโครงการศึกษาเชิงวิชาการกรณีปัญหาเหมืองแร่ประเภทต่างๆ

ผู้ศึกษา

นางสาวน้ำอ้อย เกียรติวงศ์ทอง

สาระสำคัญของการศึกษา

จากปัญหาการกำหนดทิศทางของรัฐในการใช้ทรัพยากรแร่ ที่ไม่ก่อให้เกิดความยั่งยืนและพึ่งตนเองได้ เพราะมุ่งเน้นการใช้เพื่อให้ทันต่อการพัฒนา รวมทั้งปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมายและบทลงโทษ ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ฯลฯ รวมทั้งประมวลข้อมูลร่วมกับการศึกษาตามลักษณะปัญหาเกี่ยวกับเหมืองแร่ประเภทต่างๆ ได้แก่ เหมืองตะกั่ว เหมืองลิกไนต์ เหมืองสังกะสี การฟื้นฟูพื้นที่เหมืองตึก และการสูบน้ำเกลือ และการต้มเกลือ

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า รัฐควรทบทวนนโยบายและทิศทางการใช้ทรัพยากรแร่ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาทรัพยากรในท้องถิ่น และควรส่งเสริมให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เร่งรัดการแก้ไขปัญหาในแต่ละกรณี เพื่อความเป็นเอกภาพ ชัดเจน รวดเร็วในการแก้ไขปัญหาและลดผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ประชาชน

๗. รายงานการศึกษาข้อมูลเชิงวิชาการกรณีปัญหาเชื่อมกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

ผู้ศึกษา

๑. นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ
๒. นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์
๓. นายสุวัฒน์ ไกรมาก

สาระสำคัญของการศึกษา

จากการที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนกรณีปัญหาเกี่ยวกับเชื่อน พบว่ามีหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าว ถึง ๔๐ หน่วยงาน ใน ๙ กระทรวง โดยมีกฎหมายและกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก จึงได้ทำการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหา ผลของการแก้ไขปัญหาเพื่อทราบปัญหาทางกฎหมายและนโยบายการแก้ไขปัญหาของภาครัฐและประชาชน และนำมาจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายต่อรัฐบาลและสาธารณชน

จากการศึกษาพบว่า การที่รัฐกระทำการโดยฝ่ายเดียว โดยขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ก่อให้เกิดการกระทบต่อสิทธิของประชาชน ละเมิดต่อการดำรงชีวิต สุขอนามัยและความปลอดภัยของประชาชน รวมถึงผลกระทบต่อฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของประเทศ

๘. การศึกษาบทบาทภาคประชาชนในการต่อสู้เพื่อการรักษาสิทธิในการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

ผู้ศึกษา

คณะอนุกรรมการเพื่อการศึกษาและตรวจสอบกรณีปัญหาเหมืองแร่

สาระสำคัญของการศึกษา

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พบว่าการร้องเรียนกรณีปัญหาเหมืองแร่ มีนัยยะในการละเมิดสิทธิมนุษยชนและสิทธิชุมชน ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นต้องต่อสู้เพื่อพิทักษ์รักษาสิทธิในการมีส่วนร่วมดูแลจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อชุมชน จึงได้ทำการศึกษาระบบการต่อสู้ของภาคประชาชนในการพิทักษ์รักษาสิทธิที่จะมีส่วนร่วม ดูแลจัดการทรัพยากรในชุมชน จำนวน ๗ กรณี คือ

- กรณีเหมืองหิน อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู

- กรณีเหมืองหินเขาชะอางกลางทุ่ง กิ่งอำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง
 - กรณีเหมืองหินดอยแม่เอกรู อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย
 - กรณีเหมืองแคลไซต์ ตำบลบุงกะเซอร์ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี
 - กรณีเหมืองหินเขาควนเหมือง อำเภอปากแจ่ม จังหวัดตรัง
 - กรณีเหมืองหินโรงไม้หิน อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก
 - กรณีเหมืองโพแทช จังหวัดอุดรธานี
- โดยลำดับกระบวนการต่อสู้ด้านสิทธิมนุษยชนและบทบาทของภาคประชาชน ปัญหาและอุปสรรคเพื่อเป็นบทเรียนร่วมกัน และผลักดันให้รัฐบาลเร่งออกกฎหมาย

๙. รายงานการศึกษาโครงการศึกษาข้อมูลประวัติศาสตร์ กรณีที่ดินบริเวณชุมชนโรงกลวง จังหวัดระยอง

ผู้ศึกษา

๑. นางสาวชนกกาญจน์ พันธุ์เดิมวงศ์
๒. นายพุทธพล มงคลวรวรรณ

สาระสำคัญของการศึกษา

ประชาชนชุมชนโรงกลวง จังหวัดระยอง ได้รับความเดือดร้อนจากการที่ผู้จัดการมรดกของพระยาดำรงสุจริตมหิศรภักดี (คอซิมก้อง ณ ระนอง) มีหนังสือให้ขนย้ายทรัพย์สินและบริวาร พร้อมทั้งรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกจากที่ดิน ที่อยู่อาศัยกันมานานกว่า ๑๐๐ ปี คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงจัดให้มีการศึกษาเรื่องนี้ เพื่อเป็นข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับกรณีพื้นที่ปัญหา นำมาจัดทำรายงานและการวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ อันจะนำไปสู่การเปิดประเด็นการศึกษาทางวิชาการที่เปิดกว้าง และมีแง่มุมต่าง ๆ ในการพิจารณากรณีปัญหาเพิ่มมากขึ้น

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า

๑. ที่ดินดังกล่าวไม่มีเอกสารสิทธิอื่นใด นอกจากพันธกรรมซึ่งได้ระบุขอบเขตของที่ดินไว้
๒. ขอบเขตของบ้านกับขอบเขตของที่ดินคือสิ่งเดียวกัน ซึ่งอยู่ในที่ที่มีกำแพงล้อมรอบโดยมีความสัมพันธ์กับชื่อถนน
๓. ชื่อถนนในปัจจุบันมีความผิดพลาดไม่ตรงกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ส่วนที่ ๗ งานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ในปี ๒๕๔๘ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการกระชับความร่วมมือกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สนับสนุนการขยายบทบาทการมีส่วนร่วมของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในเวทีสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ การนำมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศมาประยุกต์ใช้ในระบบของสังคมไทย และการตรวจสอบการปฏิบัติตามพันธกรณีตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ด้านสิทธิมนุษยชนที่ไทยเป็นภาคี ดังนี้

๑. การกระชับความร่วมมือกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของไทย (กสม.) ได้ให้ความสำคัญกับการกระชับความร่วมมือกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน ได้แก่ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซียและไทย หลังจากที่ได้มีการหารือก่อนหน้า ๒ - ๓ ครั้งว่า ควรจะได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และทำงานร่วมกันในประเด็นที่เป็นที่สนใจร่วมกันที่มีความสำคัญต่อภูมิภาค ต่อมากสม. จึงได้รับเป็นเจ้าภาพในการประชุมระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทั้ง ๔ แห่ง เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๔๗ ที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ

- ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานของแต่ละประเทศในการมุ่งให้รัฐบาลปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
- ได้มีการหารือถึงความร่วมมือในภาพกว้างว่าความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทั้ง ๔ แห่ง จะมีความสำคัญในระหว่างที่ยังไม่มีการจัดตั้งกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียน โดยความร่วมมือ

ควรเริ่มจากประเด็นที่เป็นที่สนใจร่วมกันก่อน โดยเฉพาะในเรื่องที่เป็นปัญหาข้ามพรมแดน ซึ่งจะเริ่มจากการศึกษาวิจัยในปัญหานั้น ๆ และหากเป็นปัญหาที่รัฐบาลให้ความสนใจด้วยแล้ว ก็อาจได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลของแต่ละประเทศ

- ได้มีการกำหนดเรื่องที่เป็นที่สนใจร่วมกันเพื่อที่จะพัฒนาเป็นความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม ๕ เรื่อง ได้แก่

๑. การลักลอบค้าสตรีและเด็ก
๒. การก่อการร้าย
๓. สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
๔. แรงงานย้ายถิ่นฐาน
๕. สิทธิมนุษยชนศึกษา

ทั้งนี้ ที่ประชุมได้เห็นพ้องที่จะให้มีการศึกษาในเรื่องดังกล่าวในระบบของภูมิภาคแล้วจึงนำผลการศึกษาหารือ และหาแนวทางความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมและกำหนดทำที่ร่วมกันต่อไป

๒. การขยายบทบาทการมีส่วนร่วมของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในเวทีสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ

เรื่องการยกระดับสถานภาพของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในเวทีสหประชาชาติเป็นเรื่องที่สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทั่วโลกให้ความสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อให้องค์กรได้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีความหมายขึ้น โดย กสม. ได้ส่งคณะผู้แทนเข้าร่วมประชุมเป็นครั้งแรกในการประชุม คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ สมัยที่ ๖๑ ระหว่างวันที่ ๑๒-๑๕ เมษายน ๒๕๔๘ ซึ่งการประชุมดังกล่าวถือเป็นเวทีหลักด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ

ในการเข้าร่วมประชุม คณะผู้แทน กสม. ได้มีโอกาสเข้าร่วมรับฟังเกี่ยวกับประเด็นปัญหาซึ่งประชาคมระหว่างประเทศให้ความสำคัญ เช่น แนวคิด

เกี่ยวกับการปฏิรูปสหประชาชาติและกลไกด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ รวมทั้งท่าทีของประเทศต่างๆ ปัญหาเกี่ยวกับชนพื้นเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน ฯลฯ นอกจากนี้ ยังได้ร่วมกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจากประเทศอื่นๆ รณรงค์ (lobby) ให้ผู้แทนรัฐบาลสนับสนุนให้สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้สามารถมีส่วนร่วมในการอภิปรายในการประชุมได้อย่างกว้างขวางจนประสบความสำเร็จ โดยที่ประชุมได้รับรองข้อมติให้สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถเข้าร่วมอภิปรายได้ตลอดการประชุม ทั้งนี้ ผู้แทนรัฐบาลไทยก็ได้ออกเสียงสนับสนุนข้อมติดังกล่าว

๓. การนำมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศมาประยุกต์ใช้ในบริบทของสังคมไทย

กสม. ได้เข้าร่วมในโครงการความร่วมมือกับ The Asia Pacific Forum of National Human Rights Institutions (APF) และ Brookings-Bern Institute ในการวิจัยเรื่องผู้พลัดถิ่น ในประเทศ (internally displaced persons) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาผู้พลัดถิ่นในประเทศ โดยเฉพาะผู้พลัดถิ่นอันเนื่องมาจากโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ โดยนำมาตราฐานสากล เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้พลัดถิ่นมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในบริบทของประเทศไทย ซึ่งคณะผู้วิจัยได้เดินทางมาศึกษาสภาพปัญหาของชาวเขาในภาคเหนือ และได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเสร็จสิ้นแล้ว พร้อมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพปัญหาและบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ กสม. ได้รับเงินสนับสนุนจากโครงการเป็นจำนวน ๑๕,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ เพื่อที่จะพัฒนากิจกรรมในการคุ้มครองสิทธิของผู้พลัดถิ่นต่อไป นอกจากนี้ยังได้มีการจัดประชุมระหว่างประเทศ เรื่องผู้พลัดถิ่นจากภัยพิบัติทางธรรมชาติขึ้นที่กรุงเทพฯ และได้มีการรับรองแนวทางการคุ้มครองในเวลาต่อมา

๔. การตรวจสอบการปฏิบัติตามพันธกรณีตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ไทยเป็นภาคี

มาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไว้หลายประการ โดยมีอำนาจหน้าที่ด้านต่างประเทศที่สำคัญคือ การส่งเสริมการเคารพและการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ การตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรืออันไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี

กสม. ได้ติดต่อประสานงานกับสหประชาชาติอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในการเข้าร่วมประชุม ที่จัดขึ้นโดยสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ การติดต่อประสานงานกับผู้แทนข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติประจำภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ซึ่งมีสำนักงานตั้งอยู่ที่กรุงเทพฯ ในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ ซึ่งสหประชาชาติมีความห่วงกังวลว่าจะมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงในประเทศ และไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี หรือมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศอื่นๆ นอกจากนี้ กสม. ยังได้ให้ข้อมูลกับองค์กรหรือกลไกพิเศษต่างๆ ด้านสิทธิมนุษยชน เมื่อได้รับการติดต่อขอทราบข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

ปัจจุบัน ประเทศไทยเป็นภาคีสถิติสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนจำนวน ๕ ฉบับ ได้แก่ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ และอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ

ทั้งนี้ ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง โดยการภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๙ โดยมีผลใช้บังคับกับประเทศไทย เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๐ และมีกำหนดเสนอรายงานการปฏิบัติตามพันธกรณีต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (Human Rights Committee) ซึ่งเป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มีหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติตามพันธกรณีของรัฐ ภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ระหว่างวันที่ ๑๙-๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ในโอกาสดังกล่าว กสม. ได้จัดทำรายงานการประเมินผลการปฏิบัติตามพันธกรณีของประเทศไทย เพื่อเสนอต่อสหประชาชาติเช่นกัน

รายงานของ กสม. ได้กล่าวถึงภาพรวมว่า พันธกรณีที่ปรากฏในกติการะหว่างประเทศดังกล่าว ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ เกือบทั้งหมด และหลังจากที่รัฐธรรมนูญมีผลบังคับใช้ ได้มีการออกกฎหมายจัดตั้งกลไกในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนมากขึ้น ภาคประชาสังคมและองค์กรชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้นในการปกป้องสิทธิของตนเอง ภาครัฐและประชาชนตื่นตัวและรับรู้ในเรื่องสิทธิและเสรีภาพมากขึ้น บรรยากาศโดยทั่วไปเอื้อต่อการสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชน แต่ กสม. ยังมีความห่วงใยในสิทธิและสถานการณ์ต่างๆ ที่ผ่านมา ซึ่งเห็นว่ายังมี “ช่องว่าง” ระหว่างสิ่งที่กำหนดในรัฐธรรมนูญและการปฏิบัติจริงในหลายด้าน ได้แก่

๑. ยังมิได้มีการออกกฎหมายเพื่อรองรับสิทธิตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ กฎหมายที่ล้าสมัย และขัดกับรัฐธรรมนูญ ยังมิได้มีการแก้ไขให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและพันธกรณีระหว่างประเทศ และกฎหมายใหม่ที่บังคับใช้ต้องมีการประกันว่าจะไม่ไปลดทอนสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

๒. ปัญหาในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะในหลายส่วนของระบบราชการ ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน มีการใช้กำลังและอาวุธที่เกินกว่าเหตุหลายครั้ง โดยไม่คำนึงถึงการเคารพสิทธิมนุษยชน และไม่มีการนำผู้รับผิดชอบมาลงโทษ ซึ่งจะนำไปสู่วัฒนธรรมการไม่ต้องรับผิดชอบ (culture of impunity)

๓. นโยบายและโครงการสาธารณะมักให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความมั่นคงมากกว่าการเคารพสิทธิมนุษยชน ทั้งที่เป็นเรื่องที่มีผลต่อกัน ทำให้กระบวนการกำหนดนโยบายและปฏิบัติขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชนท้องถิ่นซึ่งได้รับผลกระทบ

๔. ยังมีกลุ่มคนที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิดในประเทศไทย เนื่องจากสถานะหรือสภาพทำให้ถูกเลือกปฏิบัติซ้ำซ้อน ซึ่งรัฐบาลควรมีนโยบายและให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพื่อคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของกลุ่มคนเหล่านี้

ในการนี้ กสม. ได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาประเด็นต่างๆ รวมถึงการเร่งกระบวนการในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน และการปฏิบัติหรือลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment) นอกจากนี้ กสม. เห็นว่าการที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐปฏิเสธ คำทวงติง คำวิจารณ์เรื่องการเคารพสิทธิมนุษยชนนั้น ทำให้ไม่สามารถรับทราบสาเหตุแห่งปัญหาที่แท้จริงได้ และในภาวะดังกล่าว ย่อมไม่นำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน รวมถึงการชดเชยค่าเสียหายและให้ความเป็นธรรมแก่เหยื่อที่ได้รับผลกระทบ กสม.

ยังมีความกังวลอย่างยิ่งว่า มีกรณีจำนวนมากที่ผู้นำชุมชนหรือผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน รวมถึงสื่อมวลชน ถูกกระทำ (harassed) ข่มขู่ จับกุมโดยพลการ บังคับสูญหายและสังหาร

ดังนั้น การที่รัฐบาลไทยจะสามารถปฏิบัติตามพันธกรณี ICCPR ได้อย่างสัมฤทธิ์ผล จำเป็นต้องมีการจัดตั้งกลไกในภาครัฐบาลที่มีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งทรัพยากรที่พอเพียง เพื่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบติดตาม และประเมินผลในการปฏิบัติตามพันธกรณี รวมถึงการเสนอมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาแก่หน่วยงานที่รับผิดชอบ รวมทั้งรัฐบาล และเป็นแกนกลางในการจัดทำรายงานการปฏิบัติตามพันธกรณีครั้งต่อไป โดยให้ทุกฝ่ายโดยเฉพาะภาคประชาสังคม ได้มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง เพื่อให้กระบวนการจัดทำรายงานเป็นกระบวนการที่เรียนรู้ร่วมกัน และทำให้เกิดความก้าวหน้าและมีผลอย่างแท้จริง

สำหรับกิจกรรมหลักอื่นๆ ด้านต่างประเทศ ที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๘ อาจสรุปได้ ดังนี้

๑. การพบปะหารือเพื่อทำความรู้จัก แลกเปลี่ยนข้อมูล ความเห็น ประสบการณ์กับต่างประเทศ

ผู้แทน กสม. ได้ต้อนรับ พบปะ และแลกเปลี่ยนความเห็นกับผู้แทนจากสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของประเทศต่างๆ ผู้แทนรัฐบาลต่างประเทศ องค์การเอกชนระหว่างประเทศ ซึ่งเข้าพบ ดังนี้

ช่วงเวลา	ผู้เข้าพบ	ประเด็นการหารือ
๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๗	คณะผู้แทนจาก Al-Mujadillah Foundation	- แนวทางการดำเนินงาน - การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศ (สถานการณ์ภาคใต้)
๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๗	Ms. Ann Lundgren ที่ปรึกษาด้านการเมืองและวัฒนธรรม สถานเอกอัครราชทูตสวีเดน	- แนะนำตัวในฐานะเข้ารับตำแหน่งใหม่ - แนวทางการดำเนินงาน - การดำเนินงานในการรับเรื่องร้องเรียน
๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๗	คณะกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแห่งไต้หวัน (Human Rights Protection Commission, Control Yuan, Republic of China)	- ศึกษาสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และประสานสัมพันธ์หลังจากที่เคยมาเข้าเยี่ยมเมื่อ ๒ ปีที่แล้ว - การคุ้มครองสิทธิแรงงานไทยในไต้หวัน
๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๗	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สาธารณรัฐเกาหลี	- แนวทางการดำเนินงาน - ทหารหรือเรื่องสถานการณ์ละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย
๓ ธันวาคม ๒๕๕๗	คณะผู้เข้าร่วมอบรม Regional Human Rights Training Programme	- รับฟังและแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘	Mr. Lionel Fernando กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศรีลังกา	- แนวทางการเยียวยาผู้ที่ประสบเหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิ

ช่วงเวลา	ผู้เข้าพบ	ประเด็นการหารือ
๒๓ มีนาคม ๒๕๕๘	คณะผู้ตรวจการฝ่ายบัญชีรัฐบาล รัฐสภาสหรัฐฯ	- แนวทางการดำเนินงาน - การดำเนินงานของรัฐบาลสหรัฐฯ กับความสอดคล้องกับนโยบายต่าง ๆ ของรัฐ (ด้านสิทธิมนุษยชน) - สถานการณ์ภาคใต้ของไทย - ความเป็นไปได้ในการจัดอบรมต่าง ๆ ร่วมกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ
๒๓ มีนาคม ๒๕๕๘	Mr. Ryan V. Silverio ผู้แทนจาก Southeast Asia Coalition to Stop the Use of Child Soldiers	- แนวทางการดำเนินงาน - สอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ การใช้ทหารเด็ก - ความเป็นไปได้ในการเป็นภาคี พิธีสาร เลือกรับ เรื่องความเกี่ยวพันของเด็ก ในความขัดแย้งด้วยกำลังอาวุธ (Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the Involvement of Children in Armed Conflict)
๔ เมษายน ๒๕๕๘	Dr. Paul Lim หัวหน้าคณะ ผู้วิเคราะห์รายงาน Country Strategy Paper (CSP) ของสหภาพยุโรป	- แนวทางการดำเนินงาน
๒๙ เมษายน ๒๕๕๘	Mr. Basil Fernando ผู้อำนวยการใหญ่ Asian Human Rights Commission (AHRC)	- แนวทางการดำเนินงาน - ทำการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการ ต่อต้านการทรมาน และการปฏิบัติหรือ การลงโทษอื่นๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำแย่ศักดิ์ศรี - การคุ้มครองผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชนใน ประเทศไทย
๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘	Mr. Pieter Jozef Theofile Marres เอกอัครราชทูตเนเธอร์แลนด์ ประจำประเทศไทย	- แนวทางการดำเนินงาน - สถานการณ์สิทธิมนุษยชนทั่วไปของ ประเทศไทย - กรอบความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชน ระหว่างประเทศ
๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘	เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ	- สถานการณ์ปัญหา ๓ จังหวัดชายแดน ภาคใต้
๒๖ กันยายน ๒๕๕๘	Mr. Achim Schkade ที่ปรึกษาฝ่ายการเมืองและพิธีการ สถานเอกอัครราชทูต สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	- พบเพื่อแนะนำตัวในการเข้ารับ ตำแหน่งใหม่ - แนวทางการดำเนินงาน

๒. การมีส่วนร่วมในกรอบความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกของสหประชาชาติ

๒.๑ ภายใต้กรอบความร่วมมือกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia Pacific Forum of National Human Rights Institutions - APF) ซึ่ง กสม. เป็นสมาชิกสามัญ กสม. ได้มีบทบาทอย่างต่อเนื่อง ในการให้ความร่วมมือ เข้าร่วมกิจกรรม และร่วมประชุมประจำปีความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อหารือเกี่ยวกับประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน รวมถึงการสร้าง ความเข้มแข็งให้แก่สถาบันสมาชิก ซึ่งเพิ่มจำนวนมากขึ้น (ปัจจุบัน APF มีสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เป็นสมาชิกสามัญ (Full Member) จำนวน ๑๓ ประเทศ สมาชิกสำรอง (Candidate Member) ๑ ประเทศ สมาชิกสมทบ (Associate Member) ๓ ประเทศ รวม ๑๗ ประเทศ)

๒.๒ สำหรับการเข้าร่วมการประชุมครั้งที่ ๑๐ ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๔-๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๘ ณ กรุงอูลานบาตอร์ ประเทศมองโกเลีย ที่ประชุมได้มีการพิจารณาถึงการกำหนดแผนปฏิบัติการ ๓ ปี ซึ่งจะสิ้นสุดในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ การประสานงานกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมของ APF การพิจารณาการสมัครเป็นสมาชิกของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ตั้งขึ้นใหม่ การยกระดับสถานภาพของสถาบันสิทธิมนุษยชน

แห่งชาติในการประชุมระหว่างประเทศ การสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันสมาชิก เช่น การจัดการฝึกอบรมการประชุมร่วมกับคณะผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย (Advisory Council of Jurists - ACJ) เพื่อรับฟังความเห็นจากคณะผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศเรื่อง “บทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการป้องกันการทารุณกรรม”

๒.๓ อนึ่ง รายงานการประชุมประจำปีของผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นอิสระ ซึ่งเสนอต่อสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ กล่าวว่า APF เป็นกรอบความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนของภูมิภาคที่มีความเข้มแข็ง ซึ่งควรได้รับการสนับสนุนกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรมให้มากขึ้น

๒.๔ นอกจากนี้ กสม. ยังได้เข้าร่วมการประชุมประจำปีว่าด้วยความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ ๑๓ ระหว่างวันที่ ๓๐ สิงหาคม - ๒ กันยายน ๒๕๔๘ ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งถึงแม้ว่ากรอบการประชุมดังกล่าวจะเป็นการประชุมของผู้แทนรัฐบาล แต่ กสม. ในฐานะที่เป็นสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและเป็นผู้สังเกตการณ์ในการประชุม ก็ได้ให้ข้อคิดเห็นต่างๆ เกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในภูมิภาคแก่ที่ประชุม เช่น ปัญหาการค้ามนุษย์ และความร่วมมือของภูมิภาคในเรื่องแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สิทธิมนุษยชนศึกษา และการส่งเสริมสิทธิในการพัฒนา รวมทั้งสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

๓. การมีบทบาทในกรอบความร่วมมือกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทั่วโลก

หลังจากที่ กสม. ได้เป็นสมาชิกของคณะกรรมการประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติระหว่างประเทศ (International Co-ordinating Committee - ICC) ใน ปี ๒๕๔๗ โดยมีสถานะของสมาชิกในระดับ A* แล้ว กสม. ได้เข้าร่วมการประชุมประจำปีของ ICC ครั้งที่ ๑๖ ซึ่ง

* สถานะสมาชิกของ ICC มี ๓ ระดับคือ A = สมาชิกสามัญ หมายถึงสถาบันที่มีบทบาทหน้าที่อันเป็นอิสระสอดคล้องกับหลักการปารีส A(R) = รับเป็นสมาชิกโดยมีข้อสงวนว่าต้องยื่นเอกสารเพิ่มเติม B = สมาชิกสมทบ ไม่เป็นไปตามหลักการปารีสโดยสมบูรณ์ C = ไม่เป็นไปตามหลักการปารีส

จัดขึ้นระหว่างการประชุมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ณ นครเจนีวา ซึ่งนอกจากจะได้มีการหารือกับข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติแล้ว ยังได้มีการหารือเกี่ยวกับบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในเรื่องต่างๆ อาทิ การรับรองกลไกเตือนภัย (Early Warning Mechanism) เพื่อเป็นแนวทางสำหรับองค์กรในการช่วยเหลือสนับสนุนสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอื่นๆ ที่ถูกข่มขู่ในการปฏิบัติหน้าที่ ปัญหาชนกลุ่มน้อย แรงงานย้ายถิ่นฐาน สิทธิของผู้ป่วยติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ เป็นต้น

๔. การเข้าร่วมในเวทีการประชุมระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนอื่นๆ

นอกจากกรอบการประชุมข้างต้นแล้ว ผู้แทนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยังได้เข้าร่วมการประชุมอื่นๆ ในด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ที่สำคัญดังนี้

- ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๗ เข้าร่วมประชุม Thailand Consultation on the Draft Southeast Asia Human Development Report เพื่อให้ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำรายงานการพัฒนา มนุษย์ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

- ๑๒-๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๗ เข้าร่วมประชุม International Seminar “Causes, Effects and Consequences of the Migratory Phenomenon and Human Rights Protection” ณ เมืองซาคส์เตคาส ประเทศเม็กซิโก เพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของแรงงานย้ายถิ่นฐาน

- ๒๐-๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๗ เข้าร่วมประชุม Inter-sessional Expert Meeting on National Human Rights Action Plan and Human Rights

Education in the Asia-Pacific Region ณ กรุงเทพมหานคร เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดทำแผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และแผนสิทธิมนุษยชนศึกษา

- ๓-๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ เข้าร่วมประชุม Workshop for Judges and Lawyers on the Justiciability of Economic, Social and Cultural Rights ณ กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ เพื่อหารือเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตามกระบวนการทางกฎหมาย

- ๖ ธันวาคม ๒๕๕๗ เข้าร่วมประชุม Building Our Common Legacy: Faith, Family, Freedom and Peace ณ กรุงวอชิงตัน สหรัฐอเมริกา เพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับเสรีภาพ และการสร้างสันติภาพในความแตกต่างด้านศาสนา การเมือง และวัฒนธรรม

- ๒๕-๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘ เข้าร่วมประชุม Seminar on the UN and Human Rights Defenders ณ กรุงออสโล นอร์เวย์ เพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสหประชาชาติกับผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน

- ๑๔-๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๘ เข้าร่วมประชุม East Asia and Pacific Regional Consultation on Violence against Children ณ กรุงเทพมหานคร เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็กในภูมิภาคและแนวทางการป้องกัน

- ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๘ เข้าร่วมประชุม UNHCR Seminar on Refugee Protection in Thailand ณ กรุงเทพมหานคร เพื่อแลกเปลี่ยนแนวทางการคุ้มครองสิทธิของผู้ลี้ภัยในประเทศไทย

ส่วนที่ ๘ การบริหารจัดการ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (สสม.) มีการดำเนินงานและพัฒนาปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงาน อัตรากำลัง และระบบการทำงานในด้านต่างๆ เพื่อสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ ดังนี้

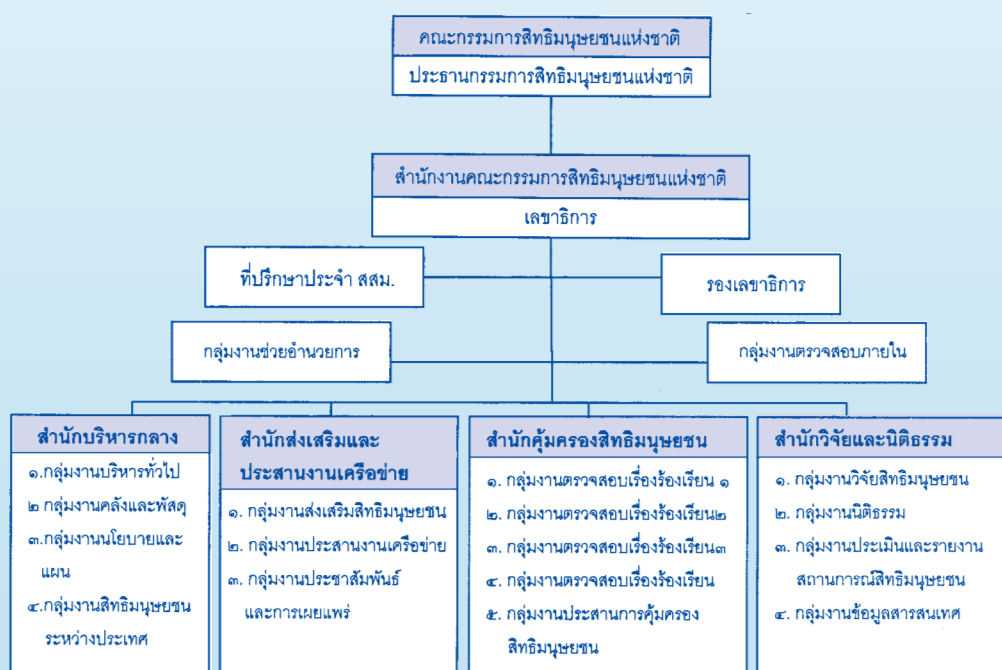
๑. โครงสร้างการบริหารงานของ สสม.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภา โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และมีเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานฯ ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยทำหน้าที่ในเรื่องเกี่ยวกับงานธุรการของคณะกรรมการฯ และดำเนินการสืบสวนหรือตรวจสอบเกี่ยวกับเรื่องที่มีการ

ยื่นคำร้องตามที่คณะกรรมการฯ มอบหมาย ศึกษาและสนับสนุนให้มีการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ประสานกับหน่วยราชการ องค์การเอกชน หรือองค์การอื่นในด้านสิทธิมนุษยชนในการดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการฯ มอบหมาย

ในปีงบประมาณ ๒๕๔๘ ได้มีการแบ่งส่วนราชการภายในและกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขึ้นใหม่ เป็น ๔ สำนัก และ ๒ กลุ่มงาน โดยเปลี่ยนชื่อส่วนในสำนักต่างๆ เป็นกลุ่มงาน พร้อมทั้งมีการปรับแก้ไขชื่อกลุ่มงานและเพิ่มกลุ่มงานตามประกาศคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๘ คือ สำนักบริหารกลาง สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สำนักวิจัยและนิติธรรม กลุ่มงานตรวจสอบภายใน และกลุ่มงานช่วยอำนวยความสะดวก

แผนภูมิที่ ๑ โครงสร้างการบริหารงาน

๒. อัตรากำลัง/บุคลากร

บุคลากรที่ปฏิบัติงานสนับสนุนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สรุปได้ดังนี้

ประเภทบุคลากร จำแนกได้เป็น ๕ ประเภท ได้แก่

๑. กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๒. ที่ปรึกษาประจำ กสม.
๓. ผู้ช่วยปฏิบัติงานของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กรรมการแต่ละท่านมีผู้ช่วยปฏิบัติงาน ๒ - ๓ คน ซึ่งประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นผู้แต่งตั้ง เป็นรายปีงบประมาณ)
๔. ข้าราชการ
๕. พนักงานจ้างเหมาบริการ (เพื่อปฏิบัติงานด้านต่างๆ เช่น งานธุรการ งานด้านกฎหมาย งานบันทึกข้อมูล งานขับรถยนต์ ฯลฯ)

จำนวนบุคลากร มีจำนวนบุคลากรรวมทั้งสิ้น ๑๗๖ คน จำแนกตามประเภท ดังนี้

ประเภท	จำนวน (คน)
๑. กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๑๑
๒. ที่ปรึกษา กสม.	๑
๓. ผู้ช่วยปฏิบัติงาน	๒๓
๔. ข้าราชการ *	๘๙
๕. พนักงานจ้างเหมาบริการ	๕๒

หมายเหตุ : * มีกรอบอัตรากำลัง ๑๐๕ อัตรา ในปีงบประมาณ ๒๕๔๘ และบรรจุได้ ๘๙ อัตรา

จำนวนข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในปัจจุบัน (กันยายน ๒๕๔๘) สามารถจำแนกตามตำแหน่ง/สำนักต่าง ๆ ได้ ดังนี้

ตำแหน่ง / สำนัก	อัตรากำลัง	
	ตามกรอบ	บรรจุแต่งตั้ง
เลขาธิการ	๑	๑
ที่ปรึกษาประจำสำนักงานฯ	๔	๒
รองเลขาธิการ	๑	๑
กลุ่มงานตรวจสอบภายใน	๒	๒
กลุ่มงานช่วยอำนวยความสะดวก	๕	๓
สำนักบริหารกลาง	๓๒	๒๘
สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย	๑๘	๑๕
สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	๒๗	๒๕
สำนักวิจัยและนิติธรรม	๑๕	๑๒
รวม	๑๐๕	๘๙

หมายเหตุ : ในปีงบประมาณ ๒๕๔๘ ได้มีการกำหนดตำแหน่งเพิ่มจำนวน ๓ อัตรา จากเดิม ๑๐๒ อัตราเป็น ๑๐๕ อัตรา

๓. งบประมาณรายจ่ายประจำปี

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เสนอค่าของงบประมาณไปยังประธานรัฐสภาเพื่อเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้พอเพียงกับการบริหารงานโดยอิสระของคณะกรรมการฯ ซึ่งในปี ๒๕๕๘ ได้รับงบประมาณทั้งสิ้น ๙๓,๖๕๒,๐๐๐ บาท จากวงเงินที่เสนอไป ๑๘๖,๙๐๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๑ เท่านั้น ซึ่งสามารถจำแนกตามลักษณะการใช้จ่าย ดังนี้

- ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ๓๓,๕๔๓,๐๐๐ บาท (คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๑)
 - ค่าใช้จ่ายในการจัดการและบริหารองค์กร ๕๐,๖๐๘,๐๐๐ บาท (คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๐)
 - ค่าใช้จ่ายในลักษณะค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ๙,๕๐๑,๐๐๐ บาท (คิดเป็นร้อยละ ๔.๙)
- ในภาพรวมได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๗ คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๗

๔. การพัฒนาระบบงาน

มีการจัดทำแผนงานประจำปี โดยให้คณะกรรมการชุดต่างๆ และหน่วยงานภายใน จำนวน ๔ สำนัก และ ๑ กลุ่มงาน เสนอแผนงาน/โครงการ ซึ่งมีการมอบหมายให้สำนักดูแล/รับผิดชอบในการรายงานแผนงาน/โครงการของคณะอนุกรรมการที่มีฝ่ายเลขานุการของคณะอนุกรรมการสังกัดอยู่ รวมทั้งมีการติดตามการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเป็นระบบ โดยสรุปในงบประมาณ ๒๕๕๘ มีการดำเนินงาน/โครงการทั้งสิ้น จำนวน ๑๐๙ โครงการ มีการใช้จ่ายงบประมาณไปทั้งสิ้น ๘๘,๙๕๑,๔๕๑ บาท คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๙๙ ของงบประมาณที่ได้รับ

ในด้านการเงินและพัสดุ ได้ขอทำความเข้าใจกับสำนักงบประมาณในการเบิกจ่าย เช่น ค่ารับรองในการเดินทางไปราชการต่างประเทศชั่วคราวในลักษณะเหมาจ่าย เพื่อใช้ในการปฏิบัติการกิจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทำความตกลงกับกรมบัญชีกลางในการเบิกจ่ายค่าตอบแทนสำหรับการเขียนรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน และ

ขออนุมัติการจัดเก็บงบประมาณเหลือจ่ายปีงบประมาณ ๒๕๕๘ เพื่อนำมาใช้ในการปีถัดไป จำนวนเงิน ๙,๙๑๐,๐๐๐ บาท นอกจากนี้ ได้นำระบบ E-auction มาใช้ในการจัดซื้อจัดจ้างด้วย

๕. การพัฒนาบุคลากร

มีการส่งเสริมและพัฒนาความรู้บุคลากรในหน่วยงานให้มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนเพิ่มพูนทักษะในการปฏิบัติงาน ในด้านต่างๆ ดังนี้

๑) ประสานความร่วมมือกับ The Asia Pacific Forum of National Human Rights Institutions (APF) ในการส่งวิทยากรต่างประเทศมาอบรมความรู้ด้านการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนแก่เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ๑ ครั้ง / ๗๐ คน

๒) จัดอบรมความรู้และทักษะเพื่อการปฏิบัติงานคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ร่วมกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ๑ ครั้ง / ๓๑ คน

๓) จัดอบรมความรู้เพื่อพัฒนาข้าราชการใหม่ สสม. ซึ่งเป็นทั้งข้าราชการที่รับโอนมาและข้าราชการที่บรรจุใหม่ ๑ ครั้ง / ๙๐ คน

๔) จัดสัมมนาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อพัฒนางานขององค์กรในหัวข้อ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เรื่อง “ก้าวต่อไปของการส่งเสริมศักยภาพการปฏิบัติงานองค์กร” ๑ ครั้ง / ๑๕๐ คน และ การจัดสัมมนาเพื่อพัฒนางานของแต่ละสำนักต่างๆ อีก ๓ ครั้ง

๕) ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมความรู้กับหน่วยงาน/สถาบันการศึกษาต่างๆ อาทิเช่น แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งด้านนโยบายสาธารณะโดยสันติวิธี ธรรมาภิบาลสำหรับนักบริหารกฎหมายมหาชน กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล กฎหมายปกครองเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิด การคิดอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ด้วย Mind Map เทคนิคการคิดอย่างเป็นระบบ และหลักสูตรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

รายงานการสอบบัญชีและงบการเงิน
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
สำหรับปีสิ้นสุด
วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๘ และ ๒๕๔๗

รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2548 และ 2547 งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินและกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของแต่ละปีของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งผู้บริหารของสำนักงานฯ เป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลในงบการเงินเหล่านี้ ส่วนสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินดังกล่าวจากผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป ซึ่งกำหนดให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องวางแผนและปฏิบัติตามเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผลว่า งบการเงินแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการทดสอบหลักฐานประกอบรายการทั้งที่เป็นจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน การประเมินความเหมาะสมของหลักการบัญชีที่สำนักงานฯ ใช้และประมาณการเกี่ยวกับรายการทางการเงินที่เป็นสาระสำคัญซึ่งผู้บริหารของสำนักงานฯ เป็นผู้จัดทำขึ้น ตลอดจนการประเมินถึงความเหมาะสมของการแสดงรายการที่น่าเสนอในงบการเงินโดยรวม สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเชื่อว่าการตรวจสอบดังกล่าวให้ข้อสรุปที่เป็นเกณฑ์อย่างเหมาะสมในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่า งบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2548 และ 2547 ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของแต่ละปีของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติโดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป และที่กระทรวงการคลังกำหนด

(นางสาวลักขณา นุญยมโนกุล)

ผู้อำนวยการสำนักงาน

(นางสาวศิริพร รอดศรีจันทร์)

ผู้อำนวยการกลุ่ม

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

Office of the Auditor General

วันที่ 9 พฤษภาคม 2549

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2548 และ 2547

	หมายเหตุ	2548 (บาท)	2547 (บาท)
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	4	16,355,142.08	14,089,612.02
ลูกหนี้		3,276,879.00	2,189,947.64
วัสดุคงเหลือ		853,558.20	572,241.68
รายได้จากงบประมาณค้างรับ		<u>470,132.00</u>	<u>35,433.00</u>
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		<u>20,955,711.28</u>	<u>16,887,234.34</u>
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์สุทธิ	5	30,807,273.99	36,244,888.82
สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนสุทธิ	6	<u>2,085,436.56</u>	<u>1,150,200.32</u>
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		<u>32,892,710.55</u>	<u>37,395,089.14</u>
รวมสินทรัพย์		<u>53,848,421.83</u>	<u>54,282,323.48</u>
หนี้สิน			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้	7	2,911,998.76	902,738.95
ใบสำคัญค้ำจ่าย	8	299,853.60	85,519.28
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	9	3,248,886.34	2,396,328.13
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายค้างจ่าย		317,619.78	245,128.38
รายได้จากเงินงบประมาณรับล่วงหน้า		12,579,456.10	11,242,908.11
เงินรับฝาก	10	<u>13,490.00</u>	<u>29,248.81</u>
รวมหนี้สินหมุนเวียน		<u>19,371,304.58</u>	<u>14,901,871.66</u>
หนี้สินไม่หมุนเวียน			
รายได้จากการรับบริจาคหรือการรับรู้		129,508.75	188,673.75
เงินประกันของและเงินประกันสัญญา		184,123.50	913,121.00
เงินประกันผลงาน		46,725.00	-
เงินอุดหนุนราชการรับจากคลัง		<u>500,000.00</u>	<u>500,000.00</u>
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน		<u>860,357.25</u>	<u>1,601,794.75</u>
รวมหนี้สิน		<u>20,231,661.83</u>	<u>16,503,666.41</u>
สินทรัพย์สุทธิ		<u>33,616,760.00</u>	<u>37,778,657.07</u>

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

๗

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2548 และ 2547

	หมายเหตุ	2548 (บาท)	2547 (บาท)
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน			
ทุน		36,337,488.77	36,337,488.77
รายได้สูง/(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสะสม		<u>(2,720,728.77)</u>	<u>1,441,168.30</u>
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน	11	<u>33,616,760.00</u>	<u>37,778,657.07</u>

ด.ช.

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(นางอรินฎา สุตรสุคนธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นางสาวสุวรรณา กรัพนานนท์)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานคลังและพัสดุ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
 งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน
 สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2548 และ 2547

	หมายเหตุ	2548 (บาท)	2547 (บาท)
รายได้จากการดำเนินงาน			
รายได้จากรัฐบาล :			
รายได้จากเงินงบประมาณ	12	<u>95,159,720.83</u>	<u>70,260,175.40</u>
รวมรายได้จากเงินงบประมาณ		<u>95,159,720.83</u>	<u>70,260,175.40</u>
รายได้จากแหล่งอื่น :			
รายได้จากการรับบริจาค		<u>59,165.00</u>	<u>46,180.00</u>
รวมรายได้จากแหล่งอื่น		<u>59,165.00</u>	<u>46,180.00</u>
รวมรายได้จากการดำเนินงาน		<u>95,218,885.83</u>	<u>70,306,355.40</u>
ค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน			
ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	13	47,130,773.94	33,391,835.17
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	14	43,198,903.22	34,589,070.90
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	15	<u>9,051,105.74</u>	<u>8,313,233.61</u>
รวมค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน		<u>99,380,782.90</u>	<u>76,294,139.68</u>
รายได้ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ		<u>(4,161,897.07)</u>	<u>(5,987,784.28)</u>

๙

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
งบกระแสเงินสด
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2548 และ 2547

	2548 (บาท)	2547 (บาท)
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน		
รายได้ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	(4,161,897.07)	(5,987,784.28)
ปรับ กระทบยอดเป็นกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน		
ค่าเสื่อมราคา	8,646,841.98	8,044,011.52
ค่าตัดจำหน่าย	404,263.76	269,222.09
เพิ่มขึ้น(ลดลง)ในเจ้าหนี้	2,009,259.81	(5,221,033.18)
เพิ่มขึ้น(ลดลง)ในใบสำคัญค้ำจ่าย	214,334.32	(305,082.05)
เพิ่มขึ้นในค่าใช้จ่ายค้ำจ่าย	852,558.21	2,246,947.64
เพิ่มขึ้นในภาษีหัก ณ ที่จ่ายค้ำจ่าย	72,491.40	245,128.38
เพิ่มขึ้นในรายได้จากเงินงบประมาณรับล่วงหน้า	1,336,547.99	10,967,817.84
ลดลงในเงินรับฝาก	(15,758.81)	(165,709.97)
เพิ่มขึ้น(ลดลง)ในรายได้จากการรับบริจาคหรือการรับรู้	(59,165.00)	161,580.00
ลดลงในเงินประกันซองและเงินประกันสัญญา	(728,997.50)	(74,487.38)
เพิ่มขึ้นในเงินประกันผลงาน	46,725.00	-
เพิ่มขึ้นในลูกหนี้	(1,086,931.36)	(2,101,897.64)
ลดลง(เพิ่มขึ้น)ในวัสดุคงเหลือ	(281,316.52)	51,577.92
ลดลงในภาษีหักส่งล่วงหน้า	-	11,448.60
เพิ่มขึ้นในรายได้จากงบประมาณค้างรับ	(434,699.00)	(35,433.00)
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมการดำเนินงาน	<u>6,814,257.21</u>	<u>8,106,306.49</u>
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน		
เงินสดจ่ายจากการซื้อที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	(3,209,227.15)	(2,148,607.25)
เงินสดจ่ายจากการซื้อสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน	(1,339,500.00)	(390,000.00)
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมลงทุน	<u>(4,548,727.15)</u>	<u>(2,538,607.25)</u>
กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน	-	-
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดเพิ่มขึ้นสุทธิ	2,265,530.06	5,567,699.24
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ณ วันต้นงวด	14,089,612.02	8,521,912.78
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ณ วันปลายงวด	<u>16,355,142.08</u>	<u>14,089,612.02</u>

๑๐๕

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2548 และ 2547

1. การจัดตั้งและวัตถุประสงค์

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นองค์การอิสระที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา 199 และ มาตรา 200 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 116 ตอนที่ 118 ก ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน 2542 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 17 มีฐานะเป็นส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภา ดังนั้น นายกรัฐมนตรีจึงได้อนุมัติให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นหน่วยงานธุรการไปพลางก่อน จนกระทั่งในปีงบประมาณ 2545 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดตั้งเป็นที่เรียบร้อยแล้วจึงได้ดำเนินการส่งมอบงานและทรัพย์สินตามหนังสือสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ที่ สว 0003/198 ลงวันที่ 16 มกราคม 2545 และหนังสือแจ้งผลการตรวจรับที่ สม 0001/332 ลงวันที่ 5 เมษายน 2545 โดยสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (1) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- (2) รับคำร้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการและดำเนินการสืบสวนหรือตรวจสอบเกี่ยวกับเรื่องที่มีการยื่นคำร้องตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
- (3) ศึกษาและสนับสนุนให้มีการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน
- (4) ประสานงานกับหน่วยราชการ องค์การเอกชน หรือองค์การอื่นในด้านสิทธิมนุษยชนในการดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
- (5) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ขึ้นตรงต่อประธานกรรมการและเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้าง ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เป็นประโยชน์ให้ประชาชนได้รับความคุ้มครอง และส่งเสริมด้านสิทธิมนุษยชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ตามที่ได้รับอำนาจหน้าที่ คือ

- (1) ส่งเสริมการเคารพและการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับประเทศ และระหว่างประเทศ

สว

(2) ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าว เพื่อดำเนินการในกรณีที่น่าสงสัยว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

(3) เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(4) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

(5) ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

(6) จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ เสนอต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรี และเปิดเผยต่อสาธารณชน

(7) ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา

(8) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาในกรณีที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญาเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(9) แต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(10) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

2. วิสัยทัศน์ พันธกิจ ผลผลิตของหน่วยงานและตัวชี้วัดความสำเร็จ

วิสัยทัศน์

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า "มุ่งสู่ความเป็นสถาบันที่สร้างสรรค์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย"

พันธกิจ

(1) เสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนให้เป็นวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย ให้มีความเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์และมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาสิทธิมนุษยชนในประเทศ และระหว่างประเทศ

(2) ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเว้นการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีและเสนอมาตรการแก้ไขที่เหมาะสม เสนอการปรับปรุงกฎหมายต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี รวมถึงการศึกษาวิจัย เผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน และการจัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศเสนอต่อรัฐสภา

๙

ผลผลิตของหน่วยงานและตัวชี้วัดความสำเร็จ

(1) ผลผลิต : การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

ตัวชี้วัด : องค์การภาครัฐ/เอกชน ภาคประชาสังคม ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชน

(2) ผลผลิต : การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ตัวชี้วัด : ผู้ร้องเรียนมีความพึงพอใจ

3. นโยบายการบัญชีที่สำคัญ

3.1 หลักการบัญชี

- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (สสม.) จัดทำบัญชีตามหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 เป็นต้นมา
- รอบระยะเวลาบัญชีเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม และสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน ของปีถัดไป

3.2 การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่าย

รายได้ รับรู้ตามเกณฑ์คงค้าง คือ บันทึกบัญชีรายได้เมื่อได้รับจากคลังหรือจากแหล่งประเภทนั้น ดังนี้

- เงินอุดหนุนจากรัฐบาล ได้รับเงินงบประมาณในงบรายจ่ายอื่นโดยได้รับเงินงบประมาณเป็นการล่วงหน้าตามแผนการใช้จ่ายเงินและเมื่อได้รับการโอนเงินจากกรมบัญชีกลางจะบันทึกเข้าบัญชีรายได้จากเงินงบประมาณรับล่วงหน้าก่อน และจะรับรู้เป็นรายได้จากเงินงบประมาณแต่ละประเภท (งบบุคลากร งบดำเนินงาน งบลงทุน) ตามจำนวนรายจ่ายที่เกิดขึ้น
- เงินงบประมาณรายจ่ายงบกลาง ได้รับเงินตามที่วงฎกาเบิกจ่าย รับรู้เป็นรายได้เงินงบประมาณงบกลางเมื่อได้รับโอนเงิน
- เงินรายได้จากการรับบริจาค รับรู้เป็นรายได้เมื่อได้รับเงิน ส่วนกรณีได้รับบริจาคเป็นสินทรัพย์ จะรับรู้เป็นรายได้ตามอายุการใช้งานของสินทรัพย์

ค่าใช้จ่าย รับรู้และบันทึกบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง คือ บันทึกการค่าใช้จ่ายเมื่อมีค่าใช้จ่ายจริงเกิดขึ้น

3.3 การรับรู้สินทรัพย์

- เกณฑ์การรับรู้สินทรัพย์ถาวรขั้นต่ำปีงบประมาณ 2546 ตั้งแต่ 5,000 บาทขึ้นไป และปีงบประมาณ 2545 ตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไป โดยถือปฏิบัติตามหลักการและนโยบายบัญชี สำหรับหน่วยงานภาครัฐ ตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

สำหรับสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน ได้แก่ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หากเป็นกรณีตรวจรับงานเป็นงวด ๆ จะบันทึกเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างการพัฒนา เมื่อพัฒนาเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงโอนมาเป็นสินทรัพย์ประเภทโปรแกรมคอมพิวเตอร์เมื่อมีการตรวจรับ และบันทึกค่าตัดจำหน่ายสะสมหักออกจากราคาทุนของโปรแกรมคอมพิวเตอร์

- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้กำหนดเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายสินทรัพย์โดยวิธีเส้นตรง ดังนี้

ประเภทสินทรัพย์	อายุการใช้งาน(ปี)	อัตราร้อยละ
อาคารที่ทำการและส่วนปรับปรุง	20	5
ครุภัณฑ์และอุปกรณ์สำนักงาน	10	10
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5	20
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	5	20
เครื่องกำเนิดไฟฟ้า	20	5
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	4	25
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	5	20
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	4	25

3.4 วัสดุคงเหลือ

หน่วยงานจะรับรู้วัสดุสิ้นเปลืองตามราคาทุน โดยวิธีเข้าก่อน – ออกก่อน (FIFO) เมื่อจัดซื้อจะบันทึกเป็นสินทรัพย์พร้อมจัดทำทะเบียนคุมวัสดุ ณ วันสิ้นงวดบัญชีจะตรวจนับจำนวนวัสดุที่คงเหลืออยู่ และบันทึกรายการวัสดุที่ใช้ไปเป็นค่าใช้จ่ายในงวดบัญชีนั้น

4. เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ประกอบด้วย

หน่วย : บาท		
	2548	2547
เงินสด	310.00	497.50
เงินตราต่างประเทศ	500,000.00	500,000.00
เงินฝากธนาคาร		
ธนาคารแห่งประเทศไทย		
เงินในงบประมาณ เลขที่บัญชี 001-004031-5	-	13,705.00
เงินนอกงบประมาณ เลขที่บัญชี 001-004032-3	-	913,121.00

หน่วย : บาท

	2548	2547
ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)		
เงินในบประมาณ เลขที่บัญชี 030-1-62327-9	15,623,683.58	12,645,120.21
เงินในบประมาณ เลขที่บัญชี 030-6-05611-9	300.00	-
เงินนอกงบประมาณ เลขที่บัญชี 030-6-05278-4	-	17,168.31
	<u>15,623,983.58</u>	<u>13,589,114.52</u>
เงินฝากคลัง	<u>230,848.50</u>	<u>-</u>
รวม	<u>16,355,142.08</u>	<u>14,089,612.02</u>

5. ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์สุทธิ ประกอบด้วย

หน่วย : บาท

	ยอดคงเหลือ ณ 1 ต.ค. 47	เพิ่มขึ้น	ลดลง	ยอดคงเหลือ ณ 30 ก.ย. 48
ราคาทุน				
อาคารที่ทำการและส่วนปรับปรุง	16,123,000.87	40,000.00	-	16,163,000.87
ครุภัณฑ์และอุปกรณ์สำนักงาน	8,462,606.22	1,045,947.95	-	9,508,554.17
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	2,525,000.06	88,917.00	-	2,613,917.06
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	2,372,928.00	21,400.00	-	2,394,328.00
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	6,822,148.85	2,012,962.20	-	8,835,111.05
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	<u>20,269,000.00</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>20,269,000.00</u>
รวม	<u>56,574,684.00</u>	<u>3,209,227.15</u>	<u>-</u>	<u>59,783,911.15</u>
ค่าเสื่อมราคาสะสม				
อาคารที่ทำการและส่วนปรับปรุง	(1,906,351.34)	(807,983.37)	-	(2,714,334.71)
ครุภัณฑ์และอุปกรณ์สำนักงาน	(1,945,575.14)	(921,379.86)	-	(2,866,955.00)
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	(776,903.58)	(505,000.02)	-	(1,281,903.60)
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	(1,082,289.67)	(475,655.60)	-	(1,557,945.27)
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	(3,473,158.75)	(1,883,024.13)	-	(5,356,182.88)
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	<u>(11,145,516.70)</u>	<u>(4,053,799.00)</u>	<u>-</u>	<u>(15,199,315.70)</u>
รวม	<u>(20,329,795.18)</u>	<u>(8,646,841.98)</u>	<u>-</u>	<u>(28,976,637.16)</u>
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์สุทธิ	<u>36,244,888.82</u>	<u>(5,437,614.83)</u>	<u>-</u>	<u>30,807,273.99</u>
ค่าเสื่อมราคาประจำปี	8,044,011.52			8,646,841.98

6. สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนสุทธิ ประกอบด้วย

หน่วย : บาท

	ยอดคงเหลือ ณ 1 ต.ค. 47	เพิ่มขึ้น	ลดลง	ยอดคงเหลือ ณ 30 ก.ย. 48
ราคาทุน				
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	1,376,055.00	1,162,500.00	-	2,538,555.00
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างพัฒนา	60,000.00	1,179,500.00	(1,002,500.00)	237,000.00
รวม	1,436,055.00	2,342,000.00	(1,002,500.00)	2,775,555.00
ค่าตัดจำหน่ายสะสม				
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	(285,854.68)	(404,263.76)	-	(690,118.44)
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างพัฒนา	-	-	-	-
รวม	(285,854.68)	(404,263.76)	-	(690,118.44)
สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนสุทธิ	1,150,200.32	1,937,736.24	(1,002,500.00)	2,085,436.56
ค่าตัดจำหน่ายประจำปี	269,222.09			404,263.76

7. เจ้าหนี้ ประกอบด้วย

หน่วย : บาท

	2548	2547
ค่าจ้างลูกจ้างตามสัญญาจ้าง	606,180.21	14,628.00
ค่าใช้สอย (เอกสารแนบ 1)	1,296,411.92	751,003.95
วัสดุ (เอกสารแนบ 1)	652,673.63	117,107.00
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	88,917.00	-
ค่าครุภัณฑ์สำนักงาน	30,816.00	-
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	-	20,000.00
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างพัฒนา	237,000.00	-
รวม	2,911,998.76	902,738.95

ณ

8. ใบสำคัญค้ำจาย ประกอบด้วย

หน่วย : บาท

	2548	2547
เงินเดือนข้าราชการ	-	661.00
ค่าตอบแทนที่ปรึกษากรรมการ	34,062.00	-
ค่าใช้จ่ายสวัสดิการ (เอกสารแนบ 2)	29,872.00	49,138.00
ค่าตอบแทน (เอกสารแนบ 2)	17,200.00	16,950.00
ค่าใช้สอย (เอกสารแนบ 2)	208,356.20	16,270.28
วัสดุงานบ้าน	8,363.40	-
ค่าอาหารทำการนอกเวลา	-	2,500.00
ค่าโทรศัพท์	2,000.00	-
รวม	<u>299,853.60</u>	<u>85,519.28</u>

9. ค่าใช้จ่ายค้ำจาย ประกอบด้วย

หน่วย : บาท

	2548	2547
เงินเดือนผู้ช่วยปฏิบัติงานกรรมการ	13,200.00	11,583.00
ค่าตอบแทน (เอกสารแนบ 3)	9,100.00	59,000.00
ค่าใช้สอย (เอกสารแนบ 3)	2,834,027.88	2,109,092.64
วัสดุ	-	855.00
ค่าอาหารทำการนอกเวลา	-	21,000.00
ค่าสาธารณูปโภค (เอกสารแนบ 3)	<u>392,558.46</u>	<u>194,797.49</u>
รวม	<u>3,248,886.34</u>	<u>2,396,328.13</u>

10. เงินรับฝาก ประกอบด้วย

หน่วย : บาท

	2548	2547
เงินประกันสังคมส่วนของผู้จ้าง	13,200.00	11,583.00
เงินค่าไฟฟ้าร้านค้า	290.00	497.50
เงินสนับสนุนค่าใช้จ่ายร่วมประชุม APF	-	<u>17,168.31</u>
รวม	<u>13,490.00</u>	<u>29,248.81</u>

11. ส่วนทุน ประกอบด้วย

	หน่วย : บาท	
	2548	2547
เงินทุนตั้งต้น	36,337,488.77	36,337,488.77
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสมต้นงวด	1,441,168.30	7,456,046.33
หัก รายการปรับปรุงต้นงวด	-	(27,093.75)
บวก รายได้ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิงวดนี้	(4,161,897.07)	(5,987,784.28)
รายได้สูง/(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสะสมปลายงวด	(2,720,728.77)	1,441,168.30
รวม	33,616,760.00	37,778,657.07

12. รายได้จากเงินงบประมาณ ประกอบด้วย

	หน่วย : บาท	
	2548	2547
งบบุคลากร	44,635,198.51	31,624,211.16
งบดำเนินการ	43,289,552.44	34,378,145.67
งบลงทุน	4,739,394.45	2,490,194.56
งบกลาง	2,495,575.43	1,767,624.01
รวม	95,159,720.83	70,260,175.40

13. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ประกอบด้วย

	หน่วย : บาท	
	2548	2547
เงินเดือนข้าราชการ (เอกสารแนบ 4)	21,854,128.12	10,252,762.70
เงินเดือนกรรมการ (เอกสารแนบ 4)	13,916,880.00	13,554,000.00
ค่าตอบแทนผู้ช่วยปฏิบัติงานกรรมการ (เอกสารแนบ 4)	4,080,412.08	3,980,090.19
ค่าตอบแทนที่ปรึกษากรรมการ	475,615.31	184,482.76
ค่าจ้างลูกจ้างตามสัญญาจ้าง	4,308,163.00	3,652,875.51
บ้านานู	405,312.43	451,263.01
เงินช่วยเหลือค่าครองชีพข้าราชการบ้านานู	12,148.00	-
บำเหน็จดำรงชีพ	-	310,690.50
ค่าใช้จ่ายสวัสดิการ (เอกสารแนบ 4)	2,078,115.00	1,005,670.50
รวม	47,130,773.94	33,391,835.17

ปีงบประมาณ 2548 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย กรรมการ 11 คน ผู้ช่วยปฏิบัติงานกรรมการ 22 คน ข้าราชการ 86 คน ลูกจ้างตามสัญญาจ้าง 54 คน และข้าราชการบำนาญ 2 คน

14. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ประกอบด้วย

		หน่วย : บาท	
		2548	2547
ค่าตอบแทน	(เอกสารแนบ 5)	3,064,754.84	3,527,451.61
ค่าใช้สอย	(เอกสารแนบ 5)	30,385,684.60	20,444,444.22
ค่าวัสดุ	(เอกสารแนบ 5)	4,752,467.96	7,079,012.35
ค่าอาหารทำการนอกเวลา		325,420.00	243,840.00
ค่าสาธารณูปโภค	(เอกสารแนบ 5)	4,479,908.52	3,134,975.41
ค่าครุภัณฑ์	(เอกสารแนบ 5)	<u>190,667.30</u>	<u>159,347.31</u>
รวม		<u>43,198,903.22</u>	<u>34,589,070.90</u>

15. ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย ประกอบด้วย

		หน่วย : บาท	
		2548	2547
ค่าเสื่อมราคา			
อาคารที่ทำการและส่วนปรับปรุง		807,983.37	804,545.04
ครุภัณฑ์และอุปกรณ์สำนักงาน		921,379.86	839,633.77
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่		505,000.02	371,434.72
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ		475,655.60	441,785.60
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์		1,883,024.13	1,532,812.39
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง		<u>4,053,799.00</u>	<u>4,053,800.00</u>
		<u>8,646,841.98</u>	<u>8,044,011.52</u>
ค่าตัดจำหน่าย			
โปรแกรมคอมพิวเตอร์		<u>404,263.76</u>	<u>269,222.09</u>
รวม		<u>9,051,105.74</u>	<u>8,313,233.61</u>

๑๖

16. ภาระผูกพัน ประกอบด้วย

	หน่วย : บาท	
	2548	2547
ภาระผูกพันแบ่งตามประเภท		
ภาระผูกพันรายจ่ายประเภททุน		
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	553,000.00	140,000.00
ภาระผูกพันอื่น		
สัญญาใบสั่งซื้อ/ใบสั่งจ้างการจัดจ้างสินค้าและบริการ	1,747,089.00	2,767,830.00
รวม	2,300,089.00	2,907,830.00

17. รายงานเพื่อการบริหารงบประมาณตามเกณฑ์เงินสด

17.1 รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่ายปีปัจจุบัน

รายการ	งบประมาณรายจ่าย			เงินประจำงวด				
	เพิ่ม	ลด	คงเหลือ	เพิ่ม	ผูกพัน	กันไว้เบิก	เบิก	คงเหลือ
แผนงาน คุ่มครองสิทธิเสรีภาพ								
งานคุ่มครองสิทธิมนุษยชน								
งบรายจ่ายอื่น								
คชจ.ในด้านบุคลากร	38,443,000.00	38,443,000.00	-	38,443,000.00	-	-	38,443,000.00	-
คชจ.ในการจัดการและบริหารองค์กร	50,608,000.00	50,608,000.00	-	50,608,000.00	-	1,774,179.00	48,833,821.00	-
คชจ.ในลักษณะค่าครุภัณฑ์และ	4,591,000.00	4,591,000.00	-	4,591,000.00	-	-	4,591,000.00	-
สิ่งก่อสร้าง								
รวม	93,642,000.00	93,642,000.00	-	93,642,000.00	-	1,774,179.00	91,867,821.00	-

หมายเหตุ ยอดเงินกันไว้เบิกได้กันไว้ใช้จ่ายในส่วนของ

 ค่าใช้จ่ายในการจัดการและบริหารองค์กร 1,221,179.00 บาท

 ค่าใช้จ่ายในลักษณะค่าครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง 553,000.00 บาท

สว

17.2 รายงานฐานะเงินงบประมาณปีก่อน ปี 2547

หน่วย : บาท

รายการ	เงินกันไว้เบิกเหลือปี	เบิก	คงเหลือ
แผนงาน คุ่มครองสิทธิเสรีภาพ งานคุ่มครองสิทธิมนุษยชน งบรายจ่ายอื่น คชจ.ในการจัดการและบริหารองค์กร	2,677,830.00	2,019,410.00	658,420.00
รวม	2,677,830.00	2,019,410.00	658,420.00

หมายเหตุ ยอดคงเหลือประกอบด้วย

เงินคงเหลือปีงบประมาณ 2547 ขอขยายเวลาเบิกจ่าย	525,910.00	บาท
ยกเลิกสัญญา	129,510.00	บาท
ปรับลดวงเงินสัญญา	3,000.00	บาท

17.3 รายงานฐานะเงินงบประมาณปีก่อน ปี 2546

หน่วย : บาท

รายการ	เงินกันไว้เบิกเหลือปี	เบิก	คงเหลือ
แผนงาน คุ่มครองสิทธิเสรีภาพ งานคุ่มครองสิทธิมนุษยชน งบรายจ่ายอื่น คชจ.ในการจัดการและบริหารองค์กร	90,000.00	-	90,000.00
คชจ.ในลักษณะค่าครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง	140,000.00	140,000.00	-
รวม	230,000.00	140,000.00	90,000.00

หมายเหตุ ยอดคงเหลือเป็นเงินจากการยกเลิกสัญญาจ้าง 90,000.00 บาท

17.4 รายงานรายจ่ายเงินงบประมาณตามแผนงาน งาน หรือ โครงการ

หน่วย : บาท

รายการ	รายจ่าย			
	คชจ.ในด้านบุคลากร	คชจ.ในการจัดการและบริหารองค์กร	คชจ.ในลักษณะค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	รวม
แผนงาน คุ่มครองสิทธิเสรีภาพ งานคุ่มครองสิทธิมนุษยชน ปี 46-48	44,635,198.51	43,289,552.44	4,739,394.45	92,664,145.40

๑๖

17.5 รายงานรายจ่ายงบกลาง

หน่วย :บาท

	2548	2547
เงินสมทบและชดเชย กบข.	833,468.00	431,887.00
บ้านอุปถัมภ์	405,312.43	451,263.01
เงินช่วยเหลือค่าครองชีพ	12,148.00	-
เงินช่วยเหลือบุตร	3,550.00	2,400.00
ค่าการศึกษาบุตร	15,580.00	8,640.00
ค่ารักษาพยาบาลผู้ป่วยนอก - ข้าราชการ	936,322.50	478,801.50
ค่ารักษาพยาบาลผู้ป่วยใน - ข้าราชการ	146,997.50	17,915.00
บำเหน็จดำรงชีพ	-	310,690.50
ค่ารักษาพยาบาลผู้ป่วยนอก - ข้าราชการบ้านนาญ	125,643.00	66,027.00
ค่ารักษาพยาบาลผู้ป่วยใน - ข้าราชการบ้านนาญ	16,554.00	-
รวม	2,495,575.43	1,767,624.01

18. รายการพิเศษ

หน่วยงาน สสม.ได้รับเงินช่วยเหลือจากองค์กรภายนอก แต่ในปีงบประมาณ 2548 ยังไม่สามารถบันทึกบัญชีได้ตามแนวปฏิบัติทางบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง เนื่องจากอยู่ในระหว่างประสานขอข้อมูลและเอกสารจากข้าราชการและเจ้าหน้าที่ สสม. ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วน และเพื่อเป็นเอกสารหลักฐานประกอบการบันทึกบัญชี ในปีงบประมาณ 2549 ซึ่งเงินรายได้จากเงินช่วยเหลือมี ดังนี้

1.โครงการความร่วมมือระหว่าง สสม. และ THE CANADIAN INTERNATIONAL DEVELOPMENT AGENCY (CIDA) โดยให้การสนับสนุนงบประมาณ โครงการที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน เป็นจำนวนเงิน 325,000 เหรียญแคนาดา ระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 เป็นต้นไป

2.โครงการสนับสนุนการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อประเมินสถานการณ์ สังเคราะห์ความรู้และยุทธศาสตร์ เรื่อง “ฐานทรัพยากรและสิทธิมนุษยชนในสถานการณ์สากล” จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ตามสัญญาเลขที่ PDG 4810008 ลงวันที่ 1 สิงหาคม 2548 เป็นจำนวนเงิน 500,000 บาท มีระยะเวลาดำเนินการไม่เกิน 6 เดือน นับตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2548 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2549

3.โครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนาสิทธิมนุษยชนศึกษาในประเทศไทย (JOINT EFFORTS FOR THE DEVELOPMENT OF HUMAN RIGHTS EDUCATION IN THAILAND) จากองค์การ UNESCO ให้การสนับสนุนโครงการในระยะเวลา 3 ปี เป็นจำนวนเงิน 15,000 USD สัญญาจะเป็นการทำสัญญา 1 ปีต่อครั้ง สัญญางวดแรกระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2548 ถึงเดือนมีนาคม 2549

ค่าใช้จ่าย ประกอบด้วย

1. ค่าจ้างเหมาบริการ	258,662.40	บาท
2. ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	5,189.50	บาท
3. ค่าถ่ายเอกสาร	29,905.50	บาท
4. ค่าโฆษณาประชาสัมพันธ์	254,121.22	บาท
5. ค่าเช่าที่จอดรถ	33,373.30	บาท
6. ค่าจ้างที่ปรึกษา	132,000.00	บาท
7. ค่าใช้จ่ายโครงการวิจัย	81,000.00	บาท
8. ค่าจ้างกรณีศึกษา	502,160.00	บาท
รวม	1,296,411.92	บาท

วัสดุ ประกอบด้วย

1. วัสดุหนังสือตำราวารสาร	524,280.50	บาท
2. วัสดุงานบ้าน	9,000.00	บาท
3. วัสดุโฆษณาและเผยแพร่	81,000.00	บาท
4. วัสดุคอมพิวเตอร์	33,943.00	บาท
5. วัสดุสำนักงาน	4,450.13	บาท
รวม	652,673.63	บาท

ค่าใช้จ่ายสวัสดิการ ประกอบด้วย

1. เงินช่วยเหลือบุตร	300.00	บาท
2. ค่ารักษาพยาบาล	29,572.00	บาท
รวม	<u>29,872.00</u>	บาท

ค่าตอบแทน ประกอบด้วย

1. ค่าเช่าบ้าน	12,000.00	บาท
2. ค่าเบี้ยประชุม	5,200.00	บาท
รวม	<u>17,200.00</u>	บาท

ค่าใช้จ่ายสอย ประกอบด้วย

1. ค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางในประเทศ	6,780.00	บาท
2. ค่าเช่าที่พักเดินทางในประเทศ	8,300.00	บาท
3. ค่าใช้จ่ายอื่นเดินทางในประเทศ	61,888.00	บาท
4. ค่าใช้จ่ายอบรมและสัมมนา	110,565.00	บาท
5. ค่าใช้จ่ายอื่นเดินทางไปต่างประเทศ	12,700.00	บาท
6. ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	813.20	บาท
7. ค่าอาหารและอาหารว่าง	2,430.00	บาท
8. ค่าใช้จ่ายอื่นเดินทางพยาน	980.00	บาท
9. ค่าเบี้ยเลี้ยงพยาน	3,900.00	บาท
รวม	<u>208,356.20</u>	บาท

ค่าตอบแทน ประกอบด้วย

1. ค่าเช่าบ้าน	2,900.00	บาท
2. ค่าเบี้ยประชุม	<u>6,200.00</u>	บาท
รวม	<u><u>9,100.00</u></u>	บาท

ค่าใช้จ่าย ประกอบด้วย

1. ค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางในประเทศ	16,740.00	บาท
2. ค่าเช่าที่พักเดินทางในประเทศ	79,040.00	บาท
3. ค่าใช้จ่ายอื่นเดินทางในประเทศ	202,119.00	บาท
4. ค่าใช้จ่ายอบรมและสัมมนา	2,527,539.88	บาท
5. ค่าอาหารและอาหารว่าง	2,505.00	บาท
6. ค่าเบี้ยเลี้ยงพยาน	1,800.00	บาท
7. ค่าใช้จ่ายอื่นเดินทางพยาน	<u>4,284.00</u>	บาท
รวม	<u><u>2,834,027.88</u></u>	บาท

ค่าสาธารณูปโภค ประกอบด้วย

1. ค่าไปรษณีย์	67,163.00	บาท
2. ค่าไฟฟ้า	225,269.29	บาท
3. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต	25,465.44	บาท
4. ค่าโทรศัพท์	<u>74,660.73</u>	บาท
รวม	<u><u>392,558.46</u></u>	บาท

เงินเดือนข้าราชการ ประกอบด้วย

1. เงินเดือนข้าราชการ	18,377,383.05	บาท
2. เงินประจำตำแหน่งข้าราชการ	1,054,040.00	บาท
3. เงินค่าตอบแทนข้าราชการ	2,422,705.07	บาท
รวม	21,854,128.12	บาท

เงินเดือนกรรมการ ประกอบด้วย

1. เงินเดือนกรรมการ	8,426,880.00	บาท
2. เงินประจำตำแหน่งกรรมการ	5,490,000.00	บาท
รวม	13,916,880.00	บาท

ค่าตอบแทนผู้ช่วยปฏิบัติงานกรรมการ ประกอบด้วย

1. ค่าตอบแทนผู้ช่วยปฏิบัติงานกรรมการ	3,934,894.08	บาท
2. เงินสมทบประกันสังคม	145,518.00	บาท
รวม	4,080,412.08	บาท

ค่าใช้จ่ายสวัสดิการ ประกอบด้วย

1. เงินสมทบ กบข.	500,113.00	บาท
2. เงินชดเชย กบข.	333,355.00	บาท
3. ค่ารักษาพยาบาล	1,225,517.00	บาท
4. เงินช่วยเหลือบุตร	3,550.00	บาท
5. ค่าการศึกษาบุตร	15,580.00	บาท
รวม	2,078,115.00	บาท

ค่าตอบแทน ประกอบด้วย

1. ค่าเช่าบ้าน	440,000.00	บาท
2. เงินสมนาคุณอื่น	7,200.00	บาท
3. ค่าตอบแทนเหมาจ่ายรถประจำตำแหน่ง	502,554.84	บาท
4. ค่าเบี้ยประชุม	2,115,000.00	บาท
รวม	<u>3,064,754.84</u>	บาท

ค่าใช้สอย ประกอบด้วย

1. ค่าอาหารและอาหารว่าง	470,644.95	บาท
2. ค่าเบี้ยเลี้ยงพยาน	50,200.00	บาท
3. ค่าใช้จ่ายเดินทางพยาน	125,556.00	บาท
4. ค่าเช่าที่พักพยาน	10,200.00	บาท
5. ค่าเช่าที่จอดรถ	728,360.80	บาท
6. ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	1,508,910.41	บาท
7. ค่าผ่านทางพิเศษ	15,424.00	บาท
8. ค่าจ้างเหมาบริการ	2,765,357.41	บาท
9. ค่าถ่ายเอกสาร	1,069,847.00	บาท
10. ค่าล้างอัดขยายภาพ	30,841.50	บาท
11. ค่าใช้จ่ายอื่น	125,530.00	บาท
12. ค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางในประเทศ	516,570.00	บาท
13. ค่าเช่าที่พักเดินทางในประเทศ	1,725,268.88	บาท
14. ค่าใช้จ่ายอื่นเดินทางในประเทศ	5,345,853.74	บาท
15. ค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางต่างประเทศ	311,596.01	บาท
16. ค่าเช่าที่พักเดินทางต่างประเทศ	315,398.43	บาท
17. ค่าใช้จ่ายอื่นเดินทางต่างประเทศ	1,046,038.75	บาท
18. ค่าใช้จ่ายสัมมนาและอบรม	10,967,422.51	บาท
19. ค่าใช้จ่ายจัดงาน	165,027.00	บาท

๙๒

20. ค่ารับรองประธาน	12,367.94	บาท
21. ค่าโฆษณาและประชาสัมพันธ์	1,159,321.22	บาท
22. ค่าเช่าทรัพย์สิน	13,378.05	บาท
23. ค่าจ้างที่ปรึกษา	264,000.00	บาท
24. ค่าใช้จ่ายโครงการวิจัย	81,000.00	บาท
25. ค่าจ้างกรณีศึกษา	1,561,570.00	บาท
รวม	<u>30,385,684.60</u>	บาท

ค่าวัสดุ ประกอบด้วย

1. วัสดุสำนักงานใช้ไป	1,198,285.21	บาท
2. วัสดุคอมพิวเตอร์ใช้ไป	832,628.04	บาท
3. วัสดุหนังสือตำราวารสารใช้ไป	1,664,476.27	บาท
4. วัสดุงานบ้านใช้ไป	122,369.37	บาท
5. วัสดุเชื้อเพลิงใช้ไป	77,655.00	บาท
6. วัสดุไฟฟ้าและวิทยุใช้ไป	83,173.16	บาท
7. วัสดุโฆษณาและเผยแพร่ใช้ไป	743,075.91	บาท
8. วัสดุอื่นใช้ไป	8,200.00	บาท
9. วัสดุการเกษตรใช้ไป	18,664.00	บาท
10. วัสดุยานพาหนะใช้ไป	3,941.00	บาท
รวม	<u>4,752,467.96</u>	บาท

ค่าสาธารณูปโภค ประกอบด้วย

1. ค่าไฟฟ้า	1,908,521.52	บาท
2. ค่าโทรศัพท์	724,287.81	บาท
3. ค่าโทรศัพท์เคลื่อนที่	860,546.00	บาท
4. ค่าไปรษณีย์	461,313.00	บาท
5. ค่าอากรและแสตมป์	301.00	บาท
6. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต	335,796.96	บาท
7. ค่าบริการยูพีซี	189,142.23	บาท
รวม	<u>4,479,908.52</u>	บาท

ค่าครุภัณฑ์ ประกอบด้วย

1. ค่าครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	72,208.80	บาท
2. ค่าครุภัณฑ์สำนักงาน	118,458.50	บาท
รวม	<u>190,667.30</u>	บาท

๓

บทที่ ๓

อุปสรรคและข้อจำกัดในการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

การดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ผ่านมาเป็นที่ ๕ ของ กสม. ชุดแรก เมื่อประเมินปัญหาอุปสรรคบนพื้นฐานว่า ประชาชนได้รับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด กสม. พบว่า อุปสรรคและข้อจำกัดที่ผ่านมา ตั้งแต่ปีแรก ยังดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องเกือบทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่ภาครัฐไม่ดำเนินการตามมาตรการแก้ไขปัญหในรายงานการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดย กสม. และข้อเสนอทางนโยบาย กฎหมายต่าง ๆ ที่ กสม. นำเสนอต่อนายกรัฐมนตรีและรัฐบาล ทั้งปรากฏในรายงานการตรวจสอบ และการเสนอแนะโดยตรงต่อรัฐบาลเป็นระยะๆ จาก กสม. ทำให้ไม่เกิดประสิทธิภาพอย่างจริงจังในการปฏิบัติงานของ กสม. และ ส่งผลให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนเสียหาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับรัฐในขอบเขตทั่วประเทศ ขณะที่ข้อเสนอแก้ไขปัญหของนโยบายที่สำคัญ เช่น กรณีภาคใต้ กรณีนโยบายปราบปรามยาเสพติด การแก้ไขปัญหาดินทำกิน การจัดการฐานทรัพยากรต่าง ๆ จนถึงนโยบายเรื่องการเจรจาการค้าทวิภาคี (FTA) ไม่ได้รับความใส่ใจจากรัฐบาล

ในส่วนของรัฐสภา ทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ซึ่งมีอำนาจหน้าที่สำคัญในการติดตามตรวจสอบการทำงานของ กสม. และมีหน้าที่สำคัญในการสนับสนุนและผลักดันให้งานของ กสม. สามารถดำเนินไปอย่างจริงจัง เมื่อนายกรัฐมนตรีไม่ดำเนินการ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เกิดการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากการตรวจสอบของ กสม. และข้อเสนอเชิงนโยบายและกฎหมายต่าง ๆ แต่ปรากฏว่า กสม. เสนอรายงานการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ เพื่อขอให้รัฐสภาพิจารณาดำเนินการต่อไป เพียง ๓ เรื่อง ตั้งแต่ปี ๒๕๕๖ และปี ๒๕๕๗ กล่าวคือ

- กรณีโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย และโครงการโรงไฟฟ้าหินกรูด - บ่อนอก
- กรณีเหตุการณ์ความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย
- สิทธิผู้บริโภค กรณีนางสาวรัตนา สัจเทพ

แต่จนถึงสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๕๘ ทั้งสองสภายังมิได้หยิบยกรายงานทั้ง ๓ กรณีเข้าสู่วาระการประชุม เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป แม้แต่รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๕ และ ๒๕๕๖ ที่เพียงเสนอ “เพื่อทราบ” ต่อรัฐสภา โดยรัฐสภาสามารถมีข้อเสนอแนะหรือท้วงติงได้ แต่ทั้งสองสภาก็มิได้หยิบยกเข้าสู่วาระจนสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๕๘ เช่นเดียวกัน

กลไกการประสานงาน และผลักดันต่อเนื่องเพื่อบรรลุภารกิจของ กสม. จึงติดขัด และเป็นอุปสรรคใหญ่หลวงต่อการแก้ไขปัญห ทั้งรายการคดีและเชิงนโยบาย กฎหมายตลอดมา เนื่องจาก กสม. ไม่มีอำนาจใด ๆ ตามกฎหมาย ในการสั่งการให้เป็นไปตามผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะต่าง ๆ

อุปสรรคที่เกิดจากข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่สำคัญอีก ๔ ประการ คือ

๑. การที่ กสม. ไม่สามารถเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยตรง ให้วินิจฉัยกฎหมายหรือบางมาตราในกฎหมายว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งที่การศึกษาและรายงานการตรวจสอบของ กสม. ค้นพบปัญหากฎหมายหรือบางมาตราที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ เมื่อเสนอผ่านรัฐบาลหรือรัฐสภา ก็ไม่มีผล มีอีกช่องทางหนึ่ง คือ เสนอผ่านผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาซึ่งไม่เสนอต่อก็ได้ ดังเช่น ในกรณีที่ กสม. เสนอต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ ให้พิจารณาเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ขัดต่อเจตนารมณ์และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่ไม่มีการเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

๒. การที่ กสม. ไม่สามารถเสนอต่อศาลปกครองโดยตรง ให้วินิจฉัยระเบียบ กฎกระทรวง หรือการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี แต่ให้เสนอผ่านผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ซึ่งเป็นช่องทางที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เพราะแล้วแต่การวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ดังเช่น ในกรณี กสม. เสนอต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เมื่อ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ ให้พิจารณาเสนอต่อศาลปกครอง กรณีการดำเนินโครงการท่อส่งก๊าซและโรงแยกก๊าซธรรมชาติไทย-มาเลเซีย ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่ไม่มีการเสนอเรื่องต่อศาลปกครอง

๓. การที่ กสม. ไม่สามารถมีช่องทางประสานกับศาลโดยตรง เช่น การฟ้องแทนผู้เสียหายในกรณีที่เป็นจำเลย และการเสนอรายงานการตรวจสอบของ กสม. เป็นพยานหลักฐานโดยตรงต่อศาลยุติธรรม ศาลปกครอง เป็นต้น

๔. การที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นส่วนราชการสังกัดรัฐสภา แทนที่จะเป็นนิติบุคคลในลักษณะองค์การมหาชน ทำให้ไม่สอดคล้องกับบทบาทและภารกิจของ กสม. ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ และ พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งต้องการความคล่องตัวในการทำงานกับภาคประชาชนในขอบเขตทั่วประเทศ

โดยสรุปแล้ว อุปสรรคและข้อจำกัดในการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นผลสืบเนื่องจากการที่ภาคประชาสังคมยังไม่เข้มแข็งเพียงพอ และเป็นผลจากความ ไม่เข้าใจและตระหนักถึงวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากภาครัฐซึ่งเป็นสังคมนิยมสิทธิมนุษยชนที่มีลักษณะพลวัต ต้องผ่านกระบวนการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงที่ละขั้นไม่อาจบรรลุผลโดยสมบูรณ์ได้ในทันที เพียงแต่ กสม. ก็ต้องฟันฝ่าอย่างเต็มที่ตามความสามารถเท่าที่ทำได้ โดยร่วมมือและประสานงานกับภาคประชาสังคมและเครือข่ายต่างๆ ให้กว้างขวาง

นอกจากนี้ ปัญหาใหญ่ที่ดำรงมาอย่างต่อเนื่อง คือ รัฐบาลและรัฐสภาไม่ออกกฎหมายรับรองแนวทางปฏิบัติในหมวดสิทธิเสรีภาพที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฯ เช่น มาตรา ๔๖ ว่าด้วยชุมชนท้องถิ่น มาตรา ๕๖ ว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม มาตรา ๕๙ ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้ง

กฎหมายเฉพาะอีกหลายกรณีที่ประชาชนเข้าชื่อ ๕๐,๐๐๐ ชื่อเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร เช่น ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พระราชบัญญัติสถาบันอิสระเพื่อความปลอดภัยในการทำงาน ซึ่งเสนอโดยผู้ใช้แรงงาน ซึ่งจนปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายใดที่ผ่านการเข้าชื่อ ๕๐,๐๐๐ ชื่อ ดังกล่าว ผ่านรัฐสภาได้เลย อีกทั้งยังมีเงื่อนไขกำหนดที่ยุงยาก เป็นภาระต่อประชาชนมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น

สรุปรวมความแล้ว เจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนไม่ได้รับความใส่ใจเกือบโดยสิ้นเชิงจากภาครัฐ ทั้งในส่วนของผู้บริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติมาโดยตลอด

ความท้าทายต่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้มีพลัง และแก้ไขความเดือดร้อนของประชาชน จึงอยู่ที่ภาคประชาสังคมทั้งมวล ควบคู่กับการสร้างองค์กร สร้างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้ประสานร่วมมือกับภาคประชาสังคมได้อย่างเข้มแข็งแท้จริง

ภาคผนวก

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เป็นองค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๙๙ และมาตรา ๒๐๐ และ พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประกอบด้วย ประธานกรรมการ และกรรมการ ๑๐ คน ซึ่งวุฒิสภาเป็นผู้คัดเลือกตามรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาได้คัดเลือกนำเสนอ มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๖ ปี และดำรงตำแหน่งเพียงวาระเดียว และมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- ส่งเสริมการเคารพและปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับประเทศ และระหว่างประเทศ
- ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือ อันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสม ต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำ หรือ ละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการ ดำเนินการตามที่เสนอให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป
- เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อรัฐสภาและ คณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
- ส่งเสริมการศึกษา วิจัย และเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน
- ส่งเสริมความร่วมมือและประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่น ในด้านสิทธิมนุษยชน
- จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศเสนอต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และเปิดเผยต่อสาธารณชน
- ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา
- เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา ในกรณีที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีสันติสัญญา เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ศ.เสนห์ จามริก
ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คุณหญิงอัมพร มีสุข

ศ.เกียรติคุณประดิษฐ์ เจริญไทยทวี

คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร

นายวันดี พานิช

พศ.จรัล ดิษฐาอภิชัย

นายสุรสิทธิ์ โกศลนาวิน

พศ.สุทิน นพเขต

นางสาวนัยนา สุภาพัง

นางสุนี ไชยรส

นางสาวอร วรษ์สังข์

คำสั่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ที่ 62 /2548

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน ประจำปี 2547 และ 2548

เพื่อให้การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2547 และ 2548 ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นไปตามภารกิจที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 15 (7) ในการประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 15 (7) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2547 และ 2548 โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. องค์ประกอบ

1.1 ศาสตราจารย์เกียรติคุณประดิษฐ์ เจริญไทยทวี	ประธานคณะทำงาน
1.2 นางสุนี ไชยรส	รองประธานคณะทำงาน
1.3 ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย	ผู้ทำงาน
1.4 ผู้อำนวยการกลุ่มงานประสานงานเครือข่าย	ผู้ทำงาน
1.5 ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	ผู้ทำงาน
1.6 ผู้อำนวยการกลุ่มงานตรวจสอบเรื่องร้องเรียน 1	ผู้ทำงาน
1.7 ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง	ผู้ทำงาน
1.8 ผู้อำนวยการกลุ่มงานนโยบายและแผน	ผู้ทำงาน
1.9 ผู้อำนวยการกลุ่มงานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ	ผู้ทำงาน
1.10 ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและนิติธรรม	ผู้ทำงาน
1.11 ผู้อำนวยการกลุ่มงานประเมินและรายงาน	
สถานการณ์สิทธิมนุษยชน	ผู้ทำงานและเลขานุการ
1.12 นายพิชฎ์ รอดแสง สำนักวิจัยและนิติธรรม	ผู้ทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
1.13 นายสุริยะ ศรีเสาวคนธ์ สำนักวิจัยและนิติธรรม	ผู้ทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
1.14 นายเนา บัวหอม สำนักวิจัยและนิติธรรม	ผู้ทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

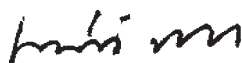
2. อำนวยการหน้าที่

2.1 รวบรวม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 และ 2548 จากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

2.2 จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2547 และ 2548 ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อเสนอต่อรัฐสภาให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

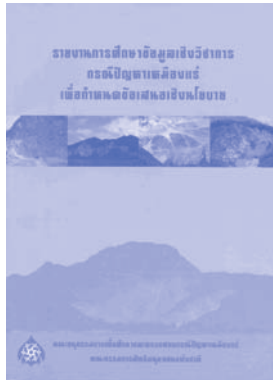
สั่ง ณ วันที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ. 2548

(นายเสน่ห์ จามริก)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

หนังสือแนะนำคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รายงานการศึกษาข้อมูลเชิงวิชาการ กรณีปัญหาเหมืองแร่ เพื่อกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย
(คณะกรรมการเพื่อการศึกษาศึกษาและตรวจสอบกรณีปัญหาเหมืองแร่)

กรณีศึกษาโครงการประตุน้ำและเขื่อน
(คณะกรรมการด้านการที่ดินและน้ำ)

รายงานการศึกษากรณีล่อลวง โป๊ย ไชยปราการ
(คณะกรรมการด้านการที่ดินและน้ำ)

คู่มือสิทธิมนุษยชน ฉบับพลเมือง
โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรัสดิษฐาอภิชัย

ข้อเสนอจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อรัฐบาล กรณีโครงการโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนจากถ่านหิน หินกรูด-บ่อนอก และโครงการท่อส่งก๊าซ และโรงแยกก๊าซธรรมชาติ ไทย-มาเลเซีย

ระเบิดแก่งแม่น้ำโขง
(คณะกรรมการสิทธิในการจัดการทรัพยากรน้ำและแร่)

นิเวศสามน้ำ
(คณะกรรมการด้านการที่ดินและน้ำ)

กระบวนการต่อสู้ เพื่อรักษาทรัพยากรชุมชน
(คณะกรรมการสิทธิในการทรัพยากรน้ำและแร่)

กรณีศึกษา : การจัดการความขัดแย้งการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าต้นน้ำ
อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน
(คณะอนุกรรมการสิทธิในการจัดการที่ดินและป่า)

รายงานสถานการณ์การละเมิดสิทธิในการจัดการที่ดินและป่า
ปี ๒๕๕๕-๒๕๕๘
(คณะอนุกรรมการสิทธิในการจัดการที่ดินและป่า)

สิทธิชุมชนในทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น
(คณะอนุกรรมการทรัพยากรชีวภาพ และทรัพยากรเส้นทางปัญญา)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญตามคำขอของประธานสภาผู้แทนราษฎร เรื่อง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อรัฐสภา “กรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ปี ๒๕๔๔-๒๕๔๖”

พื้นที่ประสบภัยพิบัติสึนามิ
รายงานการละเมิดสิทธิมนุษยชน ปัญหาที่ดิน
(คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจประสานงานกรณีธรณีพิบัติภัย)

รายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย
ปี ๒๕๕๔ - ๒๕๕๖

หลักสิทธิมนุษยชนด้านพลังงานอุตสาหกรรมและสิ่งแวดล้อม
(คณะอนุกรรมการด้านพลังงานและอุตสาหกรรม)

เสียงสะท้อนจากเวทีสาธารณะต่อรายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย
ปี ๒๕๕๔ - ๒๕๕๖

รายงานผลการตรวจสอบ
การละเมิดสิทธิมนุษยชน
พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗

รายงานผลการปฏิบัติงาน
ประจำปี ๒๕๕๖
คณะกรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เส้นทางสู่
สิทธิมนุษยชนศึกษา

ผลการตรวจสอบ
การละเมิดสิทธิมนุษยชน
กรณีความรุนแรง
อันเนื่องมาจากโครงการ
ท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

รายงานการวิจัยเรื่อง
ปัญหาการล่อซื้อผิด
ละเมิดลิขสิทธิ์

สถานการณ์ด้านสิทธิชุมชน
กับฐานทรัพยากร
ในสถานการณ์สากล
ปี พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๕๘

สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย
โดย ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก
คุณหญิงอัมพร มีสุข

๒๑ นักต่อสู้
เพื่อสิทธิมนุษยชน
สืบสานเจตนารมณ์
และจิตใจกล้าหาญ

**สิทธิมนุษยชนในมุมมอง
ระดับโลก**
**Community Rights in
Global Perspective**
โดย ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก

“ผู้หญิง...สร้างบ้าน”
(คณะกรรมการด้าน
สิทธิที่อยู่อาศัย)

ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคน
**ศักยภาพแห่งความ
สร้างสรรค์**

ส่องกล้องสิทธิมนุษยชน
**ด้านเศรษฐกิจ สังคม
และวัฒนธรรม**
(คณะกรรมการ
คุ้มครองสิทธิมนุษยชน ๑)

**สิทธิมนุษยชนเส้นทาง
สู่สันติประชาธรรม**
**Human Rights A Path
Towards Pracha Dhamma**
โดย ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก

รายงานการศึกษา
**การต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิ
และทรัพยากรของชุมชน**
**กรณีโครงการบ่อน้ำบาดาล
น้ำเสียคลองด่าน**

**พุทธศาสนากับ
สิทธิมนุษยชน**
**Buddhism and
Human Rights**
โดย ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก

รายงานการศึกษา
**องค์ความรู้เพื่อส่งเสริม
สิทธิมนุษยชน**
ของกลุ่มชาติพันธุ์
กรณีศึกษา “สับยอน”
(คณะกรรมการด้านสิทธิ
ของกลุ่มชาติพันธุ์)

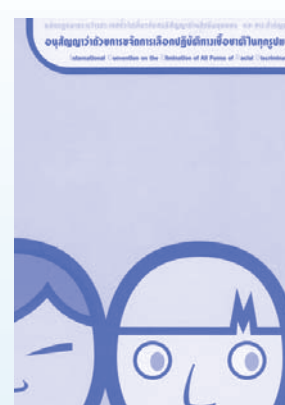
หลักกฎหมายระหว่างประเทศ
ทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้าน
สิทธิมนุษยชนและ
กติการะหว่างประเทศว่าด้วย
สิทธิพลเมืองและสิทธิทาง
การเมือง

หลักกฎหมายระหว่างประเทศ
ทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้าน
สิทธิมนุษยชนและ
อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

หลักกฎหมายระหว่างประเทศ
ทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญา
ด้านสิทธิมนุษยชนและ
สาระสำคัญของ
กติการะหว่างประเทศว่าด้วย
สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และ
วัฒนธรรม

หลักกฎหมายระหว่างประเทศ
ทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญา
ด้านสิทธิมนุษยชนและ
สาระสำคัญของ
อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการ
เลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติใน
ทุกรูปแบบ

หลักกฎหมายระหว่าง
ประเทศทั่วไปเกี่ยวกับ
สนธิสัญญาด้านสิทธิ
มนุษยชนและ
อนุสัญญาว่าด้วยการจัด
การเลือกปฏิบัติต่อสตรี
ในทุกรูปแบบ

พันธกรณีระหว่างประเทศ
ด้านสิทธิมนุษยชนของไทย

คณะผู้จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๘ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สุนี ไชยรส

เจษฎา ไชยคุปต์

อัจฉรา ฉายากุล

บังอร จงเลิศตระกูล

รตยา กอบศิริกาญจน์

แววตา สุขวานิชวิชัย

ประพาส สาริกานนท์

วารุณี เจนาคม

พิชญ์ รอดแสวง

ทัศนีย์ ศิธรกุล

เนา บัวหอม

นรอรจณ์ สุนทรพุกก์

สุริยะ ศรีเสาวคนธ์

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๔๒๒ ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

โทรศัพท์/โทรสาร : ๐ ๒๒๑๙ ๒๙๗๒

Website : www.nhrc.or.th E-mail : report@nhrc.or.th

